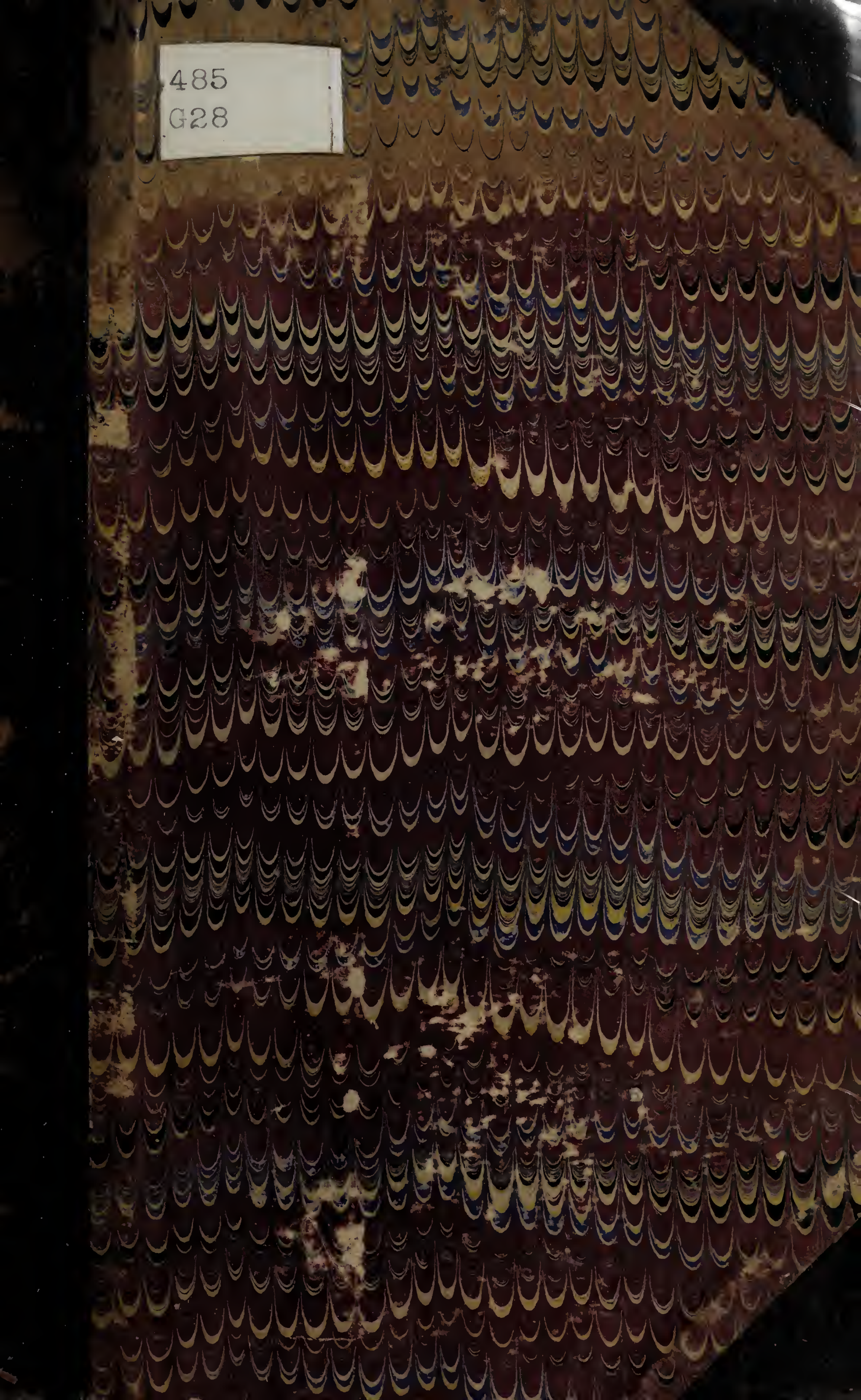
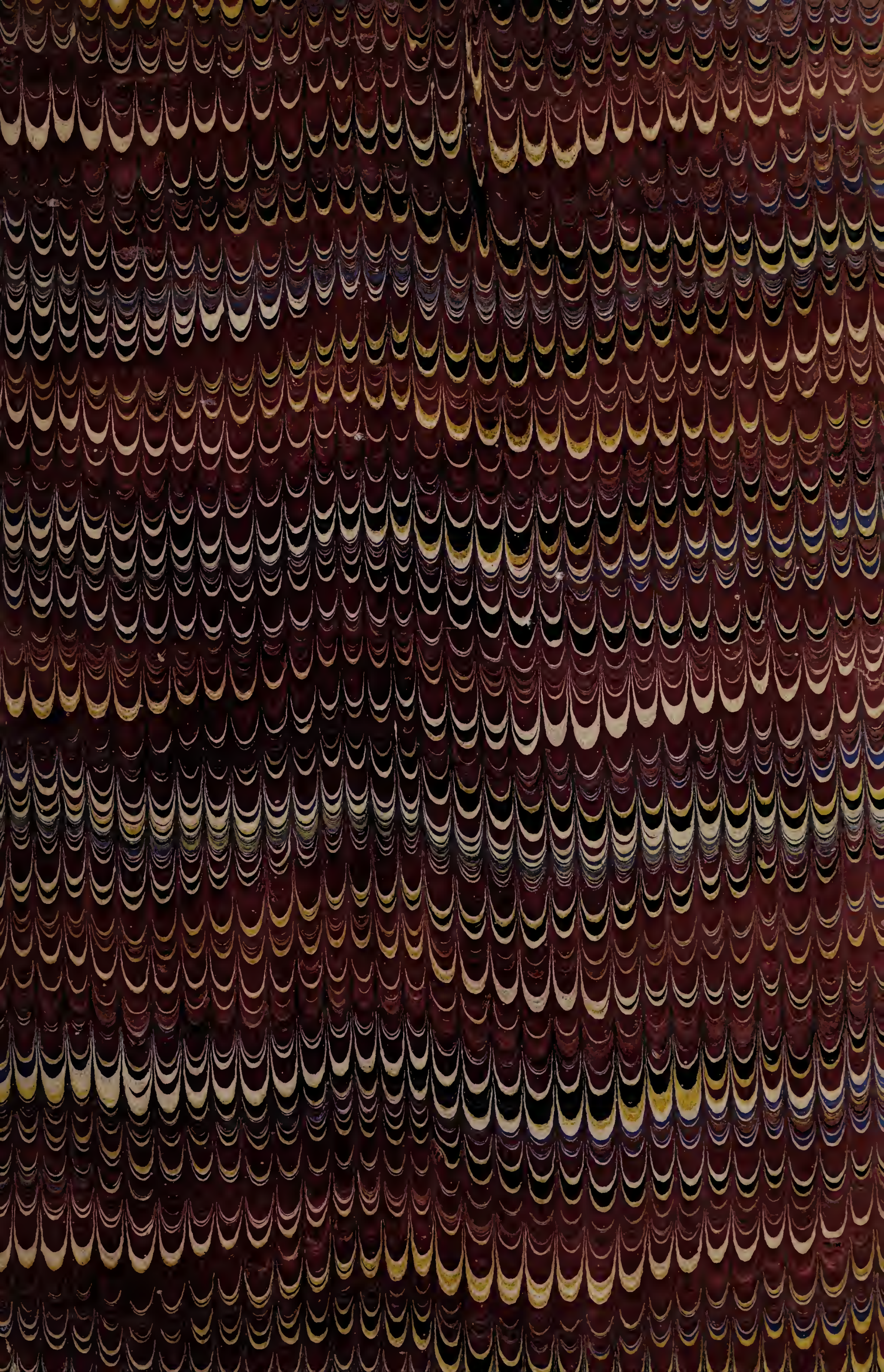

485
G28

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Συνταχθεῖσα μὲν

ὑπὸ Γ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ,

ΚΑΤΑ ΔΙΑΤΑΓΗΝ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.

Ἐκδοθεῖσα δὲ τὸ τέταρτον δαπάνῃ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ

ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΣ

ΕΠΗΥΞΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΔΙΩΡΘΩΜΕΝΗ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ.

(Οδος Ερμου Πλατεια Ανακτορων Αρ. 1)

1859.

Τοῖς ἐντευξομένοις.

Εἰς ἐμὲ δὲν ἀνήκει νὰ ἐξετάσω διατὶ ἀπὸ τῆς Γραμματικῆς τοῦ Ἀπολλωνίου μέχρις ἡμῶν ὑπάρχουν ἐκδεδομέναι ἑκατὸν ἴσως, ἂν ὄχι πλειότεραι, ἄλλαι Γραμματικαὶ, οὔτε ποία εἶναι καλλιωτέρα τῆς ἄλλης. Τοῦτο ἐπραγματεύθησαν οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα δεινοὶ, ἂν καὶ τὸ ζήτημα ἔμεινε μ' ὅλα ταῦτα ἄλυτον. Ἔργον προθέμενος ἀπ' ἀρχῆς νὰ εὐκολύνω τὰ μέσα τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ ἔθνους μου, ἐξέδωκα δὶς ἄχρι τοῦδε τὸ Α'. μέρος τῆς Γραμματικῆς τοῦ σοφοῦ Γυμνασιάρχου τῶν Ἀθηνῶν Κυρίου Γ. Γενναδίου, καὶ ἡ προθυμία τῶν διδασκάλων καὶ μαθητῶν εἰς τὸ νὰ ἐξαντλήσωσιν ἐντὸς ὀλίγου ἀμφοτέρας τὰς ἐκδόσεις, μὲ ἔπεισεν ὅτι τὸ βιβλίον ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ τῆς συντάξεώς του, καὶ εἶναι τὸ χρησιμώτερον καὶ μεθοδικώτερον τοῦ εἴδους του.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐκρίθη ἄφευκτος καὶ τρίτη αὐτοῦ ἔκδοσις, ἀπεφάσισα νὰ καταστήσω ταύτην τελειοτέραν, καὶ ἐπὶ τούτῳ παρεκάλεσα τὸν σοφὸν αὐτοῦ συντάκτην νὰ ἐπεξεργασθῇ καὶ ἐπιδιορθώσῃ αὖθις τὸ κείμενον.

» Αἱ δεύτεραι γὰρ φροντίδες σοφώτεραι.«

Διωρθωμένον δὲ οὐκ ἐν παρέργῳ, καὶ ἐπὶ τὸ μεθοδικώτερον διεσκευασμένον καὶ ἐπηυξημένον, ἐκδίδω ἤδη τοῦτο ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΣ, καὶ μὲ ὅλην τὴν ἐνδεχομένην τυπογραφικὴν ἐντέλειαν.

Ἔχουν λοιπὸν οἱ μὲν σεβαστοὶ διδάσκαλοι τὸν Κώδηκα τοῦτον τῆς νομοθεσίας των εὐμέθοδον, εὐσύνοπτον, ὁμοιόμορφον· οἱ δὲ φίλοι μαθηταὶ τὸ πρῶτον τῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτῶν ὄργανον εὔχρηστον, εὐπόριστον, εὔωνον· καὶ αὐτὸς δὲ ἐγὼ τὴν εὐχάριστον πεποίθησιν ὅτι συνετέλεσα πρὸς τὸν πολλαπλασιασμὸν βιβλίου, τοῦ ὁποίου τὸ μέγιστον πλεονέκτημα εἶναι ὅτι συντέμνει τὸν χρόνον, τὴν μόνην περιουσίαν, τῆς ὁποίας ἀνεπανόρθωτος ἡ δαπάνη.

Ἡ τιμὴ ἔμεινεν ἡ αὐτὴ ὡς καὶ πρότερον δηλ. δραχ: 2.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 2 Ἰουλίου 1848.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

§. ά. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

1. Οσα προσβάλλουσιν εἰς τὰς αἰσθήσεις, ἐναπολείπουσιν εἰς τὸν νοῦν τύπους τινάς, τοὺς ὁποίους ὀνομάζομεν ἰδέας.

2. Ὅταν ὁ νοῦς ἐξετάζῃ ἐν ἑαυτῷ τὰς ἰδέας, τότε λέγομεν, ὅτι ὁ νοῦς λέγει, φράζεται, διανοεῖται, διαλογίζεται.

3. Ἡ δύναμις αὕτη, δι' ἧς ὁ νοῦς διαλογίζεται, ὀνομάζεται διάνοια, λόγος ἐνδιάθετος.

4. Ἡ κρίσις, τὴν ὁποίαν ὁ νοῦς κάμνει, ὅταν ἐξετάζῃ τὸ τί εἶνε, τί κάμνουσι, τί πάσχουσι τὰ προσβάλλοντα εἰς τὰς αἰσθήσεις, λέγεται διανόημα, διαλογισμός, ἔννοια.

5. Ὅταν θέλωμεν νὰ ἐκφράσωμεν εἰς ἄλλους ὅσα διαλογιζόμεθα, τότε μεταχειριζόμεθα φωνάς τινας, τὰς ὁποίας ὀνομάζομεν λέξεις.

6. Ἡ δύναμις, δι' ἧς ἐκφράζομεν εἰς ἄλλους τὰ διανοήματα ἡμῶν, λέγεται λόγος προφορικός· ἡ δὲ πρᾶξις τοῦ προφορικοῦ λόγου λέγεται λόγος, πρότασις, φράσις.

7. Διὰ τοῦ προφορικοῦ λόγου μόνον πρὸς παρόντας δυνάμεθα νὰ ἐκφράσωμεν τὰ διανοήματα ἡμῶν. Διὰ νὰ κάμωμεν δὲ τοῦτο καὶ πρὸς μὴ παρόντας, ἐπενοήθησαν ἄλλα σημεῖα. Ἐπαρατηρήθη δηλαδή, ὅτι πᾶσα λέξις δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς φωνὰς μικροτέρας, καὶ αὗται εἰς ἄλλας μικροτάτας, μὴ δυναμένας πλέον νὰ διαιρεθῶσι. Καὶ αὗται αἱ μικρόταται καὶ ἀδιαίρετοι φωναὶ ὀνομάζονται στοιχεῖα.

8. Τὰ στοιχεῖα εἶνε δύο εἰδῶν· ἄλλα μὲν ἀκούονται εὐθύς, καθὼς ἀνοίξῃ τις τὸ στόμα, καὶ ἐκπέμψῃ διὰ τοῦ λάρυγγος ἀέρα, καὶ ταῦτα λέγονται φωνήεντα· ἄλλα ὅμως σχεδὸν δὲν ἀκούονται, ἐὰν δὲν συνοδεύωνται ὑπό τινος τῶν φωνηέντων, καὶ ταῦτα λέγονται σύμφωνα.

9. Διὰ νὰ γείνωσι δὲ τὰ στοιχεῖα καὶ εἰς τὴν ὄψιν αἰσθητά, ἐπενοήθησαν αὐτῶν σημεῖα ὁρατά, τὰ ὁποῖα λέγονται γράμματα.

10. Αἱ λέξεις δὲ σύμπασαι, καὶ ὁ τρόπος, καθ' ὃν συνάπτονται πρὸς

ἀλλήλας, καὶ συνδυάζονται πρὸς ἔκφρασιν τῶν διανοημάτων; ὀνομάζονται γλῶσσα.

11. Πάντες, ὅσοι ἔχουσι τὴν αὐτὴν τοῦ γένους καταγωγήν, καὶ λαλοῦσι τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, λέγονται ἔθνος.

12. Οἱ τοῦ αὐτοῦ ἔθνους δὲν λαλοῦσι τὴν αὐτὴν γλῶσσαν ὁμοίως· ἀλλὰ κατὰ τόπους ἔχουσι καὶ διαφοράς τινας εἰς τὰς λέξεις ἢ τὴν προφορὰν αὐτῶν. Αἱ τοπικαὶ δὲ αὗται διαφοραὶ τῆς αὐτῆς γλώσσης ἀποτελοῦσι τὰς διαλέκτους.

13. Ἡ τῶν ἡμετέρων προγόνων γλῶσσα λέγεται Ἑλληνική, καὶ κατὰ τόπους εἶχε καὶ τὰς διαλέκτους της. Αἱ δὲ γνωστότεραι τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης διάλεκτοι εἶνε ἡ Αἰολὶς ἢ Αἰολική, ἡ Δωρὶς ἢ Δωρική, Ἰὰς ἢ Ἰωνική, Ἀτθὶς ἢ Ἀττική.

14. Ἐπικρατεστέρα τῶν διαλέκτων τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶνε ἡ Ἀττική, ὄχι μόνον διότι ἔγεινεν ἡ συνηθεστέρα μεταξὺ τῶν πεπαιδευμένων, ἀλλὰ καὶ διότι ἐν ταύτῃ ἐγράφησαν παντοῖα καὶ πεζὰ καὶ ποιητικὰ πονήματα καὶ εἰς ἡμᾶς σώζονται πολλά.

15. Ὅσα ἰδιώματα ἡ Ἀττικὴ ἔχει κοινὰ πρὸς τὰς λοιπὰς διαλέκτους, ἀποτελοῦσι τὴν κοινὴν διάλεκτον.

16. Ἡ γλῶσσα, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς λαλοῦμεν, εἶνε διάλεκτος τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ λέγεται νέα Ἑλληνική, κοινή, λαλουμένη γλῶσσα. Καὶ οἱ μὲν προγενέστεροι λόγιοι τὴν ὠνόμαζον μιξοσόλοικον, μιξοβάρβαρον· τινὲς ὅμως παρατηρήσαντες πολλοὺς αἰολισμοὺς καὶ δωρισμοὺς ἐν αὐτῇ, τὴν ὠνόμασαν Αἰολοδωρικήν. Οἱ δὲ Εὐρωπαῖοι τὴν ὀνομάζουσι Γραικικὴν καὶ Γραικοβάρβαρον, διότι καὶ ἡμᾶς ὀνομάζουσι Γραικούς. Ὁ χυδαῖος ὅμως λαὸς τὴν ὀνομάζει Ρωμαίϊκην, καὶ ἑαυτοὺς Ρωμαίους.

17. Ἡ τέχνη, ἥτις ἐξετάζει τὸν προφορικὸν λόγον, λέγεται γραμματική.

18. Τὸ μέρος τῆς Γραμματικῆς, τὸ ὁποῖον ἐξετάζει πῶς μεταβάλλονται, πῶς παράγονται, πῶς συνθέτονται καὶ πῶς γράφονται αἱ λέξεις, λέγεται ἐτυμολογικὸν ἢ τεχνολογικόν. Τὸ δὲ μέρος αὐτῆς, τὸ ὁποῖον διδάσκει πῶς συνάπτονται, πῶς συνδυάζονται, πῶς συντάσσονται αἱ λέξεις πρὸς ἀπαρτισμὸν προτάσεως λέγεται συντακτικόν.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΝ.

§. β'. Περὶ τῶν γραμμάτων.

19. Τὸ ἄθροισμα τῶν γραμμάτων, ὅσα ἔθνος τι μεταχειρίζεται, διὰ νὰ γράφῃ τὰ διανοήματά του, λέγεται ἀλφάβητον.

20. Τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης τὸ ἀλφάβητον ἔχει 24 γράμματα, α, β, γ, δ, ε, ζ, κτλ.

21. Τῶν εἰκοσιτεσσάρων γραμμάτων ἑπτὰ εἶνε φωνήεντα, καὶ δεκαεπτὰ σύμφωνα (8).

22. Τῶν ἑπτὰ φωνηέντων τὸ μὲν η καὶ ω λέγονται μακρά, διότι οἱ ἀρχαῖοι προφέροντες αὐτά, ἐχρειάζοντο περισσοτέραν ὥραν· τὸ δὲ ε καὶ ο βραχέα, διότι ὀλίγην ὥραν ἐχρειάζοντο, προφέροντες αὐτά· τὸ δὲ α, ι, υ δίχρονα, διότι ἐπροφέροντο ἄλλοτε μὲν ὡς μακρά, καὶ ἄλλοτε ὡς βραχέα. Ὁσάκις δὲ θέλουσι νὰ σημειώσωσι τῶν διχρόνων τὴν μακρότητα ἢ βραχύτητα, γράφουσιν ἐπ' αὐτῶν τὸν μακρὸν χρόνον (-) ἢ τὸν βραχὺν (˘)· οἷον τῖμῐος·

23. Δύο φωνήεντα, μονοφώνως προφερόμενα, λέγονται δίφθογγος. Εἶνε δὲ δίφθογγοι τριῶν εἰδῶν· ἤγουν

α'.) αι, αυ, ει, ευ, οι, ου, αἱ ὁποῖαι λέγονται κύριαι·

β'.) ᾳ, ῃ, ῳ, υι, αἱ ὁποῖαι λέγονται καταχρηστικαί·

γ'.) ηυ, ωυ, ἐξ ὧν ἡ μὲν πρώτη γίνεται κατὰ τροπὴν ἀπὸ τῆς αυ καὶ ευ· ἡ δὲ δευτέρα ἀπὸ τῆς αυ κατὰ τροπὴν Ἰωνικήν.

24. Τὸ πρῶτον φωνῆεν τῶν διφθόγγων λέγεται προτακτικόν, καὶ τὸ δεύτερον ἐπιτακτικόν. Τὸ δὲ ι τὸ ὑπὸ τὸ α, η, ω λέγεται ὑπογεγραμμένον, καὶ τὸ παρὰ τῷ υ προσγεγραμμένον, καὶ εἰς τὰ κεφαλαῖα προσγράφεται, καθὼς ΤΗι ΣΟΦΙΑι, ΤΩι ΥΙΩι.

25. Τὸ ἐπιτακτικὸν υ τῆς αυ καὶ ευ πρὸ φωνηέντων μέν, καὶ ἀμεταβόλων, καὶ μέσων, καὶ πρὸ τοῦ ζ, προφέρεται ὡς β· οἷον, αὖος, εὐήλιος, αὐλός, εὔρωστος (ἄβος, ἐβήλιος, αβλός, ἔβρωστος)· πρὸ δὲ τῶν λοιπῶν συμφώνων ὡς φ· οἷον, αὐτός, εὐτυχής, αὐξάνω, εὔξυστος (ἀφτός, ἐφτυχής, ἀφξάνω, ἔφξυστος).

26. Τῶν δεκαεπτὰ συμφώνων τὰ μὲν ἐννέα (κ, π, τ· γ, β, δ· χ, φ, θ.)

λέγονται ἄφωνα· διότι δὲν ἀκούεται σχεδὸν ὁ ἦχος αὐτῶν, ἐὰν δὲν συναφθῶσι μετά τινος τῶν τελείων φωνῶν· τὰ δὲ ὀκτὼ (ξ, ψ, ζ, λ, μ, ν, ρ, σ.) ὀνομάζονται ἡμίφωνα· διότι, καὶ ἐὰν δὲν συναφθῶσι μετὰ τελείας φωνῆς, πάλιν ἀκούεται ὁ ἦχος αὐτῶν ὁπωσοῦν.

27. Τὰ ἄφωνα μοιράζονται εἰς τρεῖς συζυγίας·

ψιλά,	μέσα,	δασέα.	
κ.	γ.	χ.	οὐρανισκοπρόφερτα.
π.	β.	φ.	χειλεοπρόφερτα.
τ.	δ.	θ.	ὀδοντοπρόφερτα ἢ γλωσσοπρόφερτα.

Ταῦτα ὁριζοντείως μὲν συγγενεύουσι κατὰ τὰ φωνητήρια ὄργανα, δι' ὧν προφέρονται, καὶ λέγονται ἀντίστοιχα· καθέτως δὲ συγγενεύουσι κατὰ τὸν πνευματισμόν, ὅστις συνοδεύει αὐτὰ προφερόμενα, καὶ εἶνε λεπτότατος μὲν εἰς τὰ ψιλά, παχύτατος δὲ εἰς τὰ δασέα, καὶ μέσος εἰς τὰ μέσα, καὶ δι' αὐτὸ αὐτὰ λέγονται σύστοιχα. Εἰς δὲ τὰς λέξεις πολλάκις ἀντικατασταίνονται· οἷον, Ἑπτά, ἕβδομος, ἐφθήμερος· ὀκτώ, ὄγδοος· νυχθήμερον.

28. Τὰ ἡμίφωνα μοιράζονται εἰς

3 διπλᾶ,	4 ἀμετάβολα,	καὶ τὸ συριστικὸν
ξ, ψ, ζ.	λ, μ, ν, ρ.	σ.

29. Τὰ διπλᾶ ἔχουσι τὸ ὄνομα τοῦτο, διότι γίνονται ἐκ δύω συμφώνων· ἤγουν, ἐὰν τὸ συριστικὸν σ ἐπιταχθῇ εἰς τὴν ά. ἀντιστοιχίαν τῶν ἀφώνων (κ, γ, χ), γίνεται τὸ ξ· ἐὰν δὲ εἰς τὴν β'. (π, β, φ), γίνεται τὸ ψ· ἐὰν ὅμως αὐτὸ προταχθῇ τοῦ δ τῆς γ'. συζυγίας, γίνεται τὸ ζ.

30. Τὰ ἀμετάβολα λέγονται οὕτω, διότι εἰς τὴν κλίσιν τῶν λέξεων δὲν μεταβάλονται· οἷον, ῥήτωρ, ῥήτορος, ῥήτορι, ῥήτορα. Ἔτι δὲ καὶ ὑγρὰ ὀνομάζονται τὰ αὐτὰ διὰ τὴν εὐκολίαν, μὲ τὴν ὁποίαν συνδυάζονται καὶ συμπροφέρονται μετ' ἄλλων γραμμάτων.

31. Τὸ σ λέγεται συριστικόν, διότι ἡ προφορά του συνοδεύεται ὑπὸ συριγμοῦ τινος. Αὐτὸ πρὸ τῶν μέσων καὶ τῶν ἀμεταβόλων προφέρεται ὡς ζ· οἷον, πρέσβυς, πρόσγειος, προσδέχομαι, προσλαλιά, προσμένω, προσνέω, πρόσρημα.

§. γ' Περὶ συλλαβῆς καὶ συλλαβισμοῦ.

32. Ὅταν σύμφωνον ἢ σύμφωνα συνέρχωνται μετὰ φωνήεντος ἢ διφθόγγου καὶ προφέρωνται μονοφώνως, τότε γίνεται κυρία συλλαβή. Ἀλλὰ καὶ ἓν μόνον φωνῆεν ἢ μία δίφθογγος ἀποτελεῖ συλλαβὴν καταχρηστικήν· οἷον, αἰ-ώ-νιος.

33. Ἡ συλλαβὴ λέγεται λήγουσα μέν, ἐὰν ἦνε εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως· παραλήγουσα δέ, ἐὰν ἦνε πρὸ τῆς ληγούσης· καὶ προπαραλήγουσα, ἐὰν ἦνε πρὸ τῆς παραληγούσης· οἷον, ἄν-θρω-πος.

34. Ἡ συλλαβή, κυρία ἢ καταχρηστική, ἐὰν δὲν ἔχῃ ἀρκτικὸν σύμφωνον, λέγεται καθαρά· οἷον, ἅ-γι-ος, ἁ-γί-α.

35. Ἡ συλλαβὴ κατὰ τὸ φωνῆεν, τὸ ὁποῖον τὴν συγκροτεῖ, ὀνομάζεται

α'.) φύσει μακρά, ἐὰν ἔχῃ φωνῆεν μακρὸν ἢ δίφθογγον· οἷον, ὥρα, μοῖρα.

β'.) βραχεῖα, ἐὰν ἔχῃ βραχὺ φωνῆεν· οἷον, λέγομεν.

γ'.) θέσει μακρά, ἐὰν ἔχῃ βραχὺ φωνῆεν πρὸ δύο συμφώνων ἢ πρὸ διπλοῦ· οἷον, ἔστεψε.

36. Συλλαβισμὸς εἶνε ἡ ἐκφώνησις ἑκάστης συλλαβῆς μιᾶς τινος λέξεως ἰδιαιτέρως. Διὰ νὰ συλλαβίζωμεν δὲ ὀρθῶς, χρειάζεται νὰ ἔχωμεν τοὺς γενικοὺς τούτους κανόνας.

α'.) Σύμφωνον, μεταξὺ δύο φωνηέντων ἐν μέσῳ λέξεως εὑρισκόμενον, συλλαβίζεται μετὰ τοῦ ἀκολούθου· οἷον, ἅ-γι-ος.

β'.) Δύο σύμφωνα, μεταξὺ δύο φωνηέντων ἐν μέσῳ λέξεως εὑρισκόμενα, συλλαβίζονται μετὰ τοῦ ἀκολούθου φωνήεντος, ἐὰν ἦνε ἀρκτικὰ λέξεως Ἑλληνικῆς· οἷον, πέ-τρα, διότι λέγομεν τρέχω.

γ'.) Δύο σύμφωνα, ἐὰν δὲν ἦνε ἀρκτικὰ λέξεως Ἑλληνικῆς, χωρίζονται ἐν τῷ συλλαβισμῷ· οἷον ἄλ-λος, ἁλ-μυρός· διότι δύο σύμφωνα ὅμοια, ἢ λμ δὲν εὑρίσκονται ἐν ἀρχῇ λέξεως Ἑλληνικῆς.

δ'.) Τὰ σύνθετα χωρίζονται εἰς τὰ μέρη των· οἷον, ἐξ-ῆλθον, συνεκ-δέχομαι.

ε'.) Ἐν τοῖς κατ' ἔκθλιψιν συνθέτοις καὶ τοῖς ἀποστρεφομένοις τὸ τοῦ ἐκθλιφθέντος ἢ ἀποστραφέντος φωνήεντος σύμφωνον συλλαβίζεται μετὰ τοῦ ἀκολούθου φωνήεντος· οἷον, πα-ρέ-χω, κα-τ'έ-μοῦ.

§. δ'. Περὶ τόνων.

37. Ἐπειδὴ δὲ πάσας τὰς συλλαβὰς τῆς αὐτῆς λέξεως δὲν προφέρουσιν ἐπίσης δυνατά, ἀλλὰ μόνον μίαν ἐξ αὐτῶν δυνατώτερα παρὰ τὰς ἄλλας, διὰ τοῦτο ἐπενόησαν σημεῖά τινα, διὰ νὰ ἐπιθέτωσιν ἓν ἐξ αὐτῶν ἐπὶ τῆς δυνατώτερα προφερομένης συλλαβῆς.

38. Τὰ σημεῖα ταῦτα ὀνομάζονται κοινῶς μὲν τόνοι ἢ τάσεις, ἰδιαιτέρως δὲ τὸ μὲν (΄) τόνος ὀξὺς ἢ ὀξεῖα τάσις, τὸ δὲ (`) τόνος βαρὺς ἢ βαρεῖα, τὸ δὲ (῀) τόνος περισπώμενος ἢ περισπωμένη.

39. Ἡ ὀξεῖα θέτεται ἐπὶ τῆς ληγούσης, παραληγούσης καὶ προπαραληγούσης· ἡ δὲ λέξις ὀνομάζεται

Ὀξύτονος, ἐὰν ὀξύνηται· οἷον, καλός.

Παροξύτονος, ἐὰν παροξύνηται· οἷον, λόγος.

Προπαροξύτονος, ἐὰν προπαροξύνηται· οἷον, ἄγγελος.

40. Ἡ βαρεῖα θέτεται μόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης, ὅταν ἡ ὀξύτονος λέξις δὲν χωρίζηται ἀπὸ τῆς ἀκολούθου διὰ στιγμῆς, ἀλλὰ προφέρηται κατὰ συνέχειαν, δίχως νὰ στηριχθῇ πολὺ ἐπὶ τῆς ληγούσης ὁ προφέρων· οἷον, αὐτὸς ἑαυτὸν βλάπτει ὁ ἄσωτος.

41. Τὸ ἐρωτηματικὸν τίς καὶ τί πάντοτε ὀξύνεται.

42. Ἡ περισπωμένη θέτεται μόνον ἐπὶ μακρᾶς ληγούσης ἢ παραληγούσης, ἡ δὲ λέξις ὀνομάζεται

Περισπωμένη, ἐὰν περισπᾶται ἐπὶ τῆς ληγούσης· οἷον, ἀγαπῶ.

Προπερισπωμένη, ἐὰν περισπᾶται ἐπὶ τῆς παραληγούσης· οἷον, ἀγαπῶμεν.

43. Πᾶσα λέξις ἔχει ἕνα τῶν εἰρημένων τόνων. Δὲν ἐπιδέχονται δὲ οὐδένα μόνον τὰ μονοσύλλαβα ταῦτα· ὁ, οἱ, ἡ, αἱ· ἐς, εἰς, ἐκ, ἐξ, ἐν· οὐ, ὡς, εἰ. Ἐκ τῶν ἀτόνων ὅμως τὸ εἰ, συνθετόμενον μετὰ τοῦ ὡς, τονίζεται· οἷον, ὡσεί· τονίζεται δὲ καὶ τὸ οὐ ἐν τέλει περιόδου θετόμενον· οἷον, πῶς γὰρ οὔ;

44. Ὀξεῖαν δέχεται

1) Πᾶσα βραχεῖα συλλαβή· οἷον, καλός, λόγος.

2) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγούσης· οἷον, ἐκτείνω.

3) Ἡ προπαραλήγουσα πάντοτε· οἷον, ἥλιος.

45. Περισπωμένην δέχεται

1) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγούσης· οἷον, οἰκεῖος.

2) Πᾶσα λέξις λήγουσα εἰς ευ καὶ ου· οἷον, εὖ, ποῦ· πλὴν τοῦ ἰδού, ἰού, οὔ.

46. Ἡ αι καὶ οι, ὅταν ἦνε εἰς λήγουσαν δίχως ληκτικὸν σύμφωνον, λογίζονται βραχεῖαι ὡς πρὸς τὸν τονισμόν· οἷον, μοῦσαι, βῶλοι. Δὲν λογίζονται βραχεῖαι, μόνον ὅταν ἦνε καταληκτικαὶ τῆς εὐκτικῆς ἐγκλίσεως τῶν ῥημάτων καὶ τοῦ ἐπιῤῥήματος οἴκοι.

47. Ἡ θέσει μακρὰ συλλαβὴ τονίζεται πάντοτε ὡς βραχεῖα· οἷον, λέξις.

48. Ὅταν ἡ λήγουσα ἦνε μακρά, ἡ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται.

49. Οἱ τόνοι πάντοτε θέτονται ἐπὶ τοῦ ἐπιτακτικοῦ φωνήεντος τῶν διφθόγγων· οἷον, μοῖρα.

50. Τῶν ἀρχικῶν καὶ πρωτοτύπων καὶ ἀμεταποιήτων λέξεων τονίζεται πάντοτε ἡ ῥιζικὴ συλλαβή· οἷον, φίλος. Τῶν παραγώγων ὅμως τονίζεται πάντοτε ἡ προσδιορίζουσα συλλαβή· οἷον, φιλικός, ἄφιλος. Διὸ πρὸς τοῦτο χρησιμεύουσιν οἱ ἑξῆς κανόνες.

α'.) Ὅταν ἡ λέξις αὐξάνῃ ἐν τῇ ἀρχῇ, τότε ὁ τόνος μεταβιβάζεται πρὸς τὰ ἐμπρός, ἐὰν δὲν ἐμποδίζῃ τι· οἷον, ὁδός, σύνοδος, γράφω, ἔγραφον.

β'.) Ὅταν ἡ λέξις αὐξάνῃ ἐν τέλει, τότε, ὅσον ἀναγκάζεται ὑπὸ τῆς προσλαμβανομένης αὐξήσεως, καταβιβάζει τὸν τόνον της· οἷον, ἐφίλεον, ἐφιλέοντο, ἐφιλεέσθην.

§. ε'. Ἔγκλισις τόνου.

51. Πολλάκις μονοσύλλαβοι καὶ δισύλλαβοί τινες λέξεις συμπροφέρονται τόσον σφικτὰ μετὰ τῶν προηγουμένων, ὥστε φαίνονται ὡς συνηνωμέναι μετ' ἐκείνων κατὰ τὸν τόνον· οἷον, πατήρ μου, φίλος τις. Τοιαῦται δὲ εἶνε αἱ ἑξῆς· μοῦ, μοί, μέ· σοῦ, σοί, σέ· οὗ, οἷ, ἕ· σφέ, σφίσιν, τίς· ὁ ἐνεστὼς τοῦ εἰμὶ καὶ φημὶ (πλὴν τοῦ εἶ καὶ φῄς)· ἔτι δὲ τὰ μόρια πώς, πού, ποί, πή, ποθί, ποθέν, ποτέ, τέ, τοί, γέ, κέν, νύν, πέρ, ῥά.

52. Αἱ λέξεις αὗται ἐγκλίνουσιν ἢ μεταβιβάζουσι τὸν ἴδιον ἑαυτῶν τόνον εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης ὡς ὀξεῖαν, ὅταν ἐκείνη ἦναι προπαροξύτονος ἢ προπερισπωμένη ἢ ἄτονος. Διὸ αἱ μὲν λέγονται ἐγκλιτικαί, ἡ δὲ ἐγκλινομένη· οἷον, σῶμά μου, ἄνθρωπός τις, εἴτις.

53. Αἱ ἐγκλιτικαὶ ἀποβάλλουσι τὸν ἴδιον τόνον, ὅταν αἱ ἐγκλινόμεναι ὀξύνωνται ἢ περισπῶνται· οἷον, καλός τις, καλοῦ τινος.

54. Ἐὰν τὸ ἐγκλινόμενον παροξύνηται, τὸ μὲν μονοσύλλαβον ἐγκλιτικὸν ἀποβάλλει ἐπίσης τὸν τόνον του, τὸ δὲ δισύλλαβον τὸν φυλάττει· οἷον, φίλος μου, ἦν λόγος ποτέ.

55. Αἱ ἀντωνυμίαι μετὰ τῶν προθέσεων, ἀντιθετικῶς ἢ ἐμφαντικῶς προφερόμεναι, ὀρθοτονοῦνται· οἷον, ἀντὶ σοῦ, μετ' ἐμοῦ, παρὰ σοί, ἐμὲ μέν, ἀλλ' οὐ σέ.

56. Ὅταν πολλὰ ἐγκλιτικὰ ἀκολουθῶσιν ἀλλεπάλληλα, τότε συνεγκλίνονται, ὥστε τὸ ἔσχατον μόνον μένει ἄτονον· οἷον, εἴ τίς τινά φησί μοι παρεῖναι.

§. ς'. Περὶ πνευματισμοῦ.

57. Φωνῆεν ἢ δίφθογγος ἐν ἀρχῇ λέξεως δὲν προφέρεται δίχως νὰ συνοδεύηται ὑπὸ λεπτοῦ ἢ παχέος πνεύματος, ἐξερχομένου ἀπὸ τοῦ

λάρυγγος. Διὸ ἐπὶ τῶν ἀρκτικῶν τῶν λέξεων φωνηέντων σημειώνεται τοῦτο. Σημεῖον δὲ τοῦ μὲν λεπτοῦ εἶνε ἡ ψιλή (᾿), τοῦ δὲ παχέος ἡ δασεῖα (῾).

58. Πᾶσα λέξις, ἀπὸ φωνήεντος ἀρχίζουσα, δασύνεται ἢ ψιλοῦται.

59. Τῶν διφθόγγων τὸ ἐπιτακτικὸν φωνῆεν πνευματίζεται· οἷον, αὐτός.

60. Τὸ ἀρκτικὸν λέξεως υ δασύνεται· οἷον, ὕπνος.

61. Τὸ ρ ἐν ἀρχῇ λέξεως δασύνεται· ἐν δὲ τῷ μέσῳ, ἐὰν εὑρεθῶσι δύο, τὸ πρῶτον ψιλοῦται, καὶ τὸ δεύτερον δασύνεται· οἷον, ῥῆμα, ἐπίῤῥημα.

ΣΗΜ. ά. Οἱ Αἰολεῖς δὲν ἐπρόφερόν ποτε τὴν δασεῖαν, οὔτε τὴν ἔγραφον. Ἡμεῖς δὲ οἱ αἰολοδωρίζοντες τὴν γράφομεν, ἀλλὰ δὲν τὴν προφέρομεν.

ΣΗΜ. 6΄. Ἐκτὸς δὲ τῶν δύο πνευμάτων τούτων οἱ ἀρχαιότεροι εἶχον καὶ τρίτον, σχηματιζόμενον μεταξὺ τῶν χειλέων. Σημεῖον δὲ τούτου εἶνε τὸ F, τὸ ὁποῖον ὡς ἀπὸ τοῦ σχήματος μὲν ὀνομάζεται δίγαμμα· ὡς ἀπὸ τῶν Αἰολέων ὅμως, οἵτινες, καὶ ἀφ' οὗ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἔπαυσαν νὰ τὸ μεταχειρίζωνται, μετεχειρίζοντο αὐτό, λέγεται Αἰολικὸν δίγαμμα. Ἐπροφέρετο δὲ ὡς 6· οἷον, Fέαρ, ὄFις, ἀντὶ ἔαρ, ὄϊς. Τοῦτο καὶ ἡ κοινὴ ἡμῶν γλῶσσα προφέρει ὡς 6 ἢ γ, ὅμως δὲν γράφει· οἷον, γαῖμα, βαβύζει (αἷμα, βαΰζει), καὶ τὸ ἀναδιπλασιάζει ἐν μέσῳ λέξεως· οἷον, καύγω, κόβγω (κάω, κόω=κόπτω).

§. ζ΄. Περὶ τῶν λοιπῶν γραπτῶν σημείων τοῦ λόγου.

62. Ἐκτὸς τῶν 24 γραμμάτων, τῶν χρόνων, τῶν τόνων καὶ τῶν πνευμάτων, ἔχομεν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ.

ά.) Τὰς στιγμάς, ἤγουν τὴν ὑποστιγμὴν ἢ τὸ κόμμα (,), τὴν μέσην ἢ ἄνω στιγμὴν ἢ κῶλον (·) καὶ τὴν τελείαν στιγμήν (.).

6΄.) Τὸ ἐρωτηματικόν (;), τὸ ὁποῖον γράφομεν μετὰ τὰς ἐρωτηματικὰς φράσεις.

γ΄.) Τὸ ἐπιφωνηματικόν (!), τὸ ὁποῖον γράφεται ὑπὸ τῶν νεωτέρων μετὰ τὰς θαυμαστικάς, ἀπορηματικὰς καὶ σχετλιαστικὰς φράσεις.

δ΄.) Τὴν παρένθεσιν ( ), δι' ἧς κλείομεν λέξιν ἢ φράσιν ἐξηγητικὴν προηγουμένου τινός.

έ.) Τὸ διαλυτικόν (..), τὸ ὁποῖον γράφομεν ἐπὶ τοῦ ι καὶ υ, ὅταν ἦνε μετὰ τὸ α, ε, ο, η, υ, ω, καὶ προφέρωνται χωριστά· οἷον, ἄϋλος, ἀΐδιος κτλ.

ς΄.) Τὸ διαιρετικὸν (-), τὸ ὁποῖον γράφομεν μεταξὺ συλλαβῶν τῆς αὐτῆς λέξεως, ὅταν τὴν διαιρῶμεν· οἷον, ἄν-θρω-πος.

ζ΄.) Τὴν ἀπόστροφον (᾽), τὴν ὁποίαν γράφομεν ἀντὶ ἀποστραφέντος φωνήεντος τελικοῦ λέξεως πρὸ ἄλλου φωνήεντος ἀρκτικοῦ ἐπιφερομένης λέξεως· οἷον, ἀλλ' ἐγώ, ἀντὶ ἀλλὰ ἐγώ.

η′.) Τὴν κορωνίδα (᾿), τὴν ὁποίαν γράφομεν ἐπὶ τοῦ κατὰ κρᾶσιν γινομένου φωνήεντος· οἷον, κἀκεῖνος ἀντὶ τοῦ καὶ ἐκεῖνος.

θ′.) Τὴν παῦλαν (—), τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται, ὅταν κόπτωσι τὸν λόγον, ἀντικοπτόμενοι ὑπ᾿ ἄλλων, ἢ συλλογιζόμενοι ὀλίγον.

ι′.) Τὸ ἀποσιωπητικόν (...), τὸ ὁποῖον γράφουσιν, ὅταν δὲν θέλωσι νὰ ἀποτελειώσωσι τὸν λόγον.

ιά.) Τὸν παράγραφον (§), τὸν ὁποῖον γράφουσιν, ὅταν λόγον ἐκτεταμένον διαιρῶσιν εἰς μικρότερα μέρη.

ιϐ′.) Τὸ εἰσαγωγικὸν («—»), δι᾿ οὗ σημειώνομεν λόγον ἄλλου τινός, ἀναφερόμενον αὐτολεξεί.

§. η′. Περὶ συνδρομῆς καὶ τροπῆς ἀφώνων πρὸ ἀφώνων.

63. Ὅταν χειλεοπρόφερτον ἢ οὐρανισκοπρόφερτον συμπέσῃ πρὸ ὀδοντοπροφέρτου, τότε συμπνευματίζεται μετ᾿ αὐτοῦ· οἷον,

τρίϐ ω,	τέτρι πτ αι,	ἐτρί φθ η	ἀντὶ τέτρι ϐτ αι,	ἐτρί ϐθ η.
γράφ ω,	γέγρα πτ αι,	ἐγρά φθ η	ἀντὶ γέγρα φτ αι	—
βλέπ ω,	βέϐλε πτ αι,	ἐϐλέ φθ η	ἀντὶ —	ἐϐλέ πθ η.
πλέκ ω,	πέπλε κτ αι,	ἐπλέ χθ η	ἀντὶ —	ἐπλέ κθ η.
λέγ ω,	λέλε κτ αι,	ἐλέ χθ η	ἀντὶ λέλε γτ αι,	ἐλέ γθ η.
βρέχ ω,	βέϐρε κτ αι,	ἐϐρέ χθ η	ἀντὶ βέϐρε χτ αι,	—
ἑ πτ ά,	ἕ ϐδ ομος,	ἑ φθ ήμερος	ἀντὶ ἕ πτ ομος,	ἑ πτ ήμερος.
ὀ κτ ώ,	ὄ γδ οος,		ἀντὶ ὄ κτ οος.	

64. Ὅταν ὀδοντοπρόφερτον συμπέσῃ πρὸ ὀδοντοπροφέρτου, τρέπεται συνήθως εἰς σ· οἷον,

πλήθ ω,	πέπλη στ αι,	ἐπλή σθ η	ἀντὶ πέπλη θτ αι,	ἐπλή θθ η.
ΦΡΆΔ Ω,	πέφρα στ αι,	ἐφρά σθ η	ἀντὶ πέφρα δτ αι,	ἐφρά δθ η.
ἀνύτ ω,	ἤνυ στ αι,	ἠνύ σθ η,	ἀντὶ ἤνυ ττ αι,	ἠνύ τθ η.

65. Ἕκαςον ἄφωνον εἰμπορεῖ καὶ νὰ διπλασιασθῇ· οἷον, ἵππος, ταράττω, κάϐϐαλε (Ὁμ.), μάδδα (Δωρ.). Ἐὰν ὅμως τὸ ἄφωνον ἦνε δασύ, τὸ πρῶτον τρέπεται εἰς τὸ ἀντίςοιχόν του ψιλόν· οἷον, Σαπφώ, Βάκχος, Ἀτθίς, ἀντὶ Σαφφώ, Βάχχος, Ἀθθίς.

66. Καὶ ὅταν ἐν δυσὶν ἀλλεπαλλήλοις συλλαϐαῖς τῆς αὐτῆς λέξεως ἐπαναλαμϐάνηται τὸ αὐτὸ δασύ, τότε τὸ τῆς προηγουμένης συλλαϐῆς δασὺ τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλόν· οἷον,

φονεύω, πεφόνευκα καὶ ὄχι φεφόνευκα
χωνεύω, κεχώνευκα καὶ ὄχι χεχώνευκα.
θεωρῶ, τεθεώρηκα καὶ ὄχι θεθεώρηκα.
ΘΈΩ, τίθημι καὶ ὄχι θίθημι.

67. ὅταν κατὰ σύνθεσιν συμπέσῃ τὸ αὐτὸ δασὺ ἐν δυσὶν ἀλλεπαλλήλοις συλλαβαῖς, τότε μόνον τὸ χ τρέπεται, τὸ δὲ θ καὶ φ μένουσιν ἄτρεπτα· οἷον, ἐκεχειρία (ἀπὸ τὸ ἔχω καὶ χείρ), ὀρνιθοθήρας, ἀμφιφορεύς.

68. Ὅταν τὰ ἐν ἀλλεπαλλήλοις συλλαβαῖς δασέα ἦνε διαφόρων ὀργάνων, τότε μόνον τὸ θ, ἐὰν προηγῆται, τρέπεται, τὸ φ ὅμως καὶ χ μένουσιν ἄτρεπτα· οἷον, θάπτω, ἐτάφην, τάφος· φάθι, χυθῆναι, πανταχόθεν.

69. Ὅταν ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων συλλαβῶν τῆς μιᾶς τὸ δασὺ συμπλέκηται μετ᾽ ἄλλου συμφώνου, τότε τῆς ἄλλης τὸ δασὺ δὲν τρέπεται εἰς ψιλόν· οἷον, ἐθέλχθην, ὀρθώθην, θαφθείς, πύθεσθαι. Τὸ ἀρκτικὸν λέξεως θρ ὅμως τρέπεται, ὅταν ἡ ἐπιφερομένη ἀρχίζῃ ἀπὸ δασέος· οἷον, τρέφω-θρέψω, θρίξ-τριχός.

70. Ὅταν λείψῃ ἀπὸ τῆς ἀκολούθου συλλαβῆς τὸ δασύ, τότε ἐπανέρχεται τὸ ἐν τῇ πρώτῃ δι᾽ αὐτὸ ψιλωθέν· οἷον, τρέφω-θρέψω-θρέμμα· θρίξ-τρίχες-θριξί.

71. Ἐν τῷ ἀναδιπλασιασμῷ, ἤγουν ἐπαναλήψει τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου μετὰ τοῦ ε ἢ ι, τὰ δασέα τρέπονται εἰς τὰ ἀντίστοιχά των ψιλά, ὄχι μόνον ὅταν ἦνε μόνα (66), ἀλλὰ καὶ συμπεπλεγμένα (69) ἐὰν ἦνε· οἷον, φεύγω, πέφευγα· θνήσκω, τέθνηκα. Τὸ δὲ θ τοῦτο μετὰ τὸν ἀναδιπλασιασμόν, καὶ ἄλλο δασὺ ἐὰν ἀκολουθῇ, δὲν μεταβάλλεται· οἷον, τέθαφα καὶ ὄχι τέταφα (68).

72. Οἱ παθ. ἀόριςοι τῆς προςακτικῆς ἐγκλίσεως ἐκ τῶν δύο θ τρέπουσι τὸ δεύτερον· οἷον, τύφθητι, γράφθητι (ἀντὶ τύφθηθι, γράφθηθι).

§. θ′. Περὶ τῶν ἀφώνων πρὸ τοῦ Σ.

73. Ὅταν συμπέσῃ χειλεοπρόφερτον πρὸ τοῦ σ, τότε σμίγονται καὶ τὰ δύο εἰς ψ (29)· οἷον,

βλέ π ω, τρί ϐ ω, γρά φ ω,
βλέ ψ ω. τρί ψ ω. γρά ψ ω.

74. ὅταν οὐρανισκοπρόφερτον συμπέσῃ πρὸ τοῦ σ, τότε σμίγονται καὶ τὰ δύο εἰς ξ (29)· οἷον,

λέ γ ω, πλέ κ ω, βρέ χ ω,
λέ ξ ω. πλέ ξ ω. βρέ ξ ω.

75. Ὅταν συμπέσῃ ὀδοντοπρόφερτον πρὸ τοῦ σ, τότε ἀποϐάλλεται· οἷον,

ἐρεί δ ω, πεί θ ω, ἀνύ τ ω,
ἐρεί σ ω. πεί σ ω. ἀνύ σ ω.

ΣΗΜ. Τὴν σύμπτωσιν τοῦ θσ καὶ τσ δὲν ἀποφεύγει ἡ χυδαία γλῶσσα· διότι λέγει κάθσε, τσακίζω κτλ.

§. ί. Περὶ τῶν ἀφώνων πρὸ τοῦ Μ.

76. Χειλεοπρόφερτον, ὅταν συμπέσῃ πρὸ τοῦ μ, τρέπεται εἰς μ· οἷον,
βλέ π ω, τρί β ω, γρά φ ω,
βέβλε μ μαι, τέτρι μ μαι, γέγρα μ μαι.

77. Οὐρανισκοπρόφερτον, ὅταν συμπέσῃ πρὸ τοῦ μ, τρέπεται εἰς γ· οἷον,
λέ γ ω, πλέ κ ω, βρέ χ ω,
λέλε γ μαι. πέπλε γ μαι, βέβρε γ μαι.

78. Ὀδοντοπρόφερτον, ὅταν συμπέσῃ πρὸ τοῦ μ, τρέπεται εἰς σ· οἷον,
ἐρεί δ ω, πεί θ ω, ἀνύ τ ω,
ἤρει σ μαι. πέπει σ μαι. ἤνυ σ μαι.

ΣΗΜ. Οὐρανισκοπρόφερτα κ, χ· καὶ ὀδοντοπρόφερτα εὑρίσκονται πρὸ τοῦ μ· οἷον, ἀκμή, αἰχμή, ἀτμός, πυθμήν, φράδμων.

§. ιά. Περὶ τοῦ Ν.

79. Τὸ ν πρὸ τῶν χειλεοπροφέρτων τρέπεται εἰς μ· οἷον, σύμβουλος, συμπολίτης, συμφοιτητής, σύμψηφος.

80. Τὸ ν πρὸ τῶν οὐρανισκοπροφέρτων τρέπεται εἰς γ· οἷον, συγγενής, συγκοινωνός, συγξέω, συγχέω.

ΣΗΜ. Τὸ γ πρὸ τῶν οὐρανισκοπροφέρτων προφέρεται ὡς ν· οἷον, συνκοινωνός, συνξέω, συνχέω. Ὡσαύτως καὶ πρὸ τοῦ γ, ἀλλὰ τότε τὸ ἄλλο γ προφέρεται ὀλίγον σκληρά, σχεδὸν ὡς κ· οἷον, ἄγγελος-ἄνκελος.

81. Τὸ ν πρὸ τῶν ὀδοντοπροφέρτων μένει ἀμετάβλητον· οἷον, συνδέω, συνθέω, συντείνω.

82. Τὸ ν πρὸ τῶν ἀμεταβόλων τρέπεται εἰς αὐτὰ ταῦτα· οἷον, συλλέγω, συῤῥάπτω, συμμένω.

ΣΗΜ. Τῆς ἐν προθέσεως τὸ ν πρὸ τοῦ ρ μένει ἄτρεπτον· οἷον, ἐνράπτω.

83. Τὸ ν πρὸ τοῦ σ καὶ πρὸ τοῦ ζ ἀποβάλλεται συνήθως· οἷον, δαίμοσι, συζυγία, ἀντὶ τοῦ δαίμονσι, συνζυγία.

84. Τὸ ν τῆς ἐν προθέσεως δὲν ἀποβάλλεται, οὐδὲ τρέπεται πρὸ τοῦ σ καὶ ζ· οἷον, ἐνσείω, ἔνζυμος. Τὸ δὲ τῆς σύν, πρὸ μὲν τοῦ ζ πάντοτε ἀποβάλλεται· οἷον, συζῶ· πρὸ δὲ τοῦ σ, εἰ μὲν τοῦτο εἶνε συμπεπλεγμένον μετ' ἄλλου συμφώνου, ἀποβάλλεται, εἰ δὲ μόνον, τρέπεται εἰς αὐτὸ τοῦτο· οἷον, συστέλλω, σύσσιτος.

85. Τὰ ἑνικὰ καὶ πληθ. τρίτα πρόσωπα τῶν ῥημάτων, τὰ λήγοντα εἰς ε ἢ ι, καὶ αἱ δοτικαὶ πληθυντικαὶ αἱ λήγουσαι εἰς σι, ξι, ψι, ὅταν ἀκολουθῇ φωνῆεν, προσλαμβάνουσι ν, τὸ ὁποῖον λέγεται εὔφωνικὸν ἢ

ἐφελκυστικόν· οἷον, εἶπεν αὐτός, λέγουσιν αὐτοί, τοῖς λεχθεῖσιν ἀνθρώποις. Τὸ εὐφωνικὸν ν προσλαμβάνει καὶ τὸ εἴκοσι καὶ τὸ ι, ὁ προσχηματισμὸς τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν. Ἔτι δὲ καὶ τὸ ςερητικὸν α, ὅταν συνθέτηται μετὰ λέξεων ἀρχιζουσῶν ἀπὸ φωνήεντος· οἷον, ἀνάξιος, ἀνίκανος, ἀνήκουςος, ἀνύποπτος, ἀνωφελής. Πολλάκις ὅμως δὲν τὸ προσλαμβάνει· οἷον, ἀόμματος, ἀέκων, ἀήττητος.

ΣΗΜ. Εὐφωνικὸν ἡ ἐφελκυστικὸν εἶνε καὶ τὸ ς εἰς τὰ ἐπιῤῥήματα οὕτω, ἄχρι, μέχρι, ἀτρέμα πρὸ φωνήεντος. Ἔτι τὸ κ εἰς τὸ οὐ πρὸ φωνήεντος ψιλουμένου, καὶ τὸ χ εἰς αὐτὸ τοῦτο πρὸ δασυνομένου· οἷον, οὐκ ἔχω, οὐχ ἡμῶν ἐςιν. Ἔτι τὸ οὐ καὶ μή, πρὸ τοῦ ἔτι θετόμενα, προσλαμβάνουσι τὸ εὐφωνικὸν κ· οἷον, οὐκέτι, μηκέτι.

§. ιϐ΄. Περὶ τοῦ Σ.

86. Τὸ σ, ὅταν συμπέσῃ μεταξὺ δύο συμφώνων, ἀποϐάλλεται· οἷον, τρίϐομαι-τέτριφθε ἀντὶ τοῦ τέτριπσθε, τετρίφθαι ἀντὶ τοῦ τετρίπσθαι (63).

87. Ὅταν πρὸ τοῦ σ ἀποϐάλληται μόνον ὀδοντοπρόφερτον (75) ἢ ν μόνον (83), τότε τὸ πρὸ αὐτοῦ φωνῆεν μεταϐολὴν δὲν πάσχει οὐδεμίαν· οἷον, ἐλπίδσι, ἐλπίσι· σώματσι, σώμασι· κόρυθσι, κόρυσι· μείζονσι, μείζοσι.

ΣΗΜ. Ἐνίοτε τὸ πρὸ τοῦ σ φωνῆεν, ᾗ ἐὰν μόνον ν ἀποϐληθῇ πρὸ αὐτοῦ, ἐκτείνεται· οἷον, ἕνς-εἷς, τάλανς-τάλᾱς, μέλανς-μέλᾱς. Ἐνίοτε καὶ μόνον δ ἐὰν ἀποϐληθῇ πρὸ τοῦ σ, ἐκτείνεται τὸ πρὸ αὐτοῦ φωνῆεν· οἷον, πόδς-πούς.

88. Ὅταν πρὸ τοῦ σ ἀποϐληθῇ ν μετὰ ὀδοντοπροφέρτου, τότε τὰ πρὸ αὐτοῦ βραχέα φωνήεντα ἐκτείνονται, τὸ μὲν ε εἰς ει, τὸ δὲ ο εἰς ου, τὸ δὲ ᾰ, ῐ, ῠ, εἰς ᾱ, ῑ, ῡ· οἷον, σπένδομαι-σπείσομαι, τυφθέντσι-τυφθεῖσι, λέοντσι-λέουσι, ἱστάνσι-ἱστᾶσι, δεικνύντσι-δεικνῦσι.

ΣΗΜ. Τὰ εἰς εις-εσσα-εν ἐπίθετα εἰς τὴν δοτ. πληθ. μετὰ τὴν ἀποϐολὴν τοῦ ντ πρὸ τοῦ σ δὲν ἐκτείνουσι τὸ ε εἰς ει κατά τινας, κατ' ἄλλους ὅμως τὸ ἐκτείνουσι.

§. ιγ΄. Περὶ συστολῆς συλλαβῆς.

89. Δὲν συστέλλεται συλλαβή, ἂν ἐξ ἀρχῆς δὲν ἦτον βραχεῖα. Ὅθεν ἡ μακρά, συστελλομένη, ἐπανέρχεται εἰς τὴν πρώτην μορφήν της.

90. Τὰ μακρὰ φωνήεντα καὶ τὰ διπλασιαζόμενα σύμφωνα, ὡς ἐκ δύο ὁμοίων μερῶν, ἀποϐάλλουσι τὸ ἕν· ἤγουν, τὸ ἤθελον, ῑκον, βάλλον, ὁππότε συστέλλεται εἰς τὸ ἔθελον, ῐκον, βάλον, ὁπότε.

ΣΗΜ. Τὸ η, ἂν ἔγεινε κατ' ἔκτασιν ἀπὸ τοῦ α, εἰς τοῦτο συστέλλεται· οἷον, ἀκούω, ἤκουσα, ἀκούσας.

91. Ἐν γένει δέ, ὁσάκις χρειάζεται νὰ γείνῃ συστολή, πάντοτε ἀποβάλλεται τὸ δεύτερον γράμμα. Πλὴν τῆς ευ, ἥτις ἀποβάλλει πάντοτε τὸ πρῶτον, καὶ τῆς ει, ἥτις πρὸ ἀφώνου καὶ ζ ἀποβάλλει ὡσαύτως τὸ πρῶτον. Ὅθεν

αἱ συλλαβαὶ πνει, τειν, πνοι, ἀκου, αἰρ, τέμν, τύπτ συστέλλονται εἰς τὰς πνε, τεν, πνο, ἀκο, ἀρ, τεμ, τυπ.

αἱ δὲ συλλαβαὶ πειθ, πευθ, φευγ, φραζ, στειχ συστέλλονται εἰς τὰς πιθ, πυθ, φυγ, φραδ, στιχ.

§. ιγ'. Περὶ λέξεως καὶ ῥίζης λέξεων.

92. Μία ἢ περισσότεραι συλλαβαί, προσδιωρισμέναι ὡς σημεῖον ἰδέας, λέγονται λέξις (5). Πᾶσα λέξις εἶνε ἢ μονοσύλλαβος ἢ πολυσύλλαβος. Γίνεται δὲ ἡ λέξις πολυσύλλαβος διὰ κλίσεως ἢ παραγωγῆς· ἤγουν, θήρ, θηρός, θηρί, θῆρα κτλ. ἴς, ἰσχύς, ἰσχυρός, ἰσχυρίζομαι.

93. Καθὼς εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν δύο τινὲς ἰδέαι πολλάκις συγχωνεύονται, παρομοίως καὶ εἰς τὸν προφορικὸν λόγον αἱ λέξεις, δι' ὧν αὗται σημαίνονται, συνθέτονται, καὶ οὕτω προκύπτουσιν αἱ σύνθετοι· οἷον, νομοθέτης, συνδρομή.

94. Πᾶσα ἰδέα θεωρεῖται σχετικῶς πρὸς ἄλλην, ὡς συνηνωμένη μετ' ἐκείνης, ἤγουν μετ' ἀριθμοῦ, προσώπου, ἢ σχέσεως πρὸς ἄλλην ἰδέαν. Διὰ τοῦτο ἡ λέξις προσλαμβάνει ἢ γράμματα ἢ συλλαβάς, διὰ νὰ συσσημαίνῃ καὶ τὸν ἀριθμόν, τὸ πρόσωπον ἢ τὴν σχέσιν.

95. Ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς λέξεως, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὴν ἰδέαν ἁπλῶς καὶ ἀπολύτως, δὲν ἐπιδέχεται ἀλλοίωσιν, καὶ λέγεται ῥίζα. Αἱ συλλαβαὶ δὲ ἢ τὰ γράμματα, ὅσα προσλαμβάνει ἡ ῥίζα, διὰ νὰ συσσημαίνῃ τὰς εἰρημένας (94) σχέσεις, λέγονται κατάληξις μέν, ἐὰν τὰς προσλαμβάνῃ κατὰ τὸ τέλος, αὔξησις δὲ καὶ ἀναδιπλασιασμός, ἐὰν κατὰ τὴν ἀρχήν· οἷον, θήρ, θηρός, θηρί, θῆρα· γράφω, ἔγραφον, γέγραφα. Ἡ συλλαβὴ θηρ καὶ γραφ εἶνε ῥίζα καὶ μένει ἀμεταποίητος· αἱ δὲ συλλαβαὶ ος, ι, α, ω, ον, α εἶνε καταλήξεις καὶ ἐπιδέχονται μεταβολήν· καὶ αἱ συλλαβαὶ ἐ, γε, εἶνε αὔξησις καὶ ἀναδιπλασιασμός.

ΣΗΜ. ά. Τῶν ἐλπίδος, ἐλπίδες, ἐλπίδας ῥίζα εἶνε τὸ ἐλπίδ. Ὅταν λοιπὸν ἀπαντῶμεν ἐλπίς, ἐλπίσι, τότε γνωρίζομεν, ὅτι ἀρχικοὶ τύποι αὐτῶν ἦσαν τὸ ἐλπίδς, ἐλπίδσι, καὶ ἀπεβλήθη ἐξ αὐτῶν τὸ δ πρὸ τοῦ σ (75).

ΣΗΜ. β'. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω βλέπομεν, ὅτι αἱ ῥίζαι τῶν λέξεων ποτὲ σχεδὸν καθαραὶ δὲν ἀπαντῶνται, ἀλλ' ἀφ' οὗ ἀποβληθῶσιν, ὅσα προσέβαλον, τότε διακρίνονται. Ὅθεν δὲν πρέπει νὰ ὑπολαμβάνωμεν ὡς αὐθύπαρκτόν τι, οὐδ' ὡς ἐντελεῖς λέξεις τοὺς τύπους ἐλπιδ, γραφ· ἀλλ' ὅμως πρέπει νὰ συνειθίσωμεν, ὅταν ἀπαντῶμεν πολλοὺς

τύπους, νὰ ἐξάγωμεν τὴν ῥίζαν, ὡς βάσιν πάντων τῶν τύπων, ὑπὸ τοὺς ὁποίους μᾶς ἐμφανίζεται λέξις ὁποιαδήποτε.

§. ιέ. Περὶ πολλαπλῶν ῥιζῶν.

96. Πολλάκις ἀπαντῶμεν ῥίζας τῆς αὐτῆς λέξεως πολλαπλᾶς· ἤγουν, ἀπαντῶμεν χερός, χερὶ καὶ χειρός, χειρί· ἔτι νηὸς καὶ νεώς, φαίνω καὶ φανῶ, ἀκούω καὶ ἀκήκοα. Ὅθεν πρέπει νὰ δεχθῶμεν διττὰς ῥίζας χερ καὶ χειρ, νη καὶ νε, φαιν καὶ φαν, ἀκου καὶ ἀκο.

97. Ὅταν λέξις ἔχῃ δύο ῥίζας, τότε ὀνομάζομεν μακρὰν μὲν τὴν ἔχουσαν μακρὰν λήγουσαν, βραχεῖαν δέ, τὴν ἔχουσαν βραχεῖαν λήγουσαν.

98. Αἱ βραχεῖαι ῥίζαι εἶνε πάντοτε αἱ πρωτότυποι, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἔγειναν αἱ μακραὶ κατὰ διπλασιασμὸν ἢ ἔκτασιν.

99. Ἡ μακρὰ ῥίζα τότε δύναται νὰ συσταλθῇ, ὅταν ἡ λήγουσά της ἐπιδέχηται συστολήν. Ἡ δὲ συστολὴ γίνεται κατὰ τὸ 90 ἐδάφιον.

§. ις'. Περὶ τῶν ἐν ταῖς λέξεσι μεταβολῶν ἐκ συμπτώσεως φωνηέντων.

100. Ὅταν συμπέσωσιν ἀλλεπαλλήλως δύο φωνήεντα ἐν τῇ αὐτῇ λέξει, ἢ ἐν τῷ τέλει μιᾶς καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ ἄλλης ἐκ δύο ἀλλεπαλλήλων λέξεων, τότε αὐτὰ τὰ διεστῶτα φωνήεντα συγχωνεύονται ποικιλοτρόπως.

101. Ὅταν ἐν τῇ αὐτῇ λέξει δύο ἀλλεπάλληλα φωνήεντα συνάπτωνται εἰς ἕν, τότε ἡ συνάφεια αὐτῶν ὀνομάζεται συναίρεσις· οἷον, ἀοιδή-ᾠδή, τιμάω-τιμῶ.

ΣΗΜ. Τὸ ἐκ τῆς συναιρέσεως προκύπτον φωνῆεν, τονιζόμενον, περισπᾶται· γέα-γῆ. Δὲν περισπᾶται δέ, ὅταν τυχαίνῃ πρὸ μακρᾶς ληγούσης, ἢ ἐν τῇ προπαραληγούσῃ (44)· ἔτι δέ, καὶ ὅταν ἐκ τῶν συναιρετέων φωνηέντων ὀξύνηται τὸ δεύτερον· οἷον, ἑσταώς-ἑστώς.

102. Ἡ συναίρεσις λέγεται

1) κυρία μέν, ὅταν δύο διεστῶτα φωνήεντα συνάπτωνται εἰς ἕν, ἀλλὰ τοῦτο συμπεριλαμβάνῃ ἐν ἑαυτῷ ἀμφότερα· οἷον, Χΐος-Χῖος, δέελος-δῆλος, τείχεϊ-τείχει, ἠχόϊ-ἠχοῖ.

2) καταχρηστικὴ δέ, ὅταν ἐκ τῶν συναπτομένων φωνηέντων τὸ ἓν ὑπερισχύῃ, καὶ αὐτὸ τότε πολλάκις μεταβάλλῃ καὶ τὴν μορφήν του καὶ τὴν ποσότητά του· οἷον, φιλέειν-φιλεῖν, τιμάειν-τιμᾷν, λείπεαι-λείπῃ, πόλεας-πόλεις, τιμάοιμι-τιμῷμι.

103. Περὶ συναιρέσεως ἀκριβέστερα γίνεται λόγος παρακάτω ἐν τῷ περὶ κλίσεως καὶ σχηματισμοῦ, ἀλλ' ἐνταῦθα σημειωτέον ταῦτα μάλιστα.

ά.) Ὅταν συμπέσωσιν οἱ φθόγγοι Α καὶ Ε, τότε ὑπερισχύει ὁ προηγούμενος φθόγγος· οἷον, λείπεαι-λείπῃ, τίμαε-τίμα, τείχεα-τείχη.

ΣΗΜ. Τὸ εα ἐν τῇ ϐ'. κλίσει τῶν ὀνομάτων πάντοτε, καὶ ἐν τῇ ά. ὅταν προηγῆται ρ, συναιρεῖται εἰς α· οἷον, ὀστέα-ὀστᾶ, βορέας-βορᾶς καὶ βοῤῥᾶς.

β') Ὅπου τύχῃ ὁ φθόγγος Ο, μένει ἐπικρατέστερος μετὰ τὴν συναίρεσιν αὐτός, οἱ δὲ φθόγγοι Α καὶ Ε, εἴτε πρὸ αὐτοῦ, εἴτε μετ' αὐτὸν τύχουσιν, ἀποβάλλονται· οἷον, ὀστέον-ὀστοῦν, βόας-βοῦς, τιμάοιμι-τιμῷμι, φιλέουσι-φιλοῦσι.

ΣΗΜ. Τὸ οη καὶ οα ἐν τοῖς ἐπιθέτοις συναιροῦνται εἰς η ἢ α· οἷον, ἁπλόη-ἁπλῆ, ἁπλόα-ἁπλᾶ.

104. Ὅταν δύο ἀλλεπαλλήλων λέξεων διεστῶτα φωνήεντα συνάπτωνται εἰς ἕν, τότε τοῦτο λέγεται συναλοιφή. Τῆς δὲ συναλοιφῆς εἴδη εἶνε ἡ κρᾶσις, ἡ ἔκθλιψις καὶ ἡ ἀφαίρεσις.

105. Κρᾶσις εἶνε, ὅταν τὸ τελικὸν φωνῆεν προηγουμένης καὶ τὸ ἀρκτικὸν ἀμέσως ἐπιφερομένης λέξεως συγκιρνῶνται εἰς ἕν, καὶ οὕτως αἱ λέξεις ἐκεῖναι γίνονται τρόπον τινὰ μία. Σημεῖον δὲ τῆς κράσεως εἶνε ἡ κορωνίς ('), ἥτις ἐπιθέτεται ἐπὶ τοῦ ἐκ τῆς κράσεως προκύπτοντος φωνήεντος· οἷον, καὶ ἐκεῖνος-κἀκεῖνος, τὸ ἐλάχιστον-τοὐλάχιστον.

106. Τὸ ἐκ τῆς κράσεως προκύπτον φωνῆεν εἶνε μακρόν, καὶ τὰ προηγούμενα ψιλὰ σύμφωνα δασύνονται, ἂν τὸ ἀκόλουθον φωνῆεν ἐδασύνετο· οἷον, καὶ εἶτα-κᾆτα, τὸ ἱμάτιον-θοἰμάτιον.

ΣΗΜ. α'. Τῶν ἄρθρων τὸ φωνῆεν διὰ τῆς κράσεως ἐξαφανίζεται· οἷον, ὁ ἀνήρ-ἁνήρ, τοῦ ἀνδρὸς-τἀνδρός, τῷ ἀνδρὶ-τἀνδρί. Τὸ ἕτερος μετὰ τὴν κρᾶσιν λαμβάνει α· οἷον, ὁ ἕτερος-ἅτερος, τοῦ ἑτέρου-θατέρου.

ΣΗΜ. β'. Ὑπὸ τὸ ἐκ τῆς κράσεως προκύπτον α, η, ω, ὑπογράφεται τὸ ι μόνον, ὅταν αὐτὸ εὑρίσκηται ἐν τῇ ἐπιφερομένῃ συλλαβῇ· οἷον, καὶ εἶτα-κᾆτα, καὶ ἔπειτα-κᾄπειτα. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες γραμματικοί, εἴτε ἐν τῇ προηγουμένῃ εἴτε ἐν τῇ ἐπιφερομένῃ συλλαβῇ εἶνε τὸ ι, τὸ ὑπογράφουσι πάντοτε.

107. Ἔκθλιψις εἶνε, ὅταν τῆς προηγουμένης λέξεως τὸ τελικὸν βραχὺ ἀποστρέφηται πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ τῆς ἐπιφερομένης, καὶ ἀντ' αὐτοῦ θέτεται ἡ ἀπόστροφος (')· οἷον, ὁ δὲ ἀγαθὸς-ὁ δ' ἀγαθός.

ΣΗΜ. α'. Ὁ τόνος τοῦ ἀποστραφέντος φωνήεντος, τῶν μὲν μορίων συναποβάλλεται, τῶν δὲ κλιτῶν ἀναβιβάζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν ὡς ὀξύς· οἷον, παρὰ ἡμῶν-παρ' ἡμῶν, κακὰ ἔπη-κάκ' ἔπη.

ΣΗΜ. β'. Τοῦ ἀποστραφέντος φωνήεντος τὸ ψιλὸν σύμφωνον τρέπεται εἰς δασύ, ἐὰν τὸ ἐπιφερόμενον φωνῆεν δασύνηται· οἷον, μετὰ ἡμῶν-μεθ' ἡμῶν, νύκτα ὅλην-νύχθ' ὅλην.

ΣΗΜ. γ'. Ἐκθλίβεται δὲ μάλιστα τὸ τελικὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγος τῶν ἑξῆς. 1) τῶν δισυλλάβων προθέσεων πλὴν τῆς περὶ καὶ ἀμφί· τῆς δὲ ἐπὶ μόνον ἐν τοῖς συνθέτοις ἐπίορκος, ἐπιεικής. 2) τῶν μορίων ἀλλά, ἄρα, ἆρα, γέ, δέ, τέ, τοί, κέ. 3) τῶν ῥηματικῶν καταλήξεων μαι, σαι, σο, ται, το, σθαι, τε, σθε, καὶ τὸ ι τοῦ ἐστὶ πολλάκις.

108. Ἀφαίρεσις εἶνε ἀποβολὴ τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος

τῆς ἐπιφερομένης λέξεως, ἐὰν τὸ τῆς προηγουμένης τελικὸν ἦνε μακρόν. Σημεῖον δὲ καὶ ταύτης εἶνε ἡ ἀπόςροφος· οἷον, ποῦ ἔστιν, ποῦ 'στιν, ὦ ἄναξ-ὦ 'ναξ. Συνειθίζουσι δὲ ταύτην οἱ ποιηταὶ μάλιστα.

§. ιζ΄. Περὶ τῶν εἰδῶν τῶν λέξεων ἢ τῶν μερῶν τοῦ λόγου.

109. Ἡ πρὸς ἄλλους ἔκφρασις τοῦ τί διανοούμεθα λέγεται **λόγος**. Πρὸς τοῦτο δὲ μεταχειριζόμεθα λέξεις (5). Διὸ αἱ λέξεις λέγονται μέρη τοῦ λόγου.

110. Εἰς τὰς αἰσθήσεις τοῦ ανθρώπου προσβάλλουσι τὰ ἐκτὸς αὐτοῦ διάφορα ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα λέγονται ὄντα, οὐσίαι· τὰ δὲ ἀκουστὰ σημεῖα, τὰ ὁποῖα μεταχειρίζεται διὰ νὰ ἐκφράσῃ αὐτὰ πρὸς ἄλλους, λέγονται ὀνόματα οὐσιαστικά.

111. Τὸ οὐσιαστικὸν ἁρμόζει

α΄.) εἰς οὐσίαν ἰδίαν, ἤγουν εἰς ἓν μόνον ἄτομον, καὶ λέγεται κύριον· οἷον, Παῦλος, Ἑλλάς, Κόρινθος, Κηφισσός, Ὄλυνθος·

β΄.) εἰς οὐσίαν κοινήν, ἤγουν εἰς πάντα τὰ ὁμοειδῆ ἄτομα, καὶ τότε λέγεται προσηγορικόν· οἷον, ἄνθρωπος, χώρα, πόλις, ποταμός, ὄρος.

112. Αἱ οὐσίαι, ὅσαι προσβάλλουσιν εἰς τὰς αἰσθήσεις, ἔχουσι καὶ ποιότητας ἢ ἰδιότητάς τινας. Ὅταν λοιπὸν θέλῃ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐκφράσῃ καὶ ποίαν ποιότητα ἔχει ἡ δεῖνα οὐσία, τότε μεταχειρίζεται ἄλλα σημεῖα ἀκουστά, τὰ ὁποῖα λέγονται ὀνόματα ἐπίθετα· οἷον ῥόδον κόκκινον, εὔοσμον, ἀνθηρόν, ξηρόν, χλωρόν, κτλ.

113. Διὰ νὰ φανερώσωμεν δέ, ὅτι ἡ δεῖνα οὐσία ἔχει τὴν δεῖνα ποιότητα ἢ ἰδιότητα, συνδέομεν τὸ οὐσιαστικὸν μετὰ τοῦ ἐπιθέτου διὰ τοῦ ἐστί, τὸ ὁποῖον διὰ τοῦτο λέγεται κατ' ἐξοχὴν σύνδεσμος· οἷον, τὸ ῥόδον ἐστὶν εὐῶδες.

114. Ἐπειδὴ ὅμως αἱ οὐσίαι δὲν ἔχουσιν αἰωνίως τὰς αὐτὰς ποιότητας, ἀλλὰ τὰς ἀλλάζουσι, καὶ μεταβαίνουσιν ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην, διὰ τοῦτο ἔχουσι καὶ ἄλλον σύνδεσμον μεταξὺ οὐσίας καὶ ποιότητος, τὸ γίνεται, κατασταίνεται, καταντᾷ· οἷον, τὸ ῥόδον γίνεται ξηρόν.

115. Πολλάκις τὸ ἐπίθετον καὶ ὁ σύνδεσμος συγχωνεύονται εἰς μίαν λέξιν· οἷον, τὸ ῥόδον ἐστὶν εὐῶδες=τὸ ῥόδον εὐωδιάζει, τὸ ῥόδον γίνεται ξηρόν=τὸ ῥόδον ξηραίνεται. Αἱ λέξεις εὐωδιάζει καὶ ξηραίνεται λέγονται ῥήματα.

116. Διὰ τῶν ῥημάτων φανερώνομεν ὄχι μόνον τὸ τί εἶνε ἢ γίνεται

ὁποιονδήποτε ἀντικείμενον, ἀλλὰ καὶ τὸ τί κάμνει, ἢ πάσχει, ἢ πῶς εὑρίσκεται· οἷον, ὁ Πέτρος γράφει, γράφεται, κοίτεται, κοιμᾶται, ὑγιαίνει, νοσεῖ.

117. Τὸ μὲν εἶνε, γίνεται, κατασταίνεται, καταντᾷ, λέγονται ῥήματα οὐσιαστικὰ ἢ ὑπαρκτικά· ἐπειδὴ ἐκφράζουσι τὸ τί εἶνε ἢ ὑπάρχει ἀντικείμενόν τι. Τὰ λοιπὰ λέγονται ῥήματα ἐπιθετικὰ ἢ κατηγορηματικά· ἐπειδὴ συμπεριλαμβάνουσιν ἐν ἑαυτοῖς καὶ τὰ ἐπίθετα ἢ τὰ κατηγορήματα, ἤγουν τὰς ποιότητας ἢ τὰς διαθέσεις, δηλαδὴ τὰς ἐνεργείας καὶ τὰ πάθη, τὰ ὁποῖα λέγομεν, ὅτι ἔχει ἀντικείμενόν τι.

118. Ὅταν θέλωμεν νὰ φανερώσωμεν, ὅτι ἀντικείμενόν τι εἶνε ἤδη γνωστόν, ὡρισμένον, τότε μεταχειριζόμεθα τὰς μονοσυλλάβους λέξεις ὁ, ἡ, τό. Αὗται προτάσσονται τῶν ὀνομάτων, τὰ ὁποῖα προσδιορίζομεν, καὶ λέγονται ἄρθρα· οἷον, ὁ ἄνθρωπος οὗτος δὲν διαφέρει τοῦ ἄλλου ἀνθρώπου.

119. Ὅταν θέλωμεν νὰ ὁρίσωμεν τὸ πρόσωπον ἢ τὸ ἀντικείμενον, δίχως νὰ μεταχειρισθῶμεν τὸ ὄνομά του, τότε ἀντὶ τοῦ ὀνόματος μεταχειριζόμεθα λέξεις τινάς, τὰς ὁποίας ὀνομάζουσιν ἀντωνυμίας· οἷον, ἐγώ, σύ, ἐκεῖνος, οὗτος, αὐτός, ἐμός, ὅς, ἐμαυτόν, σεαυτόν, ἀλλήλους, τίς κτλ.

120. Ὅταν θέλωμεν νὰ φανερώσωμεν τὰς ποιότητας ἢ τὰς διαθέσεις, ἐπιθεμένας ἢ ἐφηρμοσμένας εἰς τὰ ἀντικείμενα, καὶ τὸν καιρὸν καθ' ὃν εὑρίσκονται ἐν αὐτοῖς, τότε μεταχειριζόμεθα τὰ ῥήματα μετὰ καταλήξεως ἐπιθετικῆς, καὶ τὰ τοιαῦτα ὀνομάζονται μετοχαί· οἷον, ὁ Πέτρος ὁ γράφων, ὁ γραφόμενος, ὁ κοιτόμενος, ὁ ὑγιαίνων, ὁ νοσῶν.

121. Ὅταν θέλωμεν νὰ φανερώσωμεν τὴν μεταξὺ δύο τινῶν ἀντικειμένων σχέσιν, τότε τάσσομεν πρὸ τοῦ ὀνόματος ἑνὸς ἐξ αὐτῶν λέξιν σημαντικὴν τῆς σχέσεως ταύτης, καὶ ἡ τοιαύτη λέγεται πρόθεσις· οἷον, εἶμαι ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἔρχομαι πρὸς ἐσένα.

122. Ὅταν τὰς ἰδιότητας, τὰς ὁποίας παρατηροῦμεν ἐν τοῖς ῥήμασιν ἢ ἐν τοῖς ἐπιθέτοις, θέλωμεν νὰ προσδιορίσωμεν κατὰ τόπον, ἢ χρόνον, ἢ τρόπον, ἢ ἄλλως πως, τὸ ὁποῖον αἱ καταλήξεις, καὶ λοιπαὶ μεταβολαί, ὅσας ταῦτα δέχονται, δὲν ἐξαρκοῦσι νὰ φανερώσωσι, τότε μεταχειριζόμεθα λέξεις τινάς, τὰς ὁποίας ὀνομάζουσιν ἐπιῤῥήματα· οἷον, ὁ πολλὰ καλὸς ἄνθρωπος· ὁ ἄνθρωπος περιπατεῖ γρήγορα· ὁ ἄνθρωπος περιπατεῖ σήμερον· ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται ἐδῶ.

123. Ὅταν θέλωμεν νὰ συνδέσωμεν λέξιν μετ' ἄλλης λέξεως, ἢ φράσιν μετ' ἄλλης φράσεως, τότε μεταχειριζόμεθα λέξεις τινάς, τὰς ὁποίας ὀνομάζομεν συνδέσμους· οἷον, ἐγὼ καὶ ἐσὺ τρώγομεν· ὁ μὲν διδάσκαλος ὑπαγορεύει, ὁ δὲ μαθητὴς γράφει.

124. Ὅταν θέλωμεν νὰ ἐκφράσωμεν πάθος ψυχῆς σφοδρόν, προερχόμενον ἐκ θαυμασμοῦ, λύπης, χαρᾶς, ἐκπλήξεως, τότε προφέρομεν λέξεις τινὰς ἐκφραστικὰς τούτου. Αὐτὰς ὀνομάζουσιν ἐπιφωνήματα· οἷον, φεῦ τῶν κακῶν! βαβαὶ τῆς κακίας! ὢ τῆς ἀπληστίας!

125. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ῥηθέντων συνάγεται, ὅτι τα μέρη τοῦ λόγου (**109**) εἶνε δέκα· ἤγουν, ὄνομα οὐσιαστικόν, ὄνομα ἐπίθετον, ῥῆμα, μετοχή, ἄρθρον, ἀντωνυμία, πρόθεσις, ἐπίῤῥημα, σύνδεσμος, ἐπιφώνημα.

ΣΗΜ. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες γραμματικοί, συγκαταλέγοντες τὸ ἐπίθετον εἰς τὸ οὐσιαστικόν, ϗ τὸ ἐπιφώνημα εἰς τὸ ἐπίῤῥημα, ἀριθμοῦσιν ὀκτὼ τὰ μέρη τοῦ λόγου.

§. ιή. Περὶ κλίσεως.

126. Τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον ἐμφανίζεται εἰς τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν, καὶ γίνεται ὑποκείμενον καὶ τοῦ ἐνδιαθέτου καὶ τοῦ προφορικοῦ λόγου (2. 3. 6.)

α.) εἶνε ἕν, ἢ δύο, ἢ ὑπὲρ τὰ δύο· τοῦτο ἐκφράζεται διὰ καταλήξεως, ἥτις λέγεται ἀριθμός.

β'.) ἔχει σχέσιν καὶ συνάφειαν πρὸς ἄλλο, καὶ τοῦτο φανερώνεται διὰ καταλήξεως, ἥτις λέγεται πτῶσις.

γ'.) εἶνε ἀρσενικόν, θηλυκόν, ἢ οὐδέτερον (δηλαδὴ οὔτε ἀρσενικὸν οὔτε θηλυκόν)· καὶ τοῦτο φανερώνεται ὡσαύτως διὰ καταλήξεως, ἥτις λέγεται γένος.

δ'.) ἐνεργεῖ, πάσχει, ἢ εἶνε τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον, καὶ τὸ τοιοῦτον φανερώνεται διὰ καταλήξεως, ἥτις λέγεται διάθεσις.

ε.) ἔχει, εἶχε, θὰ ἔχῃ τοιαύτην ἢ τοιαύτην διάθεσιν. Τοῦτο φανερώνεται καὶ διὰ καταλήξεως καὶ διά τινος μεταβολῆς τῆς ῥίζης· καὶ αὐτὸ λέγεται χρόνος.

127. Ὅσαι λέξεις διὰ τῆς καταλήξεώς των δύνανται νὰ φανερώσωσι τὰ ἀνωτέρω πέντε, δέχονται μεταβολάς τινας, ἤγουν κλίνονται, καὶ δι' αὐτὸ λέγονται κλιταί.

128. Ὅσαι λέξεις φανερώνουσι τὰς σχέσεις ἀντικειμένου πρὸς ἀντικείμενον (**121**), συνδέουσιν ἀντικείμενον μετὰ ἀντικειμένου καὶ φράσιν μετὰ φράσεως (**123**), ἢ προσδιορίζουσι τόπον, χρόνον, τρόπον ἢ ἄλλην τινὰ περίστασιν οὐσίας ἢ καὶ ποιότητος (**122**), ἢ πάθος ψυχῆς σφοδρόν

(124), δὲν ἐπιδέχονται οὐδεμίαν μεταβολήν, δὲν κλίνονται, καὶ δι' αὐτὸ λέγονται ἄκλιτοι.

129. Τὰ μέρη τοῦ λόγου λοιπὸν διαιροῦνται εἰς κλιτὰ καὶ εἰς ἄκλιτα. Καὶ κλιτὰ μὲν εἶνε οὐσιαστικόν, ἐπίθετον, ῥῆμα, μετοχή, ἄρθρον καὶ ἀντωνυμία· ἄκλιτα δὲ πρόθεσις, ἐπίῤῥημα, σύνδεσμος καὶ ἐπιφώνημα.

130. Καὶ τὰ μὲν οὐσιαστικά, ἐπίθετα, ἄρθρα, ἀντωνυμίαι, ἐπιδέχονται μόνον ἐν τῇ καταλήξει μεταβολήν, διὰ νὰ φανερώσωσι τὰς πρὸς ἄλληλα τῶν ἀντικειμένων σχέσεις, τὰς ὁποίας ἡ γραμματικὴ ὀνομάζει πτώσεις· ὅθεν καὶ ταῦτα λέγονται πτωτικά· τὰ ῥήματα δὲ καὶ αἱ μετοχαὶ δέχονται μεταβολὰς καὶ ἐν τῷ τέλει καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ (126. ἑ.).

131. Ὁ ἀριθμός, ἡ πτῶσις, ἡ διάθεσις, καὶ ὁ χρόνος λέγονται παρεπόμενα τῶν κλιτῶν μερῶν τοῦ λόγου.

132. Τὰ παρεπόμενα τῶν πτωτικῶν εἶνε γένος, ἀριθμός, πτῶσις.

133. Γένη εἶνε τρία, ἀρσενικόν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον· οἷον, Ἀλέξανδρος, Ἑλένη, ξύλον.

ΣΗΜ. Πολλὰ ὀνόματα ἀψύχων ἔχουσι κατάληξιν ἀρσενικὴν ἢ θηλυκήν, ἐνῷ τὰ σημαινόμενά των εἶνε οὐδέτερα. Ταῦτα λέγονται κατὰ φωνὴν ἀρσενικὰ ἢ θηλυκά, κατὰ σημασίαν ὅμως εἶνε οὐδέτερα. Ἡ δὲ γραμματικὴ μόνον τὸ κατὰ φωνὴν γένος ἐξετάζει.

134. Ἀριθμοὶ εἶνε τρεῖς, ἑνικός, δυϊκός, πληθυντικός· οἷον, ἄνθρωπος, ἀνθρώπω, ἄνθρωποι.

ΣΗΜ. Ὁ πληθυντικὸς φανερώνει τὸ ἀντικείμενον πολλάκις λαμβανόμενον, ἢ ὄχι ὡρισμένως τοσάκις, καθὼς ὁ ἑνικὸς καὶ δυϊκός. Διὰ νὰ προσδιορίζηται δὲ καὶ τοῦτο ἀκριβῶς, ἐπενοήθησαν τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα τρεῖς, τέσσαρες, πέντε κτλ.

135. Πτώσεις εἶνε πέντε, ὀνομαστική, γενική, δοτική, αἰτιατικὴ καὶ κλητική. Ἐκ τούτων ἡ μὲν ὀνομαστικὴ καὶ κλητικὴ λέγονται ὀρθαὶ καὶ εὐθεῖαι, αἱ δὲ ἄλλαι πλάγιαι.

136. Τὰ πτωτικὰ ἔχουσι διαφόρους καταλήξεις, ἐπομένως καὶ διαφόρως μεταβάλλουσιν αὐτάς. Πάντες δὲ οἱ τρόποι, καθ' οὓς μεταβάλλονται αἱ πτωτικαὶ καταλήξεις τῶν πτωτικῶν, εἶνε τρεῖς, καὶ λέγονται κλίσεις. Αἱ δὲ πτωτικαὶ καταλήξεις τῶν κλίσεων εἶνε αὗται.

Α'. ΚΛΙΣΙΣ.

	Ἑνικ.				Δυϊκ.	Πληθ.
Ὀνομ.	α,	η,	ας,	ης,	α,	αι,
Γενικ.	ας,	ης,	ου,	ου,	αιν,	ων,
Δοτικ.	ᾳ,	ῃ,	ᾳ,	ῃ,	αιν,	αις,
Αἰτιατ.	αν,	ην,	αν,	ην,	α,	ας,
Κλητικ.	α.	η.	α.	η.	α.	αι.

Β'. ΚΛΙΣΙΣ.

Ὀνομ.	ος,	ον,	ω,	οι,	α,
Γενικ.	ου,	ου,	οιν,	ων,	ων,
Δοτ.	ῳ,	ῳ,	οιν,	οις,	οις,
Αἰτιατ.	ον,	ον,	ω,	ους,	α,
Κλητικ.	ε.	ον.	ω.	οι.	α.

Γ'. ΚΛΙΣΙΣ.

Ὀνομ.	—	—	ε,	ες,	α,
Γεν.	ος,	ος,	οιν,	ων,	ων,
Δοτικ.	ι,	ι,	οιν,	σι,	σι,
Αἰτιατ.	α,	—	ε,	ας,	α,
Κλητικ.	—	—	ε.	ες.	α.

137. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω πινάκων τῶν πτωτικῶν καταλήξεων συνάγομεν ταῦτα·

ά.) Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς ἔχει δύο μόνον καταλήξεις, μίαν διὰ τὴν ὀνομαστ. αἰτιατ. καὶ κλητικ., καὶ ἄλλην διὰ τὴν γενικ. καὶ δοτικήν.

β'.) Ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς ἔχει τέσσαρας καταλήξεις, μίαν διὰ τὴν ὀνομ. καὶ κλητ., καὶ τρεῖς διὰ τὰς ἄλλας τρεῖς πτώσεις.

γ'.) Ἡ γενικὴ πληθ. πασῶν τῶν κλίσεων λήγει εἰς ων, καὶ δι' αὐτὸ λέγεται μέση.

δ'.) Τὰ οὐδέτερα ἔχουσι τρεῖς πτώσεις ὁμοίας, τὴν ὀνομαστ. αἰτιατ. καὶ κλητικήν.

έ.) Τῶν οὐδετ. ἡ πληθ. ὀνομ. αἰτιατ. καὶ κλητ. λήγει εἰς α βραχύ.

ς'.) Ἡ ἑνικ. δοτ. πασῶν τῶν κλίσεων ἔχει τελικὸν ι, τὸ ὁποῖον ἐν τῇ ά. καὶ β'. ὑπογράφεται, ἐν δὲ τῇ γ'. προσγράφεται.

ζ'.) Τῆς ά. καὶ β'. κλίσεως ἡ ἑνικὴ γενικὴ καὶ δοτική, ἅπας ὁ δυϊκὸς ἀριθμός, ἡ γεν. δοτικ. καὶ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ, μακροκαταληκτοῦσιν.

ή.) Αἱ καταλήξεις τῶν πλαγίων πτώσεων ι, α, ας τῆς γ'. κλίσεως εἶνε βραχεῖαι.

θ'.) Τὰ δίχρονα ἐν τῷ τέλει τῶν οὐδετέρων, ἐὰν δὲν προκύπτωσιν ἐκ συναιρέσεως, εἶνε βραχέα.

ί.) Ἡ ἑνικὴ αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τῆς ά. καὶ β'. κλίσεως ἔχει καὶ τὸν τόνον καὶ τὸν χρόνον τῆς ἑνικῆς ὀνομαστικῆς.

138. Περὶ τονισμοῦ τῶν πτώσεων ἔχομεν τοὺς γενικοὺς τούτους κανόνας·

α΄.) Ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατική, τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, ὀξύνεται, καὶ μακρὰν ἐὰν ἔχῃ αὐτήν· οἷον, ἡ τιμή, τῆς τιμῆς.
β΄.) Ἡ μακροκατάληκτος γενικὴ καὶ δοτική, τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, περισπᾶται· οἷον, τῆς τιμῆς, τῇ τιμῇ.

§. ιθ΄. Περὶ τοῦ ἄρθρου.

139. Ἐκθέτομεν κατὰ πρῶτον τὴν κλίσιν τῶν ἄρθρων· διότι, κλίνοντες τὰ πτωτικά, συνοδεύομεν αὐτὰ μετὰ τοῦ ἄρθρου.

	Ἑνικ.				Δυϊκ.		Πληθ.		
	ἀρ.	θηλ.	οὐδ.		ἀρ. οὐδ.	θηλ.	ἀρ.	θηλ.	οὐδ.
Ὀν.	ὁ,	ἡ,	τό,	Ὀν. αἰτ.	τώ,	τά,	οἱ,	αἱ,	τά,
Γεν.	τοῦ,	τῆς,	τοῦ,	Γεν. δοτ.	τοῖν,	ταῖν,	τῶν,	τῶν,	τῶν,
Δοτ.	τῷ,	τῇ,	τῷ,				τοῖς,	ταῖς,	τοῖς,
Αἰτ.	τόν,	τήν,	τό.				τούς,	τάς,	τά.

140. Τὸ ἀρσ. καὶ οὐδέτερον κλίνεται κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, τὸ θηλυκὸν δὲ κατὰ τὴν πρώτην.

141. Τὸ ἄρθρον κλητικὴν δὲν ἔχει· τῆς δὲ κλητικῆς τῶν ἄλλων πτωτικῶν προτάσσομεν τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα ὦ.

142. Τὰ ἀπὸ φωνήεντος ἀρχίζοντα ἄρθρα δασύνονται καὶ δὲν τονίζονται.

143. Τοῦ ἀρσ. ἡ ἑνικὴ ὀνομαστ. δὲν ἔχει τελικὸν ς, καὶ τοῦ οὐδετέρου δὲν ἔχει ν.

§. κ΄. Πρώτη κλίσις.

144. Ἡ πρώτη κλίσις ἔχει ὀνόματα ἀρσεν. λήγοντα εἰς ας ἢ εἰς ης, καὶ θηλ. λήγοντα εἰς α ἢ εἰς η.

Παραδείγματα.

	Ἀρσενικά.		Θηλυκά.		
		Ἑνικά.			
ὀνομ.	ὁ μονί-ας,	λῃσ-τής,	ἡ μοῦσ-α,	οἰκί-α,	τιμ-ή,
γενικ.	τοῦ μονί-ου,	λῃσ-τοῦ,	τῆς μούσ-ης,	οἰκί-ας,	τιμ-ῆς,
δοτικ.	τῷ μονί-ᾳ,	λῃσ-τῇ,	τῇ μούσ-ῃ,	οἰκί-ᾳ,	τιμ-ῇ,
αἰτιατ.	τὸν μονί-αν,	λῃσ-τήν,	τὴν μοῦσ-αν,	οἰκί-αν,	τιμ-ήν,
κλητ.	ὦ μονί-α.	λῃσ-τά.	ὦ μοῦσ-α.	οἰκί-α.	τιμ-ή.
		Πληθυντικά.			
ὀνομ.	οἱ μονί-αι,	λῃσ-ταί,	αἱ μοῦσ-αι,	οἰκί-αι.	τιμ-αί,
γενικ.	τῶν μονι-ῶν,	λῃσ-τῶν,	τῶν μουσ-ῶν,	οἰκι-ῶν,	τιμ-ῶν,
δοτικ.	τοῖς μονί-αις,	λῃσ-ταῖς,	ταῖς μούσ-αις,	οἰκί-αις,	τιμ-αῖς,
αἰτιατ.	τοὺς μονί-ας,	λῃσ-τάς,	τὰς μούσ-ας,	οἰκί-ας,	τιμ-άς,
κλητ.	ὦ μονί-αι.	λῃσ-ταί.	ὦ μοῦσ-αι.	οἰκί-αι.	τιμ-αί.

Δυϊκά.

ὀν. αἰτ. τὼ μονί-α,	λῃς-ά,	τὰ μούσ-α,	οἰκί-α,	τιμ-ά,
γεν.δοτ.τοῖν μονί-αιν.	λῃς-αῖν,	ταῖν μούσ-αιν,	οἰκί-αιν,	τιμ-αῖν,
κλητ. ὦ μονί-α.	λῃς-ά.	ὦ μούσ-α.	οἰκί-α.	τιμ-ά.

145. Τὰ λήγοντα εἰς α καθαρὸν ἢ εἰς ρα, καί τινα κύρια ὀνόματα (καθὼς τὸ Λήδα, Γέλα, Φιλομήλα, Ἀνδρομέδα), καὶ τὰ εἰς α ἐκ συναιρέσεως (καθὼς μνάα-μνᾶ) φυλάττουσι τὸ α ἄτρεπτον ἐν πάσαις ταῖς πτώσεσι τοῦ ἑνικοῦ ἀριθμοῦ. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ εἰς ας ἀρσ. πλὴν τῆς ἑνικ. γενικ. τῶν κοινῶν ὀνομάτων.

146. Ἡ ἑνικ. αἰτ. γίνεται ἀπὸ τῆς ἑνικ. ὀνομαστικῆς τῶν μὲν ἀρσεν κατὰ τροπὴν τοῦ σ εἰς ν, τῶν δὲ θηλυκῶν κατὰ πρόσληψιν τοῦ ν.

147. Ἡ ἑνικ. κλητ. τῶν θηλ. εἶνε ὁμοία τῆς ἑνικῆς ὀνομαστικῆς.

148. Ἡ ἑνικ. κλητ. τῶν εἰς ης ἀρσενικῶν λήγει εἰς η. Σχηματίζουσι δὲ αὐτὴν εἰς α βραχὺ τὰ εἰς της, τὰ εἰς πης, τὰ ἐθνικά, καὶ τὰ σύνθετα ἀπὸ τοῦ πωλῶ, τρίβω, μετρῶ, ἄρχω, ὠνοῦμαι, λατρεύω· οἷον, ὦ ποιητά, κυνῶπα, Σκύθα, βιβλιοπῶλα, παιδοτρίβα, γεωμέτρα, πατριάρχα, τελῶνα, εἰδωλολάτρα. Τὸ δεσπότης δὲ ἀναβιβάζει καὶ τὸν τόνον· οἷον, ὦ δέσποτα.

149. Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τῶν μὲν οὐσιαστικῶν τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης, πλὴν τῶν ἀρσενικῶν χρήστων, χλούνων, ἐτησίων καὶ τοῦ θηλυκοῦ ἀφύων· τῶν δὲ ἐπιθέτων περισπᾶται μέν, ἐὰν ἔχωσι τὸ ἀρσενικὸν τριτόκλιτον· οἷον, ὁ τυφθείς, ἡ τυφθεῖσα-τῶν τυφθεισῶν· ὁμοτονεῖ δὲ τῇ γενικῇ πληθυντικῇ τοῦ ἰδίου ἀρσενικοῦ, ἐὰν ἔχωσιν αὐτὸ δευτερόκλιτον· οἷον, ὁ ἅγιος-οἱ ἅγιοι-τῶν ἁγίων, ἡ ἁγία-αἱ ἅγιαι-τῶν ἁγίων.

150. Ἐκ τῶν εἰς ης ἀρσενικῶν εἶνε τῆς ά. κλίσεως·

ά.) Τὰ εἰς δης πατρωνυμικὰ ἢ πατρωνυμικοσχημάτιςα κύρια· οἷον, Ἀτρείδης, Νεστορίδης, Ἀριστείδης, Μιλτιάδης.

β'.) Τὰ εἰς της καὶ ςης προσηγορικά· οἷον, πολίτης, λῃςής.

γ'.) Τὰ ἀπὸ ῥημάτων σύνθετα προσηγορικὰ ἢ κύρια· οἷον, βιβλιοπώλης, γεωμέτρης. Ἐξαιροῦνται τὰ ἀπὸ τοῦ φαίνομαι σύνθετα· οἷον, Ἀριστοφάνης, Λεξιφάνης.

δ'.) Τὰ ἀπὸ θηλυκῶν ὀνομάτων τῆς ά. κλίσεως σύνθετα· οἷον, ὀλυμπιονίκης (νίκη), ἀρχιδίκης (δίκη).

151. Τὰ εἰς ας τῆς ά. κλίσεως μακροκαταληκτοῦσιν· οἷον, Αἰνείας.

152. Ἐκ τῶν εἰς α θηλυκῶν ἔχουσι τὸ ληκτικὸν α τῆς ἑνικῆς ὀνομαστικῆς μακρόν.

α'.) Τὰ ἐπίθετα, ὅσων τὸ ἀρσενικὸν εἶνε δευτερόκλιτον· οἷον, ἅγιος, ἁγίᾱ· ἐξαιροῦνται τὸ πέπειρος-πέπειρα καὶ τὰ πάσχοντα κυρίαν συναίρεσιν ἐν τῇ παραληγούσῃ· οἷον, δῖος-δῖος-δῖᾰ, Χίϊος-Χῖος-Χῖᾰ.

β'.) Τὰ εἰς ια παροξύτονα· οἷον, κακίᾱ, σοφίᾱ.

γ'.) Τὰ εἰς εια δισύλλαβα, καὶ τὰ εἰς εια παραγόμενα ἀπὸ ῥημάτων εἰς ευω ληγόντων· οἷον, μνείᾱ, βασιλείᾱ (βασιλεύω).

δ'.) Πάντα τὰ ὀξύτονα· οἷον, χαρά, λαλιά.

ε'.) Τὰ εἰς ρα δισύλλαβα παραλήγοντα εἰς φωνῆεν· οἷον, ὥρᾱ, ἕδρᾱ, θήρᾱ. Πλὴν τοῦ πρῷρᾰ, χύτρᾰ, σφῦρᾰ.

ς'.) Τὰ εἰς οα καὶ εα παροξύτονα· οἷον, χρόᾱ, πόᾱ, μηλέᾱ, Τεγέᾱ.

ζ'.) Τὰ εἰς αια ὑπερδισύλλαβα· οἷον, ἐλαίᾱ, κεραίᾱ. Ἐξαιροῦνται πόλεών τινων ὀνόματα· οἷον, Φώκαιᾰ, Πλάταιᾰ.

153. Ἔχουσι δὲ τὸ α βραχύ.

α'.) Ὅσα θηλυκὰ ἐπίθετα ἔχουσι τὸ ἀρσενικὸν τριτόκλιτον· οἷον, πᾶς-πᾶσᾰ.

β'.) Ὅσα δισύλλαβα καταλήγουσιν εἰς αια· οἷον, μαῖᾰ, γραῖᾰ.

γ'.) Τὰ εἰς εια προσηγορικά, γινόμενα ἀπὸ τῶν εἰς ευς προσηγορικῶν· οἷον, ἱερεύς-ἱέρειᾰ, Ἀλεξανδρεύς-Ἀλεξάνδρειᾰ.

δ'.) Τὰ εἰς εια ἀφῃρημένα, γινόμενα ἀπὸ τῶν εἰς ης τριτοκλίτων ἐπιθέτων· οἷον, εὐγενής-εὐγένειᾰ.

ε'.) Τὰ εἰς οια ἀφῃρημένα, γινόμενα ἀπὸ τῶν εἰς οος-ους ἐπιθέτων· εὔνοος-εὔνους-εὔνοιᾰ.

ς'.) Τὰ εἰς υια οὐσιαστικά· οἷον, μυῖᾰ· ἔτι καὶ τὰ ὀξύτονα ὀργυιά, ἀγυιά.

ζ'.) Πάντα τὰ ἐν τῇ ἑνικῇ γενικῇ τρέποντα τὸ α εἰς η· οἷον, μοῦσᾰ, γλῶσσᾰ.

η'.) Τὰ εἰς ρα δισύλλαβα διφθογγοπαραληκτοῦντα· οἷον, σφαῖρᾰ, πεῖρᾰ. Ἐξαιροῦνται τὸ Αἴθρᾱ, Φαίδρᾱ, αὔρᾱ, λαύρᾱ, σαύρᾱ.

θ'.) Τὰ εἰς τρια καὶ τειρα, γινόμενα ἀπὸ τῶν της καὶ τηρ, καὶ πάντα τὰ προπαροξύτ. οἷον, ποιητής-ποιήτριᾰ, σωτήρ-σώτειρᾰ, τράπεζᾰ, θάλασσᾰ.

154. Ὀνόματά τινα κύρια δωρικά, εἰς ας λήγοντα, κάμνουσι τὴν

γενικὴν εἰς ᾱ κατ' ἀποβολὴν τῆς καταλήξεως ο· οἷον, τοῦ Πυθαγόρα, τοῦ Λεωνίδα (ἀπὸ τῆς δωρικῆς γενικῆς Πυθαγόραο, Λεωνίδαο). Ταῦτα ἀκολουθοῦσι καὶ ἄλλα τῆς κοινῆς διαλέκτου, καὶ μάλιστα κύρια ὀνόματα ξενικά· οἷον, τοῦ Ἀννίβα, τοῦ ὀρνιθοθήρα.

155. Ἡ πρώτη κλίσις ἔχει καὶ συνῃρημένα, τὰ ὁποῖα γνωρίζονται ἐκ τῆς περισπωμένης τῆς ἐπὶ τῆς ὀνομαστικῆς. Κλίνονται δὲ ταῦτα ὁμαλῶς· οἷον, βορέας-βορᾶς καὶ (κατὰ συμβεβηκὸς)

βορρᾶς,	γεν. βορρᾶ, κτλ.
Ἑρμέας-Ἑρμῆς	γεν. Ἑρμοῦ κτλ.
Ἀθηνάα-Ἀθηνᾶ	γεν. Ἀθηνᾶς κτλ.
μνάα-μνᾶ	γεν. μνᾶς κτλ.
γέα-γῆ	γεν. γῆς κτλ.

§. κά. Δευτέρα κλίσις.

156. Ἡ δευτέρα κλίσις ἔχει ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ λήγοντα εἰς ος, καὶ οὐδέτερα λήγοντα εἰς ον.

Παραδείγματα.

	Ἀρσενικά.		Θηλυκά.		Οὐδέτερα.	
			Ἑνικά.			
ὀνομ.	ὁ	λόγ-ος,	ἡ	ὁδ-ός,	τὸ	ξύλ-ον,
γενικ.	τοῦ	λόγ-ου,	τῆς	ὁδ-οῦ,	τοῦ	ξύλ-ου,
δοτικ.	τῷ	λόγ-ῳ,	τῇ	ὁδ-ῷ,	τῷ	ξύλ-ῳ,
αἰτιατ.	τὸν	λόγ-ον,	τὴν	ὁδ-όν,	τὸ	ξύλ-ον.
κλητικ.	ὦ	λόγ-ε.	ὦ	ὁδ-έ.	ὦ	ξύλ-ον.
			Πληθυντικά.			
ὀνομ.	οἱ	λόγ-οι,	αἱ	ὁδ-οί,	τὰ	ξύλ-α,
γενικ.	τῶν	λόγ-ων,	τῶν	ὁδ-ῶν,	τῶν	ξύλ-ων,
δοτικ.	τοῖς	λόγ-οις,	ταῖς	ὁδ-οῖς,	τοῖς	ξύλ-οις,
αἰτιατ.	τοὺς	λόγ-ους,	τὰς	ὁδ-ούς,	τὰ	ξύλ-α,
κλητ.	ὦ	λόγ-οι.	ὦ	ὁδ-οί.	ὦ	ξύλ-α.
			Δυϊκά.			
ὀν. αἰτ.	τὼ	λόγ-ω,	τὰ	ὁδ-ώ,	τὼ	ξύλ-ω,
γεν.δοτ.	τοῖν	λόγ-οιν,	ταῖν	ὁδ-οῖν,	τοῖν	ξύλ-οιν,
κλητ.	ὦ	λόγ-ω.	ὦ	ὁδ-ώ.	ὦ	ξύλ-ω.

157. Ἡ ἑνικὴ κλητικὴ τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν ἀττικῶς εἶνε ὁμοία τῆς ὀνομαστικῆς· οἷον, ὁ λόγος, ὦ λόγε καὶ ὦ λόγος.

158. Πολλὰ ὀνόματα, ἀλλάζοντα τὸ γένος, ἀλλάζουσι καὶ τὴν ση-

μασίαν· οἷον, ὁ ζ υ γ ὸ ς (ζυγός), ἡ ζ υ γ ὸ ς (ζυγαριά), ὁ ἵ π π ο ς (ἄλογον), ἡ ἵ π π ο ς (ἡ φοράδα καὶ τὸ ἱππικόν).

159. Πολλὰ ὀνόματα, ἐν τῷ ἑνικῷ ἀριθμῷ ἀρσενικὰ ἢ θηλυκὰ ὄντα, ἐν τῷ πληθυντικῷ γίνονται οὐδέτερα· οἷον, ὁ δ ε σ μ ό ς-τὰ δ ε σ μ ά, ἡ κ έ λ ε υ θ ο ς-τὰ κ έ λ ε υ θ α.

§. κβ'. Συνηρημένα τῆς δευτέρας κλίσεως.

160. Τὰ πτωτικὰ τῆς δευτέρας κλίσεως συναιροῦνται πολλάκις, ἀλλὰ μόνον ὅταν ἡ ῥίζα λήγῃ εἰς ε ἢ ο· οἷον, ὀς έον-οῦν, ν όος-οῦς.

161. Τὰ μὲν ε ο καὶ ο ο συναιροῦνται εἰς ο υ, τὰ δὲ ε α καὶ ο α συναιροῦνται εἰς α. Τὸ ε ὅμως καὶ ο πρὸ τῶν μακρῶν φωνηέντων καὶ διφθόγγων ἀποβάλλεται ἢ μᾶλλον καταπίνεται ὑπ' αὐτῶν.

Παραδείγματα.

Ἑ ν ι κ ά.

ὀνομ.	ὁ	πλόος-πλοῦς,	περίπλοος-περίπλους,	τὸ ὀςέον-ὀςοῦν,
γεν.	τοῦ	πλόου-πλοῦ,	περιπλόου-περίπλου,	τοῦ ὀςέου-ὀςοῦ,
δοτ.	τῷ	πλόῳ-πλῷ,	περιπλόῳ-περίπλῳ,	τῷ ὀςέῳ-ὀςῷ,
αἰτιατ.	τὸν	πλόον-πλοῦν,	περίπλοον-περίπλουν,	τὸ ὀςέον-ὀςοῦν,
κλητ.	ὦ	πλόε-πλοῦ.	περίπλοε-περίπλου.	ὦ ὀςέον-ὀςοῦν.

Π λ η θ υ ν τ ι κ ά.

ὀνομ.	οἱ	πλόοι-πλοῖ,	περίπλοοι-περίπλοι,	τὰ ὀςέα-ὀςᾶ,
γεν.	τῶν	πλόων-πλῶν,	περιπλόων-περίπλων,	τῶν ὀςέων-ὀςῶν,
δοτ.	τοῖς	πλόοις-πλοῖς,	περιπλόοις-περίπλοις,	τοῖς ὀςέοις-ὀςοῖς,
αἰτιατ.	τοὺς	πλόους-πλοῦς,	περιπλόους-περίπλους,	τὰ ὀςέα-ὀςᾶ,
κλητ.	ὦ	πλόοι-πλοῖ.	περίπλοοι-περίπλοι.	ὦ ὀςέα-ὀςᾶ.

Δ υ ϊ κ ά.

ὀν. αἰτ.	τὼ	πλόω-πλώ,	περιπλόω-περίπλω,	τὼ ὀςέω-ὀςώ,
γεν.δοτ.	τοῖν	πλόοιν-πλοῖν,	περιπλόοιν-περίπλοιν,	τοῖν ὀςέοιν-ὀςοῖν,
κλητ.	ὦ	πλόω-πλώ.	περιπλόω-περίπλω.	ὦ ὀςέω-ὀςώ.

162. Κατὰ ταῦτα κλίνονται καὶ τὰ εἰς ό ο ς καὶ ό ο ν πολλαπλασιαστικά· ἔτι δὲ καὶ τὰ εἰς έ ο ς καὶ έ ο ν μετουσιαστικὰ ἐπίθετα.

163. Τοῦ δυϊκοῦ ἡ ὀνομαστική, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ δὲν περισπᾶται ἐναντίον τοῦ κανόνος (101 Σημ.).

164. Τὰ ἀπὸ τοῦ ν ό ο ς καὶ π λ ό ο ς σύνθετα καὶ συναιρούμενα παροξύνονται πάντοτε· οἷον, π ε ρ ί π λ ο ο ς-π ε ρ ί π λ ο υ ς π ε ρ ι π λ ό ο υ-π ε ρ ί π λ ο υ, ε ὔ ν ο ο ς-ε ὔ ν ο υ ς, ε ὐ ν ό ο υ-ε ὔ ν ο υ. Ἐντούτοις ὅμως τὸ οα μένει πάντοτε ἀσυναίρετον· οἷον, εὔνοα-εὔπλοα.

165. Τὸ κ ά ν ε ο ν καὶ τὰ εἰς ε ο ς καὶ ε ο ν μετουσιαστικά, συναι-

ρούμενα, καταβιβάζουσι τὸν τόνον εἰς τὸ ἐκ συναιρέσεως προκύπτον, καὶ ὅταν οὐδέτερον τῶν συναιρετέων φωνηέντων δὲν τονίζηται· οἷον, κάνεον-κανοῦν, χρύσεος-χρυσοῦς.

166. Τὸ ὄγδοος καὶ λιθοξόος δὲν συναιροῦνται ποτέ.—Τὸ δὲ ἀντίξοος, δορυξόος καὶ πρόχοος συναιροῦνται· οἷον, ἀντίξοος-ἀντίξους, ἀντιξόου-ἀντίξου, προχόου-πρόχου (τονιζόμενα κατὰ τὰ 164), δορυξόος-δορυξοῦς, κτλ. Ἀλλὰ ταῦτα ἐνίοτε συγκόπτουσι τὸ ο τῆς ῥίζης· οἷον, ἄντιξος, δόρυξος. Οὕτω συγκόπτουσι τὸ ο καὶ πολλὰ κύρια ὀνόματα σύνθετα ἀπὸ τοῦ νόος· ἀλλὰ τότε ταῦτα ἐκτείνουσι τὸ προηγούμενον δίχρονον· οἷον, Εὐθῦνος, Καλλῖνος, ἀντὶ Εὐθύνοος-Εὐθύνους, Καλλίνοος-Καλλῖνους.

ΣΗΜ. Ἡ Αἰολοδωρικὴ γλῶσσα τὰ εἰς οος πολλαπλασιαστικὰ ϗ τὰ εἰς εος μετουσιαστικὰ σχηματίζει ἀσυναιρέτως καὶ ὀξυτόνως, ἀποβάλλουσα τὸ ληκτικὸν τῆς ῥίζης ε ϗ ο· οἷον, ὁ διπλός, ὁ χρυσός.

§. κγ'. Δευτέρα κλίσις Ἀττική.

ως, ων.

167. Εἰς τὴν δευτέραν κλίσιν ἀνάγουσι τὰ εἰς ως ἀρσενικὰ καὶ θηλυκά, καὶ τὰ εἰς ων οὐδέτερα οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα ἐν πάσαις ταῖς πτώσεσι φυλάττουσι τὸ ω, ὑπὸ τὸ ὁποῖον καὶ ὑπογράφουσι τὸ ι, ὁσάκις κατὰ τὸν κοινὸν σχηματισμὸν ἢ προσγράφεται ἢ ὑπογράφεται.

168. Λέγεται δὲ Ἀττικὸς ὁ σχηματισμὸς οὗτος, ἐπειδὴ οἱ Ἀττικοὶ προτιμῶσι νὰ μεταχειρίζωνται τὸν κατὰ τὸν τύπον τοῦτον κλινόμενον σχηματισμὸν τῶν ὀνομάτων, ὅσα κλίνονται καὶ κατὰ τὸν κοινόν.

169. Τὰ εἰς ειος καὶ ᾱος τρέπουσι καὶ τὸ ει καὶ τὸ ᾱ εἰς ε· οἷον, εὔγειος-εὔγεως, λᾱός-λεώς.

170. Ὅσα κατὰ τὸν κοινὸν σχηματισμὸν προπαροξύνονται, καὶ κατὰ τὸν Ἀττικὸν προπαροξύνονται ἐναντίον τοῦ κανόνος (48).

171. Τὰ ὀξύτονα δὲν περισπῶσι τὴν ἑνικὴν γενικὴν παρὰ τὸν κανόνα (138, β'.).

172. Παραδείγματα.

	Ἀρσενικά.		Θηλυκά.		Οὐδέτερα.	
			Ἑνικά.			
ὀνομ.	ὁ	λε ώς,	ἡ	ἅλ ως,	τὸ	ἀνώγε ων,
γενικ.	τοῦ	λε ώ,	τῆς	ἅλ ω,	τοῦ	ἀνώγε ω,
δοτικ.	τῷ	λε ῷ,	τῇ	ἅλ ῳ,	τῷ	ἀνώγε ῳ,
αἰτιατ.	τὸν	λε ών,	τὴν	ἅλ ων,	τὸ	ἀνώγε ων,
κλητικ.	ὦ	λε ώς.	ὦ	ἅλ ως.	ὦ	ἀνώγε ων.

Πληθυντικά.

ὀνομ.	οἱ	λε ῴ,	αἱ	ἅλ ῳ,	τὰ	ἀνώγε ω,
γενικ.	τῶν	λε ῶν,	τῶν	ἅλ ων,	τῶν	ἀνώγε ων,
δοτικ.	τοῖς	λε ῷς,	ταῖς	ἅλ ῳς,	τοῖς	ἀνώγε ῳς,
αἰτιατ.	τοὺς	λε ώς,	τὰς	ἅλ ως,	τὰ	ἀνώγε ω,
κλητ.	ὦ	λε ῴ.	ὦ	ἅλ ῳ.	ὦ	ἀνώγε ω.

Δυϊκά.

ὀνομ. αἰτ.	τὼ	λε ώ,	τὰ	ἅλ ω,	τὼ	ἀνώγε ω,
γεν. δοτ.	τοῖν	λε ῷν,	ταῖν	ἅλ ῳν,	τοῖν	ἀνώγε ῳν,
κλητ.	ὦ	λε ώ.	ὦ	ἅλ ω.	ὦ	ἀνώγε ω.

Ἑνικά.

ὀνομ.	ὁ	ἡ	εὔγε ως,	τὸ	εὔγε ων,
γενικ.	τοῦ	τῆς	εὔγε ω,	τοῦ	εὔγε ω,
δοτικ.	τῷ	τῇ	εὔγε ῳ,	τῷ	εὔγε ῳ,
αἰτιατ.	τὸν	τὴν	εὔγε ων,	τὸ	εὔγε ων,
κλητικ.	ὦ		εὔγε ως.	ὦ	εὔγε ων.

Πληθυντικά.

ὀνομ.	οἱ	αἱ	εὔγε ῳ,	τὰ	εὔγε ω,
γενικ.	τῶν		εὔγε ων,	τῶν	εὔγε ων,
δοτικ.	τοῖς	ταῖς	εὔγε ῳς,	τοῖς	εὔγε ῳς,
αἰτιατ.	τοὺς	τὰς	εὔγε ως,	τὰ	εὔγε ω,
κλητ.	ὦ		εὔγε ῳ.	ὦ	εὔγε ω.

Δυϊκά.

ὀνομ. αἰτ.	τὼ	τὰ	εὔγε ω,	τὼ	εὔγε ω,
γεν. δοτ.	τοῖν	ταῖν	εὔγε ῳν,	τοῖν	εὔγε ῳν,
κλητ.	ὦ		εὔγε ω.	ὦ	εὔγε ω.

173. Κατὰ τὸν τύπον τοῦτον κλίνονται μάλιστα τὰ ἑξῆς·

1) Τὰ ἐκ τοῦ γ έ α, γ ῆ ρ α ς, κ έ ρ α ς, κ ρ έ α ς σύνθετα.

2) Τὰ ἐπίθετα ἄ ν ε ω ς, ἀ ξ ι ό χ ρ ε ω ς, π λ έ ω ς, σ ῶ ς, καὶ τὰ οὐσιαστικὰ ἡ γ ά λ ω ς καὶ γ α λ ό ω ς, ἡ ἕ ω ς, ὁ λ α γ ώ ς, ὁ ὀ ρ φ ώ ς.

3) Πολλὰ κύρια ὀνόματα, ὅσα μάλιστα κατὰ τὸν κοινὸν τύπον καταλήγουσιν εἰς α ο ς ἢ ε ο ς, καθὼς Μ ε ν έ λ ε ω ς-Μ ε ν έ λ α ο ς, Ἀ ν δ ρ ό γ ε ω ς-Ἀ ν δ ρ ό γ ε ο ς.

174. Τῆς αἰτιατικῆς τὸ ν ἐνίοτε παραλείπεται, καὶ μάλιστα τῶν κυρίων ὀνομάτων· οἷον, ἡ ἕ ω ς-τὴν ἕ ω, ὁ ἀ γ ή ρ ω ς-τὸν ἀ γ ή ρ ω, ἡ Κ έ ω ς-τὴν Κ έ ω, ἡ Κ ώ ς τὴν Κ ώ, ὁ Ἄ θ ω ς-τὸν Ἄ θ ω.

§. κδ΄. Τρίτη κλίσις.

175. Ἡ τρίτη κλίσις περιέχει ὀνόματα λήγοντα εἰς φωνήεντα α, ι,

υ, ω, καὶ εἰς τὰ σύμφωνα ν, ρ, ς, (ξ, ψ). Ταῦτα δὲ περιττεύουσι τῆς ἑνικῆς ὀνομαστικῆς κατὰ μίαν συλλαβὴν ἐν ταῖς ἄλλαις πτώσεσι. Διὸ καὶ περιττοσύλλαβα λέγονται.

176. Τὰ πτωτικὰ τῆς γ'. κλίσεως κλίνονται, προσλαμβάνοντα τὴν πτωτικὴν κατάληξιν πρὸς τὴν ῥίζαν· θήρ, θηρ ός, θηρ ί, θῆρ α.

177. Ἡ ῥίζα τῶν τριτοκλίτων διακρίνεται μάλιστα, ἐὰν ἐκ τῆς γενικῆς ἢ ἄλλης πτώσεως ἀποβληθῇ ἡ πτωτικὴ κατάληξις· π. χ. τοῦ ἅρπαγος, Αἴαντος, λέοντος, ἀληθέος ῥίζα εἶνε τὸ ἅρπαγ, Αἰαντ, λέοντ, ἀληθέ.

178. Τὸ πρὸ τῆς καταλήξεως γράμμα λέγεται χαρακτήρ.

179. Τὰ τριτόκλιτα δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς ἀφωνόληκτα, ὑγρόληκτα, φωνηεντόληκτα· καθότι ὁ χαρακτὴρ αὐτῶν εἶνε·

α'.) Ἄφωνον· οἷον, κύκλωψ-κύκλωπ ος, ἅρπαξ-ἅρπαγ ος, πατρίς-πατρίδ ος.

β'.) Ὑγρὸν ἢ ἀμετάβολον (ν, ρ)· οἷον, Ἕλλην-Ἕλλην ος, σωτήρ-σωτῆρ ος, ἅλς-ἁλ ὸς (μοναδικόν).

γ'.) Φωνῆεν· οἷον, σέλας-σέλα ος, κίς-κι ός, ἰχθύς-ἰχθύ ος, ἀληθής-ἀληθ έος, αἰδώς-αἰδό ος, θώς-θω ός.

δ'.) Πολλάκις εὑρίσκεται χαρακτὴρ ὑγρὸν πρὸ ἀφώνου, καθὼς ντ, γγ (=νγ), ρκ ἢ καὶ κτ· οἷον, λέων-λέοντ ος, σάλπιγξ-σάλπιγγ ος, σάρξ-σαρκ ός, νύξ-νυκτ ός.

180. Παραδείγματα ἀφωνολήκτων.

Ἑνικά.

	Α.		Β.		Γ.	
ὀνομ.	ὁ	ἄραψ,	ἡ	πλάξ,	ἡ	πατρίς,
γενικ.	τοῦ	ἄραβ ος,	τῆς	πλακ ός,	τῆς	πατρίδ ος,
δοτικ.	τῷ	ἄραβ ι,	τῇ	πλακ ί,	τῇ	πατρίδ ι,
αἰτιατ.	τὸν	ἄραβ α,	τὴν	πλάκ α,	τὴν	πατρίδ α,
κλητ.	ὦ	ἄραψ.	ὦ	πλάξ.	ὦ	πατρίς.

Πληθυντικά.

ὀνομ.	οἱ	ἄραβ ες,	αἱ	πλάκ ες,	αἱ	πατρίδ ες,
γενικ.	τῶν	ἀράβ ων,	τῶν	πλακ ῶν,	τῶν	πατρίδ ων,
δοτικ.	τοῖς	ἄραψ ι,	ταῖς	πλαξ ί,	ταῖς	πατρίσ ι,
αἰτιατ.	τοὺς	ἄραβ ας,	τὰς	πλάκ ας,	τὰς	πατρίδ ας,
κλητ.	ὦ	ἄραβ ες.	ὦ	πλάκ ες.	ὦ	πατρίδ ες.

Δυϊκά.

ὀν. αἰτ.	τὼ	ἄραβ ε,	τὰ	πλάκ ε,	τὰ	πατρίδ ε,
γεν. δοτ.	τοῖν	ἀράβ οιν,	ταῖν	πλακ οῖν,	ταῖν	πατρίδ οιν,
κλητ.	ὦ	ἄραβ ε.	ὦ	πλάκ ε.	ὦ	πατρίδ ε.

Ἑνικά.

	Δ.		Ε.	
ὀνομ.	τὸ	γράμμα,	ἡ	νύξ,
γενικ.	τοῦ	γράμματ ος,	τῆς	νυκτ ός,
δοτικ.	τῷ	γράμματ ι,	τῇ	νυκτ ί,
αἰτιατ.	τὸ	γράμμα,	τὴν	νύκτ α,
κλητ.	ὦ	γράμμα.	ὦ	νύξ.

Πληθυντικά.

ὀνομ.	τὰ	γράμματ α,	αἱ	νύκτ ες,
γενικ.	τῶν	γραμμάτ ων,	τῶν	νυκτ ῶν,
δοτικ.	τοῖς	γράμμασ ι,	ταῖς	νυξ ί,
αἰτιατ.	τὰ	γράμματ α,	τὰς	νύκτ ας,
κλητ.	ὦ	γράμματ α.	ὦ	νύκτ ες.

Δυϊκά.

ὀν. αἰτ.	τὼ	γράμματ ε,	τὰ	νύκτ ε,
γεν. δοτ.	τοῖν	γραμμάτ οιν,	ταῖν	νυκτ οῖν,
κλητ.	ὦ	γράμματ ε.	ὦ	νύκτ ε.

181. Παραδείγματα ὑγρολήκτων καὶ ληγόντων εἰς ὑγρὸν πρὸ ἀφώνου.

Ἑνικά.

	Α.		Β.		Γ.
ὀνομ.	ὁ	ποιμήν,	μήν,	αἰθήρ,	λέων,
γενικ.	τοῦ	ποιμέν ος,	μην ός,	αἰθέρ ος,	λέοντ ος,
δοτικ.	τῷ	ποιμέν ι,	μην ί,	αἰθέρ ι,	λέοντ ι,
αἰτιατ.	τὸν	ποιμέν α,	μῆν α,	αἰθέρ α,	λέοντ α,
κλητ.	ὦ	ποιμήν.	μήν.	αἰθήρ.	λέων κ. λέον

Πληθυντικά.

ὀνομ.	οἱ	ποιμέν ες,	μῆν ες,	αἰθέρ ες,	λέοντ ες,
γενικ.	τῶν	ποιμέν ων,	μην ῶν,	αἰθέρ ων,	λεόντ ων,
δοτικ.	τοῖς	ποιμέσ ι,	μη σί,	αἰθέρ σι,	λέου σι,
αἰτιατ.	τοὺς	ποιμέν ας,	μῆν ας,	αἰθέρ ας,	λέοντ ας,
κλητ.	ὦ	ποιμέν ες.	μῆν ες.	αἰθέρ ες.	λέοντ ες.

Δυϊκά.

ὀν. αἰτ.	τὼ	ποιμέν ε,	μῆν ε,	αἰθέρ ε,	λέοντ ε,
γεν. δοτ.	τοῖν	ποιμέν οιν,	μην οῖν,	αἰθέρ οιν,	λεόντ οιν,
κλητ.	ὦ	ποιμέν ε.	μῆν ε.	αἰθέρ ε.	λέοντ ε.

182. Παραδείγματα φωνηεντολήκτων.

Ἑνικά.

		A.	B.
ὀνομ.	ὁ	ἥρως,	κίς,
γενικ.	τοῦ	ἥρω ος,	κι ός,
δοτικ.	τῷ	ἥρω ϊ,	κι ΐ,
αἰτιατ.	τὸν	ἥρω α,	κίν,
κλητ.	ὦ	ἥρως.	κίς.

Πληθυντικά.

ὀνομ.	οἱ	ἥρω ες,	κί ες,
γενικ.	τῶν	ἡρώ ων,	κι ῶν,
δοτικ.	τοῖς	ἥρωσ ι,	κι σί,
αἰτιατ.	τοὺς	ἥρω ας,	κί ας,
κλητ.	ὦ	ἥρω ες.	κί ες.

Δυϊκά.

ὀν. αἰτ.	τὼ	ἥρω ε,	κί ε,
γεν. δοτ.	τοῖν	ἡρώ οιν,	κι οῖν,
κλητ.	ὦ	ἥρω ε.	κί ε.

183. Τῶν φωνηεντολήκτων μόνον ὀλίγα ἔχουσι χαρακτῆρα ω ἢ α. οἷον, Τρώς-Τρω ός, γραῦς-γρα ός· τἄλλα δὲ πάντα ἔχουσιν ἢ βραχὺ δίχρονον, ἢ φύσει βραχὺ φωνῆεν. Ταῦτα πάντα πάσχουσιν ἔν τισι πτώσεσι συναίρεσιν, ἤγουν ὁ χαρακτὴρ μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος τῆς καταλήξεως συναιροῦνται καὶ ὀνομάζονται ὀλιγοπαθῆ, διὰ νὰ διαστέλλωνται ἀπὸ ἄλλων, πασχόντων συναίρεσιν ἐν πάσαις ταῖς πτώσεσι, καὶ λεγομένων ὁλοπαθῶν, καθὼς εἶνε πάντα τὰ συνηρημένα τῆς ά. καὶ ϐ'. κλίσεως, καί τινα τῆς γ'.

§. κέ. Συνηρημένα ὁλοπαθῆ τῆς γ'. κλίσεως.

184. Τὰ τριτόκλιτα ὁλοπαθῆ συνηρημένα (183) πάσχουσι τὴν συναίρεσιν ἐντὸς τῆς ῥίζης.

185. Ἡ ἐντὸς τῆς ῥίζης συναίρεσις μεταβαίνει ἀπὸ τῆς γενικῆς καὶ εἰς τὰς λοιπὰς πτώσεις πάσας. Ὥστε κλίνονται τὰ τοιαῦτα κατὰ τὰ ὑπὸ τὸ 180, 181, 182 ἐδάφιον παραδείγματα· συναιρεῖται δέ·

ά.) Τὸ αω καὶ αο εἰς ω· οἷον, Ξενοφάων-ῶν, Ξενοφάοντος-ῶντος (181. γ'.)

ϐ'.) Τὸ αϊ εἰς ᾳ· οἷον, θράϊξ-θρᾷξ, θρᾳκός (180. ϐ'.).

γ'.) Τὸ οϊ εἰς οι· οἷον., ὄϊς-οἶς, ὄϊος-οιός (182. ϐ'.).

ΣΗΜ. Τοῦτο δὲν συναιρεῖται ἐν τῇ ἑνικῇ κλητικῇ· ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις πτώσεσι, συναιρούμενον, κλίνεται ὡς μονοσύλλαβον. Ἔτι δὲ συναιρεῖ καὶ δεύτερον τὴν πληθυντ. ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικήν, καὶ οὕτω κάμνει αὐτὰς ὁμοιοσχήμους τῇ ἑνικῇ ὀνομαστικῇ· οἷον, ὄϊες-οἶες-οἶς, ὄϊας-οἶας-οἶς.

δ'.) Τὸ εα εἰς η· οἷον, ἔαρ-ἦρ, ἔαρος-ἦρος (180. γ'.), δέλεαρ (ὀνομαστικὴ ἀσυναίρετος πάντοτε) δελέατος-δέλητος, στέαρ-στῆρ, στέατος-στητός· φρέαρ (ἀσυναίρετος πάντοτε), φρέατος-φρητός (180. δ'.)· τῶν δὲ τελευταίων δύο καὶ ὁ τόνος καταβιβάζεται κατὰ τὸ 165.

ε'.) Τὸ οει καὶ οε εἰς ου· οἷον, πλακόεις-οῦς, πλακόεντος-οῦντος, ἀμαθόεις-οῦς, ἀμαθόεντος-οῦντος.

ς'.) Τὸ ηεις εἰς ῃς καὶ τὸ ηε εἰς η· οἷον, τιμήεις-ῆς, τιμήεντος-ῆντος.

§. κς'. Συνῃρημένα ὀλιγοπαθῆ τῆς γ'. κλίσεως.

186. Τριτόκλιτα ὀλιγοπαθῆ συνῃρημένα εἶνε ὅσα πρὸ τῶν πτωτικῶν καταλήξεων ἔχουσιν ἢ βραχὺ δίχρονον ἢ φύσει βραχὺ φωνῆεν, καὶ αὐτὸ συναιροῦσι μετὰ τοῦ φωνήεντος τῆς καταλήξεως (183).

187. Παραδείγματα.

α'.) Τὸ κέρας, τοῦ κέραος-ως, τῷ κέραϊ-ᾳ, τὸ κέρας, ὦ κέρας. — Τὰ κέραα-α, τῶν κεράων-ῶν, τοῖς κέρασι, τὰ κέραα-α, ὦ κέραα-α. — Τὼ κέραε-α, τοῖν κεράοιν-ῷν, ὦ κέραε-α.

ΣΗΜ. Τοῦτο κοινῶς κλίνεται διὰ τοῦ τ, τὸ ὁποῖον κατὰ διάλεκτον ἀποβάλλει, καὶ οὕτω συναιρεῖται ἀττικῶς. Ὁμοίως συναιροῦνται καὶ τὸ γέρας, γῆρας καὶ κρέας, τὰ ὁποῖα ποτὲ δὲν κλίνονται διὰ τοῦ τ. Τὸ δέπας δὲ καὶ σέλας, κλινόμενα ὡσαύτως καθαρολήκτως, συναιροῦνται μόνον ἐν τῇ ἑνικῇ δοτικῇ καὶ ἐν τῷ πληθ. ἀριθμῷ. Τὸ δὲ τέρας συναιρεῖται μόνον ἐν τῷ πληθ. ἀριθμῷ.

β'.) Ὁ ἰχθύς, τοῦ ἰχθύος, τῷ ἰχθύϊ, τὸν ἰχθύν, ὦ ἰχθύ. — Οἱ ἰχθύες -ῦς, τῶν ἰχθύων, τοῖς ἰχθύσι, τοὺς ἰχθύας-ῦς, ὦ ἰχθύες-ῦς. — Τὼ ἰχθύε, τοῖν ἰχθύοιν, ὦ ἰχθύε.

ΣΗΜ. Κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦτο κλίνονται καὶ θηλυκὰ οὐσιαστικὰ εἰς υς· οἷον, ἡ πληθύς, τετρακτύς, ἑκατοστύς, κτλ. Ἔτι δὲ καὶ τὰ ἐπίθετ. τὰ σύνθετ. ἀπὸ τοῦ δάκρυ καὶ ἰχθύς, καθὼς ἄδακρυς, πολύϊθυς.

γ'.) Ὁ βασιλεύς, τοῦ βασιλέως, τῷ βασιλέϊ-εῖ, τὸν βασιλέα, ὦ βασιλεῦ. — Οἱ βασιλέες-εῖς, τῶν βασιλέων, τοῖς βασιλεῦσι, τοὺς βασιλέας-εῖς, ὦ βασιλέες-εῖς. — Τὼ βασιλέε, τοῖν βασιλέοιν, ὦ βασιλέε.

ΣΗΜ. Οἱ ἀρχαῖοι Ἀττικοὶ τὴν πληθ. ὀνομαστικὴν συνῄρουν εἰς ης ἀπὸ τῆς Ἰωνικῆς καταλήξεως ηες· οἷον, οἱ βασιλῆς, οἱ ἱππῆς· ἀλλ' ἀπαντᾶται καὶ εἰς

ῃς, ὡς κατὰ τροπὴν τοῦ ει ς τῆς κοινῆς καταλήξεως. Τούτων ἡ αἰτιατικὴ ἑνικ. καὶ πληθ. ἔχει τὸ α μακρόν, καὶ ἡ αἰτιατικὴ πληθ. εἶνε εὐχρηστοτέρα ἀσυναιρέτως.

δ΄.) Ἡ τριήρης, τῆς τριήρ εος-ους, τῇ τριήρ εϊ-ει, τὴν τριήρ εα-η, ὦ τριήρ ες.—Αἱ τριήρ εες-εις, τῶν τριηρ έων-ῶν, ταῖς τριήρ εσι, τὰς τριήρ εας-εις, ὦ τριήρ εες-εις.—Τὰ τριήρ εε-η, ταῖν τριηρ έοιν-οῖν, ὦ τριήρ εε-η.

ΣΗΜ. Κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦτο κλίνονται καὶ τὰ ἐκ τοῦ κράτος, σθένος, φαίνομαι σύνθετα κύρια, ἢ τὰ κοινὰ κατὰ γένος ἐπίθετα· οἷον, Ἱπποκράτης, Δημοσθένης, Ἀριστοφάνης, ὁ καὶ ἡ εὐτυχής. Τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ κλέος σύνθετα ὀνόματα, πάσχοντα τὴν συνήθη τῶν εἰς ε συναίρεσιν, ἐνίοτε συναιροῦσι καὶ δὶς τὴν αὐτὴν πτῶσιν· οἷον, Περικλέης-ῆς, τοῦ Περικλέεος-έους, τῷ Περικλέεϊ-έει-εῖ, τὸν Περικλέεα-έα-ῆ, ὦ Περίκλεες-εις, κτλ. Τὰ ἀπὸ τοῦ κλέος σύνθετα ἐπίθετα ὀξύνονται, καὶ κλίνονται δίχως νὰ συναιρῶνται, καθὼς τὰ κύρια, ἐν τῇ ἑνικῇ ὀνομας. ἢ κλητικῇ, ἢ δίχως νὰ ἦνε διπλᾶ, ὡς ἐκεῖνα, ἐν τῇ ἑνικῇ δοτικῇ ἢ αἰτιατικῇ.

ε΄.) Τὸ τεῖχ ος, τοῦ τείχ εος-ους, τῷ τείχ εϊ-ει, τὸ τεῖχ ος, ὦ τεῖχ ος.—Τὰ τείχ εα-η, τῶν τειχ έων-ῶν, τοῖς τείχ εσι, τὰ τείχ εα-η, ὦ τείχ εα-η.—Τὼ τείχ εε-η, τοῖν τειχ έοιν-οῖν, ὦ τείχ εε-η.

ΣΗΜ. Κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦτο κλίνονται καὶ πάντα τὰ εἰς ες οὐδέτερα ἐπίθετα· οἷον, τὸ ἀληθές, τὸ εὐτυχές.

ς΄.) Ἡ ἠχώ, τῆς ἠχ όος-οῦς, τῇ ἠχ όϊ-οῖ, τὴν ἠχ όα-ώ, ὦ ἠχ οῖ.

ΣΗΜ. Κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦτο κλίνεται καὶ τὸ αἰδὼς καὶ ἠώς, τῶν ὁποίων ἡ ἑνικὴ αἰτιατικὴ περισπᾶται κατὰ τὸν κανόνα (101. Σημ.), τὸν ὁποῖον παραβαίνουσι τὰ εἰς ω.—Πάντων δὲ τούτων ὁ δυϊκὸς καὶ πληθυντικὸς ἀριθμὸς σχηματίζεται κατὰ τὴν β΄. κλίσιν τῶν ἰσοσυλλάβων.

ζ΄.) Ἡ πόλ ις, τῆς πόλ εως. τῇ πόλ εϊ-ει, τὴν πόλ ιν, ὦ πόλ ι.—Αἱ πόλ εες-εις, τῶν πόλ εων, ταῖς πόλ εσι, τὰς πόλ εας-εις, ὦ πόλ εες-εις.—Τὰ πόλ εε, ταῖν πολ έοιν καὶ πόλ εῳν, ὦ πόλ εε.

ΣΗΜ. Κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦτο κλίνεται τὸ πῆχυς καὶ πέλεκυς. Τὸ δὲ πρέσβυς (ὁ γέρων) ἔχει ὀνομαστικὴν πρέσβυς, αἰτιατικὴν πρέσβυν καὶ κλητικὴν πρέσβυ (κατὰ τὸ β΄. παράδειγμα), καὶ ἀναπληρώνει τὰς ἄλλας του πτώσεις ἀπὸ τοῦ πρεσβύτης. Ὅταν δὲ σημαίνῃ τὸν πρέσβυν, τότε ἔχει μόνον τὴν ἑνικὴν γενικὴν ἢ τὰ πληθυντικὰ κατὰ τὸ πόλις, ἑνικὴν δὲ ὀνομαστικήν, δοτικήν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικ. ἀπὸ τοῦ πρεσβευτής.—Τὸ ἔγχελυς κλίνεται κατὰ τὸ β΄. παράδειγμα· ἀττικῶς ὅμως ἔχει τὰ πληθυντικὰ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦτο.

η΄.) Τὸ ἄστυ, τοῦ ἄστ εος, τῷ ἄστ εϊ-ει, τὸ ἄστυ, ὦ ἄστυ.—Τὰ ἄστ εα-η, τῶν ἀστ έων, τοῖς ἄστ εσι, τὰ ἄστ εα-η, ὦ ἄστ εα-η.—Τὼ ἄστ εε, τοῖν ἀστέοιν, ὦ ἄστ εε.

ΣΗΜ. Κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦτο κλίνονται καί τινα ὀλιγάριθμα ξενικὰ φυτῶν ἢ μετάλλων ὀνόματα εἰς ι λήγοντα, καθὼς τὸ σίνηπι, κινάβαρι. Τῶν τοιούτων ἡ εἰς ως γενικὴ εἶνε χρήσιμος παρὰ ποιηταῖς, σπανίως ὅμως ἢ παρὰ τοῖς πεζογράφοις.

θ΄.) Ὁ ἡδύς, τοῦ ἡδ έος, τῷ ἡδ έϊ-εῖ, τὸν ἡδύν, ὦ ἡδύ.—Οἱ

ἡδ έες-εῖς, τῶν ἡδ έων, τοῖς ἡδ έσι, τὰ ἡδ έα, ὦ ἡδ έα.—Τὼ ἡδ έε, τοῖν ἡδ έοιν, ὦ ἡδ έε.

ι.) Τὸ ἡδύ, τοῦ ἡδ έος, τῷ ἡδ έϊ-εῖ, τὸ ἡδ ύ, ὦ ἡδ ύ.—Τὰ ἡδ έα, τῶν ἡδ έων, τοῖς ἡδ έσι, τὰ ἡδ έα, ὦ ἡδ έα.—Τὼ ἡδ έε, τοῖν ἡδ έοιν, ὦ ἡδ έε.

ΣΗΜ. Κατὰ τὸ θ'. καὶ ι. παράδειγμα κλίνονται πάντα τὰ εἰς υ ς, υ ἐπίθετα.—Τὸ ἥμισυ ὁ παρακμάζων Ἀττικισμὸς συναιρεῖ οὕτω· γεν· ἡμίσ εος-ους, πληθ. τὰ ἡμίσ εα-η.

188. Ἐν τοῖς ὀλιγοπαθέσιν ἡ συναίρεσις γίνεται, κατὰ τοὺς γενικοὺς κανόνας (**103.** ά. β'.)· ἤγουν συναιρεῖται

ά.) Τὸ	αε	εἰς	ᾱ	οἷον,	κέρ αε-α.
	αο		ω		κέρ αος-ως.
	αω		ω		κερ άων-ῶν.
	αοι		ῳ		κερ άοιν-ῷν.
β'.) Τὸ	εα	εἰς	η	οἷον,	ἀληθ έα-ῆ.
	εε		η		ἀληθ έε-ῆ.
	εες		εις		ἀληθ έες-εῖς.
	εας		εις		ἀληθ έας-εῖς.
	εο		ου		ἀληθ έος-οῦς.
	εω		ω		ἀληθ έων-ῶν.
	εοι		οι		ἀληθ έοιν-οῖν.
γ'.) Τὸ	οα	εἰς	ω	οἷον,	Λητ όα-ώ.
	οο		ου		Λητ όος-οῦς.
	οϊ		οι		Λητ όϊ-οῖ.
δ'.) Τὸ	υες	εἰς	ῦς·	οἷον,	ἰχθ ύες ῦς, ἰχθ ύας-ῦς.
	υας				

ΣΗΜ ά. Τὸ εα καὶ εε μένει ἀσυναίρετον ἐν τοῖς εἰς ευς μὴ καθαρολήκτοις, καὶ ἐν τοῖς υ οὐδετέροις ἐπιθέτοις· οἷον, βασιλ εύς, τὸν βασιλ έα, τὼ βασιλ έε· τὸ ἡδύ, τὼ ἡδ έε, τὰ ἡδ έα. — Τὸ εα τῶν εἰς ης καθαρολήκτων συναιρεῖται εἰς α· οἷον, ὁ ὑγι ής, τὸν ὑγι έα-ᾶ.

ΣΗΜ β'. Τὸ εω καὶ εοι συναιροῦσιν εἰς ω καὶ οι μόνον τὰ εἰς ης, ες καὶ ος. Πάντα δὲ τὰ ἄλλα φυλάττουσιν αὐτὰ ἀσυναίρετα· οἷον, βασιλ έων-βασιλ έοιν, ταχ έων-ταχ έοιν. Καὶ αὐτῶν δὲ τῶν εἰς ος τὴν γενικὴν πληθυντικὴν δὲν συναιροῦσιν ἐνίοτε οἱ Ἀττικοί· οἷον, ἀνθ έων, κερδ έων, ὀρ έων κτλ.

ΣΗΜ. γ'. Τινὰ τῶν εἰς ευς καθαρολήκτων συναιροῦσι τῆς ἑνικῆς γενικῆς τὸ εως εἰς ως, τῆς ἑνικῆς αἰτιατικῆς τὸ εα εἰς α, καὶ τῆς αἰτιατικῆς πληθ. τὸ εας εἰς ας· οἷον, Πειραιεύς, Πειραι έως-ῶς, Πειραι έα-ᾶ· χοεύς, χο έως-ῶς, χο έα-ᾶ, χο έας-ᾶς. Ἀπαντᾶται δὲ σπανίως τῶν εἰς ευς ἡ ἡ γενικὴ πληθ. συνῃρημένη· οἷον, Ἐρετριεύς, Ἐρετρι έων-ῶν· Δωριεύς, Δωρι έων-ῶν.

ΣΗΜ. δ'. Τὸ εο μένει ἀσυναίρετον μόνον ἐν τῇ γενικῇ τῶν ληγόντων εἰς υ, ι, υς· οἷον, τὸ ἄστυ-τοῦ ἄστ εος, τὸ πέπερι-τοῦ πεπέρ εος, ὁ ἡδύς-τοῦ ἡδ έος, τὸ ταχύ-τοῦ ταχ έος.

§. κζ΄. Σχηματισμὸς τῶν πτώσεων τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων.

189. Τὰ ἀφωνόληκτα σχηματίζουσι τὴν ὀνομαστικήν των, ἀφοῦ εἰς τὴν ῥίζαν προσλάβωσι τὸ ς, καὶ κάμωσι τὰς κατὰ τὸ ἐδάφ. 73-75, 88, μεταβολὰς καὶ ἀποβολάς· οἷον, ὀπός (ὄπς) ὄψ, νυκτός (νύκτς) νύξ, χαρίεντος (χαρίεντς) χαρίεις.—Τὰ οὐδέτ. καὶ αἱ εἰς ων μετοχαὶ δὲν προσλαμβάνουσι τὸ ς εἰς τὴν ὀνομ., ἀλλ' ἀποκόπτουσι τὸ ἄφωνον· οἷον, μέλιτος-μέλι, σώματος-σῶμα, τιμάοντος-τιμάων, τύπτοντος-τύπτων.

ΣΗΜ. α΄. Ὅταν συμπέσῃ ντς, τότε γίνονται αἱ ἀπαιτούμεναι μεταβολαί (88). Μόνον δὲ τὸ ἕλμινθος-ἕλμινς, καὶ τὸ Τίρυνθος-Τίρυνς φυλάττουσι τὸ ν πρὸ τοῦ σ.

ΣΗΜ. β΄. Τὰ πρὸ τῶν ἀφώνων βραχέα φωνήεντα καὶ μετὰ τὴν πρόσληψιν τοῦ σ δὲν ἐκτείνονται· οἷον, φλογός-φλόξ, φλεβός-φλέψ· ἐξαιρεῖται τὸ ἀλώπεκος (ἀλώπεκς) ἀλώπηξ.—Οὐδὲ τὰ δίχρονα ἐκτείνονται· οἷον, βώλακος-βῶλαξ, κατήλιφος-κατῆλιψ.—Ἀλλὰ πολλὰ ἔχουσι μακρὸν τὸ δίχρονον ἐν τῇ ῥίζῃ αὐτῇ· οἷον, ἱέρακος-ἱέραξ, θώρακος-θώραξ, οἴακος-οἴαξ, Φαίακος-Φαίαξ, πέρδικος-πέρδιξ, φοίνικος-φοίνιξ, ψιχός-ψίξ, ῥιπός-ῥίψ.—Ἔτι δὲ καὶ πολλὰ τῶν ἐχόντων χαρακτῆρα ὀδοντοπρόφερτον, τὰ ὁποῖα πάντα σχεδὸν εἶνε θηλυκὰ ὀξύτονα· οἷον, βαλβῖδος-βαλβίς, κηλῖδος-κηλίς, κνημῖδος-κνημίς. — Παροξύνονται δὲ ἐκ τούτων μόνον τὸ ὄρνιθος-ὄρνις, ἄγλιθος-ἄγλις, μέρμιθος-μέρμις. — Ἔτι δὲ τὸ υ εἶνε μακρόν· οἷον, βόμβυκος-βόμβυξ, δοίδυκος-δοίδυξ, κόκκυγος-κόκκυξ.

190. Τῶν ὑγρολήκτων ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τὰ μὲν οὐδέτερα φυλάττουσι τὸ βραχὺ φωνῆεν τῆς ῥιζικῆς καταλήξεως· οἷον, τοῦ ἤτορος-τὸ ἦτορ, τοῦ ἄρρενος-τὸ ἄρρεν· τὰ ἀρσενικὰ δὲ καὶ θηλυκὰ ἐκτείνουσι τὸ φύσει βραχὺ φωνῆεν· οἷον, ποιμένος-ποιμήν, δαίμονος-δαίμων. Τὰ δὲ δίχρονα ἐκτείνονται μόνον ἐν τοῖς τρισὶ τούτοις τάλᾰνος-τάλᾱς, μέλᾰνος-μέλᾱς, πῠρός-πῦρ. Τὰ δὲ λοιπὰ ἔχουσι μακρὸν τὸ δίχρονον ἐν τῇ ῥίζῃ αὐτῇ· οἷον, παιᾶνος-παιάν, Πᾶνός-Πᾶν, ψᾱρός-ψάρ.—Τὰ ἔχοντα τὴν ῥίζαν εἰς ιν, υν, συνήθως σχηματίζουσι τὴν ὀνομαστικήν, προσλαμβάνοντα τὸ ς καὶ ἀποβάλλοντα τὸ ν (83)· οἷον, ἀκτῖνος-ἀκτίς, θῖνός-θίς, ἰνός-ἴς, Σαλαμῖνος-Σαλαμίς, Ἐλευσῖνος-Ἐλευσίς, Φόρκῡνος-Φόρκυς, Γόρτῡνος-Γόρτῡς· τὸ δὲ θίνὸς-θὶν καὶ δελφῖνος-δελφὶν εἶνε παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις εὔχρηστα.

191. Τὰ καθαροκατάληκτα ἔχουσι χαρακτῆρα ε, ο ῃ α, ι, υ. Διὸ

α.) Τὸ ε μετὰ τὴν πρόσληψιν τοῦ ς ἐκτείνεται ἐν τοῖς ἀρσενικοῖς καὶ θηλυκοῖς· οἷον, τριήρεος-τριήρης, ἀληθέος-ἀληθής· τῶν οὐδετέρων ὅμως τὰ μὲν ἐπίθετα φυλάττουσιν αὐτό, τὰ δὲ οὐσιαστικὰ τὸ τρέπουσιν εἰς ο· οἷον, τοῦ ἀληθέος-τὸ ἀληθές, τοῦ τείχεος-τὸ τεῖχος.

β΄.) Τὸ ο ἐκτείνεται εἰς ω, εἴτε ἐπισυνάπτεται τὸ ς, εἴτε ὄχι· οἷον,

Λητ όος-Λητ ώ, πειθ όο ς-πειθ ώ, αἰδ όο ς-αἰδ ώς, ἠό ος-ἠ ώς. Τὸ δὲ βο ός-βο ῦς, νο ός-νο ῦς καὶ χο ός χ οῦς εἶνε ἀνώμαλα.

γ'.) Τὸ α ἐν τοῖς οὐδετέροις, τοῖς προσλαμβάνουσι τὸ ς, εἶνε βραχύ· οἷον, σέλ αο ς-σέλ α ς.

δ'.) Τὸ ι μετὰ τοῦ ς εἶνε μακρὸν μὲν ἐν τοῖς μονοσυλλάβοις, βραχὺ δὲ ἐν τοῖς πολυσυλλάβοις· οἷον, κίς-κ ῑό ς-κῖν, λίς-λῖν, πόλῐς, ἴδρῐς, ὄφῐς.

έ.) Τὸ υ μετὰ τοῦ ς μακρὸν μὲν εἶνε ἐν τοῖς φυλάττουσιν αὐτὸ πρὸ τῶν πτωτικῶν καταλήξεων, βραχὺ δὲ ἐν τοῖς τρέπουσιν αὐτὸ εἰς ε· οἷον, δρυ ός-δρῦς, μυ ός-μῦς, ἰχθ ύο ς-ἰχθύς, ἡδ έο ς-ἡδύς. Τὰ οὐδέτερα δὲν προσλαμβάνουσι τὸ ς, καὶ ἔχουσι τὸ υ βραχύ· οἷον, δάκρ υο ς-δάκρυ.

192. Γενική. Τὰ περισσότερα τῶν εἰς ις καθαρολήκτων ἐν τῇ ἑνικῇ γενικῇ καὶ δοτικῇ καὶ ἐν πάσαις ταῖς πτώσεσι τῶν ἄλλων ἀριθμῶν τρέπουσι τὸ ι εἰς ε, καθὼς καὶ πολλὰ τῶν εἰς υς καὶ υ· οἷον, πόλις-πόλε ο ς-πόλεϊ-πόλεε-πολέ ο ι ν-πόλε ες κτλ. πῆχυς-πήχε ο ς-πήχεϊ-πήχεε-πηχέ ο ι ν. Ἐν τοῖς τοιούτοις ὀνόμασι καὶ τὸ ο τῆς γενικῆς παντὸς ἀριθμοῦ ἀττικῶς ἐκτείνεται, καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ ε οὐδὲ μετρεῖται ὡς συλλαβὴ διὰ τὴν ἄκραν αὐτοῦ βραχύτητα. Διὸ προπαροξύνονται αἱ τοιαῦται μακροκατάληκτοι γενικαὶ παρὰ τὸν κανόνα (48)· οἷον, πόλεως-πόλε ω ν-πόλε ω ν, πήχε ω ς-ω ν-ω ν. Καὶ τὰ εἰς ε υ ς δὲ ἐκτείνουσι τὸ ο τῆς ἑνικῆς γενικῆς· οἷον, βασιλ εύς-βασιλ έ ω ς, Πειραι εύ ς-Πειραιέ ω ς καὶ Πειραιῶς (188. Σημ. γ'.).

193. Αἰτιατική. Ἡ ἑνικὴ αἰτιατικὴ τῶν εἰς ι ς, υ ς, α υ ς καὶ ο υ ς φωνηεντολήκτων λήγει εἰς ν· οἷον, πόλις-πόλ ε ω ς-πόλιν, βότρυς-βότρυ ο ς-βότρυν, βοῦς-βο ό ς-βοῦν, ναῦς-νη ό ς-ναῦν. Τῶν δὲ ἀφωνολήκτων μὴ ὀξυτόνων λήγει εἰς ν καὶ α· οἷον χάρις-χάριτ ο ς-χάριν καὶ χάριτ α, ἔρις-ἔριδ ο ς-ἔρι ν καὶ ἔριδ α, ὄρνις-ὄρνιθ ο ς-ὄρνι ν καὶ ὄρνιθ α, κόρυς-κόρυθ ο ς-κόρυ ν καὶ κόρυθ α, πολύπους-πολύποδ ο ς-πολύπου ν καὶ πολύποδα.

ΣΗΜ. Ἡ εἰς α αἰτιατικὴ τῶν τοιούτων εἶνε παρὰ ποιηταῖς μόνον εὔχρηστος. Χάρις δὲ ἡ θεὰ ἔχει πάντοτε τὴν αἰτιατικὴν εἰς α.

194. Ἡ κλητικὴ τῶν τριτοκλίτων σχηματίζεται κατὰ τοὺς ἑξῆς τρόπους·

ά.) Ἐὰν ἀποβληθῇ ἡ πτωτικὴ κατάληξις τῆς γενικῆς· οἷον, θυγατέρ ο ς-θύγατερ, δαίμον ο ς-δαῖμον, ῥήτορ ο ς-ῥῆτορ, βότρυ ο ς-βότρυ, πόλι ο ς-πόλι.

β'.) Ὅταν ἡ ῥίζα λήγῃ εἰς ντ, τότε ἡ κλητικὴ ἀποβάλλει τὸ τ· οἷον, Αἴαντ ο ς-Αἶαν, χαρίεντ ο ς-χαρίεν. Τινὰ ὅμως κύρια ἔχοντα ῥιζικὴν κα-

πάληξιν α ν τ, ἀποβάλλουσι καὶ τὸ ν μετὰ τοῦ τ· οἷον, Ἄτλαντ ο ς-Ἄτλᾱ, Πολυδάμαντ ο ς-Πολυδάμᾱ.

γ'.) Τὰ εἰς ε υ ς καὶ α υ ς ἀποβάλλουσι τὸ ς· οἷον, βασιλεύς-βασιλεῦ, ναῦς-ναῦ.

δ'.) Τὸ ληκτικὸν τῆς ῥίζης ο ἐκτείνεται εἰς ο ι· οἷον, αἰδό ο ς-οἷ.

ε'.) Τὰ ἀφωνόληκτα φυλάττουσιν ἐν τῇ κλητικῇ τὸ προσληφθὲν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν ς· οἷον, ἔρως-ἔρωτ ο ς-ὦ ἔρως.

ς'.) Ἀποβάλλουσι τὸ ἄφωνον καὶ τὸ προσληφθὲν ς τὰ ἑξῆς· παῖς-παιδ ό ς-ὦ παῖ, ποῦς-ποδ ό ς-ὦ ποῦ, Ἄρτεμις-Ἀρτέμιδ ο ς-ὦ Ἄρτεμι, Δωρίς-Δωρίδ ο ς-ὦ Δωρί, τυραννίς-τυραννίδ ο ς-ὦ τυραννί, ΓΥΝΑΙΞ-γυναικ ό ς-ὦ γύναι, ἄναξ-ἄνακτ ο ς-ὦ ἄνα (ἐπὶ θεοῦ) καὶ ὦ ἄναξ (ἐπὶ ἀνθρώπου).

195. Τὸ ἀρχῆθεν μακρὸν φωνῆεν τῆς ὀνομαστικῆς φυλάττει καὶ ἡ κλητική· οἷον, Πλάτων-Πλάτωνος-ὦ Πλάτων, φιλότης-φιλότητ ο ς-ὦ φιλότης. Τὸ δὲ ἐκταθὲν φυλάττει μακρὸν μόνον τῶν ὀξυτόνων ἡ κλητική· οἷον, ποιμήν-ποιμέν ο ς-ὦ ποιμήν. Συστέλλουσι δὲ τὸ φωνῆεν, ἀναβιβάζοντα καὶ τὸν τόνον, ταῦτα· Ποσειδῶν-ὦ Πόσειδον, Ἀπόλλων-ὦ Ἄπολλον, σωτὴρ-ὦ σῶτερ.

196. Δ ο τ ι κ ὴ π λ η θ υ ν τ ι κ ή. Τὰ εἰς ε υ ς, α υ ς καὶ ο υ ς φωνηεντόληκτα φυλάττουσι τὸ υ πρὸ τοῦ σ ι τῆς δοτικῆς· οἷον, βασιλεύς-βασιλεῦσι, ναῦς-ναυσί, βοῦς-βουσί. Τὰ ἄλλα πάσχουσι τὰς σημειωθείσας μεταβολάς (73, 74, 75, 87, 88).

§. κή. Τὰ εἰς ηρ πάσχοντα συγκοπήν.

197. Ὀνόματά τινα εἰς η ρ, τῶν ὁποίων ἡ ῥίζα λήγει εἰς ε ρ, ἀποβάλλουσιν ἔν τισι πτώσεσι τὸ ῥιζικὸν ε, καὶ οὕτω σχηματίζουσι διπλοῦς τύπους, ὥστε ἐν τῇ κοινῇ διαλέκτῳ ἀπαντᾶται ποτὲ μὲν ὁ εἷς, ποτὲ δὲ ὁ ἄλλος· οἷον, πατήρ-πατέρ ο ς-πατρ ό ς. Ἐὰν δὲ μετὰ τὴν συγκοπὴν τοῦ ε συμπέσῃ νρ, παρενθέτεται δ πρὸς εὐφωνίαν· οἷον, ἀνήρ-ἀνέρ ο ς-ἀνρ ό ς-ἀνδρ ό ς. Τὰ τοιαῦτα ἐν τῇ δοτικῇ πληθ. παρενθέτουσιν ἄ μεταξὺ τῆς καταλήξεως καὶ τῆς συγκεκομμένης ῥίζης· οἷον, ἀνδρ ά σ ι, πατρ ά σ ι.

198. Παραδείγματα.

ά.) Ὁ πατήρ, τοῦ (πατέρος) πατρός, τῷ (πατέρι) πατρί, τὸν πατέρα, ὦ πάτερ.—Οἱ πατέρες, τῶν πατέρων, τοῖς πατράσι, τοὺς πατέρας, ὦ πατέρες.—Τὼ πατέρε, τοῖν πατέροιν, ὦ πατέρε.

β'.) Ὁ ἀνήρ, τοῦ (ἀνέρος) ἀνδρός, τῷ (ἀνέρι) ἀνδρί, τὸν (ἀνέρα) ἄνδρα, ὦ ἄνερ.—Οἱ (ἀνέρες) ἄνδρες, τῶν (ἀνέρων) ἀνδρῶν, τοῖς ἀνδράσι,

τοὺς (ἀνέρας) ἄνδρας, ὦ (ἀνέρες) ἄνδρες.—Τὼ (ἀνέρε) ἄνδρε, τοῖν (ἀνέροιν) ἀνδροῖν, ὦ (ἀνέρε) ἄνδρε.

199. Τοιουτοτρόπως κλίνονται ἡ μήτηρ, θυγάτηρ.—Τὸ γαστὴρ ἔχει κλητικὴν ὦ γαστήρ, καὶ δοτικὴν πληθυντ. γαστῆρσι καὶ γαστράσι.—Τὸ Δημήτηρ, συγκοπτόμενον, ἀναβιβάζει τὸν τόνον· οἷον, Δήμητρος, Δήμητρι. — Τὸ ἀστήρ, κλητ. ὦ ἀστήρ, δοτ. πληθ. ἀστράσι.

200. ΑΡΗΝ, (ἀρένος) ἀρνός, ἀρνί, ἄρνα· πληθ. ἄρνες, ἀρνῶν, ἀρνάσι, ἄρνας.

§. κθ'. Τονισμὸς τῶν τριτοκλίτων.

201. Τὰ μονοσύλλαβον ῥίζαν καὶ ὀνομαστικὴν ἔχοντα ὀξύνονται· οἷον, μήν, θήρ, χείρ. Ὅσα ὅμως ἐκτείνουσι τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν ἐν τῇ ὀνομαστικῇ, ἢ συναιροῦνται ἐξ ὀξείας καὶ βαρείας, περισπῶνται· οἷον, μυός-μῦς, πυρός-πῦρ, πάϊς-παῖς, φάος-φῶς, (ὄατς-ὧς) οὖς. Τὸ φῴς δὲ καὶ δᾴς ὀξύνεται ὡς ἐκ τοῦ φωΐς καὶ δαΐς (101. Σημ.).

202. Πάντα τὰ μονοσύλλαβα ταῦτα τῆς μὲν γενικῆς καὶ δοτικῆς παντὸς ἀριθμοῦ τονίζουσι τὴν πτωτικὴν κατάληξιν, τῶν δὲ ἄλλων πτώσεων τὴν ῥιζικὴν συλλαβήν· οἷον, μήν-μηνός-μηνί-μῆνα· μῆνες-μηνῶν-μησί-μῆνας· μῆνε-μηνοῖν. Ἐξαιροῦνται·

ά.) Αἱ μονοσύλλαβοι μετοχαί, ὡς τονίζουσαι πάντοτε τὴν ῥιζικὴν συλλαβήν· οἷον, θείς-θέντος-θέντι-θέντα.

β'.) Αἱ γενικαὶ πληθυντικαὶ τῶν ἑξῆς ὀνομάτων· παῖς-παίδων, δᾴς-δᾴδων, φῴς-φῴδων, κρὰς (ἄχρ. ὀνομαστ.) κράτων, οὖς-ὤτων, δμώς-δμώων, Τρώς-Τρώων, φῶς-φώτων, θώς-θώων. Τὸ δὲ φωτῶν (ἀνδρῶν) γίνεται ἀπὸ τοῦ ὁ φώς-τοῦ φωτός.

γ'.) Ἡ γενικὴ καὶ δοτικὴ πληθυντικὴ τοῦ πᾶς καὶ πᾶν· οἷον, πάντων-πᾶσι.

203. Τὰ εἰς ης σύνθετα ἐπίθετα, ὅσα προπαροξύνουσι τὸ οὐδέτερον, παροξύνουσι τὴν γεν. πληθ. οἷον, ὁ καὶ ἡ ἀνάντης-τὸ ἄναντες-τῶν ἀνάντων, ὁ καὶ ἡ αὐτάρκης-τὸ αὔταρκες-τῶν αὐτάρκων, ὁ καὶ ἡ ἀήθης-τὸ ἄηθες-τῶν ἀήθων.

204. Ἐκ τῶν πολυσυλλάβων πάντα τὰ οὐδέτερα οὐσιαστικὰ τονίζονται ὅσον ἐνδέχεται ἀνωτέρω τῆς λη̇γούσης· οἷον, σῶμα-σώματος-σωμάτων, ἄγγελμα-ἀγγέλματος-ἀγγελμάτων.

205. Ἐκ τῶν ἀφωνολήκτων πολυσυλλάβων ἀρσενικῶν ἢ θηλυκῶν τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα χειλεοπρόφερτον ἢ οὐρανισκοπρόφερτον τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης· οἷον, ἱέραξ, κήρυξ, φοῖνιξ, ἄραψ, λαῖλαψ.—

Τὰ δὲ ἔχοντα χαρακτῆρα τ ἢ θ τονίζονται συνήθως ἐπὶ τῆς παραληγούσης· οἷον, ὄρνις-ὄρνιθος, φιλότης-φιλότητος. Τινὰ τῶν ἐχόντων χαρακτῆρα τ ἢ διφοροῦνται· οἷον, ταχύτης καὶ ταχυτής· ἢ ὀξύνονται μόνον· οἷον, δηϊοτής-δηϊοτῆτος, ποτής-ποτῆτος, ἱδρώς-ἱδρῶτος.—Τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα δ ὀξύνονται· οἷον, λαμπάς-λαμπάδος, ἐλπίς-ἐλπίδος, κνημίς-κνημῖδος. Ἐξαιροῦνται τὸ ἔρις-ἔριδος καὶ τὰ εἰς τις θηλυκὰ προσηγορικά, ἔχοντα ἀρσενικὸν εἰς της· οἷον, ὁ Σπαρτιάτης-ἡ Σπαρτιᾶτις, ὁ προφήτης-ἡ προφῆτις.

206. Τὰ ὑγρόληκτα οὐσιαστικὰ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον· οἷον, ποιμήν, ἀκτίς, ἀλγηδών. Ἐξαιροῦνται τὸ Ἕλλην, θυγάτηρ, μήτηρ, εἰνάτηρ· ἔτι καὶ τὰ εἰς ιων, ωρ· οἷον, Κρονίων, ῥήτωρ.

207. Τὰ φωνηεντόληκτα οὐσιαστικὰ τονίζονται διαφόρως· ἤγουν,

ά.) Τὰ εἰς ευς, ως καὶ ω καὶ πολλὰ τῶν εἰς υς ἐπὶ τῆς ληγούσης· οἷον, βασιλεύς, αἰδώς, ἠχώ, ἰσχύς.

β΄.) Τὰ εἰς ις καὶ πολλὰ τῶν εἰς υς, ἀνωτέρω τῆς ληγούσης· οἷον, πόλις, δύναμις, γένυς, πέλεκυς.

§. λ΄. Ἀνωμαλία κλίσεως.

208. Ἀνωμαλία κλίσεως εἶνε, ὅταν πτωτικοῦ τινος πτώσεις τινὲς δὲν ἔχωσι τὸν σχηματισμόν, τὸν ὁποῖον ὑπαγορεύει ἡ ὀνομαστικὴ κατὰ τοὺς δεδομένους κανόνας τῆς γλώσσης.

209. Ἀνώμαλα εἶνε λοιπόν, ὅσων τινὲς πτώσεις ἢ πᾶσαι κλίνονται κατὰ δύο κλίσεις, καὶ ταῦτα λέγονται δίκλιτα.

Ὁ Οἰδίπους-τοῦ Οἰδίποδος καὶ Οἰδιπόδης-Οἰδιπόδου.

Ὁ Ἴφικλος-τοῦ Ἰφίκλου καὶ Ἰφικλῆς-Ἰφικλέους.

Ὁ Θάλης-τοῦ Θάλητος καὶ ὁ Θαλῆς-τοῦ Θαλοῦ καὶ Θάλεω (Ἰωνικὴ γενικὴ τῆς ά. κλίσεως, εὔχρηστος καὶ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς).

Τὸ δάκρυ-τοῦ δάκρυος καὶ τὸ δάκρυον-τοῦ δακρύου.

Ὁ σκύφος-τοῦ σκύφου καὶ τὸ σκύφος-τοῦ σκύφους.

Ὁ σκότος-τοῦ σκότου καὶ τὸ σκότος-τοῦ σκότους.

Ὁ πάτρως-τοῦ πάτρω καὶ πάτρωος
Ὁ μήτρως-τοῦ μήτρω καὶ μήτρωος
Ὁ Μίνως-τοῦ Μίνω καὶ Μίνωος
} τὰ πληθυντ. συνηθέστερα κατὰ τὴν γ΄. κλίσιν.

Ὁ Ἄρης-τοῦ Ἄρεος (καὶ ὡς)-τὸν Ἄρη(ν).

Ὁ Σωκράτης-τοῦ Σωκράτους, τὸν Σωκράτη καὶ Σωκράτην. **Πληθ. οἱ Σωκράτεις** καὶ Σωκράται, τοὺς Σωκράτεις καὶ Σωκράτας.

ΣΗΜ. Κατὰ τὸ Σωκράτης σχηματίζονται καὶ πάντα τὰ ἐξ οὐδετέρων εἰς ος, ἢ ἐκ τοῦ φαίνω σύνθετα ὀνόματα, καθὼς Δημοσθένης, Ἀριστοφάνης.

Ὁ μάρτυς-τοῦ μάρτυρος, τοῦ ὁποίου ὁ χαρακτὴρ δὲν ἐφυλάχθη ἐν τῇ ὀνομαστικῇ.

210. Τῶν ἑπομένων ἡ ῥίζα ἐν τῇ ὀνομαστικῇ μετὰ τὴν πρόσληψιν τοῦ ς ἐκτείνει τὸ βραχὺ φωνῆεν.

Κτεν (κτενς) ὁ κτείς-τοῦ κτενός, κτλ.

Ποδ (ποδς) ὁ ποῦς-τοῦ ποδός, κτλ.

Χο (Χος) ὁ χοῦς-τοῦ χοός-τῷ χοΐ-τὸν χόα καὶ χοῦν. Πληθυντ. οἱ χόες-τῶν χόων-τοῖς χουσί-τοὺς χόας. Τοῦτο ἔχει καὶ παρασχηματισμοὺς ἐκ τοῦ χοεύς· ἤτοι, γεν. χοέως καὶ χοῶς, αἰτ. χοέα καὶ χοᾶ, πληθ. αἰτ. χοέας καὶ χοᾶς.

Βο (βος) ὁ βοῦς-τοῦ βοός-τῷ βοΐ-τὸν βοῦν. Πληθυντ. οἱ βόες καὶ βοῦς, τῶν βοῶν, τοῖς βουσί, τοὺς βόας καὶ βοῦς.

211. Τὸ γραῦς καὶ ναῦς ἔχουσι ῥίζαν εἰς ᾱ, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἀπὸ τοῦ Ἰωνικοῦ η (γρηΰς, ναΰς), καὶ ε (τὸ ὁποῖον ἀπαντᾶται εἰς τὰ Ἰωνικά, τῆς νεός-τὴν νέα). Ἐκθέτεται ἡ κλίσις αὐτῶν ἐνταῦθα.

Ἡ ναῦς, τῆς νηὸς καὶ νεώς, τῇ νηΐ, τὴν ναῦν, ὦ ναῦ. Αἱ νῆες, τῶν νηῶν καὶ νεῶν, ταῖς ναυσί, τὰς ναῦς.

Ἡ γραῦς, τῆς γραός, τῇ γραΐ, τὴν γραῦν, ὦ γραῦ. Αἱ γρᾶες καὶ γραῦς, τῶν γραῶν, ταῖς γραυσί, τὰς γρᾶας καὶ γραῦς.

212. Τὰ ἐκ διαφόρου χαρακτῆρος διαφόρως σχηματίζοντα τὰς πτώσεις των.

Ἐκ τοῦ	οατ	ὀνομ.	οὖς,
	ωτ	γεν.	ὠτός, κτλ.
Ἐκ τοῦ	γυνα	ὀνομ.	γυνή,
	γυναικ	γεν.	γυναικός, κτλ.
Ἐκ τοῦ	δόρυ	ὀνομ.	δόρυ,
	δόρατ	γεν.	δόρατος,
Ἐκ τοῦ	κύον	ὀνομ.	κύων,
	κυν	γεν.	κυνός, κτλ.
Ἐκ τοῦ	γάλα	ὀνομ.	γάλα,
	γάλακτ	γεν.	γάλακτος, κτλ.
Ἐκ τοῦ	ὕδορ	ὀνομ.	ὕδωρ
	ὕδατ	γεν.	ὕδατος, κτλ.

ΣΗΜ. Οἱ διάφοροι σχηματισμοὶ οὖς καὶ ὠτὸς προέρχονται ἐκ τούτου, ὅτι ἐν μὲν τῇ ὀνομαστικῇ ἐκτείνεται τὸ ο εἰς ου, καὶ ἔπειτα συναιρεῖται (103, 6΄)· καὶ τῆς τοῦ ο

εἰς ου ἐκτάσεως ἀπόδειξις εἶνε τὸ ἐπικὸν οὔατα. Ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς πτώσεσι τὸ οα συναιρεῖται εἰς ω.—Ἡ ῥίζα τῆς ὀνομαστικῆς εἶνε καὶ ἐν τῇ κλητικῇ εὔχρηστος· οἷον, ὦ κύον, ὦ γύναι (κατ' ἔκτασιν, καθὼς τὸ ὦ αἰδοῖ ἐκ τοῦ αἰδο).—Κατὰ τὸ ὕδωρ κλίνεται καὶ τό σκὼρ-σκατός.

213. Ἰδιαιτέρας σημειώσεως ἄξια εἶνε τὸ υἱός, Ζεύς, καὶ χείρ, τὰ ὁποῖα κλίνονται ἐκ τῶν ῥιζῶν.

	υἱ καὶ υἱε	Ζε, Ζην, Δι.	χερ, χειρ.
ὀνομ.	ὁ υἱός,	ὁ Ζεύς,	ἡ χείρ,
γεν.	υἱοῦ καὶ υἱέος,	Διὸς καὶ Ζηνός,	χερὸς καὶ χειρός,
δοτ.	υἱῷ καὶ υἱεῖ,	Διΐ καὶ Ζηνί,	χερὶ καὶ χειρί,
αἰτ.	υἱὸν καὶ υἱέα,	Δία καὶ Ζῆνα,	χέρα καὶ χεῖρα,
κλητ.	υἱέ.	Ζεῦ.	χείρ.
		Πληθυντικά.	
ὀν. κλ.	υἱοὶ καὶ υἱεῖς,		χέρες καὶ χεῖρες,
γεν.	υἱῶν καὶ υἱέων,		χερῶν καὶ χειρῶν,
δοτ.	υἱοῖς καὶ υἱέσι,		χερσί,
αἰτ.	υἱοὺς καὶ υἱέας.		χεῖρας.
		Δυϊκά.	
ὀν. αἰτ. κλ.	υἱώ,		χέρε καὶ χεῖρε,
γεν. δοτ.	υἱοῖν.		χεροῖν καὶ χειροῖν.

214. Πολλάκις ὁ χαρακτήρ, ὅταν ἦνε ὀδοντοπρόφερτον ἢ ν, συγκόπτεται, καὶ τότε γίνεται κανονικὴ συναίρεσις ἔν τισι τῶν πτώσεων. Ἤγουν συγκόπτεται·

α'.) τ. ἡ χάρις, δοτ. χάριτι-χάριϊ-χάρι. Ἔτι ὁ ἱδρώς, δοτ. ἱδρῶτι-ἱδρῶϊ-ἱδρῷ, αἰτ. ἱδρῶτα-ἱδρῶα-ἱδρῶ· χρώς, χρωτός, χρωτὶ καὶ χρῷ. Κατὰ τοιαύτην συγκοπὴν καὶ συναίρεσιν ἔγεινε καὶ τὸ κρέας, κρέατος-κρέαος-κρέως.

β'.) δ. ἡ κλείς, τῆς κλειδός. αἰτ. τὴν κλεῖδα-κλεῖν. Πληθ. κλεῖδες καὶ κλεῖδας-κλεῖς.

γ'.) θ. ὁ καὶ ἡ ὄρνις, ὄρνιθος. Πληθ. ὄρνιθες-ὄρνεις, ὀρνίθων καὶ ὀρνέων, ὄρνιθας-ὄρνεις.

δ'.) ὁ Ἀπόλλων-τὸν Ἀπόλλωνα-Ἀπόλλω, ὁ Ποσειδῶν-τὸν Ποσειδῶνα-Ποσειδῶ.

215. Τῶν εἰς ων ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν καὶ εἰς ον οὐδετέρων συγκριτικῶν αἱ πτώσεις, ὅσαι λήγουσιν εἰς ονα, ονες, ονας, ἀποβάλλουσαι τὸ ν, συναιροῦσι τὸ οα εἰς ω, καὶ τὸ οες καὶ οας εἰς ους.

Παραδείγματα·

ὁ, ἡ μείζων, μείζονος, μείζονι, μείζονα-(οα)-ω, ὦ μείζων.—Οἱ, αἱ μείζονες-(οες)-ους, μειζόνων, μείζοσι, μείζονας-(οας)-ους, ὦ μείζονες-(οες)-ους.—Τώ, τὰ μείζονε, μειζόνοιν, ὦ μείζονε.

Τὸ μεῖζον, μείζονος, μείζονι, μεῖζον, ὦ μεῖζον.—Τὰ μείζονα-(οα)-ω, μειζόνων, μείζοσι, μείζονα-(οα)-ω. — Τὼ μείζονε, μειζόνοιν, ὦ μείζονε.

§. λά. Ἰδιόκλιτα, Ἐλλειπτικά, Ἄκλιτα.

216. Ἰδιόκλιτα εἶνε ὀνόματά τινα κύρια ἢ προσηγορικά, τὰ ὁποῖα ἔγειναν κατ' ἀποκοπήν, καὶ ἐδίδοντο εἴς τινας ὑποκοριστικῶς ἢ σκωπτικῶς· οἷον, Θευδᾶς, Ἀλεξᾶς, Ἁρποκρᾶς, Δημᾶς, Ἐπαφρᾶς, Ἑρμᾶς, Μητρᾶς, Φιλᾶς, ἀντὶ Θεόδωρος, Ἀλέξανδρος, Ἁρποκράτης, Δημήτριος, Ἐπαφρόδιτος, Ἑρμόδωρος, Μητρόδωρος, Φιλόδημος. Ἔτι Διονῦς, ἀπφῦς, ἀντὶ Διονύσιος, πάπας. Ἔτι δανᾶς, τρεσᾶς, κατωφαγᾶς ἀπὸ τοῦ δάκνω, τρέω, κάτω-τρώγω.

217. Μετὰ τούτων συναριθμοῦνται καὶ ξενικά τινα κύρια ὀνόματα, καταλήγοντα εἰς φωνῆεν μακρὸν μετὰ ληκτικοῦ ς, καὶ τονιζόμενα ἐπὶ τῆς ληγούσης· οἷον, Θωμᾶς, Ἰησοῦς, Μανασῆς.

218. Πάντα ταῦτα κλίνονται κατὰ τὰ παραδείγματα ταῦτα·

ὁ Θωμᾶς,	τοῦ Θωμᾶ,	τῷ Θωμᾷ,	τὸν Θωμᾶν,	ὦ Θωμᾶ.
Φιλῆς,	Φιλῆ,	Φιλῇ,	Φιλῆν,	Φιλῆ.
Διονῦς,	Διονῦ,	Διονῦ,	Διονῦν,	Διονῦ.
Ἰησοῦς,	Ἰησοῦ,	Ἰησοῦ,	Ἰησοῦν,	Ἰησοῦ.

219. Ἐλλειπτικὰ λέγονται·

ά.) Ὅσα ἀπαντῶνται κατὰ ἕνα μόνον ἀριθμόν, καὶ τοιαῦτα εἶνε·

1) Ὁ αἰθήρ, τὰ ἔγκατα, οἱ ἐτησίαι, αἱ δυσμαί.

2) Τὰ τῶν ἑορτῶν ὀνόματα· οἷον, τὰ Διονύσια, τὰ Ὀλύμπια κτλ.

3) Τὰ ἀριθμητικά· οἷον, εἷς, δύο, τρεῖς, κτλ.

4) Τὰ τόπων, πόλεων, ποταμῶν, ὀρέων ὀνόματα· οἷον, Κόρινθος, Ἀθῆναι, Κηφισσός, Ὄλυμπος, κτλ.

β'.) Ὅσα ἀπαντῶνται μόνον ἔν τισι φράσεσι, καὶ ἐπομένως δὲν ἔχουσι πάσας τὰς πτώσεις εὐχρήστους. Ταῦτα δὲ εἶνε·

1) Τὰ οὐδέτερα ὄναρ, ὕπαρ, ὄφελος, τὰ ὁποῖα εἶνε ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατική.

2) Μάλη, τοῦ ὁποίου μόνον ἡ γενικὴ εὑρίσκεται (ὑπὸ μάλης), νέωτα (ἐς νέωτα).

3) Πολλά, τὰ ὁποῖα ἐξέπεσαν εἰς ἐπιῤῥηματικὴν σημασίαν καὶ ἀπαντῶνται κατὰ μίαν πτῶσιν μόνα ἢ καὶ μετὰ προθέσεως σύνθετα· οἷον, αἴφνης-ἐξαίφνη,, ἐπίκλην, πανταχοῦ, οὐδαμοῦ, κτλ.

220. Ἄκλιτα λέγονται ὅσα κατὰ διαφόρους πτώσεις μετὰ τῆς αὐτῆς καταλήξεως ἀπαντῶνται. Ταῦτα δὲ εἶνε·

1) Ὀνόματά τινα ξένων γλωσσῶν, παραδεχθέντα ἐν τῇ Ἑλληνικῇ δίχως μεταβολῆς καταλήξεως· οἷον, τὸ πάσχα, ὁ Ἀδάμ, ὁ Δαβίδ, ὁ Ἰωσήφ.

2) Τὰ τῶν γραμμάτων ὀνόματα, ὡς ξένα καὶ αὐτά· οἷον, τὸ ἄλφα, τὸ βῆτα.

3) Τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ἀπὸ τῶν πέντε ἕως τῶν ἑκατόν.

§. 32. Περὶ ἐπιθέτου.

221. Τὸ ἐπίθετον, ὡς σημαῖνον ποιότητα ἢ ἰδιότητα ἐπιτεθειμένην ἐπὶ οὐσίας (112), ἔχει τὰ αὐτὰ παρεπόμενα, καθὼς καὶ τὸ οὐσιαστικόν (132, 130).

222. Ἐπειδὴ δὲ τὸ γένος τῶν οὐσιῶν δηλοῦται διὰ καταλήξεως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, διὰ τοῦτο ἐξ ἀνάγκης τὸ ἐπίθετον ἔχει τριπλῆν κατάληξιν ἐν τῇ αὐτῇ ῥίζῃ· οἷον, ὁ καλὸς Γεώργιος, ἡ καλὴ Ἑλένη, τὸ καλὸν δένδρον.

223. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μετοχὴ σημαίνει ὄχι μόνον τὴν ποιότητα ἢ ἰδιότητα ἐπιτεθειμένην ἐπὶ οὐσίας τινός, ἀλλὰ συσσημαίνει καὶ τὸν καιρόν, καθ' ὃν ἡ ποιότης εὑρίσκεται ἐν τῇ οὐσίᾳ (120), διὰ τοῦτο καὶ αὐτὴ εἶνε ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον μετέχει τοῦ ῥήματος· δηλαδὴ ἐκ τῶν παρεπομένων τοῦ ῥήματος ἔχει τὸν χρόνον, ἤγουν, τύπον ἢ σχηματισμὸν ἐπιτήδειον νὰ φανερώσῃ τὸν καιρόν· οἷον, ὁ γράψας ἀνήρ, ἡ γράψασα γυνή, τὸ γράψαν παιδίον. Ἐδῶ ἡ μετοχὴ φανερώνει ὄχι μόνον τὴν ἰδιότητα, ἀλλὰ καὶ ὅτι δὲν ἔχει πλέον ταύτην ὁ ἀνήρ, ἡ γυνή, τὸ παιδίον, ἀλλὰ τὴν εἶχέ ποτε καιροῦ.

224. Αἱ μετοχαὶ εἶνε τρικατάληκτοι, ἤγουν ἔχουσιν ἰδιαιτέραν κατάληξιν πρὸς δήλωσιν ἑνὸς ἑκάστου τῶν τριῶν γενῶν. Τὰ δὲ λοιπὰ ἐπίθετα εἶνε τρικατάληκτα, ἢ δικατάληκτα, ἢ μονοκατάληκτα.

225. Ἐν τῷ προκειμένῳ πίνακι τῶν ἐπιθετικῶν καταλήξεων τὸ ἐπισημειούμενον Ε σημαίνει ἐπίθετον, καὶ τὸ Μ μετοχήν.

Ά. Τρικατάληκτα.

1	ὀν.	ᾱς,	αινα,	ἄν,	μέλας-αινα-αν,	Ε.
	γεν.	ανος.	αινης.	ανος.	μέλανος-αίνης-ανος.	

2	ὀν.	ας,	ασα,	αν,	πείσ ας-ασα-αν,	M.
	γεν.	αντος.	ασης.	αντος.	πείσ αντος-άσης-αντος.	
	ὀν.	ας,	ασα,	αν,	πᾶς-πᾶσα-πᾶν,	E.
	γεν.	αντος.	ασης.	αντός.	παντός-άσης-αντός.	
3	ὀν.	εις,	εσσα,	εν,	χαρί εις-εσσα-εν,	E.
	γεν.	εντος.	εσσης.	εντος.	χαρί εντος-έσσης-εντος.	
4	ὀν.	είς,	εῖσα,	έν,	λυθ είς-εῖσα-έν.	M.
	γεν.	έντος.	είσης.	έντος.	λυθ έντος-είσης-έντος.	
5	ὀν.	ην,	εινα,	εν,	τέρ ην-εινα-εν,	E.
	γεν.	ενος.	είνης.	ενος.	τέρ ενος-είνης-ενος	
6	ὀν.	ος,	η,	ον,	ἀγαθ ός-ή-όν,	E.
	γεν.	ου.	ης.	ου.	ἀγαθ οῦ-ῆς-οῦ.	
					λυόμεν ος-η-ον,	M.
					λυομέν ου-ης-ου.	
7	ὀν.	ος,	α,	ον,	ἐχθρ ὸς-ὰ-όν,	E.
	γεν.	ου.	ας.	ου.	ἐχθρ οῦ-ᾶς-οῦ.	
8	ὀν.	υς,	εῖα,	υ,	γλυκ ὺς-εῖα-ύ,	E.
	γεν.	εος.	είας.	εος.	γλυκ έος-είας-έος.	
9	ὀν.	ύς,	ῦσα,	ύν,	δεικν ύς-ῦσα-ύν,	M.
	γεν.	ύντος.	ύσης.	ύντος.	δεικν ύντος-ύσης-ύντος.	
10	ὀν.	ούς,	οῦσα,	όν,	διδ ούς-οῦσα-όν,	M.
	γεν.	όντος.	ούσης.	όντος.	διδ όντος-ούσης-όντος.	
11	ὀν.	ων,	ουσα,	ον,	λείπ ων-ουσα-ον,	M.
	γεν.	οντος.	ούσης.	οντος.	λείπ οντος-ούσης-οντος.	
12	ὀν.	ώς,	υῖα,	ός,	τετυφ ώς-υῖα-ός,	M.
	γεν.	όντος.	υίας.	ότος.	τετυφ ότος-υίας-ότος.	

Β'. Δικατάληκτα.

13	ὀν.	ος,	ον,	ὁ, ἡ κόσμιος, τὸ κόσμιον,	E.
	γεν.	ου.		τοῦ, τῆς, τοῦ κοσμίου.	
14	ὀν.	ων,	ον,	ὁ, ἡ εὐδαίμων, τὸ εὔδαιμον,	E.
	γεν.	ονος.		τοῦ, τῆς, τοῦ εὐδαίμονος.	
15	ὀν.	ης,	ες,	ὁ, ἡ ἀληθής, τὸ ἀληθές,	E.
	γεν.	ους.		τοῦ, τῆς, τοῦ ἀληθοῦς.	
16	ὀν.	ην,	εν,	ὁ, ἡ ἄρσην, τὸ ἄρσεν.	E.
	γεν.	ενος.		τοῦ, τῆς, τοῦ ἄρσενος.	
17	ὀν.	ις,	ι,	ὁ, ἡ ἴδρις, τὸ ἴδρι,	E.
	γεν.	ιος,		τοῦ, τῆς, τοῦ ἴδριος.	
18	ὀν.	υς,	υ,	ὁ, ἡ ἄδακρυς, τὸ ἄδακρυ,	E.
	γεν.	υος.		τοῦ, τῆς, τοῦ ἀδάκρυος.	

19	ὀν. ους, ουν,	ὁ, ἡ πολύπους, τὸ πολύπουν,	Κ.
	γεν. οδος.	τοῦ, τῆς, τοῦ πολύποδος.	
	ὀν. ους, ουν,	ὁ, ἡ καρχαρόδους, τὸ καρχαρόδουν,	
	γεν. οντος.	τοῦ, τῆς, τοῦ καρχαρόδοντος.	

Γ'. Μονοκατάληκτα.

20 αξ-αγος. ὁ ἡ ἅρπαξ-ἅρπαγος.
21 ας-αδος. φυγάς-φυγάδος.
22 ις-ιδος. ἄναλκις-ἀνάλκιδος.
23 υς-υδος. ἔπηλυς-ἐπήλυδος.
24 υξ-υχος. μῶνυξ-μόνυχος.

226. Τὰ εἰς ος τρικατάληκτα σχηματίζουσι τὸ θηλυκὸν

α'.) Εἰς η, ὅσα δὲν καθαροληκτοῦσι, καὶ τὰ εἰς εος μετουσιαστικὰ καὶ τὰ εἰς οος· οἷον, ἀγαθός-ἀγαθή, χρύσεος-χρυσέη, ὄγδοος-ὀγδόη.

β'.) Εἰς α, ὅσα λήγουσιν εἰς ος καθαρόν, εἰς ρος, εἰς ρόος καὶ εἰς ρέος μετουσιαστικά· οἷον, ἅγιος-ἁγία, καθαρός-καθαρά, ἀθρόος-ἀθρόα, ἀργύρεος-ἀργυρέα.

227. Τὰ εἰς ος ἐπίθετα ἔχουσι τὸ οὐδέτερον εἰς ον· οἷον, καλός-καλή-καλόν, ἅγιος-ἁγία-ἅγιον. Ἔχουσιν ὅμως εἰς ο τὸ οὐδέτ. τὰ ἑξῆς· ἄλλος-ἄλλη-ἄλλο, ὅς-ἥ-ὅ, ὁ-ἡ-τό, αὐτός-αὐτή-αὐτό, ἐκεῖνος-ἐκείνη-ἐκεῖνο, οὗτος-αὕτη-τοῦτο. Τὰ κατὰ παραγωγὴν ὅμως γινόμενα δεικτικὰ διφοροῦνται· οἷον, τοιοῦτος-τοιαύτη-τοιοῦτο καὶ τοιοῦτον, τοσοῦτος-τοσαύτη-τοσοῦτο καὶ τοσοῦτον.

228. Ἐκ τῶν εἰς ος ἐπιθέτων τρικατάληκτα εἶνε·

α'.) Τὰ εἰς τος καὶ τέος ῥηματικά· οἷον, λεκτός-τή-τόν.

β'.) Τὰ εἰς ικος κτητικὰ ἁπλᾶ καὶ παρασύνθετα· οἷον, νομικός-ική-ικόν, ἐπιδεικτικός-ική-όν.

γ'.) Τὰ παρώνυμα λήγοντα εἰς λος, νος, ρος, λεος· οἷον, σιγή, σιγηλός-λή-λόν· δέος, δεινός-νή-νόν· αἶσχος, αἰσχρός-ρά-ρόν, δίψα, διψαλέος-λέα-λέον.

δ'.) Τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικά· οἷον, λυπηρότερος-οτέρα-ότερον, λυπηρότατος-οτάτη-ότατον. Ἐξαιροῦνται ὑπερθετικά τινα, τὰ ὁποῖα μόνον παρὰ ποιηταῖς καὶ τοῖς Ἀττικοῖς καὶ Ἀττικισταῖς ἀπαντῶνται δικατάληκτα· οἷον, δυσεκβολώτατος ἡ Λοκρὶς (Θουκ. έ, 101), τὴν ὕπατον ἀρχὴν (Διονύσ. Ἁλικαρν. Ῥωμ. ἀρχ. ϛ', 1), ὀλοώτατος ὀδμὴ (Ὀδυσ. δ', 442).

229. Τῶν ος ἐπιθέτων δικατάληκτα εἶνε·

ά.) Τὰ σύνθετα καὶ ὅσα ἐκ συνθέτων ῥημάτων παράγονται· οἷον, ὁ καὶ ἡ ἄσκοπος-τὸ ἄσκοπον, ὁ καὶ ἡ διάφορος-τὸ διάφορον.

β΄.) Πολλὰ τῶν ληγόντων εἰς ι ο ς, ε ι ο ς, ι μ ο ς, α ι ο ς· οἷον, ὁ καὶ ἡ δαιμόνιος-τὸ δαιμόνιον, ὁ καὶ ἡ αὔλειος-τὸ αὔλειον, ὁ καὶ ἡ ὠφέλιμος-τὸ ὠφέλιμον, ὁ καὶ ἡ δρομαῖος-τὸ δρομαῖον.—Ἀλλὰ καὶ τούτων πολλὰ εἶνε καὶ τρικατάληκτα· οἷον, εἰρήνη βεβαία (Ξεν. Κύρ. παιδ. Γ΄, β΄, 11), φιλία χώρα (Θουκ. Ά, 4), οὔρειαι σκοπιαὶ (Εὐρ. Φοιν. 232).

230. Δικατάληκτα εἶνε προσέτι·

ά.) Τὰ εἰς ω ν θετικὰ καὶ συγκριτικά· οἷον, ὁ καὶ ἡ εὐδαίμων-τὸ εὔδαιμον, ὁ καὶ ἡ καλλίων-τὸ κάλλιον.

β΄.) Πολλὰ σύνθετα ἐξ οὐσιαστικῶν εἰς ις, υς, ο υ ς· οἷον, ὁ καὶ ἡ εὔχαρις-τὸ εὔχαρι, ὁ καὶ ἡ ἄδακρυς-τὸ ἄδακρυ, ὁ καὶ ἡ πολύπους- τὸ πολύπουν-τοῦ πολύποδος, ὁ καὶ ἡ καρχαρόδους-τὸ καρχαρόδουν-τοῦ καρχαρόδοντος.

γ΄.) Τὰ ἀπὸ τοῦ γ έ λ ω ς καὶ κ έ ρ α ς σύνθετα, ἅτινα κλίνονται καὶ κατὰ τὴν β΄. ἀττικὴν κλίσιν καὶ περιττοσυλλάβως· οἷον, ὁ καὶ ἡ πολύγελως-τὸ πολύγελων-τοῦ πολύγελω καὶ πολυγέλωτος, ὁ καὶ ἡ χρυσόκερως-τὸ χρυσόκερων-τοῦ χρυσόκερω καὶ χρυσοκέρωτος.—Τὸ δ ύ σ ε ρ ω ς (ἀπὸ τοῦ ἔρως) κλίνεται περιττοσυλλάβως μόνον, καὶ τονίζεται ὡς τὰ τῆς β΄. ἀττικῆς κλίσεως.

231. Μονοκατάληκτα εἶνε ὅσα ἐπίθετα, σύνθετα ἐξ οὐσιαστικῶν, ἔχουσιν αὐτὸ ἀμετάβλητον καὶ μετὰ τὴν σύνθεσιν· οἷον, ὁ καὶ ἡ ἄπαις, μακρόχειρ, εὔρις καὶ εὔριν. Τῶν τοιούτων διγενῶν μόνον αἱ γενικαὶ καὶ δοτικαὶ ἀπαντῶνται καὶ κατ' οὐδέτερον γένος, καὶ τοῦτο παρὰ ποιηταῖς. Συνήθως δὲ τὰ εἰς α ς-α δ ο ς καὶ ι ς-ι δ ο ς ἁπλᾶ εἶνε θηλυκὰ μόνον, καὶ μετέπεσαν εἰς οὐσιαςικά, κατ' ἔλλειψιν οὐσιαςικοῦ· οἷον, μαινὰς (γυνή)· πατρὶς (χώρα). — Ἐξ ἐναντίας ἐπίθετά τινα εἶνε μόνον ἀρσενικά· οἷον, γέρων-γέροντος, πένης-πένητος, πρέσβυς-πρεσβύτου (κατὰ τὴν ά. κλίσιν)· ἔτι δὲ τὰ πρωτόκλιτα γεννάδας, ἐθελοντής, ἐκτροπίας, ἐκτομίας, μονίας.

§. λγ΄. Ἐπίθετα ἀνώμαλα καὶ ἐλλειπτικά.

232. Τὸ μ έ γ α ς καὶ π ο λ ὺ ς κατὰ τοῦτον τὸν τύπον σχηματίζουσι μόνον τὴν ἑνικ. ὀνομαστικήν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ οὐδετέρου· τὰς δὲ λοιπὰς πτώσεις καὶ πάσας τὰς τοῦ θηλυκοῦ σχηματίζουσιν ἀπὸ τοῦ μ ε γ ά λ ο ς (εὐχρήστου κατὰ τὴν Αἰολοδωρικὴν) καὶ π ο λ λ ὸ ς (εὐχρήστου παρὰ τοῖς Ἴωσι)

Ὁ μέγας, μεγάλου, μεγάλῳ, μέγαν, ὦ μέγα. Πληθ. καὶ δυϊκ. ὁμαλῶς κατὰ τὴν β'. κλίσιν.

Ἡ μεγάλη, μεγάλης, κτλ. ὁμαλῶς κατὰ τὴν α'. κλίσιν.

Τὸ μέγα, μεγάλου, μεγάλῳ, μέγα. Πληθυντ. καὶ δυϊκ. ὁμαλῶς κατὰ τὴν β'. κλίσιν.

Ὁ πολύς, πολλοῦ, πολλῷ, πολύν, ὦ πολύ. Πληθ. καὶ δυϊκ. ὁμαλῶς κατὰ τὴν β'. κλίσιν.

Ἡ πολλή, πολλῆς, κτλ. ὁμαλῶς κατὰ τὴν α'. κλίσιν.

Τὸ πολύ, πολλοῦ, πολλῷ, πολύ, ὦ πολύ. Πληθ. καὶ δυϊκ. ὁμαλῶς κατὰ τὴν β'. κλίσιν.

233. Τὸ πραΰς εἶνε ἀρχαιότερος σχηματισμός, καὶ κλίνεται ὁμαλῶς ἐν πᾶσι τοῖς ἀριθμοῖς καὶ γένεσιν· ἐκ δὲ τοῦ πρᾷος ἢ πρᾶος ἀπαντᾶται συνεχέστερα ὁ ἑνικὸς καὶ δυϊκὸς τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ οὐδετέρου.

234. Τὸ σῶς, συναιρούμενον ἀπὸ τοῦ ἀχρήστου σάος, εἶνε κοινὸν κατὰ γένος, καὶ ἔχει ἐκ τοῦ σχηματισμοῦ τούτου μόνον σῶς (ὀνομαστικὴν ἑνικ. καὶ αἰτιατ. πληθ.) σῶν (ἑνικ. αἰτ. τοῦ ἀρσ. καὶ ὀνομ. καὶ αἰτ. τοῦ οὐδ.), καὶ σπανίως σᾶ (ἑνικ. ὀνομ. τοῦ θηλ. καὶ πληθ. ὀνομ. καὶ αἰτ. τοῦ οὐδ.). Πᾶσαι δὲ αἱ ἄλλαι πτώσεις γίνονται ἀπὸ τοῦ ὁμαλοῦ καὶ κατὰ πάντα εὐχρήστου σῶος-σώα-σῶον.

235. Ἐλλειπτικὰ εἶνε ὅσων ἀπαντῶνται εὔχρηστοι μόνον τινὲς πτώσεις ἢ ἀριθμοί. Τοιαῦτα δὲ εἶνε·

1) Τὰ ἀριθμητικά· ἐπειδὴ τούτων τὰ σημαίνοντα ἓν κλίνονται ἑνικῶς, τὰ δὲ δύο δυϊκῶς, καὶ τὰ περαιτέρω πληθυντικῶς.

2) Αἱ αὐτοπαθεῖς καὶ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίαι.

3) Τὸ φροῦδος, τοῦ ὁποίου εἶνε εὔχρηστος μόνον ἡ ὀνομαστικὴ παντὸς γένους καὶ ἀριθμοῦ.

§. λδ'. Βαθμοὶ παραθέσεως τῶν ἐπιθέτων.

236. Ἀντιπαραβάλλοντες δύο τινὰ ἀντικείμενα, ἔχοντα τὴν αὐτὴν ποιότητα, διὰ νὰ ἴδωμεν ἂν εὑρίσκεται ἐν ἀμφοτέροις ἡ ποιότης ἔχουσα τὸν αὐτὸν βαθμόν, δὲν συγκρίνομεν τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ τὴν ποιότητα· διὸ τὰ μὲν οὐσιαστικὰ τότε δὲν πάσχουσι μεταβολὴν οὐδεμίαν, ἀλλὰ τὰ ἐπίθετα, ὡς σημαντικὰ τῆς ἐπιτεθειμένης εἰς αὐτὰ ποιότητος (112).

237. Τὸ ἐπίθετον λοιπὸν λέγεται·

1) Θετικόν, ὅταν φανερώνῃ τὴν ποιότητα ἑνός τινος ἀντικειμένου ἄνευ παραθέσεως πρὸς ἄλλο.

2) Συγκριτικόν, ὅταν φανερώνῃ, ὅτι μία τις ποιότης εὑρίσκεται ἔν τισιν ἀντικειμένοις περισσότερα παρὰ ἐν ἄλλοις ὁμοφυέσιν.

3) Ὑπερθετικόν, ὅταν φανερώνῃ, ὅτι ἡ ἔν τισιν ἀντικειμένοις ποιότης εἶνε εἰς ἀνώτατον βαθμόν· οἷον, σοφὸς Σοφοκλῆς, σοφώτερος δ' Εὐριπίδης, ἀνδρῶν δ' ἁπάντων σοφώτατος Σωκράτης.

238. Τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ λέγονται κοινῶς παραθετικά, ὡς χρησιμεύοντα εἰς τὸ νὰ παραθέτωνται τὰ τὴν αὐτὴν ποιότητα ἔχοντα ἀντικείμενα, διὰ νὰ γνωρισθῇ ὁ βαθμὸς τῆς ἐν αὐτοῖς ποιότητος.

239. Συνηθεστέρα κατάληξις εἶνε τοῦ μὲν συγκριτικοῦ τερος, τοῦ δὲ ὑπερθετικοῦ τατος, αἱ ὁποῖαι ἐπισυνάπτονται εἰς τοῦ θετικοῦ τὴν ῥίζαν. Ἤγουν τοῦ κλεινός, μέλας, μάκαρ, ἡδύς, χαρίεις, ἀληθής, ῥίζα εἶνε τὸ κλεινο, μέλαν, μάκαρ, ἡδύ, χαρίεντ, ἀληθέ. Ὅθεν, ἐπισυναπτομένων εἰς ταύτας τῶν παραθετικῶν καταλήξεων, γίνονται·

Συγκρ. κλεινότερος, μελάντερος, μακάρτερος, ἡδύτερος, χαριέντερος, ἀληθέτερος.

Ὑπερθ. κλεινότατος, μελάντατος, μακάρτατος, ἡδύτατος, χαριέντατος, ἀληθέτατος.

240. Ὅταν ὁ ῥιζικὸς χαρακτὴρ τῶν εἰς ος ἔχῃ βραχεῖαν τὴν πρὸ ἑαυτοῦ συλλαβήν, τότε ἐκτείνεται εἰς ω· ὅταν ὅμως μακρὰν κατὰ φύσιν ἢ κατὰ θέσιν, τότε μένει βραχύς· οἷον, σοφός-σοφώτερος-σοφώτατος, ξηρός-ξηρότερος-ξηρότατος. ἔνδοξος-ἐνδοξότερος-ἐνδοξότατος.

241. Ὅταν ἡ ῥίζα λήγῃ εἰς ντ, τότε τὸ μὲν τ (κατὰ τὸ 64) τρέπεται εἰς σ, τὸ δὲ ν (κατὰ τὸ 83) ἀποβάλλεται· οἷον, χαριέντ (χαριέντερος) χαριέστερος-χαριέστατος· καὶ οὗτος ὁ σχηματισμὸς μόνον εἶνε εὔχρηστος. Ὅταν δὲ ἡ ῥίζα λήγῃ εἰς ε, τότε μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν παραθετικῶν καταλήξεων παρενθέτεται σ· οἷον, ἀληθέ (ἀληθέτερος) ἀληθέστερος-ἀληθέστατος· καὶ οὗτος ὁ σχηματισμὸς εἶνε μόνον εὔχρηστος.

242. Τὰ εἰς ων καὶ τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα οὐρανισκοπρόφερτον τριτόκλιτα, προσλαμβάνοντα εἰς τὴν ῥίζαν τὰς παραθετικὰς καταλήξεις, παρενθέτουσι μεταξὺ τὴν συλλαβὴν ες καὶ σπανίως τὴν ισ· οἷον, σώφρων-σώφρονος-σωφρονέστερος-σωφρονέστατος, ἀφῆλιξ-ἀφήλικος-ἀφηλικέστερος-ἀφηλικέστατος, ἅρπαξ-ἅρπαγος-ἁρπαγίστερος-ἁρπαγίστατος.

243. Τὰ εἰς οος-ους δευτερόκλιτα, προσλαμβάνοντα τὰς ἐπιτετα-

μένας παραθετικὰς καταλήξεις εστερος, εστατος, ἀποβάλλουσι τὸ καταληκτικὸν ος, καὶ συναιροῦσι τὸ οε εἰς ου· οἷον, ἁπλόος (ἁπλοέστερος) ἁπλούστερος (ἁπλοέστατος)-ἁπλούστατος. Πολλάκις ὅμως δὲν ἔχουσι τὴν παρενθήκην ες, οὐδ᾽ἀποβάλλουσι τὸ καταληκτικὸν ο· οἷον, εὔροος-εὐροώτερος-ώτατος, εὔχροος-εὐχροώτερος-ώτατος, τὸ ὁποῖον καὶ εὐχρούστερος-εὐχρούστατος λέγεται.

244. Τὰ εἰς εος μετουσιαστικά, μετὰ τὴν πρόσληψιν τῶν παραθετικῶν καταλήξεων, συναιροῦσι τὸ εο εἰς ω· οἷον, πορφύρεος-πορφυρεώτερος-πορφυρώτερος-πορφυρεώτατος-πορφυρώτατος.

245. Τῶν εἰς αιος πολλά, μετὰ τὴν πρόσληψιν τῶν παραθετικῶν καταλήξεων, συγκόπτουσι τὸ καταληκτικὸν ος· οἷον, παλαιός-παλαίτερος-παλαίτατος, γεραιός-γεραίτερος-γεραίτατος, σχολαῖος-σχολαίτερος-σχολαίτατος. Ταῦτα ἠκολούθησε καὶ τὸ μέσος, ἥσυχος, ἴδιος, φίλος, εὔδιος, ὄψιος, πρώϊος. Τὸ δὲ φίλος-φίλτερος-φίλτατος, εἶνε μοναδικόν.

246. Εἶνε καὶ ἄλλαι παραθετικαὶ καταλήξεις, τοῦ μὲν συγκριτικοῦ ιων, τοῦ δὲ ὑπερθετικοῦ ιστος. Ἐπισυνάπτονται δὲ αὗται εἰς τὴν ῥίζαν τῶν εἰς υς ἢ τῶν εἰς ρος μετ᾽ἐπιπλοκῆς συμφώνου ἐπιθέτων, ἀφοῦ ἀφαιρεθῶσιν αἱ καταλήξεις αὗται· οἷον, ἡδύς-ἡδίων-ἥδιστος, αἰσχρός-αἰσχίων-αἴσχιστος.

ΣΗΜ. α΄. Ἔχουσι δὲ τὰ τοιουτότροπα παραθετικὰ ἐκ μὲν τῶν εἰς υς μόνον τὸ ἡδὺς καὶ ταχὺς συνήθως, τὰ ἄλλα ὅμως συνηθίζουσι περισσότερον τὸν εἰς υτερος καὶ υτατος σχηματισμόν, ἐκ δὲ τῶν εἰς ρος μόνον τὸ αἰσχρός, ἐχθρός, οἰκτρός, κυδρός, ἀλλὰ καὶ τούτων ὁ ἄλλος σχηματισμὸς εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον εὔχρηστος, μάλιστα τοῦ οἰκτρὸς ὁ εἰς ιων συγκριτικὸς δὲν εἶνε εὔχρηστος.

ΣΗΜ. β΄. Πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν διαφόρων τούτων παραθετικῶν καταλήξεων ἔχει μεγάλην ἐλευθερίαν ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα· ἐπειδὴ τὸ λάλος ἔχει παραθ. τὸ λαλώτερος-ώτατος καὶ λαλίστερος-ίστατος, τὸ δὲ τερπνὸς ἔχει συγκριτικὸν μὲν τερπνότερος, ὑπερθ. δὲ τέρπνιστος· ἔτι τὸ ἄφθονος ἔχει συγκρ. ἀφθονώτερος καὶ ἀφθονέστερος, ὑπερθ. ὅμως μόνον ἀφθονώτατος, καὶ τὸ κακὸς κακώτερος ἢ κακίων, ὑπερθ. δὲ μόνον κάκιστος.

247. Πολλὰ παραθετικά, μὴ ἔχοντα εὔχρηστον θετικὸν σύστοιχον, ὑπάγονται εἰς θετικὸν ταὐτόσημον, καὶ ταῦτα ὀνομάζονται ἀνώμαλα. Τοιαῦτα δὲ εἶνε·

1. ἀγαθός,	συγκρ. ἀμείνων,	ὑπερθ. ἄριστος.	
	βελτίων,	βέλτιστος.	
	βέλτερος,	βέλτατος.	
	κρείσσων,	κράτιστος	(β)

	λωΐων,	λώϊστος,
	λῴων,	λῷστος.
2. ἀλγεινός (ἄλγος),	ἀλγίων,	ἄλγιστος. (α)
3. κακός,	κακίων,	κάκιστος,
	χείρων,	χείριστος.
4. καλός, (κάλλος),	καλλίων,	κάλλιστος. (α)
5. μακρός,	μακρότερος,	μακρότατος.
(μᾶκος, μακίων)	μάσσων,	μήκιστος. (β)
6. μέγας,	(μεγίων) μείζων,	μέγιστος.
7. μικρός,	(ἐλαχίων) ἐλάσσων,	ἐλάχιστος. (β)
8. ὀλίγος,	μείων, ἥσσων,	ὀλίγιστος.
9. πολύς,	(πλέων) πλείων,	πλεῖστος.
10. ῥᾴδιος,	ῥᾴων,	ῥᾷστος.

ΣΗΜ. ά. Τὰ μὲ τὸ α σημειωθέντα παραθετικὰ ὑποθέτουσιν ὡς βάσιν τῆς παραγωγῆς των οὐσιαστικά· οἷον, κάλλος-καλλίων-κάλλιστος, ἄλγος-ἀλγίων-ἄλγιστος. Ἐξ οὐσιαστικῶν παραθετικὰ εἶνε καὶ τὰ κερδίων-κέρδιστος, ῥιγίων-ῥίγιστος. Τοιαῦτα εἶνε καὶ τὰ ποιητικὰ βασιλεύς-βασιλεύτερος, κύων-κυνός-κύντερος, μυχός-μυχαίτατος. Τὰ δὲ σημειωθέντα μὲ τὸ β προϋποθέτουσι θετικὸν εἰς υ· ἤγουν, κρατύς, ἐλαχύς, μακὺς (Αἰολοδωρ. μακρύς). Ἡ δὲ κατάληξις σσων γίνεται κατὰ τροπὴν τοῦ ι καὶ τοῦ ῥιζικοῦ χαρακτῆρος εἰς σσ· οἷον, παχύς-παχίων-πάσσων, βαθύς-βαθίων-βάσσων, ταχύς-ταχίων-θάσσων (ῥίζα τοῦ ταχὺς εἶνε τὸ θαχ, καὶ τὸ δασὺ ἐτράπη κατὰ τὸ 68). Τὸ δὲ μέγας-μεγίων κατὰ τροπὴν τοῦ γ εἰς ζ μέζων (Ἰων.) καὶ μείζων (Ἀττ.) καὶ τὸ ὀλίγος-ὀλιγίων-ὀλίζων (Ἰων.).

ΣΗΜ. β'. Σπανίως γίνονται καὶ ἐκ παραθετικῶν παραθετικά· οἷον, χερείων-χερειότερος (ἐξ οὗ κατὰ συγκοπὴν τὸ τῆς σημερινῆς γλώσσης χειρότερος), καλλίων-καλλιώτερος (Θουκυδ. δ'. 118), ἀρείων-ἀρειότερος (Θεογν. 543).

ΣΗΜ. γ'. Γίνονται παραθετικὰ καὶ ἐκ προθέσεων ἢ ἐπιῤῥημάτων· οἷον, πρό-πρότερος-(πρότατος-πρόατος)-πρῶτος, ὑπέρ-ὑπέρτερος-ὑπέρτατος (ἢ κατὰ συγκοπὴν ὕπατος), ἄνω-ἀνώτερος-ἀνώτατος, ἔνδον-ἐνδότερος-ἐνδότατος.

ΣΗΜ. δ'. Ἡ Αἰολοδωρικὴ γλῶσσα ἔχει τέσσαρα συγκριτικὰ σημειώσεως ἄξια διὰ τὴν ὀρθογραφίαν. 1) τὸ ἀρχήτερος καὶ πρωτήτερος, τὰ ὁποῖα γίνονται κατὰ τροπὴν τῆς αι εἰς η ἀπὸ τῶν συγκεκομμένων πρωταίτερος καὶ ἀρχαίτερος. 2) τὸ καλλίτερος καὶ μεγαλείτερος κατὰ συγκοπὴν ἀπὸ τοῦ καλλιώτερος καὶ μεγαλειότερος, τὰ ὁποῖα καὶ ἀσύγκοπτα μεταχειρίζεται ὄχι ὀλιγάκις.

§. λέ. Ἀριθμητικά.

248. Τὰ ἀριθμητικὰ (134 Σημ.) φανερώνουσι·

1) Τὴν πληθὺν ἢ τὴν πολλαπλότητα τῶν ὑποκειμένων προσώπων καὶ πραγμάτων, καὶ εἶνε ἐπίθετα·

2) Ἀριθμόν τινα ἀφῃρημένως, καὶ εἶνε οὐσιαστικά·

3) Ποσάκις γίνεταί τι ἐν καιρῷ τινι, καὶ εἶνε ἐπιῤῥήματα.

249. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα λέγονται·

ά.) Ἀπόλυτα, ἐὰν φανερώνωσιν ἁπλῶς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀντικειμένων· οἷον, εἷς-μία-ἕν, δύο, τρεῖς-τρία κτλ.

ϐ'.) Τακτικά, ἐὰν φανερώνωσι τάξιν καὶ ἀκολουθίαν. Ταῦτα δὲ γίνονται ἀπὸ τῶν ἀπολύτων, καὶ λήγουσιν εἰς τος μέν, ὅσα γίνονται ἀπὸ τοῦ εἷς μέχρι τοῦ δέκα, εἰς στὸς δέ, ὅσα γίνονται ἀπὸ τοῦ εἴκοσι καὶ καθεξῆς· οἷον, εἷς-πρῶτος (ἀπὸ τῆς πρό-πρότερος 247. Σημ. γ'.), δύο-δεύτερος, (συγκρ.,τοῦ ὁποίου τὸ ὑπερθ. παρὰ ποιηταῖς δεύτατος), τρία-τρίτος, τέτταρα-τέταρτος (κατ' ἀποϐολὴν τοῦ ἑνὸς τ), πέντε-πέμπτος (ἀπὸ τοῦ αἰολικοῦ πέμπε, ὅθεν καὶ τὸ ῥῆμα πεμπάζω, καὶ οὐσιαστικὸν ἀριθμητικὸν πεμπάς), ἑπτά-ἕϐδομος (ἀπὸ τοῦ αἰολικοῦ ἕϐδεμ, καὶ ποιητ. ἑϐδόματος), ὀκτώ-ὄγδοος (καὶ ποιητικ. ὀγδόατος (63), ἐννέα-ἔννατος, δέκα-δέκατος, εἴκοσιν-εἰκοστός, κτλ.

γ'.) Χρονικά, ἐὰν φανερώνωσι τάξιν ἡμέρας, καθ' ἣν γίνεταί τι. Ταῦτα δὲ παράγονται ἀπὸ τῶν τακτικῶν, καὶ λήγουσιν εἰς αιος· οἷον, προτεραῖος, δευτεραῖος, τριταῖος, τεταρταῖος, ὑστεραῖος, κτλ.

δ'.) Πολλαπλασιαστικά, ἐὰν φανερώνωσι ποσάκις τι ἐμπεριέχει ἄλλο. Ταῦτα δὲ γίνονται κατὰ σύνθεσιν ἀπὸ τοῦ ἀριθμητικοῦ ἐπιῤῥήματος (ἅς=εἷς, δίς, τρίς, τετράκις, κτλ.), κατ' ἀποϐολὴν τοῦ ς ἢ τῆς συλλαϐῆς κις, καὶ τοῦ πλόος (τοῦ κατὰ μετάθεσιν γραμμάτων πολλός)· οἷον, ἁπλοῦς, διπλοῦς, τριπλοῦς, τετραπλοῦς (162).

250. Τὰ ἀριθμητικὰ οὐσιαστικὰ εἶνε πάντα θηλυκά, γίνονται ἀπὸ τῶν ἀπολύτων, καὶ καταλήγουσιν εἰς ας-αδος· οἷον, εἷς-ἑνός-ἑνὰς καὶ (συνηθέστερον ἀπὸ τοῦ ἐπιθέτου μόνος) μονάς, δύο-δυάς, εἴκοσιν-εἰκάς, τριάκοντα-τριακάς. Μόνον τέσσαρα καταλήγουσιν εἰς υς-ῦος· οἷον, τριτύς, τετρακτύς, ἑκατοστύς, χιλιοστύς (ἀπὸ τῶν τακτικῶν τρίτος, ἑκατοστός, χιλιοστὸς καὶ τοῦ ἐπιῤῥήματος τετράκις)· ἀλλὰ καὶ ταῦτα εὐχρηστότερα εἶνε, ὅταν ἔχωσι τὴν κοινὴν κατάληξιν, ἐπισυναπτομένην εἰς τὴν ῥίζαν τῶν ἀπολύτων· οἷον, τρία-τριάς, τέτταρα (τετταρὰς ἄχρηστον,καὶ κατὰ συγκοπὴν) τετράς, ἑκατὸν (καὶ ἄχρ. ἑκατοντ.) ἑκατοντάς, χίλια-χιλιάς.

251. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπιῤῥήματα καταλήγουσιν εἰς ακις, καὶ γίνονται ἀπὸ τῶν ἀπολύτων· οἷον, τετράκις, πεντάκις καὶ καθεξῆς. Τὸ δὲ δὶς καὶ τρίς, γινόμενα ἀπὸ τοῦ δύο καὶ τρία, δὲν καταλήγουσι, κα-

θῶς τὰ ἄλλα· τὸ ἅπαξ δὲ γίνεται κατὰ σύνθεσιν ἀπὸ τοῦ τῶν Ταραντίνων ἅς=εἷς καὶ τοῦ πᾶς.

252. Τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ ἀπὸ τῶν πέντε μέχρι τῶν ἑκατὸν εἶνε ἄκλιτα (220)· τὰ ἐπέκεινα δὲ κλίνονται ὡς τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα ἐπίθετα· τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι τῶν τεσσάρων κλίνονται οὕτως·

α΄.) ἀρσ. εἷς-ἑνός-ἑνί-ἕνα.
οὐδ. ἕν-ἑνός-ἑνί-ἕν.
θηλ. μία-μιᾶς-μιᾷ-μίαν.

β΄.) δυϊκ. ὀνομ. αἰτ. δύο (καὶ κοιν. δύω), γεν. δοτ. δυοῖν (καὶ Ἀττ. δυεῖν). πληθ. ὀνομ. γεν. αἰτ. δύο, δοτ. δυσί.

γ΄.) ἀρσ. θηλ.	τρεῖς,	τριῶν, τρισί,	τρεῖς.
οὐδ.	τρία,		τρία.
δ΄.) ἀρσ. θηλ.	τέσσαρες,	τεσσάρων, τέσσαρσι,	τέσσαρας.
οὐδ.	τέσσαρα,		τέσσαρα.

253. Τὸ εἷς-μία-ἕν, συνθετόμενα μετὰ τοῦ οὐ καὶ μή, παράγουσι τὰ ἀρνητικὰ καὶ ἀπαγορευτικὰ οὐδείς-οὐδεμία-οὐδέν, μηδείς-μηδεμία-μηδέν. Οἱ ὑστερώτεροι ἔλεγον καὶ οὐθείς-οὐθὲν ἀπὸ τοῦ οὔτε εἷς, οὔτε ἕν. Τὰ δὲ διῃρημένα οὐδὲ εἷς-οὐδὲ μία-οὐδὲ ἕν, μηδὲ εἷς-μηδὲ μία-μηδὲ ἕν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐνίοτε παρενθέτεται ὁ ἄν, ἢ πρόθεσις, συντασσομένη μετ' αὐτῶν, χρησιμεύουσιν εἰς ἐπίτασιν τῆς ἀρνήσεως καὶ ἀπαγορεύσεως· οἷον, οὐδὲ παρ' ἑνὸς ἔμαθον ταῦτα.

254. Τὸ οὐδεὶς καὶ μηδεὶς κλίνονται καὶ πληθυντικῶς ἐνίοτε· οἷον, οὐδένες-οὐδένων-οὐδέσιν-οὐδένας, μηδένες-μηδένων-μηδέσι-μηδένας.

ΣΗΜ. α΄. Οἱ αἰολοδωρίζοντες ἐν τῇ συνθέσει τῶν ἀριθμητικῶν τούτων μεταχειρίζονται τὸ καν, τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε τὸ κᾷν, κατὰ κρᾶσιν τοῦ καὶ ἄν, ἀλλὰ τὸ κα καὶ πρὸ φωνήεντος καν, τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται οἱ Δωριεῖς περιοριστικῶς καὶ ἐλαττωτικῶς. Διὸ δὲν χρειάζεται ὑπογεγραμμένον τὸ ι, οὐδὲ κορωνίδα τὸ κανένας-καμμία-κανένα. Θέλοντες δὲ νὰ ἐπιτείνωμεν τοῦτο, ἀναδιπλασιάζομεν τὸ καν, καὶ λέγομεν καγκανένας-καγκαμμία-καγκανένα.

ΣΗΜ. β΄. Ἐν τῇ συνθέσει τῶν ἀριθμῶν προτάσσεται ὁ μικρότερος, καὶ ἐπιφέρεται ὁ μεγαλείτερος διὰ τοῦ καί· ἢ προτάσσεται ὁ μεγαλείτερος καὶ δίχως νὰ μεσολαβῇ πολλάκις ὁ καί· ἤγουν, πέντε καὶ εἴκοσιν, εἰκοσιπέντε, εἴκοσι καὶ πέντε.—Οἱ ἀπὸ τοῦ δέκα σύνθετοι ἀριθμοί, καὶ προτασσόμενοι, καὶ ἐπιτασσόμενοι συνθέτως γράφονται· οἷον, ἕνδεκα, δώδεκα, ἢ δυοκαίδεκα, τρεισκαίδεκα-τριακαίδεκα (καὶ σπανίως δεκατρεῖς-δεκατρία-δεκατριῶν), τεσσαρεσκαίδεκα-

τεσσαρακαίδεκα (καὶ σπανίως δεκατέσσαρες-δεκατέσσαρα-δεκατεσσάρων), πεντεκαίδεκα, ἑκκαίδεκα, ἑπτακαίδεκα, ὀκτωκαίδεκα, ἐννεακαίδεκα, (ἢ οὐδέποτε δεκαπέντε, δεκαέξ, δεκαεπτά, δεκαοκτώ, δεκαεννέα).

§. λϛ΄. Ἀριθμητικὰ σημεῖα.

255. Οἱ Ἕλληνες σημεῖα τῶν ἀριθμῶν δὲν εἶχον τοὺς σήμερον παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις ἐν χρήσει ἀραβικοὺς ἀριθμούς, τοὺς λεγομένους κίφρας, ἀλλὰ τὰ τοῦ ἀλφαβήτου γράμματα, διαιροῦντες αὐτὰ εἰς τρεῖς τάξεις. Ἐκ τούτων δὲ ἡ μὲν πρώτη περιέχει α—θ, καὶ σημαίνει τὰς μονάδας· ἡ δευτέρα δέ, περιλαμβάνουσα ι—π, σημαίνει τὰς δεκάδας· καὶ ἡ τρίτη, περιέχουσα ρ—ω, σημαίνει τὰς ἑκατοντάδας.

256. Ἑκάστη δὲ τάξις περιέχει ὀκτὼ μόνον γράμματα, ἐνῷ χρειάζονται σημεῖα ἀριθμητικὰ ἐννέα. Διὸ ἐπρόσθεσαν εἰς μὲν τὴν τῶν μονάδων τὸ F, τὸ ὁποῖον κατ' ὀλίγον παρεμορφώθη εἰς τὸ στίγμα ϛ (στ), καὶ σημαίνει τὸν ἓξ ἀριθμόν· εἰς δὲ τὴν δευτέραν τὸ Φοινικικὸν κόππ ϟ (κάππα), τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸν ἀριθμὸν ἐννενήκοντα· καὶ εἰς τὴν τρίτην τὸ Φοινικικὸν σαμπὶ ϡ (σπ), τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸν ἀριθμὸν ἐννεακόσιοι.

257. Διὰ νὰ φαίνηται δέ, ὅτι τὰ σημεῖα ταῦτα σημαίνουσι τὸν ἀριθμόν, ὀξύνονται μέν, ὅταν φανερώνωσι μονάδας, δεκάδας, ἑκατοντάδας· δέχονται δὲ κεραίαν ὑπογεγραμμένην ἀριστερόθεν, διὰ νὰ φανερώσωσι τὰς χιλιάδας.

258. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀριθμητικὰ σημεῖα εἶχον τὰ ἓξ ταῦτα γράμματα, **Ι, Π, Δ, Η, Χ, Μ.** Σημαίνει δὲ τὸ μὲν Ι ἕνα, τὸ δὲ Π πέντε, τὸ δὲ Δ δέκα, τὸ δὲ Η ἑκατόν, τὸ δὲ Χ χίλια, τὸ δὲ Μ μύρια. Ἐμπερικλειόμενα δὲ τὸ Δ, Η, Χ καὶ Μ εἰς τὸ Π, σημαίνουσι τὸν διὰ πέντε πολλαπλασιασμὸν αὐτῶν. Ἐκθέτονται δὲ ἐνταῦθα τὰ ἀριθμητικὰ ταῦτα σημεῖα τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἀθηναίων μετὰ τῶν ἀντιστοιχούντων ἀραβικῶν.

	10—ί—Δ.	
1—ά—Ι	11—ιά—ΔΙ.	20—κ΄—ΔΔ
2—β΄—ΙΙ	12—ιβ΄—ΔΙΙ	30—λ΄—ΔΔΔ
3—γ΄—ΙΙΙ	13—ιγ΄—ΔΙΙΙ	40—μ΄—ΔΔΔΔ
4—δ΄—ΙΙΙΙ	14—ιδ΄—ΔΙΙΙΙ	50—ν΄—|Δ|.
5—έ—Π	15—ιέ—ΔΠ.	60—ξ΄—|Δ|Δ
6—ϛ΄—ΠΙ.	16—ιϛ΄—ΔΠΙ.	70—ό—|Δ|ΔΔ
7—ζ΄—ΠΙΙ.	17—ιζ΄—ΔΠΙΙ	80—π΄—|Δ|ΔΔΔ.
8—ή—ΠΙΙΙ.	18—ιή—ΔΠΙΙΙ.	90—ϟ΄—|Δ|ΔΔΔΔ.
9—θ΄—ΠΙΙΙΙ.	19—ιθ΄—ΔΠΙΙΙΙ.	100—ρ΄—Η.

200—σ′—HH	300—τ′—HHH.	400—ύ—HHHH.
500—φ′—|H|	600—χ′—|H|H.	700—ψ′—|H|HH.
800—ώ—|H|HHH	900—ϡ—|H|HHHH.	1000—ͅα—X.
2000—͵β-XX.	5000-͵ε-|X|.	6000-͵ς-|X|X.
10000-͵ι-M.	20000-͵κ-MM.	30000-͵λ-MMM.

§. λζ′. Ἀντωνυμία.

259. Ἐν πάσῃ ὁμιλίᾳ τρία τινὰ θεωροῦνται, ὁ λαλῶν, ὁ πρὸς ὃν ἀποτείνεται ὁ λαλῶν, καὶ ὁ περὶ οὗ γίνεται ὁ λόγος. Τὰ τρία ταῦτα ὀνομάζονται πρόσωπα, ἤγουν, πρῶτον ὁ λαλῶν, δεύτερον ὁ πρὸς ὃν ἀποτείνεται τὸ πρῶτον, καὶ τρίτον τὸ ἀντικείμενον τοῦ λόγου.

260. Αἱ λέξεις, δι' ὧν ὁρίζονται τὰ πρόσωπα, λέγονται ἀντωνυμίαι (119) προσωπικαί, αἵτινες εἶνε οὐσιαστικὰ ἰδιόκλιτα, καὶ δὲν ἔχουσι κατάληξιν διακριτικὴν γένους, ἐκτὸς τῆς τοῦ γ′ προσώπου, ἥτις ἔχει ἰδιαιτέραν πληθ. ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ οὐδετέρου, ὅμως καὶ αὐτὴν σπανίως ἀπαντωμένην.

261. Κλίνονται δὲ αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον·

α′. προσ.	β′. προσ.	γ′. προσ.
	Ἐνικ.	
ἐγώ,	σύ,	—
ἐμοῦ καί μου,	σοῦ,	οὗ,
ἐμοὶ καί μοι,	σοί,	οἷ,
ἐμὲ καί με.	σέ.	ἕ.
	Πληθ.	
ἡμεῖς,	ὑμεῖς,	σφεῖς, οὐδ. σφέα,
ἡμῶν,	ὑμῶν,	σφῶν,
ἡμῖν,	ὑμῖν,	σφίσιν,
ἡμᾶς.	ὑμᾶς.	σφεῖς, οὐδ. σφέα.
	Δυϊκ.	
νῶϊ καὶ νώ,	σφῶϊ καὶ σφώ,	σφωὲ καὶ σφώ,
νῶϊν καὶ νῷν.	σφῶϊν καὶ σφῷν	σφωΐν.

ΣΗΗ. Αἱ ἐγκλιτικαὶ ἀντωνυμίαι ἐσημειώθησαν ἤδη (51). — Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι προσλαμβάνουσι τὸν περιοριστικὸν γε πρὸς ἔμφασιν, καὶ τότε τὰ ἑνικὰ τοῦ α′. προσώπου ἀναβιβάζουσι καὶ τὸν τόνον· οἷον, ἔγωγε κτλ.—Ἡ τοῦ γ′ προσ. ἑνικὴν ὀνομαστικὴν δὲν ἔχει, ϗ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς σπανίως ἀπαντᾶται, ἀλλὰ ϗ τότε ἐπ' αὐτοπαθείας. — Τὰ πληθ. περισπῶνται πλὴν τοῦ σφίσιν· ὡσαύτως δὲ ϗ ἡ ἑνικὴ γενικὴ ϗ ἡ δυϊκὴ γενικὴ ϗ δοτική, πλὴν τῆς τοῦ γ′. προσ. σφωΐν.

262. Θέλοντες δὲ νὰ φανερώσωμεν, ὅτι ἀντικείμενόν τι εἶνε κτῆμα προσώπου τινός, σχηματίζομεν ἐπίθετα ἀπὸ τῶν γενικῶν τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, ἐπισυνάπτοντες εἰς μὲν τὰς ἑνικὰς τὴν κατάληξιν ο ς, εἰς δὲ τὰς δυϊκὰς καὶ πληθυντικὰς τὴν τ ε ρ ο ς, ἀφοῦ ἀποκόψωμεν ἐκείνων τὴν ἐδικήν των· οἷον,

ἑνικ.	ἐμοῦ-ἐμ ός-ή-όν.	πρωτοπρόσωποι.
δυϊκ.	νῶϊν-νωΐ τ ε ρ ο ς-τ έ ρ α-τ ε ρ ο ν.	
πληθ.	ἡμέων-ἡμέ τ ε ρ ο ς-τ έ ρ α-τ ε ρ ο ν.	
ἑνικ.	σοῦ-σός-σή-σόν.	δευτεροπρόσωποι.
δυϊκ.	σφῶϊν-σφωΐ τ ε ρ ο ς-τ έ ρ α-τ ε ρ ο ν.	
πληθ.	ὑμέων-ὑμέ τ ε ρ ο ς-τ έ ρ α-τ ε ρ ο ν.	
ἑνικ.	οὗ (ἕο)-ἑός-ἑή-ἑόν.	τριτοπρόσωποι.
πληθ.	σφέων-σφέ τ ε ρ ο ς-τ έ ρ α-τ ε ρ ο ν.	

263. Ἐκτὸς δὲ τῶν κυρίων τούτων ἀντωνυμιῶν εἶνε καὶ ἄλλα ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται ἀντωνυμίαι· διότι ἀντὶ ὀνομάτων μεταχειριζόμεθα αὐτάς, ὅταν θέλωμεν

1) Νὰ δείξωμεν, καὶ λέγονται δ ε ι κ τ ι κ α ί· οἷον, ο ὗ τ ο ς, ἐ κ ε ῖ ν ο ς, ὅ δ ε.

2) Νὰ ἀναφέρωμεν τὸν λόγον εἴς τι, περὶ οὗ ἀνωτέρω ἔγεινεν, ἢ ἀμέσως κατωτέρω γίνεται λόγος, καὶ νὰ συνδέσωμεν τοῦτον μὲ ἐκεῖνον, καὶ λέγεται ἀ ν α φ ο ρ ι κ ὴ ἢ ἀ ν α φ ο ρ ι κ ο σ υ ν δ ε σ μ ι κ ή· οἷον, ὅς.

3) Νὰ ὁρίσωμεν ἢ νὰ ἐπαναλάβωμεν ἀντικείμενόν τι, καὶ λέγεται ὁ ρ ι σ τ ι κ ὴ ἢ ἐ π α ν α λ η π τ ι κ ή· οἷον, α ὐ τ ό ς.

4) Νὰ φανερώσωμεν αὐτοπάθειαν ἢ ἀλληλοπάθειαν, καὶ λέγεται α ὐ τ ο π α θ ὴ ς ἢ ἀ λ λ η λ ο π α θ ή ς· οἷον, ἐ μ α υ τ ο ῦ, σ ε α υ τ ο ῦ, ἑ α υ τ ο ῦ, ἀ λ λ ή λ ω ν.

5) Νὰ ἐρωτήσωμεν περί τινος, καὶ λέγεται ἐ ρ ω τ η μ α τ ι κ ή, οἷον, τ ί ς-τ ί.

6) Νὰ ἀναφέρωμέν τι ἀορίστως, καὶ λέγεται ἀ ό ρ ι σ τ ο ς· οἷον, τίς.

7) Νὰ ἀρνηθῶμεν ἢ νὰ ἀπαγορεύσωμέν τι, καὶ λέγεται ἀ ρ ν η τ ι κ ή, ἀ π α γ ο ρ ε υ τ ι κ ή· οἷον, ο ὔ τ ι ς, ο ὐ δ ε ί ς, μ ή τ ι ς, μ η δ ε ί ς.

8) Νὰ ἐπιμερίσωμεν, καὶ λέγεται ἐ π ι μ ε ρ ι σ τ ι κ ή· οἷον, ἕ τ ε ρ ο ς· ἄ λ λ ο ς.

9) Νὰ συναναφέρωμέν τινα ἔχοντα σχέσιν πρὸς ἄλληλα, καὶ λέγεται σ υ σ χ ε τ ι κ ή· οἷον, τ ό σ ο ς, τ ο σ ο ῦ τ ο ς, ὅ σ ο ς, π ό σ ο ς.

264. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι εἶνε

1) Οὗτος, τούτου, τούτῳ, τοῦτον, ὦ οὗτος. Οὗτοι, τούτων, τούτοις, τούτους. Τούτω, τούτοιν.—Αὕτη, ταύτης, ταύτῃ, ταύτην, ὦ αὕτη. Αὗται, τούτων, ταύταις, ταύτας. Ταύτα, ταύταιν.—Τοῦτο, τούτου, τούτῳ, τοῦτο. Ταῦτα, τούτων, τούτοις, ταῦτα. Τούτω, τούτοιν.

2) Ὅδε, ἥδε, τόδε.

3) Ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο.

ΣΗΜ. ά. Ἡ ὅδε εἶνε τὸ ἄρθρον μετὰ τοῦ ἐγκλιτικοῦ δέ (51).

ΣΗΜ. β'. Ἡ οὗτος-αὕτη-τοῦτο, ὡσαύτως εἶνε τὸ ἄρθρον ὁ-ἡ-τὸ μετὰ τῆς παραγωγικῆς καταλήξεως υτος-υτη-υτο, πρὸ τῆς ὁποίας τὸ καταληκτικὸν ἐκείνου τρέπεται εἰς ο, ἐὰν ἦνε ο, ου, ω, οι, ἢ εἰς α, ἐὰν ἦνε η· οἷον, ὁ-οῦτος, ἡ-αὕτη, τὸ-τοῦτο.

ΣΗΜ. Ἡ δεικτικὴ ἐπιτείνεται, προσλαμβάνουσα ι, τὸ ὁποῖον λέγεται προσχηματισμός, ἐκκρούει τὸ πρὸ αὐτοῦ ε, ο, α, καὶ ὀξύνεται· οἷον, οὗτος-οὑτοσί, αὕτη-αὑτηΐ, τοῦτο-τουτί, ταῦτα-ταυτί, ὅδε-ὁδὶ κτλ.—Τὴν κλητ. ὦ οὗτος, ὦ αὕτη, μεταχειρίζονται, ἀποτεινόμενοι πρός τινα, τοῦ ὁποίου ἢ δὲν εἰξεύρουσι τὸ ὄνομα, ἢ δὲν θέλουσι νὰ τὸ ὀνομάσωσιν.

265. Ἀναφορικὴ ἢ ἀναφορικοσυνδεσμικὴ εἶνε μόνον ἡ ὅς, ἥ, ὅ. Αὕτη ἐπιτείνεται·

1) Προσλαμβάνουσα τὸ ἐγκλιτικὸν πὲρ (51), καὶ τότε κλίνεται ὁμαλῶς κατὰ τὴν β'. καὶ ά. κλίσιν, τὸ δὲ περ μένει προσηρτημένον εἰς πάσας τὰς πτώσεις· οἷον, ὅςπερ-οὗπερ, ἥπερ-ἧςπερ, ὅπερ-οὗπερ, κτλ.

2) Προσλαμβάνουσα τὴν ἐγλιτικὴν ἀόριστον ἀντωνυμίαν· ἀλλὰ τότε κλίνεται ἀδιαιρέτως ἑκάστη κατὰ τὴν ἰδιαιτέραν ἑαυτῆς κλίσιν· οἷον, ὅςτις-οὗτινος-ᾧτινι· ἥτις-ἧςτινος, κτλ. ὅτι-οὗτινος, κτλ.

ΣΗΜ. ά. Μεταξὺ τοῦ ὅ τι συνειθίζουσιν οἱ ἀρχαιότεροι νὰ γράφωσιν ὑποδιαστολὴν (ὅ,τι), διὰ νὰ διακρίνηται ἀπὸ τοῦ συνδέσμου ὅτι· ἀλλ' οἱ νεώτεροι τὸ γράφουσι δίχως αὐτῆς, ἀλλὰ κατὰ διάστασιν (ὅ τι).

ΣΗΜ. β'. Τὸ ὅςτις καὶ ὅ τι ἔχουσι γεν. ὅτου καὶ δοτ. ὅτῳ. Τὸ οὐδέτ. ἔχει πληθ. ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν ἅττα. Εὑρίσκεται δὲ καὶ πληθυντ. γεν. ὅτων καὶ δοτ. ὅτοις τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ οὐδετέρου, πλὴν εἶνε σπάνιαι.

266. Ὁριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ ἀντωνυμία εἶνε μόνον ἡ αὐτός-αὐτή-αὐτό, ἥτις κλίνεται ὁμαλῶς.

ΣΗΜ. Αὕτη πολλάκις, συντασσομένη μετὰ ἄρθρου, κιρνᾶται (105. 106. Σημ. ά.) καὶ τότε τὸ οὐδέτερον καταλήγει εἰς ο ἢ ον· ταὐτὸ (227) καὶ ταὐτόν.

267. Πρὸς ἔμφασιν συνάπτεται ἡ ὁριστικὴ εἰς τὰς προσωπικάς, τῶν ὁποίων αἱ πλάγιαι, ἐκφερόμεναι συνθέτως, ὀνομάζονται αὐτοπαθεῖς, ὡς χρήσιμοι πρὸς δήλωσιν, ὅτι αὐτὸς ὁ ἐνεργῶν πάσχει. Παραδείγματα τοῦ σχηματισμοῦ εἶνε ταῦτα·

	ά. πρόσ.	β'. πρόσ.	γ'. πρόσ.
		Ἐνικ.	
γεν.	ἐμαυτ οῦ-ῆς,	σεαυτ οῦ-ῆς,	ἑαυτ οῦ-ῆς-οῦ.
δοτ.	ἐμαυτ ῷ-ῇ,	σεαυτ ῷ-ῇ,	ἑαυτ ῷ-ῇ-ῷ.
αἰτ.	ἐμαυτ όν-ήν.	σεαυτ όν-ήν.	ἑαυτ όν-ήν-ό.

Πληθ.

γεν. ἑαυτ ῶν, δοτ. ἑαυτ οῖς-αῖς-οῖς, αἰτ. ἑαυτ ούς-άς-ά.

ΣΗΜ. ά. Τὸ ε τῆς σεαυτοῦ καὶ ἑαυτοῦ εἶνε ἐκ τῆς σέο καὶ ἕο γενικῆς· ἀλλὰ πολλάκις καὶ τοῦτο συγκόπτεται, καθὼς τὸ τῆς ἐμέο, ἐξ ἧς τὸ ἐμαυτοῦ, καὶ τότε ἡ τριτοπρόσωπος αὐτοπαθὴς δασύνεται· οἷον, σαυτοῦ, αὑτοῦ κτλ.

ΣΗΜ. β'. Ἡ τοῦ ά. καὶ β'. προσώπου αὐτοπαθὴς πληθ. ἐκφέρεται διῃρημένως· οἷον, ἡμῶν αὐτῶν, ἡμῖν αὐτοῖς, ἡμᾶς αὐτούς· ὑμῶν αὐτῶν, ὑμῖν αὐτοῖς, ὑμᾶς αὐτούς· καὶ καθεξῆς· ἡ δὲ τοῦ τρίτου προσώπου συνθέτως μὲν ἐκλαμβάνεται πολλάκις καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν προσώπων, διῃρημένως δὲ μόνον ἐπὶ τοῦ γ'. οἷον, σφῶν αὐτῶν, σφίσιν αὐτοῖς, σφᾶς αὐτούς.

ΣΗΜ. γ'. Τοῦ ά. καὶ β'. προσώπου εἶνε μόνον τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν ἐν χρήσει, τοῦ δὲ γ'. προσώπου καὶ τὸ οὐδέτερον.

268. Ἡ μεταξὺ δύο ἢ περισσοτέρων ἀμοιβαία ἐνέργεια λέγεται ἀλληλοπάθεια, καὶ δηλοῦται διὰ τῆς ἀλληλοπαθοῦς λεγομένης ἀντωνυμίας, ἥτις κλίνεται οὕτω·

Πληθ.

ἀρσ. ἀλλήλων-ἀλλήλοις-ἀλλήλους.
θηλ. ἀλλήλων-ἀλλήλαις-ἀλλήλας.
οὐδ. ἀλλήλων-ἀλλήλοις-ἄλληλα.

Δυϊκ.

ἀρσ. καὶ οὐδ. γεν. καὶ δοτ. ἀλλήλοιν, αἰτ. ἀλλήλω.
θηλ. ἀλλήλαιν, » ἀλλήλα.

ΣΗΜ. Αὕτη γίνεται ἀπὸ τῆς ἐπιμεριστικῆς ἄλλος, κατὰ παρένθεσιν τῆς συλλαβῆς λη, καὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ ἄλλοι-ἄλλων, καὶ καθεξῆς.

269. Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι εἶνε τίς, πότερος, ποῖος, πόσος, πηλίκος, πόστος· καὶ κλίνονται πᾶσαι ὡς ἐπίθετα ὁμαλά. Μόνον σημειώσεως ἄξιον ἐνταῦθα εἶνε τοῦτο·

1) ὅτι ἡ τίς πανταχοῦ τονίζεται ἐπὶ τῆς ῥιζικῆς συλλαβῆς.

2) ὅτι τὸ ἀρσενικὸν καὶ οὐδέτερον ἔχει γενικ. τίνος καὶ τοῦ, δοτ. τίνι καὶ τῷ.

3) ὅτι τὰ τοῦ καὶ τῷ προφέρονται ἐντονώτερα παρὰ τὰ ὁμόφωνά των ἄρθρα.

270. Ἀόριστος εἶνε ἡ τὶς-τί, καὶ δεῖνα, περὶ τῶν ὁποίων σημειωτέον·

ά.) Ὅτι ἡ τὶς καὶ τὶ

1) Κλίνεται ὁμαλῶς κατὰ τὴν γ'. κλίσιν.

2) Παντοῦ τονίζεται ἐπὶ τῆς πτωτικῆς καταλήξεως.

3) Ἐγκλίνεται.

4) Ἔχει γενικὴν τινὸς καί του, δοτ. τινὶ καί τῳ.

5) Ἡ οὐδετέρα τὶ ἔχει πληθ. ὀνομ. καὶ αἰτ. τινὰ καὶ ἄττα.

β'.) Ὅτι ἡ δεῖνα πολλάκις ἀπαντᾶται ἄκλιτος, πολλάκις δὲ καὶ κλίνεται οὕτως· ὁ, ἡ, τὸ, δεῖνα, γεν. δεῖνος, δοτ. δεῖνι, καὶ αἰτ. δεῖνα. Πληθ. δεῖνες-δείνων-δεῖνας.

271. Παρὰ τὰς προσημειωθείσας (253, 254) ἀρνητικὰς καὶ ἀπαγορευτικὰς ἀντωνυμίας εἶνε καὶ αἱ ἐκ τοῦ οὐδέ, μηδὲ καὶ τῆς μεριστικῆς ἕτερος σύνθετοι· οἷον, οὐδέτερος, μηδέτερος. Καὶ αὗται κλίνουσι μόνον τὸ τελευταῖον συνθετικὸν μέρος κατὰ τὰ ἁπλᾶ.

272. Ἐπιμεριστικαὶ εἶνε ἡ ἕτερος, ἑκάτερος, ἕκαστος, ἄλλος, αἵτινες κλίνονται ὁμαλῶς.

ΣΗΜ. Περὶ τῆς ἕτερος, ἐνάρθρως ἐκφερομένης, ἴδε 106, Σημ. ά.

273. Αἱ συσχετικαὶ εἶνε ἐρωτηματικαί, δεικτικαί, ἀναφορικαὶ καὶ ἀόριστοι, καὶ πᾶσαι κλίνονται ὁμαλῶς. Σημειωτέον δέ, ὅτι ἡ συσχετικὴ δεικτικὴ προσλαμβάνει·

1) Τὴν παραγωγικὴν κατάληξιν τῆς δεικτικῆς (264. Σημ. β'.), καὶ τότε τονίζεται ἐπ' αὐτῆς.

2) Τὸ ἐγκλιτικὸν δὲ (51), καὶ τότε τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης.

Ἐρωτ.	Ἀόρ.	Δεικτ.	Ἀναφ.
πόσος.	ποσός.	τόσος,	ὅσος,
		τοσόςδε,	ὁπόσος.
		τοσοῦτος.	
ποῖος.	ποιός.	τοῖος,	οἷος,
		τοιόςδε,	ὁποῖος.
		τοιοῦτος.	
πηλίκος.	ἡλίκος.	τηλίκος,	ἡλίκος.
		τηλικόςδε,	
		τηλικοῦτος.	

ΣΗΜ. Αἱ διὰ τοῦ τις ἢ περ ἐπιτεταμέναι ἀναφορικαὶ (265), καὶ τῶν συσχετικῶν αἱ ἀναφορικαί, προσλαμβάνουσι τὰ μόρια οὖν, δή, ποτέ, δήποτε,

δηποτοῦν, καὶ τότε αὐτὰ τονίζονται· οἷον, ὁποιοσοῦν, ὁποιοσδήποτε-ὁποιοσδηποτοῦν, ὅσπεροῦν, ὅσπερδήποτε, ὁποσοσοῦν, ὁσοσδήποτε, κτλ.

§. λή. Περὶ ῥήματος.

274. Πρὸς ἀπαρτισμὸν πάσης προτάσεως (6) χρειάζονται τρεῖς μάλιστα λέξεις·

1) Ὑποκείμενον, πρόσωπον δηλαδὴ ἢ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ὑπόκειται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ νοός.

2) Κατηγορούμενον, δηλαδὴ ποιότης ἢ ἰδιότης, τὴν ὁποίαν ὁ νοῦς κατηγορεῖ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου, ἤγουν, λέγει ὅτι ὑπάρχει ἐν τῷ ὑποκειμένῳ.

3) Σύνδεσμος, ῥῆμα δηλαδὴ οὐσιαστικὸν ἢ ὑπαρκτικόν, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ νοῦς συνδέει τὴν ποιότητα ἢ ἰδιότητα μετὰ τοῦ ὑποκειμένου· οἷον, τὸ ῥόδον ἐστὶν εὐῶδες (113, 117).

275. Τὸ κατηγορούμενον καὶ ὁ σύνδεσμος συγχωνεύονται εἰς μίαν λέξιν, καὶ οὕτω προκύπτει τὸ λεγόμενον κατηγορηματικὸν ῥῆμα· οἷον, τὸ δένδρον εὐωδιάζει (115).

276. Τὸ κατηγορηματικὸν ῥῆμα φανερώνει, ὅτι τὸ ὑποκείμενον·

1) Ἐνεργεῖ ἢ μεταβιβάζει τὴν ἐνέργειάν του εἰς ἀντικείμενόν τι, ἤγουν εἰς ἄλλο τι ἐκτὸς ἑαυτοῦ, καὶ λέγεται ἐνεργητικὸν ἢ μεταβατικόν.

2) Δέχεται εἰς ἑαυτὸ τὴν ἐξ ἄλλου ἀντικειμένου προερχομένην ἐνέργειαν, ἤγουν πάσχει, καὶ λέγεται παθητικόν.

3) Εὑρίσκεται ἔν τινι καταστάσει, καὶ ἑπομένως δὲν εἶνε οὔτε τὸ ἓν οὔτε τὸ ἄλλο ἐκ τῶν δύο προηγουμένων, καὶ δι' αὐτὸ λέγεται οὐδέτερον.

4) Αὐτὸ ἐνεργεῖ καὶ αὐτὸ πάσχει, καὶ δι' αὐτὸ λέγεται μέσον· ἤγουν·

ὁ δίκαιος τιμᾷ τὴν ἀρετήν.
ἡ ἀρετὴ τιμᾶται ὑπὸ τοῦ δικαίου.
ὁ δίκαιος τιμᾶται διὰ τὴν ἀρετήν.
ὁ δίκαιος ζῇ μετὰ συνειδήσεως ἡσύχου.

277. Τοῦ ῥήματος ἡ τοιαύτη ἰδιότης λέγεται διάθεσις (117). Ἑπομένως τῶν ῥημάτων αἱ διαθέσεις εἶνε τέσσαρες, ἐνεργητική, παθητική, οὐδετέρα καὶ μέση.

278. Τὸ ῥῆμα, διὰ νὰ ἐκφράζῃ τὰς διαθέσεις ταύτας τοῦ ὑποκειμέ-

νου, ἔχει καταλήξεις διαφόρους, τὰς ὁποίας συμπεριλαμβάνοντες ὀνομάζουσι φωνάς· ἤγουν,

φωνὴν ἐνεργητικήν· οἷον, γράφω, δίδωμι.

φωνὴν παθητικήν· οἷον, γράφομαι, δίδομαι.

ΣΗΜ. Τὴν μέσην διάθεσιν ἐκφράζουσι τὰ ῥήματα διὰ τῆς παθητικῆς φωνῆς, τὴν δὲ οὐδετέραν διὰ τῆς ἐνεργητικῆς, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τῆς μέσης.

279. Τὸ ῥῆμα διὰ καταλήξεων ἐκφράζει προσέτι·

1) Τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὑποκειμένου (126, ά.)· οἷον, γράφ ει, γράφ ουσι, γράφ ετον.

2) Τὸ πρόσωπον αὐτοῦ (259)· οἷον, γράφ ω, γράφ εις, γράφ ει.

3) Τὸν χρόνον (126, έ.) ἢ τὸν καιρόν, καθ' ὃν τὸ ὑποκείμενον ἔχει τὴν δεῖνα διάθεσιν· οἷον, γράφω, γέγραφα, γράψω.

280. Ἀριθμοὶ εἶνε τρεῖς· ἑνικός· οἷον, γράφο μαι· πληθυντικός· οἷον, γραφό μεθα· δυϊκός· οἷον, γραφό μεθον.

281. Πρόσωπα εἶνε τρία· πρῶτον· οἷον, γράφ ω· δεύτερον· οἷον, γράφ εις· τρίτον· οἷον, γράφ ει.

282. Χρόνοι εἶνε ἕξ·

1) Ἐνεστώς, ὅστις φανερώνει, ὅτι τὸ ὑποκείμενον τώρα ἔχει τὴν δεῖνα διάθεσιν· οἷον, γράφω.

2) Μέλλων, ὅστις φανερώνει, ὅτι τὸ ὑποκείμενον μέλλει νὰ ἔχῃ τὴν δεῖνα διάθεσιν· οἷον, γράψω (θὰ γράψω).

3) Παρακείμενος, ὅστις φανερώνει, ὅτι τὸ ὑποκείμενον δὲν ἔχει πλέον τὴν δεῖνα διάθεσιν, πλὴν τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς παράκειται εἰς τὸν παρόντα καιρόν· οἷον, γέγραφα (ἔχω γράψει).

4) Παρατατικός, ὅστις φανερώνει, ὅτι τὸ ὑποκείμενον εἶχε τὴν δεῖνα διάθεσιν, καθ' ὃν καιρὸν ἔγεινεν ἢ ἐγίνετό τι· οἷον, ἔγραφον.

5) Ὑπερσυντελικός, ὅστις φανερώνει, ὅτι τοῦ ὑποκειμένου ἡ διάθεσις παρῆλθε πρὸ ἄλλου πράγματος, τὸ ὁποῖον εἶνε ἤδη περασμένον· οἷον, ἐγεγράφειν (εἶχα γράψει).

6) Ἀόριστος, ὅστις ἀπολύτως καὶ ἀσχέτως φανερώνει, ὅτι τοῦ ὑποκειμένου ἡ διάθεσις συνέβη ἐν καιρῷ, ὅςις παρῆλθεν ἤδη· οἷον, ἔγραψα,

283. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος διαιροῦνται εἰς ἀρχικοὺς καὶ παραγομένους. Ἕκαστος δὲ παραγόμενος γίνεται ἀπὸ ἀρχικοῦ, τοῦ ὁποίου ἔχει καὶ τὴν χρονικὴν ῥίζαν· οἷον,

Ἐνεστ.	γράφω,	Παρακ.	γέγραφα,	Μέλ.	γράψω.
Παρατ.	ἔγραφον,	Ὑπερσ.	ἐγεγράφειν,	Ἀόρ.	ἔγραψα.

ΣΗΜ. Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει τοῦ μέλλοντος καὶ ἀορίστου καὶ ἄλλον τύπον, ὅςτις λέγεται δεύτερος, ἀλλὰ δὲν διαφέρει τοῦ πρώτου κατὰ τὴν σημασίαν.—Ἐν δὲ τῇ παθητικῇ φωνῇ ἔχει καὶ τρίτον μέλλοντα, ὅςτις λέγεται Μετ' ὀλίγον μέλλων· οἷον, γεγράψομαι.

284. Ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος ἐν πᾶσι τοῖς ἀριθμοῖς καὶ χρόνοις καὶ προσώποις ἐκφράζεται κατὰ διαφόρους τρόπους, οἵτινες ἐν τῇ γραμματικῇ ὀνομάζονται ἐγκλίσεις. Εἶνε δὲ αὗται·

1) Ὁριστική, ἥτις ἐκφράζει τὴν διάθεσιν ὡρισμένως· οἷον, Ὁ σοφὸς νοῦς, ὥσπερ χρυσός, βάρος ἔχει μέγιστον.

2) Προστακτική, ἥτις ἐκφράζει τὴν διάθεσιν προστακτικῶς ἐκ μέρους τοῦ λαλοῦντος· οἷον, Τοὺς μὲν γονεῖς σέβου, τὸν δὲ θεὸν τίμα.—Μηδένα πρὸ τελευτῆς μακάριζε.

3) Εὐκτική, ἥτις ἐκφράζει τὴν διάθεσιν, ὡς ἐπιθυμητὴν εἰς τὸν λαλοῦντα ἢ καὶ δυνατὴν νὰ γείνῃ· οἷον, Τοιοῦτος γίγνου περὶ τοὺς γονεῖς, οἵους ἂν εὔξαιο περὶ σεαυτὸν γενέσθαι τοὺς σεαυτοῦ παῖδας.

4) Ὑποτακτική, ἥτις ἐκφράζει τὴν διάθεσιν ὡς ὑποτασσομένην εἴς τι προηγούμενον ἢ ἐπιφερόμενον, δίχως τοῦ ὁποίου ὁ λόγος εἶνε ἀτελής· οἷον, Ἄριστα χρήσῃ τοῖς φίλοις, ἂν μὴ περιμένῃς τὰς παρ' ἐκείνων δεήσεις, ἀλλ' αὐτεπάγγελτος ἐν τοῖς καιροῖς βοηθῇς.

5) Ἀπαρέμφατος, ἥτις ἐκφράζει ἁπλῶς τὴν διάθεσιν, μὴ παρεμφαίνουσα πρόσωπον μηδὲ ἀριθμόν· οἷον, Ὁμοίως αἰσχρὸν νόμιζε τὸ μηδένα φίλον ἔχειν, καὶ πολλοὺς ἑταίρους μεταλλάττειν.

ΣΗΜ. Μετὰ τῶν ἐγκλίσεων ἐχρειάζετο νὰ συγκαταλέγηται καὶ ἡ μετοχὴ (120), ὡς ῥῆμα μετ' ἐπιθετικῆς καταλήξεως (223, 224). Διὸ ἕκαστος τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος λαμβάνει καὶ τὴν ἐπιθετικὴν κατάληξιν, καὶ σχηματίζει μετοχήν.

285. Ἕκαστον ῥῆμα ἔχει δύο συστατικὰ μέρη, τὴν ῥίζαν, ἡ ὁποία ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος, καὶ τὴν κατάληξιν, ἡ ὁποία ἐκφράζει τὴν διάθεσιν, τὸ πρόσωπον, τὸν ἀριθμόν, τὴν ἔγκλισιν, τὸν χρόνον· ἤγουν, τοῦ λύω καὶ λυθησοίμεθα τὸ μὲν λυ εἶνε ῥίζα, τὸ δὲ ω καὶ θησοίμεθα εἶνε καταλήξεις.

286. Ὅταν συζεύγωμεν τὰς καταλήξεις μετὰ τῆς ῥίζης, καὶ ἀπαγγέλλωμεν αὐτὰς κατὰ σειράν, τότε κλίνομεν ἢ σχηματίζομεν τὸ ῥῆμα. Ὡς βάσιν δὲ τῶν καταληκτικῶν μεταβολῶν, ὅσων εἶνε τὸ ῥῆμα ἐπιδεκτικόν, θέτεται τὸ ά. πρόσωπον τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὁριστικῆς ἐγκλίσεως. Διὰ τοῦτο ἐν τῇ γραμματικῇ ὀνομάζεται τοῦτο θέμα.

287. Τὸ θέμα λέγεται βαρύτονον, ἐὰν ἦνε ω ἄτονον· οἷον, λέγω· συνῃρημένον ἢ περισπώμενον, ἐὰν ἦνε ω ἐκ συναιρέσεως καὶ περισπᾶται· οἷον, ἀγαπάω-ῶ· εἰς μι, ἐὰν ἦνε μι· οἷον, τίθημι.

288. Τὰ βαρύτονα ἔχουσι μίαν συζυγίαν, τὰ περισπώμενα τρεῖς, καὶ τὰ εἰς μι τέσσαρας.

289. Ἡ ἔγκλισις, ἡ διάθεσις, ὁ ἀριθμός, τὸ πρόσωπον, ὁ χρόνος, τὸ θέμα καὶ ἡ συζυγία λέγονται παρεπόμενα τοῦ ῥήματος.

290. Διὰ νὰ σχηματίσωμεν δὲ (286) ῥῆμα ὁποιονδήποτε, χρειάζεται νὰ εἰξεύρωμεν τὴν ῥίζαν, τὴν κατάληξιν, τὸν χαρακτῆρα, τὴν αὔξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμόν. Καὶ ἡ μὲν ῥίζα καὶ κατάληξις ἐξηγήθη ἤδη (285)· χαρακτὴρ δὲ εἶνε τὸ πρὸ τῆς καταλήξεως γράμμα.

291. Ὅσα ῥήματα ἔχουσι χαρακτῆρα δύο σύμφωνα, ὄχι ἄφωνον πρὸ ἀμεταβόλου, καθὼς ρχ, λκ, μπ, ἐκεῖνα δὲν ἔχουσιν αὐτὸν πρωτόθετον, ἀλλὰ μεταβεβλημένον· ἤγουν τὰ μὲν

ἄρχ	ω	ἕλκ	ω	θέλγ	ω	κλάγγ	ω
ἀμέλγ	ω	ἕρπ	ω	κάρφ	ω	λάμπ	ω
εἴργ	ω	θάλπ	ω			μέλπ	ω

ἔχουσι χαρακτῆρα πρωτόθετον, καὶ εἶνε ὁμαλά. Τὰ δὲ

πράσσ	ω	τύπτ	ω	τέμν	ω	γηράσκ	ω
κράζ	ω	τίκτ	ω	ἀγγέλλ	ω	φράζ	ω κτλ.

δὲν τὸν ἔχουσι πρωτόθετον, καὶ ἑπομένως εἶνε ἀνώμαλα· ὅμως εὐκόλως διὰ συστολῆς (89—91) ἀνευρίσκεται αὐτός, καὶ οὕτω συγκαταλέγονται μετὰ τῶν ὁμαλῶν· οἷον,

πράσσ	ω	τύπτ	ω	τέμν	ω	γηράσκ	ω
πράγ	ω	τύπ	ω	τέμ	ω	γηρά	ω
κράζ	ω	τίκτ	ω	ἀγγέλλ	ω	φράζ	ω
κράγ	ω	τέκ	ω	ἀγγέλ	ω	φράδ	ω

ΣΗΜ. Εἰς ἀνεύρεσιν τοῦ πρωτοθέτου χαρακτῆρος τῶν τοιούτων συντείνουσι μάλιστα τὰ σύστοιχα αὐτῶν ὀνόματα οὐσιαστικὰ ἢ ἐπίθετα· οἷον, εὐπραγία-πράγω, (ἀπὸ τοῦ αἰολικοῦ κραύγω) κραυγή-κράγω, τύπος-τύπω, τέκνον (κατὰ συγκοπὴν ἀπὸ τοῦ τέκενον)-τέκω, γῆρας-γήραος-γηράω, εὐφραδής-φράδω, τομή-τέμω, ἄγγελος-ἀγγέλλω.

292. Τὰ ῥήματα ὡς ἀπὸ τοῦ χαρακτῆρός των ὀνομάζονται·

1) Ἄφωνα ἢ ἀφωνόληκτα, ὅσα ἔχουσι χαρακτῆρα ἄφωνον· οἷον, λείπ ω, ᾄδ ω, λέγ ω.

2) Ὑγρὰ ἢ ὑγρόληκτα, ὅσα ἔχουσι χαρακτῆρα ὑγρόν· οἷον, νέμ ω, στέλλ ω, κρίν ω, σπείρ ω.

3) Καθαρὰ ἢ φωνηεντόληκτα, ὅσα ἔχουσι χαρακτῆρα φωνῆεν· οἷον, λύ ω, φιλέ ω, τιμά ω, χρυσό ω.

§. λθ΄. Περὶ αὐξήσεως.

293. Ὁ παρατατικός, παρακείμενος, ὑπερσυντελικὸς καὶ ἀόριστος

λέγονται **παρῳχημένοι**, διότι φανερώνουσι τὴν διάθεσιν τοῦ ῥήματος παρελθοῦσαν, καὶ **ἱστορικοί**, διότι αὐτοὺς μεταχειριζόμεθα ἱστοροῦντες τὰ ὅσα ἔγειναν.

294. Οἱ ἱστορικοὶ χρόνοι τῆς ὁριστικῆς ἐγκλίσεως προσλαμβάνουσιν ἀρχῇ τῆς ῥίζης **αὔξησιν**.

295. Ἡ αὔξησις λέγεται·

1) **συλλαβική**, ἥτις εἶνε ε, τὸ ὁποῖον προσθέτεται εἰς τὰ ἀπὸ συμφώνου ἀρχίζοντα ῥήματα· οἷον, στέλλω, ἔστελλον, ἔσταλκα, ἐστάλκειν, ἔστειλα.

2) **χρονική**, ἥτις εἶνε τροπὴ τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος εἰς μακρόν· τρέπεται δὲ τὸ

α		η		ἀκούω -ἤκουον.
ε		η		ἐλεῶ -ἠλέουν.
ο		ω		ὀρύσσω -ὤρυσσον.
αι		ῃ		αἰρῶ -ᾖρουν.
αυ	εἰς	ηυ	οἷον	αὐχῶ -ηὔχουν.
ευ		ηυ		εὔχομαι-ηὐχόμην.
οι		ῳ		οἰκῶ -ᾤκουν.
ῐ		ῑ		ἰξεύω -ἴξευον.
ῠ		ῡ		ὑβρίζω -ὕβριζον.

ΣΗΜ. ά. Δὲν αὐξάνουσι 1) Τὰ ἀρχίζοντα ἀπὸ η, ω, ου, ει· οἷον, ἠχῶ-ἤχουν, ὠθῶ-ὤθουν, οὐρῶ-οὔρουν, εἰκάζω-εἴκαζον· 2) τέσσαρα ἀρχίζοντα ἀπὸ α βραχέος· οἷον, ἄω-ἆον, ἀΐω-ἄϊον, ἀηδίζομαι-ἀηδιζόμην, ἀηθέσσω-ἀήθεσσον· 3) τὸ οἰδαίνω-οἴδαινον, οἰκουρῶ-οἰκούρουν καί τινες χρόνοι τοῦ εὑρίσκω· 4) Τὰ ἐκ τοῦ οἶνος, οἶστρος, οἰωνός, οἴαξ σύνθετα ἢ παράγωγα, καί τινα ποιητικά.

ΣΗΜ. β'. Τρέπεται εἰς ει τὸ ἀρκτικὸν ε τῶν ἑξῆς· ἔχω-εἶχον, ἐάω-εἴαον, ἐρέω-εἴρηκα, ἔθω-εἴωθα, ἐθίζω-εἴθιζον, ἑλίσσω-εἴλισσον, ἑλκύω-εἵλκυον, ἕλκω-εἷλκον, ἕρπω-εἷρπον, ἑρπύζω-εἵρπυζον, ἐργάζομαι-εἰργαζόμην, ἑστιάω-εἱστίαον.

ΣΗΜ. γ'. Τὸ ἑορτάζω καὶ οἱ ὑπερσυντελικοὶ τῶν ἀπὸ τοῦ εο ἀρχιζόντων παρακειμένων τρέπουσι τὸ ο εἰς ω, καὶ φυλάττουσι τὸ ἀρκτικὸν ε· οἷον, ἑορτάζω-ἑώρταζον, ἔολπα-ἐώλπειν, ἔοικα-ἐῴκειν.

ΣΗΜ. δ'. Ῥήματά τινα ἔν τισι χρόνοις ἀντὶ τῆς χρονικῆς λαμβάνουσι τὴν συλλαβικὴν αὔξησιν, εἰς τὴν ὁποίαν μεταβαίνει καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐνεστῶτος· οἷον, ἁλίσκω-ἑάλων, ἄγνυμι-ἐάγην.—Ἔτι οἱ παρακείμενοι ἔοικα, ἔοργα, ἔολπα, ἀπὸ τοῦ εἴκω (ὁμοιάζω), ἔργω, ἔλπω.—Ἔτι καὶ τὸ ὠνέομαι, ὠθέω, οὐρέω, ἐνίοτε.

ΣΗΜ. έ. Τὸ ὁράω, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ οἰνοχοέω καὶ ἀνοίγω ἔχουσι καὶ τὰς δύο αὐξήσεις συγχρόνως· οἷον, ἑώραον, ἐῳνοχόουν, ἠνέῳξα. — Τὸ βούλομαι, δύναμαι καὶ μέλλω πολλάκις τὴν συλλαβικὴν τρέπουσιν εἰς χρονικὴν αὔξησιν· οἷον, ἐβουλόμην-ἠβουλόμην, ἐδυνάμην-ἠδυνάμην, ἔμελλον-ἤμελλον.

ΣΗΜ. ς'. Τὸ ρ μετὰ τὴν πρόσληψιν τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως διπλασιάζεται· οἷον, ῥέω-ἔῤῥεον.

296. Τὰ ἀπὸ προθέσεων σύνθετα ῥήματα αὐξάνουσιν ἔσωθεν, ἤγουν

μετὰ τὴν πρόθεσιν ἐν ἀρχῇ τῆς ῥίζης τοῦ ῥήματος, καὶ τὸ ληκτικὸν φωνῆεν τῶν προθέσεων ἐκθλίβεται· οἷον, παραλαμβάνω-παρελάμβανον, ἀφοπλίζω-ἀφώπλιζον (ἀπὸ-ὁπλίζω).

ΣΗΜ. α΄. Ἡ πρὸ καὶ περὶ δὲν ἐκθλίβουσι τὸ ληκτικὸν αὐτῶν φωνῆεν· οἷον, περιέχω-περιεῖχον, περιλαμβάνω-περιελάμβανον, προάγω-προῆγον.

ΣΗΜ. β΄. Τῆς πρὸ τὸ ο μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ τῶν ῥημάτων ε κιρνᾶται εἰς ου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θέτεται καὶ ἡ κορωνίς· οἷον, προέλεγον-προὔλεγον, προέχω-προὔχω.

297. Ὅσα ῥήματα παράγονται ἀπὸ ὀνομάτων συνθέτων μετὰ προθέσεως, ἤ, παραγόμενα ἀπὸ ἁπλῶν, συνθέτονται μετὰ προθέσεως, ταῦτα αὐξάνουσι διττῶς·

1) Ἔξωθεν, ἤγουν ἐν ἀρχῇ τῆς προθέσεως· οἷον, ἀντίδικος-ἀντιδικῶ-ἠντιδίκουν, ἔμπεδος-ἐμπεδῶ-ἠμπέδουν, προοίμιον-προοιμιάζομαι-ἐπροοιμιαζόμην.

2) Ἔσωθεν, ἤγουν ἐν ἀρχῇ τῆς ῥίζης τοῦ ῥήματος μετὰ τὴν πρόθεσιν· οἷον, προφήτης-προφητεύω-προεφήτευον, ἐγκώμιον-ἐγκωμιάζω-ἐνεκωμίαζον, ἐκκλησία-ἐκκλησιάζω-ἐξεκλησίαζον, παράνομος-παρανομῶ-παρηνόμουν, (ἐπί-θυμός)-ἐπιθυμῶ-ἐπεθύμουν, (ἐν-χείρ)-ἐγχειρῶ-ἐνεχείρουν.

ΣΗΜ. Τὰ τοιουτότροπα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αὐξάνουσι μετὰ τὴν πρόθεσιν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ῥίζης. Τινῶν ὅμως ἡ αὔξησις διφορεῖται, καὶ μάλιστα ἡ τοῦ ἐγγυάω (ἐγγύη ἀπὸ τοῦ ἐν-γύη)· ἤγουν, παρατ. ἠγγύων καὶ ἐνεγύων, ἀόρ. ἠγγύησα καὶ ἐνεγύησα, ἔτι δὲ καὶ ἐνεγγύων-ἐνεγγύησα. Ἀλλ' ἀπαντῶνται τούτων σχηματισμοὶ παντάπασιν ἀναύξητοι.

298. Τινὰ σύνθετα ἐκ προθέσεως, τῶν ὁποίων τὸ ἁπλοῦν εἶνε ἀπηρχαιωμένον, ἢ μόνον παρὰ ποιηταῖς εὔχρηστον, αὐξάνουσι πρὸ τῆς προθέσεως· οἷον, καθεύδω-ἐκάθευδον, κάθημαι-ἐκαθήμην, ἀμφιεννύω-ἠμφίεσα.

ΣΗΜ. Τὸ ἀπολαύω αὐξάνει ἔσωθεν συλλαβικῶς καὶ χρονικῶς· οἷον, ἀπέλαυον καὶ ἀπήλαυον. — Τὸ καθεύδω αὐξάνει πολλάκις καὶ ἔσωθεν χρονικως· οἷον, καθηῦδον.—Τὸ ἀφίημι (ἀπό-ἵημι) ἔχει παρατ. ἠφίην καὶ ἠφίουν, διότι τὸ ι εἶνε αὐξήσεως ἀνεπίδεκτον· τοὺς δὲ ἄλλους χρόνους αὐξάνει ἔσωθεν.

299. Τινὰ τῶν ἐκ προθέσεως συνθέτων, ἔχοντα ἐν τῇ ῥίζῃ ἀρκτικὸν βραχὺ φωνῆεν, αὐξάνουσιν ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν· οἷον, ἀνέχομαι-ἠνειχόμην, ἀμπέχομαι-ἠμπειχόμην-ἠμπεσχόμην, ἀνορθῶ-ἠνώρθουν, ἐνοχλῶ-ἠνώχλουν, παροινῶ-ἐπαρῴνουν, ἀνοίγω-ἠνέῳξα.

ΣΗΜ. Τὸ διακονῶ (ἀπὸ τοῦ διάκονος) καὶ διαιτῶ (ἀπὸ τοῦ δίαιτα) αὐξάνουσι καὶ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν· οἷον, διηκόνουν καὶ ἐδιηκόνουν, ἐδιῄτων καὶ διῄτων.

300. Τὰ ἀπὸ τοῦ ευ καὶ δυς σύνθετα εἶνε κυρίως παρασύνθετα, καὶ αὐξάνουσι τὸ ἀρκτικὸν βραχὺ φωνῆεν τῆς ῥίζης· οἷον, εὐεργέτης-εὐεργετῶ-εὐηργέτουν, δυσάρεστος-δυσαρεστῶ-δυσηρέστουν. Ὅταν ὅμως ἀρκτικὸν τῆς ῥίζης ἦνε φωνῆεν μακρὸν ἢ σύμφωνον, τότε μόνον τὰ ἀπὸ τοῦ δυς αὐξάνουσιν ἔξωθεν συλλαβικῶς, τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ ευ μένουσιν ἀναύξητα, ἢ πρὸ συμφώνου τρέπουσι τὸ ευ εἰς ηυ· οἷον, δυσημερῶ-ἐδυσημέρουν, δυστυχῶ-ἐδυστύχουν, εὐημερῶ-εὐημέρουν, εὐτυχῶ-εὐτύχουν καὶ ηὐτύχουν.

ΣΗΜ. Ὁ τόνος τῶν συνθέτων ἀναβιβάζεται (50, ά.)· ὅσα ὅμως αὐξάνουσι χρονικῶς, τὸν ἔχουσιν ἐπὶ τῆς χρονικῆς αὐξήσεως σταθερόν· οἷον, ἄγω-προσῆγε (γ'. πρόσωπον παρατατικοῦ)· πρόσαγε (β'. πρόσωπον προστακτικῆς)· εἴργω-ἀπεῖργε (γ', πρόσωπον παρατ.), ἄπειργε (β'. πρόσ. προστ.).

§. μ'. Περὶ ἀναδιπλασιασμοῦ.

301. Ἀναδιπλασιασμὸς λέγεται ἡ ἐπανάληψις τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τῆς ῥίζης πρὸ τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως. Γίνεται δὲ ἐν τῷ παρακειμένῳ καὶ τῷ ὑπερσυντελικῷ, ὅστις πρὸ αὐτοῦ πάλιν αὐξάνει συλλαβικῶς.

1) Ὅταν ἀρκτικὸν τῆς ῥίζης ἦνε ἓν ἁπλοῦν σύμφωνον· οἷον, λέγω-ἔ-λεγον-λ-έ-λεχα-ἐ-λ-ε-λέχειν.

2) Ὅταν ἀρκτικὸν τῆς ῥίζης ἦνε ἄφωνον πρὸ ἀμεταβόλου· οἷον, γράφω-ἔ-γραφον-γ-έ-γραφα-ἐ-γ-ε-γράφειν.

ΣΗΜ. ά. Δὲν ἀναδιπλασιάζεται ὁ παρακείμενος καὶ ὑπερσυντ. 1) τῶν ἐχόντων ἀρκτικὸν γν· οἷον, γνωρίζω-ἐγνώρικα-ἐγνωρίκειν· 2) τοῦ γρηγορέω-ἐγρηγόρηκα.— Τὰ ἔχοντα ἀρκτικὰ γλ ἢ βλ, διφοροῦνται· οἷον, διαγλύφομαι-διέγλυπται καὶ διαγέγλυπται· βλάπτω-βέβλαμμαι· βλαστάνω-ἐβλάστηκα.

ΣΗΜ. β'. Τινὰ ῥήματα, ἀρχίζοντα ἀπὸ λ ἢ μ, ἐκτείνουσι τὴν συλλαβικὴν αὔξησιν ε εἰς ει, ἀντὶ νὰ ἀναδιπλασιασθῶσιν· οἷον, λαμβάνω (λήβω)-λέληφα-εἴληφα· μείρομαι-μέμαρμαι-εἵμαρμαι.

302. Ὅταν ἀρκτικὰ τῆς ῥίζης ἦνε διπλοῦν σύμφωνον, ἢ δύο σύμφωνα, ὄχι ὅμως ἄφωνον πρὸ ἀμεταβόλου, τότε ἀναδιπλασιασμὸς δὲν γίνεται· οἷον, ψάλλω-ἔψαλκα-ἐψάλκειν, φθείρω-ἔφθαρκα-ἐφθάρκειν, ῥάπτω-ἔῤῥαφα-ἐῤῥάφειν.

ΣΗΜ. Ἀναδιπλασιάζουσι τὸν παρακ. παρὰ τὸν κανόνα τοῦτον τὰ ἑξῆς· κτῶμαι-κέκτημαι, μνῶμαι-μέμνημαι, πίπτω (πτόω)-πέπτωκα.

303. Τινὰ ῥήματα, ἔχοντα μονοσύλλαβον ἢ δισύλλαβον ῥίζαν, καὶ ἀρχίζοντα ἀπὸ α, ε, ο, ἐπαναλαμβάνουσιν ἐν ἀρχῇ τοῦ παρακειμένου τὰ δύο ἀρκτικὰ γράμματα, καὶ συστέλλουσι τὴν λήγουσαν αὐτῆς· οἷον, ἀγείρω (ἤγερκα)-ἐγήγερκα-ἐγήγερμαι, ἐμέω (ἤμεκα)-ἐμήμεκα, ὀρύττω

(ὤρυχα)-ὀρώρυχα, ὄζω (ὦδα)-ὄδωδα, ἀλείφω (ἦλειφα)-ἀλήλιφα-ἀλήλιμμαι, ἀκούω (ἤκουα)-ἀκήκοα.

ΣΗΜ. Δὲν συστέλλει τὴν λήγουσαν τῆς ῥίζης τὸ ἐρείδω-ἐρήρεικα πρὸς διαφορὰν τοῦ ἐρήριχα ἀπὸ τοῦ ἐρίζω.—Τὸν τοιοῦτον ἀναδιπλασιασμὸν ὀνομάζουσιν Ἀττικόν, καὶ λαμβάνουσιν αὐτὸν καὶ πολλοὶ β'. ἀόριστοι παρὰ ποιηταῖς, ἐξ ὧν εὔχρηστος παρὰ τοῖς πεζοῖς εἶνε μόνος ὁ ἤγαγον (ἄγω), ὅστις μεταθέτει καὶ τὴν αὔξησιν εἰς τὴν ἀρχήν.

304. Τὸν ἀναδιπλασιασμὸν καὶ τὴν αὔξησιν ὁ παρακείμενος φυλάττει ἐν πάσαις ταῖς ἐγκλίσεσι καὶ ἐν τῇ μετοχῇ· οἷον, γέγραφα-γέγραφε-γεγράφοιμι-γεγράφω-γεγραφέναι-γεγραφώς.

§. μα'. Χρονικαὶ καταλήξεις.

305. Αἱ προσθετόμεναι εἰς τὴν ῥίζαν καταλήξεις πρὸς σχηματισμὸν τῶν χρόνων εἶνε αὗται.

	Ἐνεργ.	Παθητ.	Μέσ.
Ἐνεστ.	ω.	ομαι.	ομαι.
Παρατ.	ον.	ομην.	ομην.
Παρακ.	α.	μαι.	μαι.
Ὑπερσ.	ειν.	μην.	μην.
Μέλ. α'.	σω.	θήσομαι.	σομαι.
Μέλ. β'.	έω-ῶ.	ήσομαι.	έομαι-οῦμαι.
Ἀόρ. α'.	σα.	θην.	σαμην.
Ἀόρ. β'.	ον.	ην.	ομην.

306. Οἱ δεύτεροι λεγόμενοι χρόνοι ἔχουσι πάντοτε τὸν πρωτόθετον χαρακτῆρα τοῦ ἐνεστῶτος (290—291. Σημ.).

307. Οἱ β'. μέλλοντες καὶ ἀόριστοι, ὁσάκις εἶνε ἐν χρήσει, σχηματίζονται πάντοτε ἀπὸ τῆς βραχείας ῥίζης (96—99).

308. Ὅσας ἄλλας ἰδιότητας ἔχει ἡ γλῶσσα ἐν τῷ σχηματισμῷ τῶν χρόνων κατὰ τὰς τρεῖς τάξεις τῶν ῥημάτων (292), σημειώνονται ἐν τοῖς ἑξῆς τρισὶ παραγράφοις.

§. μβ'. Ῥήματα ἀφωνόληκτα.

309. Ὅσαι μεταβολαὶ γίνονται, ὅταν συμπέσῃ ἄφωνον πρὸ σ, μ, θ, κτλ. ἐσημειώθησαν ἐν τοῖς §. η'—ι', ιβ'.

310. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος ἔχει χαρακτῆρα·

1) φ, ὅταν ὁ τοῦ ἐνεστῶτος ἦνε χειλεοπρόφερτον· οἷον, τρίβω-τέτριφα, πέμπω-πέπομφα, γράφω-γέγραφα.

2) χ, ὅταν ὁ ἐνεστὼς ἔχῃ οὐρανισκοπρόφερτον· οἷον, λέγω-λέλεχα, πλέκω-πέπλεχα, βρέχω-βέβρεχα.

3) κ, ὅταν ὁ ἐνεστὼς ἔχῃ ὀδοντι-τρόφερτον· οἷον, ᾄδω-ῇκα, πείθω-πέπεικα, ἀνύττω-ἤνυκα.

311. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος τὸ ῥιζικὸν ε πολλάκις τρέπει εἰς ο· οἷον, λέγω-λέλοχα, πέμπω-πέπομφα. Ὁ τοιοῦτος παρακείμενος λέγεται Ἀττικός.

312. Ὁ β'. παρακείμενος τὸ ῥιζικὸν ε καὶ ει τρέπει εἰς ο καὶ οι· οἷον, λείπω-λέλοιπα, λέγω-λέλογα.

313. Ὁ παθητικὸς παρακείμενος τὸ ῥιζικὸν ευ συστέλλει εἰς υ· οἷον, τεύχω-τέτυγμαι.

314. Τῶν ἐχόντων ῥίζαν κλε, πλε, περ, βρε οἱ β'. μέλλοντες καὶ ἀόριστοι τρέπουσι τὸ ε εἰς α· οἷον, πλέκω-ἐπλάκην, κλέπτω-ἐκλάπην, πέρθω-ἔπαρθον, βρέχω-ἐβράχην.

315. Τὸ ε τῆς ῥίζης τρε, θρε, στρε ὁ παθητικὸς παρακείμενος καὶ οἱ β'. μέλλοντες καὶ ἀόρ. τρέπουσιν εἰς α· οἷον, στρέφομαι-ἔστραμμαι-ἐστράφην-στραφήσομαι, κτλ.

316. Αἱ εἰς ιζ=ιδ δισύλλαβοι ῥίζαι ἐν τῷ ἐνεργητικῷ καὶ μέσῳ μέλλοντι δευτέρῳ ἀποβάλλουσι τὸν χαρακτῆρα τοῦτον κατὰ τοὺς Ἀττικοὺς καὶ σχηματίζουσι μέλλοντα β'. (283. Σημ.) κατὰ τὰ περισπώμενα· οἷον, κομίζω (ῥίζα κομίδ-κομιδέω) κομιέω-ῶ, βαδίζω-βαδιέομαι-οῦμαι (287).

§. μγ'. Ῥήματα καθαρὰ ἢ φωνηεντόληκτα.

317. Τὰ τοιαῦτα ῥήματα δευτέρους μέλλοντας καὶ ἀορίστους συνήθως δὲν ἔχουσι, καὶ ἐν τῷ ἐνεργητικῷ παρακειμένῳ χαρακτῆρα ἔχουσι κ.

318. Ὅταν εἰς τὴν ῥίζαν προστεθῇ κατάληξις ἀπὸ συμφώνου ἀρχίζουσα, τότε τὸ ληκτικὸν φωνῆεν τῆς ῥίζης διπλασιάζεται, καὶ οὕτως ἐκτείνεται·

Τὸ μὲν ε εἰς η	ποιέω-ποιήσω-πεποίηκα-πεποίημαι-ποιηθήσομαι-ἐποιήθην-ποιήσομαι-ἐποιησάμην.
Τὸ δὲ α εἰς η	νικάω-νικήσω ἐνίκησα-νενίκηκα-ἐνενικήκειν-νικήσομαι-ἐνικησάμην-νενίκημαι-ἐνενικήμην-ἐνικήθην-νικηθήσομαι.
Τὸ δὲ ο εἰς ω	χρυσόω-χρυσώσω-ἐχρύσωσα-κεχρύσωκα-ἐκεχρυσώκειν-κεχρύσωμαι-ἐκεχρυσώμην-χρυσωθήσομαι-ἐχρυσώθην.

319. Πολλὰ τῶν καθαρῶν πρὸ τοῦ συμφώνου τῶν προσαρτωμένων καταλήξεων φυλάττουσιν ἄτρεπτον τὸ ληκτικὸν τῆς ῥίζης φωνῆεν. Ταῦτα δὲ εἶνε τα ἑξῆς.

α'.) Ἐκ τῶν εἰς αω φυλάττουσιν τὸ α βραχύ·

1) Ὅσα ἔχουσι ῥίζαν μονοσύλλαβον ἢ δισύλλαβον καὶ λ πρὸ τοῦ α· οἷον, γελάω, ἱλάω, κλάω, θλάω.

2) Ὅσα ἔχουσι σύστοιχον εἰς αννυμι ἢ αζω· οἷον, κρεμάννυμι-κρεμάω, σκεδάννυμι-σκεδάω. Σὺν τούτοις δὲ καὶ τὸ σπάω καὶ τὸ δαμάζω-δαμάω.

β'.) Ἐκ τῶν εἰς αω φυλάττουσιν τὸ ῥιζικὸν α, ἀλλὰ τὸ ἐκτείνουσιν, ὅσα πρὸ τοῦ αω ἔχουσι ρ, ι, ε, ο· οἷον φωράω-φωράσω, ἐάω-ἐάσω, ἀνιάω-ἀνιάσω, ἀκροάομαι-ἀκροάσομαι. Ἐκ τούτων ἐξαιρεῖται τὸ βοάω-βοήσω, γοάω-γοήσομαι, ἀλοάω-ἀλοήσω.

γ'.) Ἐκ τῶν εἰς εω τὰ αἰδέομαι, ἀκέομαι, ἀρκέω, ζέω, ἐμέω, καλέω, ξέω, τελέω· καὶ ὅσα ἔχουσιν σύστοιχον εἰς έννυμι· οἷον, ἀμφιέννυμι-ἀμφιέω-ἀμφιέσω, σβέννυμι-σβέω-σβέσω, στορέννυμι-στορέω-στορέσω.

δ'.) Ἐκ τῶν εἰς οω τὸ ἀρόω, βόω, ὀμόω, ὀνόω.

ε'.) Ἐκ τῶν εἰς υω τὸ ἀνύω, ἀρύω, βύω, ἐρύω, ἑλκύω, μεθύω, πτύω, τανύω, κτλ.

320. Πολλὰ τῶν τοιούτων ῥημάτων ἐν ἄλλοις μὲν χρόνοις **ἐκτείνουσι** τὸ ῥιζικόν, ἐν ἄλλοις ὅμως τὸ ἔχουσι βραχύ· ἤγουν,

α'.) Ἐκ τῶν εἰς εω ταῦτα·

αἰνέω-αἰνέσω-ᾔνεσα-ᾔνημαι-ᾐνέθην-αἰνεθήσομαι.
αἱρέω-αἱρήσω-ᾕρημαι-ᾑρέθην-αἱρεθήσομαι.
δέω-δήσω-ἔδησα-δέδεκα-δέδεμαι-δεθήσομαι-ἐδέθην.
ποθέω-ποθέσομαι καὶ ποθήσω-ἐποθέσθην-ἐπόθησα-πεπόθημαι.

β'.) Ἐκ τῶν εἰς υω ταῦτα·

δύω-δύσω-ἔδυσα-ἐδύθην.
θύω-θύσω-ἔθυσα-ἐτύθην.
λύω-λύσω-ἔλυσα-λέλυμαι-ἐλύθην.

γ'.) Ἐκ τῶν εἰς οω ταῦτα·

δίδωμι (δόω)-δώσω-ἔδωκα-δέδωκα-δέδομαι-δοθήσομαι-ἐδόθην.
πίνω (πόω)-πέπωκα-πέπομαι ἐπόθην.

321. Ὅσαι ῥίζαι τὸ φωνῆεν φυλάττουσιν βραχύ, αὗται πρὸ τοῦ συμφώνου τῶν παθητικῶν καταλήξεων προσλαμβάνουσι σ, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω 320, α'. β'. γ'.)· οἷον, τελέω-τετέλεσμαι-ἐτελέσθην, γελάω-γεγέλασμαι-ἐγελάσθην.—Προσλαμβάνουσι δὲ σ καὶ ὅσα ἔχουσιν χαρακτῆρα ου καί τινα τῶν ἐχόντων χαρακτῆρα ευ· οἷον, ἀκούω-ἀκουσθήσομαι-ἤκουσμαι, κελεύω-κεκέλευσμαι.

322. Τῶν εἰς αω, εω καὶ οω ῥημάτων, ὅσα φυλάττουσι τὸν χαρακτῆρα βραχύν, ὁ ά. μέλλων ἀποβάλλει τὸ σ καὶ σχηματίζεται ὁμόφωνος τῷ ἐνεστῶτι· οἷον, κρεμάσω-κρεμάω-ῶ, τελέσω-τελέω-ῶ, τελέσομαι-τελέομαι-οῦμαι, ὀμόσομαι-ὀμόομαι-ὀμοῦμαι. Ὁ τοιοῦτος μέλλων ὀνομάζεται Ἀττικός.

323. Ὅταν ἡ ῥίζα τῶν καθαρολήκτων συστέλληται, τότε ἀπαντῶνται ἐνίοτε καὶ β'. μέλλοντες ἢ ἀόριστοι· οἷον, δαίω, β'. ἀόρ. ἐδάην.

§. μδ'. Ῥήματα ὑγρὰ ἢ ὑγρόληκτα.

324. Τὰ ὑγρόληκτα σχηματίζουσι τοὺς χρόνους πάντας, πλὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ, ἀπὸ τῆς βραχείας ῥίζης.

325. Ὁ β'. παρακείμενος τῶν ὑγρολήκτων τρέπει τῆς ῥίζης τὸ α εἰς η, τὸ ε εἰς ο, καὶ τὸ ῐ εἰς ῑ· οἷον, κτείνω (κτεν)-ἔκτονα, φαίνω (φαν)-πέφηνα, τίλλω (τῐλ)-τέτῑλα.

326. Τὰ ὑγρόληκτα τὸν μέλλοντα β'. ἔχουσι περισπώμενον μετὰ τοῦ ῥιζικοῦ φωνήεντος βραχέος, καὶ τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον ά. ἀόρ. σχηματίζουσι δίχως σ, καὶ ἐκτείνουσι τὸ φωνῆεν τῆς ῥίζης, ἤγουν τὸ ε εἰς ει, τὸ α εἰς η, τὸ ῐ καὶ ῠ εἰς ῑ καὶ ῡ· οἷον, φαίνω-φανῶ-ἔφηνα-ἐφηνάμην· τείνω-τενῶ-ἔτεινα-ἐτεινάμην· κρίνω-κρῐνῶ-ἔκρῑνα-ἐκρῑνάμην· πλύνω-πλῠνῶ-ἔπλῡνα-ἐπλῡνάμην.

327. Τῶν εἰς ιαίνω καὶ ραίνω ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ά. ἀόριςος δὲν τρέπουσι τὸ ῥιζικὸν α εἰς η, ἀλλὰ μόνον τὸ ἐκτείνουσιν· οἷον, μιαίνω-ἐμίᾱνα, μαραίνω-ἐμάρᾱνα.—Ταῦτα ἠκολούθησε καὶ τὸ αἴρω, τοῦ ὁποίου ὁ ἀόριςος τῆς ὁριςικῆς ἐγκλίσεως τρέπει τὸ α εἰς η διὰ τὴν αὔξησιν· ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἐγκλίσεσι τὸ ἔχει μακρόν· οἷον, ἦρα, προστακτικὴ ἆρον, ἀπαρέμφατος ἆραι.

328. Ὁ ἐνεργητικὸς καὶ παθητικὸς παρακείμενος, ὁ παθητικὸς ά. καὶ β'. μέλλων καὶ ἀόριστος τῶν ἐχόντων χαρακτῆρα λ, ν, ρ, τῆς μὲν μονοσυλλάβου ῥίζης τὸ ε καὶ ει τρέπουσιν εἰς α, τῆς δὲ δισυλλάβου εἰς ε· οἷον, στέλλω-ἔσταλκα-ἐστάλκειν-ἔσταλμαι-σταλθήσομαι-σταλήσομαι-ἐστάλθην-ἐστάλην, τείνω-τέτακα-τέταμαι-ταθήσομαι-ἐτάθην, σπείρω-ἔσπαρκα-ἐσπάρκειν-ἔσπαρμαι-ἐσπάρμην-σπαρθήσομαι-σπαρήσομαι-ἐσπάρθην-ἐσπάρην, ἀγγέλλω-ἤγγελκα-ἠγγέλκειν-ἤγγελμαι-ἠγγέλμην-ἀγγελθήσομαι-ἠγγέλθην, ἐγείρω-ἤγερκα-ἤγερμαι-ἐγερθήσομαι-ἠγέρθην.

329. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος ἔχει χαρακτῆρα κ· οἷον, στέλλω-ἔσταλκα, σπείρω-ἔσπαρκα, φαίνω-πέφαγκα.

330. Ὁ χαρακτὴρ λ καὶ ρ φυλάττεται πρὸ τῶν συμφώνων τῶν χρο-

νικῶν καταλήξεων, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ν, τὸ ὁποῖον μόνον πρὸ τοῦ κ τρέπεται εἰς γ, καὶ εἰς μ ἢ σ πρὸ τοῦ μ· οἷον, στέλλω-ἔσταλκα-ἔσταλμαι-σταλθήσομαι, σπείρω-ἔσπαρκα-ἔσπαρμαι-σπαρθήσομαι, μολύνω-μεμόλυγκα-μεμόλυμμαι καὶ μεμόλυσμαι-μολυνθήσομαι.

ΣΗΜ. Τὰ εἰς ι ν ω, υ ν ω, ε ι ν ω δισύλλαβα ἐν τῷ ἐνεργητικῷ παρακειμένῳ καὶ τῷ παθητ. παρακειμένῳ, μέλλοντι καὶ ἀορίστῳ ά. ἀποβάλλουσι τὸ ν· οἷον, κρίνω-κέκρικα-κέκριμαι-κριθήσομαι-ἐκρίθην, πλύνω-πέπλυμαι-ἐπλύθην-πληθύσομαι, κτείνω-ἔκτακα-ἔκταμαι-ἐκτάθην-κταθήσομαι. Ἀλλ' εὑρίσκονται παρὰ ποιηταῖς οἱ τούτων ἀόριστοι καὶ μέλλοντες μετὰ τοῦ ν· οἷον, ἐκλίνθην-κλινθήσομαι, ἐκτάνθην-κτανθήσομαι.

§. μέ. Καταλήξεως διορισμοί.

331. Ἀφοῦ κατὰ τοὺς ἀνωτέρω κανόνας σχηματισθῇ τὸ ἑνικὸν ά. πρόσωπον τῆς ὁριστικῆς ἐγκλίσεως τοῦ χρόνου, τότε, διὰ νὰ κλιθῇ κατὰ τὰ ἄλλα πρόσωπα καὶ ἀριθμοὺς καὶ ἐγκλίσεις, μεταβάλλομεν μόνον τὴν κατάληξιν.

332. Διακρίνομεν λοιπὸν τὰ κατὰ πρόσωπον καὶ ἔγκλισιν μεταβαλλόμενα μέρη τῆς καταλήξεως ἑκάστου χρόνου. Καὶ τὸ μὲν καθ' ἕκαστον πρόσωπον μεταβαλλόμενον μέρος τῆς χρονικῆς καταλήξεως ὀνομάζεται προσωπικὴ κατάληξις, τὸ δὲ κατ' ἔγκλισιν μεταβαλλόμενον φωνῆεν λέγεται ἐγκλιτικὸν φωνῆεν. Ἤγουν ἐν τῷ λειφθήσομαι καὶ ἐλειψάμην τὰ ομαι καὶ αμην εἶνε χρονικαὶ καταλήξεις, καὶ τούτων πάλιν τὰ μὲν μαι καὶ μην εἶνε προσωπικαὶ καταλήξεις, τὰ δὲ ο καὶ α ἐγκλιτικὰ φωνήεντα. Τὸ λειφθησ καὶ ἐλειψ λέγεται χρονικὴ ῥίζα· καθότι ὁ χρόνος ἔχει αὐτὸ ἀμετάβλητον ἐν πᾶσι τοῖς προσώποις καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐγκλίσεσιν.

333. Πολλάκις τὸ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν καὶ ἡ προσωπικὴ κατάληξις εἶνε συγκεχωνευμένα εἰς τὸ αὐτό· ἤγουν τὸ λείψῃς, ἐὰν διαλυθῇ, εἶνε λείψ-η-ις.

ΣΗΜ. Χρειάζεται πολλὴν προσοχὴν ὁ μαθητὴς νὰ διακρίνῃ τὴν ῥηματικὴν ἀπὸ τῆς χρονικῆς ῥίζης. Ἡ ῥηματικὴ ῥίζα εἶνε βάσις πάντων τῶν χρόνων, ἡ δὲ χρονική, σχηματιζομένη ἐξ ἐκείνης κατὰ πρόσληψιν φωνηέντων καὶ συμφώνων, χρησιμεύει ὡς βάσις μόνον τῶν εἰς χρόνον τινὰ ἀνηκόντων σχηματισμῶν. Ὅταν δὲ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος καὶ τῆς προσωπικῆς καταλήξεως δὲν μένῃ οὔτε φωνῆεν οὔτε σύμφωνον ὑπόλοιπον ἐν τῇ χρονικῇ ῥίζῃ, τότε αὕτη ταὐτίζεται μετὰ τῆς ῥηματικῆς, καθὼς συμβαίνει ἐν τῷ ἐνεστῶτι καὶ παρατατικῷ καὶ παθητικῷ παρακειμένῳ. Ἀνάγκη πᾶσα λοιπὸν νὰ διακρίνῃ τις ἐν παντὶ σχηματισμῷ τὰ τέσσαρα ταῦτα· 1) τὴν ῥηματικὴν ῥίζαν, ἥτις εἶνε βάσις καὶ πηγὴ πάντων τῶν σχηματισμῶν τῶν χρόνων· 2) τὴν χρονικὴν ῥίζαν, ἥτις δεικνύει τὸν χρόνον· 3) τὴν προσωπικὴν κατάληξιν, ἥτις φανερώνει τὸ πρόσωπον· 4) τὸ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὴν ἔγκλισιν.

§. μϛ΄. Περὶ ἐγκλιτικῶν φωνηέντων.

334. Ἐγκλιτικὸν φωνῆεν τῆς ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς φωνῆς, ἐὰν γείνωσί τινες ἐξαιρέσεις, ἐν τῇ ὁριστικῇ τὰ μὲν ά. πρόσωπα καὶ τὸ πληθυντικὸν γ΄. ἔχουσι τὸ ο, τὰ λοιπὰ δὲ τὸ ε· ἐν δὲ τῇ ὑποτακτικῇ ἔχουσι τὰ αὐτὰ διπλασιασμένα, ἤγουν ω καὶ η· ἐν δὲ τῇ εὐκτικῇ πάντα ἔχουσιν οι· ἐν τῇ προςακτικῇ καὶ ἀπαρεμφάτῳ ἔχουσιν ε, καὶ ἐν τῇ μετοχῇ ο.

335. Τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα συνοψίζονται ἐν τῷ ἑπομένῳ πίνακι.

		Ὁριστ.	Ὑποτ.	Εὐκτ.	Ἀπαρέμφ.	Μετοχ.
Ἑνικ.	1.	ο	ω	οι	ε	ο
	2.	ε	η	οι		
	3.	ε	η	οι		
Πληθ.	1.	ο	ω	οι		
	2.	ε	η	οι		
	3.	ο	ω	οι		
Δυϊκ.	1.	ο	ω	οι		
	2.	ε	η	οι		
	3.	ε	η	οι		

§. μζ΄. Περὶ προσωπικῶν καταλήξεων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς.

336. Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις ἐπισυνάπτονται εἰς τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα, καὶ ἐκτός τινων ἐξαιρέσεων, εἶνε τῆς ὁριςικῆς ἐγκλίσεως αὗται.

Ἀρχικοὶ χρόνοι.

	1.	2.	3.
Ἑνικ.	ο,	ις,	ι.
Πληθ.	μεν,	τε,	ντσι.
Δυϊκ.	μεν,	τον,	τον.

Παραγόμενοι χρόνοι.

	1.	2.	3.
Ἑνικ.	ν,	ς,	—
Πληθ.	μεν,	τε,	ν.
Δυϊκ.	μεν,	τον,	την.

337. Οἱ χρόνοι τῆς ὑποτακτικῆς ἐγκλίσεως ἔχουσι τὰς προσωπικὰς καταλήξεις τῶν χρόνων τῆς ὁριστικῆς.

338. Οἱ τῆς εὐκτικῆς χρόνοι ἔχουσι τὰς προσωπικὰς καταλήξεις τῶν παραγομένων χρόνων τῆς ὁριστικῆς ἐγκλίσεως.

339. Τῆς προστακτικῆς προσωπικαὶ καταλήξεις εἶνε αὗται·

	2.	3.
Ἑνικ.	θι,	τω.
Πληθ.	τε,	τωσαν.
Δυϊκ.	τον,	των.

ΣΗΜ. Ἐπὶ παντὸς ἀριθμοῦ ἡ προστακτικὴ ἔχει μόνον β'. καὶ γ'. πρόσωπον. Ἐπειδὴ καὶ ὁ ἑαυτὸν προστάζων θεωρεῖται ὡς β'. πρόσωπον.

340. Τῆς ἀπαρεμφάτου κατάληξις εἶνε ιν ἐπὶ πάντων τῶν προσώπων καὶ ἀριθμῶν.

341. Τῆς μετοχῆς κατάληξις εἶνε ον, ντσα, ν.

§. μή. Σχηματισμὸς τῆς ὁριστικῆς.

342. Οἱ ἀρχικοὶ χρόνοι ἔχουσιν ἐγκλιτικὰ φωνήεντα καὶ προσωπικὰς καταλήξεις τὰ ἑξῆς.

	διῃρημένως. 1.	2.	3.	συνημμένως. 1.	2.	3.
Ἑνικ.	ο-ο,	ε-ις,	ε-ι.	ω,	εις,	ει.
Πληθ.	ο-μεν,	ε-τε,	ο-ντσι.	ομεν,	ετε,	ουσι.
Δυϊκ.	ο-μεν,	ε-τον,	ε-τον.	ομεν,	ετον,	ετον.

343. Οἱ παραγόμενοι χρόνοι ἔχουσιν ἐγκλιτικὰ φωνήεντα καὶ προσωπικὰς καταλήξεις τὰ ἑξῆς.

	διῃρημένως. 1.	2.	3.	συνημμένως. 1.	2.	3.
Ἑνικ.	ο-ν,	ε-ς,	ε.	ον,	ες,	ε.
Πληθ.	ο-μεν,	ε-τε,	ο-ν.	ομεν,	ετε,	ον.
Δυϊκ.	ο-μεν,	ε-τον,	ε-την.	ομεν,	ετον,	ετην.

344. Παραδείγματα τῆς ὁμαλῆς ὁριστικῆς ἐγκλίσεως εἶνε τὰ ἐπιφερόμενα·

1) Ἀρχικοὶ χρόνοι.

Ἐνεστ.	λείπ	ω,	εις,	ει.
Μέλ. ά.	λείψ	ομεν,	ετε,	ουσι.
Μέλ. β'.	λιπέ	ομεν,	ετον,	ετον.

2. Παραγόμενοι χρόνοι.

Παρατ.	ἔλειπ	ον,	ες,	ε.
Ἀόρ. β'.	ἔλιπ	ομεν,	ετε,	ον.
		ομεν,	ετον,	έτην.

345. Αἱ ἐν τῷ 334 ἐδαφίῳ μνημονευθεῖσαι ἐξαιρέσεις εἶνε αὗται· ἐκ τῶν ἀρχικῶν χρόνων ὁ παρακείμενος, καὶ ἐκ τῶν παραγομένων ὁ ά. ἀόριστος ἐγκλιτικὸν φωνῆεν ἔχουσιν α· ὁ δὲ ὑπερσυντελικὸς ἔχει φωνῆεν ἐγκλιτικὸν ει, καὶ ἐν τῷ πληθυντικῷ γ'. προσώπῳ κατάληξιν προσωπικὴν σαν, πρὸ τῆς ὁποίας ἐγκλιτικὸν φωνῆεν ἀττικῶς εἶνε ε.

346. Παραδείγματα.

Παρακ.	λέλοιπ	α,	ας,	ε.
		αμεν,	ατε,	ασι.
		αμεν,	ατον,	ατον.
Ἀόρ. ά.	ἔλειψ	α,	ας,	ε.
		αμεν,	ατε,	αν.
		αμεν,	ατον,	άτην.
Ὑπερσ.	ἐλελοίπ	ειν,	εις,	ει.
		ειμεν,	ειτε,	εισαν καὶ εσαν.
		ειμεν,	ειτον,	είτην.

§. μθ΄. Σχηματισμὸς τῶν λοιπῶν ἐγκλίσεων.

347. Ὑποτακτικὴ ἔγκλισις.

1) Ἐγκλιτικὸν φωνῆεν καὶ προσωπικὴ κατάληξις.

	διῃρημένως. 1.	2.	3.	συνημμένως. 1.	2.	3.
Ἑνικ.	ω-ο,	η-ις,	η-ι.	ω,	ῃς,	ῃ.
Πληθ.	ω-μεν,	η-τε,	ω-σι.	ωμεν,	ητε,	ωσι.
Δυϊκ.	ω-μεν,	η-τον,	η-τον.	ωμεν,	ητον,	ητον.

Παράδειγμα.

Ἐνεστ.	λείπ	ω,	ῃς,	ῃ.
Παρακ.	λελοίπ	ωμεν,	ητε,	ωσι.
Ἀόρ. ά.	λείψ	ωμεν,	ητον,	ητον.
Ἀόρ. β΄.	λίπ			

348. Εὐκτικὴ ἔγκλισις. Ταύτης τὸ ἑνικὸν ά. πρόσωπον καταλήγει εἰς μι, τὸ πληθυντικὸν γ΄. εἰς εν. Κατὰ δὲ τὰ ἄλλα ἀκολουθεῖ τοὺς παραγομένους τῆς ὁριστικῆς. Ὁ ἀόριστος ά. ἔχει ἐγκλιτικὸν φωνῆεν αι.

Ἐγκλιτικὸν φωνῆεν καὶ προσωπικὴ κατάληξις.

	διῃρημένως. 1.	2.	3.	συνημμένως. 1.	2.	3.
Ἑνικ.	οι-μι,	οι-ς,	οι.	οιμι,	οις,	οι.
Πληθ.	οι-μεν,	οι-τε,	οι-εν.	οιμεν,	οιτε,	οιεν.
Δυϊκ.	οι-μεν,	οι-τον,	οί-την.	οιμεν,	οιτον,	οίτην.

Ἐνεστ.	λείπ					Ἀόριστ. ά.		
Παρακ.	λελοίπ	οιμι,	οις,	οι.		αιμι,	αις,	αι.
Μέλ. ά.	λείψ	οιμεν,	οιτε,	οιεν.	λείψ	αιμεν,	αιτε,	αιεν.
Μέλ. β΄.	λιπέ	οιμεν,	οιτον,	οίτην.		αιμεν,	αιτον,	αίτην.
Ἀόρ. β΄.	λίπ							

ΣΗΜ. Οἱ Ἀττικοὶ ἔχουσι καὶ ἄλλον σχηματισμὸν τοῦ ά. ἀορίστου, Αἰολικὸν ὀνομαζόμενον, τοῦ ὁποίου εὔχρηστα εἶνε μόνον τὸ ἑνικὸν β'. καὶ γ'. πρόσωπον καὶ τὸ πληθ. γ'. οἷον, ἑνικ. β'. λείψ ειας, γ'. λείψ ειε. πληθ. γ'. λείψ ειαν.

349. Προστακτική. Ἡ κατάληξις τοῦ ἑνικοῦ β'. προσώπου (339) συνήθως ἀποκόπτεται. Ὁ ἀόριστος ά. καὶ ταύτης ἐγκλιτικὸν φωνῆεν ἔχει α, τὸ δὲ ἑνικὸν β'. πρόσωπον αὐτοῦ εἶνε ον.

Ἐγκλιτικὸν φωνῆεν καὶ προσωπικὴ κατάληξις.

	διῃρημένως.		συνημμένως.	
	2.	3.	2.	3.
Ἑνικ.	ε,	έ-τω,	ε,	έτω.
Πληθ.	ε-τε,	έ-τωσαν.	ετε,	έτωσαν.
Δυϊκ.	ε-τον,	έ-των.	ετον,	έτων.

Παράδειγμα.

Ἐνεστ.	λεῖπ	ε,	έτω.			ον,	άτω.
Παρακ.	λέλοιπ	ετε,	έτωσαν.	Ἀόρ. ά.	λείψ	ατε,	άτωσαν.
Ἀόρ. β'.	λίπ	ετον,	έτων.			ατον,	άτων.

ΣΗΜ. ά. Τὸ πληθ. γ'. πρόσωπον σχηματίζεται καὶ ὁμοιόσχημον τῇ γενικῇ πληθ. τῆς ἰδίας μετοχῆς· οἷον, λειπ όντων-λιπ όντων-λειψ άντων.

ΣΗΜ. β'. Τοῦ ἀορίστου β'. τὸ ἑνικὸν β'. πρόσωπον τονίζεται ἐπὶ τῆς ῥίζης· ἐπὶ δὲ τῆς καταλήξεως τονίζονται τὰ τρία ταῦτα, ἐλθέ, εὑρέ, εἰπέ, καὶ διφοροῦνται δύο μόνον· οἷον, λάβε καὶ λαβέ, ἴδε καὶ ἰδέ.

350. Ἡ ἀπαρέμφατος ἐγκλιτικὸν φωνῆεν ἔχει ε καὶ κατάληξιν ιν, συνημμένως δὲ ἀμφότερα ειν· οἷον, ἐνεστ. λείπ ειν, μέλ. β'. λιπ εῖν. Ἐξαιρεῖται ὁ παρακείμενος, ὅστις ἔχει ε-ναι, καὶ ὁ ά. ἀόρ. ὅστις ἔχει α-ι· οἷον, λελοιπ έναι, λεῖψ αι.

351. Ἡ μετοχὴ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν καὶ προσωπικὴν κατάληξιν ἔχει τοῦ μὲν ἀρσενικοῦ οον, τοῦ δὲ θηλυκοῦ οντσα, τοῦ δὲ οὐδετέρου ον, καὶ συνημμένως ων, ουσα, ον· οἷον,

ἐνεστ.	λείπ	ων,	ουσα,	ον.
μέλ. ά.	λείψ			
μέλ. β'.	λιπέ			
ἀόρ. β'.	λιπ			

Ἐξαιροῦνται

1) ὁ παρακ. ώς-υῖα-ός. λελοιπ ώς, υῖα, ός.

2) ὁ ἀόρ. ά. ᾱς-ᾱσα-ᾰν. λείψας, ασα, αν.

ΣΗΜ. Ὁ β'. ἀόρ. τῆς μετοχῆς τονίζεται ἐπὶ τῆς καταλήξεως· οἷον, λιπ ών-όντος, λιπ οῦσα-ούσης, λιπ όν-όντος.

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ.		ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.		ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.	
ἐνεστ.	λείπ	ω, εις, ει. ομεν, ετε, ουσι. ομεν, ετον, ετον.	λείπ	ω, ῃς, ῃ. ωμεν, ητε, ωσι. ωμεν, ητον, ητον.	λεῖπ	ε, έτω. ετε, έτωσαν καὶ όντων. ετον, έτων.
παρατ.	ἔλειπ	ον, ες, ε. ομεν, ετε, ον. ομεν, ετον, έτην.				
παρ.ά.	λέλειφ	α, ας, ε. αμεν, ατε, ασι. αμεν, ατον, ατον.	λελείφ	ω, ῃς, ῃ. ωμεν, ητε, ωσι. ωμεν, ητον, ητον.	λέλειφ	ε, έτω. ετε, έτωσαν. ετον, έτων.
π.β.	λέλοιπ	α, ας, ε. κτλ. ὡς ά.	λελοίπ	ω, ῃς, ῃ. κτλ.	λέλοιπ	ε, έτω. κτλ.
ὑπερ.ά.	ἐλελείφ	ειν, εις, ει. ειμεν, ειτε, εισαν καὶ εσαν. ειμεν, ειτον, είτην.				
ὑπ.β.	ἐλελείπ	ειν, εις, ει. κτλ. ὡς ά.				
μέλ.ά.	λείψ	ω, εις, ει. ομεν, ετε, ουσι. ομεν, ετον, ετον.				
μέλ.β.	λιπ	ῶ, εῖς, εῖ. οῦμεν, εῖτε, οῦσι. οῦμεν, εῖτον, εῖτον.				
ἀόρ.ά.	ἔλειψ	α, ας, ε. αμεν, ατε, αν. αμεν, ατον, άτην.	λείψ	ω, ῃς, ῃ. ωμεν, ητε, ωσι. ωμεν, ητον, ητον.	λεῖψ	ον, άτω. ατε, άτωσαν καὶ άντων. ατον, άτων.
ἀόρ.β.	ἔλιπ	ον, ες, ε. ομεν, ετε, ον. ομεν, ετον, έτην.	λίπ	ω, ῃς, ῃ. ωμεν, ητε, ωσι. ωμεν, ητον, ητον.	λίπ	ε, έτω. ετε, έτωσαν καὶ όντων. ετον, έτων.

	ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤ.	ΜΕΤΟΧΗ.	
λείπ	οιμι, οις, οι. οιμεν, οιτε, οιεν. οιμεν, οιτον, οίτην.	λείπ ειν.	ἀρσ. θηλ. λείπ οὐδ.	ων, -οντος, ουσα, -ούσης, ον, -οντος.
λελείφ	οιμι, οις, οι. οιμεν, οιτε, οιεν. οιμεν, οιτον, οίτην.	λελειφ έναι.	ἀρσ. θηλ. λελειφ οὐδ.	ώς, -ότος, υῖα, -υίας, ός, -ότος.
λελοίπ	οιμι, οις, οι. κτλ.	λελοιπ έναι.	λελοιπ	ώς, -ότος. κτλ.
λείψ	οιμι, οις, οι. οιμεν, οιτε, οιεν. οιμεν, οιτον, οίτην.	λείψ ειν.	ἀρσ. θηλ. λείψ οὐδ.	ων, -οντος, ουσα, -ούσης, ον, -οντος.
λιπ	οἷμι, οἷς, οἷ. οἷμεν, οἷτε, οἷεν. οἷμεν, οἷτον, οίτην.	λιπ εἷν.	ἀρσ. θηλ. λιπ οὐδ.	ῶν, -οῦντος, οῦσα, -ούσης, οῦν, -οῦντος.
λείψ	αιμι, αις, αι. αιμεν, αιτε, αιεν. αιμεν, αιτον, αίτην.	λεῖψ αι.	ἀρσ. θηλ. λείψ οὐδ.	ας, -αντος, ασα, -άσης, αν, -αντος.
λίπ	οιμι, οις, οι. οιμεν, οιτε, οιεν. οιμεν, οιτον, οίτην.	λιπ εῖν.	ἀρσ. θηλ. λιπ οὐδ.	ών, -όντος, οῦσα, -ούσης, όν, -όντος.

§. νά. Περὶ τῆς παθητικῆς φωνῆς προαναμνήσεις.

353. Ὁ ά. καὶ 6'. ἀόριστος τῆς παθητικῆς φωνῆς εἶνε ὁμόφωνοι ἐν μὲν τῇ ὁριστικῇ τῷ ἐνεργητικῷ παρατατικῷ, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἐγκλίσεσι τῷ ἐνεργητ. ἐνεστῶτι τῶν εἰς μι, καὶ δι' αὐτὸ ἐκεῖ γίνεται λόγος περὶ τῆς παραγωγῆς τούτων. Ἐν τῷ παραδείγματι ὅμως τῆς παθητικῆς φωνῆς συνεκθέτεται καὶ ὁ σχηματισμὸς αὐτῶν.

354. Οἱ μέσοι μέλλοντες καὶ ἀόριστοι ἔχουσιν ἐντελῆ παθητικὸν σχηματισμὸν τῶν προσωπικῶν καταλήξεων, καὶ διὰ τοῦτο συμπεριλαμβάνονται ἐν τῷ παραδείγματι τῆς παθητικῆς φωνῆς.

355. Ἐγκλιτικὰ φωνήεντα ἔχει πανταχοῦ τὰ αὐτὰ ἡ παθητικὴ φωνὴ καὶ ἡ ἐνεργητική· ὁ δὲ μέσ. ἀόρ. καὶ ταύτης ἔχει ἐγκλιτικὸν φωνῆεν τὸ α πανταχοῦ, ἐκτὸς τῆς ὑποτακτικῆς, ὅπου ἔχει τὰ ἐγκλιτικὰ τοῦ ἐνεστῶτος.

356. Ὁ παρακ. καὶ ὑπερσ. ἐπισυνάπτουσι τὰς προσωπικὰς καταλήξεις εἰς τὴν χρονικὴν ῥίζαν ἀμέσως, δίχως νὰ μεσολαβῇ φωνῆεν ἐγκλιτικόν.

ΣΗΜ. ά. Ἐν τῇ παθητικῇ φωνῇ ἀπαντᾶται καὶ ἄλλος τις σχηματισμός, ὅστις ἔχει τὴν χρονικὴν ῥίζαν τοῦ παρακειμένου καὶ τὴν κατάληξιν τοῦ μέσου μέλλοντος. Ὁ σχηματισμὸς οὗτος ἐκφράζει ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὅσον οὔπω θὰ ἦνε τετελεσμένον, καὶ λέγεται ὑπὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων γραμματικῶν Μετ' ὀλίγον μέλλων, ὑπὸ δὲ τῶν ἑλληνιστῶν τρίτος ἢ συντετελεσμένος μέλλων.

ΣΗΜ. 6'. Ὁ μετ' ὀλίγον μέλλων μονολεκτικῶς ἀπαντᾶται συνήθως μόνον, ὅταν ὁ παρακ. ἐπιδέχηται ἀναδιπλασιασμόν· οἷον, λέλειμμαι-λελείψομαι, λέλεγμαι-λελέξομαι. Ἄλλως σχηματίζεται περιφραστικῶς διὰ τοῦ παρακειμένου τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ μέλλ. τοῦ συνδετικοῦ ἢ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος· οἷον, (ἀπήλλαγμαι) ἀπηλλαγμένος ἔσομαι. Περιφραστικῶς σχηματίζεται μετ' ὀλίγον μέλλων καὶ τῆς ἐνεργητ. φωνῆς διὰ τοῦ ἐνεργ. παρακ. τῆς μετοχ. καὶ τοῦ ἰδίου μέλλ. ἔσομαι· οἷον, γεγραφὼς ἔσομαι.

§. νβ'. Προσωπικαὶ καταλήξεις τῆς παθητικῆς φωνῆς.

357. Προσωπικὰς καταλήξεις ἔχουσιν

1) Οἱ ἀρχικοὶ χρόνοι τῆς ὁριστικῆς καὶ πάντες τῆς ὑποτακτικῆς.

	1.	2.	3.
ἑνικ.	μαι,	σαι,	ται.
πληθ.	μεθα,	σθε,	νται.
δυϊκ.	μεθον,	σθον,	σθον.

2) Οἱ παραγόμενοι τῆς ὁριστικῆς καὶ πάντες τῆς εὐκτικῆς.

	1.	2.	3.
ἑνικ.	μην,	σο,	το.
πληθ.	μεθα,	σθε,	ντο.
δυϊκ.	μεθον,	σθον,	σθην.

3) Ἡ προστακτική·

	2.	3.
ἑνικ.	σο,	σθω.
πληθ.	σθε,	σθωσαν.
δυϊκ.	σθον,	σθων.

4) Τὸ ἀπαρέμφατον σθαι.

5) Ἡ μετοχὴ μενος, μενη, μενον.

358. Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τῶν ἀρχικῶν χρόνων καὶ τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς παθητικῆς φωνῆς διαφέρουσι τῶν καταλήξεων τῶν παραγομένων κατὰ τοῦτο.

1) Ὅτι τὰ δυϊκὰ γ'. πρόσωπα ἐκείνων μὲν βραχυκαταληκτοῦσι (τον, σθον), τούτων δὲ μακροκαταληκτοῦσι (την, σθην).

2) Ὅτι τὰ πληθυντικὰ γ'. πρόσωπα ἐκείνων μὲν καταλήγουσιν εἰς ντσι, νται, τούτων δὲ εἰς ν, ντο.

359. Τὰ πληθυντικὰ γ'. πρόσωπα τῆς προστακτικῆς ἀπαντῶνται συχνότερα μετὰ καταλήξεως συγκεκομμένης, καὶ ἑπομένως ὁμόφωνα τοῖς δυϊκοῖς τρίτοις.

§. νγ'. Σχηματισμὸς τῆς ὁριστικῆς.

360. 1) Τῶν ἀρχικῶν χρόνων ἐγκλιτικὸν φωνῆεν καὶ προσωπικὴ κατάληξις εἶνε τὰ ἑξῆς·

	διῃρημένως.			συνημμένως.		
	1.	2.	3.	1.	2.	3.
ἑνικ.	ο-μαι,	ε-σαι,	ε-ται.	ομαι,	εσαι(εαι-ῃ),	εται.
πληθ.	ο-μεθα,	ε-σθε,	ο-νται.	ομεθα,	εσθε,	ονται.
δυϊκ.	ο-μεθον,	ε-σθον,	ε-σθον.	ομεθον,	εσθον,	εσθον.

2) Τῶν παραγομένων χρόνων ἐγκλιτικὸν φωνῆεν καὶ προσωπικὴ κατάληξις εἶνε ταῦτα·

	διῃρημένως.			συνημμένως.		
	1.	2.	3.	1.	2:	3.
ἑνικ.	ο-μην,	εσο,	ε-το.	όμην,	εσο (εο-ου),	ετο.
πληθ.	ο-μεθα,	ε-σθε,	ο-ντο.	όμεθα,	εσθε,	οντο.
δυϊκ.	ο-μεθον,	ε-σθον,	ε-σθην.	όμεθον,	εσθον,	έσθην.

361. Τῆς προσωπικῆς καταλήξεως τοῦ ἑνικοῦ β'. προσώπου τῆς παθητικῆς φωνῆς πανταχοῦ ἀποβάλλεται τὸ σ, ὅταν ἔχῃ πρὸ αὐτοῦ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν ε, η, α, καὶ τότε τὰ μένοντα διεστῶτα ληκτικὰ φωνήεντα

συναιροῦνται, ἤγουν τὸ μὲν εαι καὶ ηαι εἰς ῃ, τὸ δὲ εο εἰς ου, τὸ δὲ αο εἰς ω.

ΣΗΜ. Τὸ εαι οἱ ἀρχαῖοι Ἀττικοὶ συναιροῦσιν εἰς ει. Τὴν δὲ τοιαύτην συναίρεσιν ἔχουσι μόνον τέσσαρα τῆς κοινῆς διαλέκτου· οἴομαι, οἴ εσαι-εαι-ει· βούλομαι, βούλ εσαι-εαι-ει· ὄψομαι, ὄψ εσαι-εαι-ει· εἰμὶ (ἔμαι), ἔσαι-ἔαι-εἶ.

362. Ἐὰν εἰς τὴν χρονικὴν ῥίζαν ἐπισυναφθῇ τὸ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν συνημμένον μετὰ τῆς προσωπικῆς καταλήξεως, σχηματίζονται οἱ χρόνοι τῆς ὁριστικῆς ἐγκλίσεως πάντες ἐκτὸς τοῦ παρακ. καὶ ὑπερσυντελικοῦ.

Παραδείγματα.

Ἀρχικοὶ χρόνοι.

ἐνεστ.	λείπ				
μέσ. μέλ. ά.	λείψ	ομαι,	(εσαι-εαι)	ῃ,	εται.
μετ' ὀλ. μέλ.	λελείψ				
μέσ. μέλ. β'.	λιπέ	όμεθα,		εσθε,	ονται.
παθ. μέλ. ά.	λειφθήσ	όμεθον,		εσθον,	εσθον.
παθ. μέλ. β'.	λιπήσ				

Παραγόμενοι χρόνοι.

παρατ.	ἔλειπ	όμην,	(ἔσο-εο)	ου,	ετο.
		όμεθα,		εσθε,	οντο.
μέσ. ἀόρ. β'.	ἐλιπ	όμεθον,		εσθον,	έσθην.
		άμην,	(ασο-αο)	ω,	ατο.
μέσ. ἀόρ. ά.	ἐλειψ	άμεθα,		ασθε,	αντο.
		άμεθον,		ασθον,	άσθην.

Σχηματισμὸς τοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικοῦ.

363. Διὰ νὰ σχηματισθῇ ὁ παθητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντελικός, ἐπισυνάπτεται ἡ προσωπικὴ κατάληξις ἀμέσως εἰς τὸν χαρακτῆρα.

364. Ἐὰν ὁ χαρακτὴρ ἦνε φωνῆεν, λαμβάνει τὰς κανονισθείσας (318—321) μεταβολάς. Ἐὰν ὅμως ὁ χαρακτὴρ ἦνε ἄφωνον ἢ ὑγρόν, τότε, ἐπισυναπτομένων τῶν προσωπικῶν καταλήξεων, συνεπισωρεύονται σύμφωνα, τὰ ὁποῖα τρέπονται ἢ ἀποβάλλονται κατὰ τοὺς κανόνας (63—87).

Παραδείγματα.

Α.) Ῥήματα καθαρόληκτα.

Παρακείμενος.

ἑνικ.	πεφίλη μαι,	σαι,	ται.
πληθ.	πεφιλή μεθα,	σθε,	νται.
δυϊκ.	πεφιλή μεθον,	σθον,	σθον.

Ὑπερσυντελικός.

ἑνικ. ἐπεφιλή μην, σο, το.
πληθ. ἐπεφιλή μεθα, σθε, ντο.
δυϊκ. ἐπεφιλή μεθον, σθον, σθην.

Β'.) Ἀφωνόληκτα.

α'.) Τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα χειλεοπρόφερτον.

Παρακείμενος.

ἑνικ. λέλει πμαι=μμαι, -πσαι=ψαι, -πται.
πληθ. λελεί πμεθα=μμεθα, -πσθε-πθε=φθε, -πνται=πται (*).
δυϊκ. λελεί πμεθον=μμεθον, -πσθον-πθον=φθον, -πσθον-πθον=φθον.

Ὑπερσυντελικός.

ἑνικ. ἐλελεί πμην=μμην, -πσο=ψο, -πτο.
πληθ. ἐλελεί πμεθα=μμεθα, πσθε-πθε=φθε, -πντο=πτο (*).
δυϊκ. ἐλελεί πμεθον=μμεθον, -πσθον-πθον=φθον, -πσθην-πθην=φθην.

β'.) Τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα οὐρανισκοπρόφερτον.

Παρακείμενος (ἀπὸ τοῦ βρέχω).

ἑνικ. βέβρε χμαι=γμαι, -χσαι=ξαι, -χται=κται.
πληθ. βεβρέ χμεθα=γμεθα, -χσθε=χθε, -χνται-χται=κται (*).
δυϊκ. βεβρέ χμεθον=γμεθον, -χσθον=χθον, -χσθον=χθον.

Ὑπερσυντελικὸς (ἀπὸ τοῦ λέγω).

ἑνικ. ἐλελέ γμην, -γσο=ξο, -γτο=κτο.
πληθ. ἐλελέ γμεθα, -γσθε-γθε=χθε, -γντο-γτο=κτο (*).
δυϊκ. ἐλελέ γμεθον, γσθον-γθον=χθον, -γσθην-γθην=χθην.

γ'.) Τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα γλωσσοπρόφερτον.

Παρακείμενος (ἀπὸ τοῦ ἀνύττω).

ἑνικ. ἥνυ τμαι=σμαι, -τσαι=σαι, -τται=σται.
πληθ. ἠνύ τμεθα=σμεθα, -τσθε-τθε=σθε, -τνται-τται=σται (*).
δυϊκ. ἠνύ τμεθον=σμεθον, -τσθον-τθον=σθον, -τσθον-τθον=σθον.

Ὑπερσυντελικὸς (ἀπὸ τοῦ ἐρείδω).

ἑνικ. ἠρεί δμην=σμην, -δσο=σο, -δτο=στο.
πληθ. ἠρεί δμεθα=σμεθα, -δσθε-δθε=σθε, -δντο-δτο=στο (*).
δυϊκ. ἠρεί δμεθον=σμεθον, -δσθον-δθον=σθον, -δσθην-δθην=σθην.

Γ'.) Ῥήματα ὑγρόληκτα.

Παρακείμενος (ἀπὸ τοῦ ψάλλω).

ἑνικ. ἔψα λμαι, -λσαι, -λται.
πληθ. ἐψά λμεθα, -λσθε=λθε, -λνται=λται (*).
δυϊκ. ἐψά λμεθον, -λσθον=λθον, -λσθον=λθον.

Ὑπερσυντελικὸς (ἀπὸ τοῦ μολύνω).

ἑνικ. ἐμεμολύ νμην=μμην ἢ -σμην, -νσο, -ντο.
πληθ. ἐμεμολύ νμεθα=μμεθα ἢ -σμεθα, -νσθε=νθε, -νντο=ντο (*).
δυϊκ. ἐμεμολύ νμεθον=μμεθον ἢ -σμεθον, -νσθον=νθον, -νσθην=νθην.

ΣΗΜ. α'. Τὰ μετὰ ἀστερίσκου σεσημειωμένα πληθ. γ'. πρόσωπα, καθαριζόμενα ἀπὸ τῶν ἐπισεσωρευμένων δυσπροφέρτων συμφώνων, γίνονται ὁμόφωνα τοῖς ἑνικοῖς τρίτοις προσώποις. Ἀποφεύγοντες λοιπὸν τὴν ἀμφιβολίαν οἱ Ἕλληνες, σχηματίζουσιν ἄλλο πληθ. γ'. πρόσωπον τῶν τοιούτων πολυσυμφώνων παρακειμένων καὶ ὑπερσυντελικῶν, τρέποντες μὲν τὸ ν τῆς προσωπικῆς καταλήξεως εἰς α, δασύνοντες δὲ τοὺς χειλεοπροφέρτους καὶ οὐρανισκοπροφέρτους χαρακτῆρας, φυλάττοντες δὲ τοὺς γλωσσοπροφέρτους· οἷον, τύπτω-τέτυπνται-τετύφαται, λέγω-λέλεγνται-λελέχαται, πείθω-πέπειθνται-πεπείθαται. Ὁ τοιοῦτος σχηματισμὸς εἶνε Ἰωνικός, εὔχρηστος δὲ καὶ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς.

ΣΗΜ. β'. Πολλάκις ὅμως ἀντὶ τοῦ Ἰωνικοῦ σχηματισμοῦ τοῦ πληθ. γ'. προσώπου τοῦ παθ. παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικοῦ, σχηματίζουσιν αὐτὸ περιφραστικῶς διὰ τῆς πληθ. μετοχῆς καὶ τοῦ πληθ. γ'. προσώπου τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος· οἷον, τετύφαται καὶ τετυμμένοι-αι-α εἰσίν, ἐλελέχατο καὶ λελεγμένοι-αι-α ἦσαν.

§. νδ'. Σχηματισμὸς τῶν λοιπῶν ἐγκλίσεων.

365. Ὑποτακτική.

Ἐγκλιτικὸν φωνῆεν καὶ προσωπικὴ κατάληξις.

	διῃρημένως. 1.	2.	3.	συνημμένως. 1.	2.	3.
ἑνικ.	ω-μαι,	η-σαι,	η-ται.	ωμαι,	(ησαι-ῃαι) ῃ,	ηται.
πληθ.	ώ-μεθα,	η-σθε,	ω-νται.	ώμεθα,	ησθε,	ωνται.
δυϊκ.	ώ-μεθον,	η-σθον,	η-σθον.	ώμεθον,	ησθον,	ησθον.

Παράδειγμα.

ἐνεστ.	λείπ	ωμαι,	ῃ,	ηται.
μέσ. ἀόρ. α'.	λείψ	ώμεθα,	ησθε,	ωνται.
μέσ. ἀόρ. β'.	λίπ	ώμεθον,	ησθον,	ησθον.

366. Εὐκτική.

Ἐγκλιτικὸν φωνῆεν καὶ προσωπικὴ κατάληξις.

	διῃρημένως. 1.	2.	3.	συνημμένως. 1.	2.	3.
ἑνικ.	οι-μην,	οι-σο,	οι-το.	οίμην,	(οισο) οιο,	οιτο.
πληθ.	οι-μεθα,	οι-σθε,	οι-ντο.	οίμεθα,	οισθε,	οιντο.
δυϊκ.	οι-μεθον,	οι-σθον,	οι-σθην.	οίμεθον,	οισθον,	οίσθην.

Παράδειγμα.

ἐνεστ.	λείπ			
μέσ. μέλ. ά.	λείψ	οίμην,	οιο,	οιτο.
μετ' ὀλ. μέλ.	λελείψ			
μέσ. μέλ. β'.	λιπέ	οίμεθα,	οισθε,	οιντο.
μέσ. ἀόρ. β'.	λίπ			
μέλ. ά. παθ.	λειφθήσ	οίμεθον,	οισθον,	οίσθην.
μέλ. β'. παθ.	λιπήσ			

		αίμην,	(αισο) αιο,	αιτο.
μέσ. ἀόρ. ά.	λείψ	αίμεθα,	αισθε,	αιντο.
		αίμεθον,	αισθον,	αίσθην.

367. Προστακτική.

Ἐγκλιτικὸν φωνῆεν καὶ προσωπικὴ κατάληξις.

	διῃρημένως. 1.	2.	συνημμένως. 1.	2.
ἑνικ.	ε-σο,	ε-σθω.	(εσο-εο) ου,	έσθω.
πληθ.	ε-σθε,	ε-σθωσαν.	εσθε,	έσθωσαν.
δυϊκ.	ε-σθον,	ε-σθων.	εσθον,	έσθων.

Παράδειγμα.

ἐνεστ.	λείπ	ου,	έσθω.
μέσ. ἀόρ. β'.	λιπ	εσθε,	έσθωσαν καὶ έσθων (359).
		εσθον,	έσθων.
		αι,	άσθω.
μέσ. ἀόρ. ά.	λεῖψ	ασθε,	άσθωσαν καὶ άσθων (359).
		ασθον,	άσθων.

ΣΗΜ. ά. Τοῦ μέσ. ἀορ. ά. τὸ ἑνικ. β'. πρόσ. καταλήγει εἰς αι, καὶ τονίζεται ἐπὶ τῆς ῥίζης· οἷον, φύλαξαι, ποίησαι. Ἐκ τούτου δὲ διακρίνεται ἀπὸ τοῦ γ'.

προσώπου τῆς εὐκτικῆς ἐγκλίσεως τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς φυλάξαι, ποιήσαι, καὶ τοῦ ἐνεργ. ἀορίστου τῆς ἀπαρεμφάτου· οἷον, φυλάξαι, ποιῆσαι.

ΣΗΜ. β'. Τὸ ἑνικ. β'. πρόσωπον τοῦ μέσ. ἀορ. β'. τονίζεται ἐπὶ τῆς καταλήξεως· οἷον, γενοῦ, τυποῦ, πλὴν τοῦ τράπου. Τὰ ἄλλα ὅμως αὐτοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ῥίζης, ὅταν δὲν ἐμποδίζῃ μακρὰ λήγουσα· οἷον, τύπεσθον-τυπέσθων. Ὁ σύνθετος ἀναβιβάζει, ὅσον ἐνδέχεται, τὸν τόνον· οἷον, παράσχου, ἀφίκου, ἐπιλάθου.

368. Τὸ ἀπαρέμφατον ἔχει ἐγκλιτικὸν φωνῆεν ε καὶ προσωπικὴν κατάληξιν σθαι, συνημμένως εσθαι, καὶ τονίζεται ἐπὶ τῆς ῥίζης πλὴν τοῦ μέσου ἀορίστου δευτέρου, ὅστις τονίζεται ἐπὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος.

Παράδειγμα.

ἐνεστὼς	λείπ	εσθαι.
μέσ. μέλ. ά.	λείψ	εσθαι.
μετ' ὀλ. μέλ.	λελείψ	εσθαι.
μέσ. μέλ. β'.	λιπέ	εσθαι=λιπ εῖσθαι.
μέσ. ἀόρ. β'.	λιπ	έσθαι.
μέλ. ά. παθ.	λειφθήσ	εσθαι.
μέλ. β'. παθ.	λιπήσ	εσθαι.
μέσ. ἀόρ. ά.	λείψ	ασθαι.

369. Ἡ μετοχὴ ἔχει ἐγκλιτικὸν φωνῆεν ο καὶ προσωπικὴν κατάληξιν μενος, μένη, μενον, καὶ συνημμένως όμενος, ομένη, όμενον. Ὁ δὲ μέσος ἀόριστος ά. ἔχει ἐγκλιτικὸν φωνῆεν α καὶ κατάληξιν μενος, μένη, μενον, καὶ συνημμένως άμενος, αμένη, άμενον. (355).

ἐνεστὼς	λειπ	όμενος, ομένη, όμενον.
μέσ. μέλ. ά.	λειψ	όμενος, ομένη, όμενον.
μετ' ὀλ. μέλ.	λελειψ	όμενος, ομένη, όμενον.
μέσ. μέλ. β'.	λιπε	όμενος, ομένη, όμενον=ούμενος, ουμένη, ούμενον.
μέσ. ἀόρ. β'.	λιπ	όμενος, ομένη, όμενον.
παθ. μέλ. ά.	λειφθησ	όμενος, ομένη, όμενον.
παθ. μέλ. β'.	λιπησ	όμενος, ομένη, όμενον.
μέσ. ἀόρ. ά.	λειψ	άμενος, αμένη, άμενον.

370. Ὁ παρακείμενος σχηματίζεται οὕτως·

ά.) Ἐν μὲν τῇ ὑποτακτικῇ καὶ εὐκτικῇ ὄχι μονολεκτικῶς διὰ τὴν συσσώρευσιν τῶν συμφώνων, ἀλλὰ περιφραστικῶς διὰ τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος.

Παράδειγμα.		Ὑποτακτική.		
		ὦ,	ᾖς,	ᾖ.
		ὦμεν,	ἦτε,	ὦσι.
ἑνικ.	ος, η, ον	ὦμεν,	ἦτον,	ἦτον.
πληθ. λελειμμέν	οι, αι, α		Εὐκτική.	
δυϊκ.	ω, α, ω	εἴην,	εἴης,	εἴη.
		εἴημεν,	εἴητε,	εἶεν.
		εἴημεν,	εἴητον,	εἰήτην.

β'.) Ἐν δὲ τῇ προστακτικῇ, ἀπαρεμφάτῳ καὶ μετοχῇ, καθὼς ἐν τῇ ὁριστικῇ, δι' ἀποβολῆς καὶ μεταβολῆς συμφώνων (364. Β'.).

Παράδειγμα.

Προστακτική.

ἑνικ. λέλει πσο=ψο, λελεί πσθω-πθω=φθω.
πληθ. λέλει πσθε-πθε=φθε, λελεί πσθωσαν-πθωσαν=φθωσαν.
δυϊκ. λέλει πσθον-πθον=φθον, λελεί πσθων-πθων=φθων.

Ἀπαρέμφατος.

λελεῖ πσθαι-πθαι=φθαι.

Μετοχή.

λελει πμένος-πμένη-πμένον=μμένος-μμένη-μμένον.

ΣΗΜ. Ὁ παρακείμενος τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς μετοχῆς τονίζεται πάντοτε ἐπὶ παραληγούσης. — Ὁ παθητικὸς παρακείμενος τῶν συνῃρημένων συνηθέστατα σχηματίζεται ἐν τῇ ὑποτακτικῇ καὶ εὐκτικῇ ἐγκλίσει, καθὼς καὶ τῶν βαρυτόνων, διὰ τῆς συστοίχου μετοχῆς καὶ τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος· οἷον,

		Ὑποτακτική.			Εὐκτική.		
τετιμημέν	ος-η-ον	ὦ,	ᾖς,	ᾖ.	εἴην,	εἴης,	εἴη.
δεδηλωμέν	οι-αι-α	ὦμεν,	ἦτε,	ὦσι.	εἴημεν,	εἴητε,	εἶεν.
πεποιημέν	ω-α-ω	ὦμεν,	ἦτον,	ἦτον.	εἴημεν,	εἴητον,	εἰήτην.

Ἀλλὰ καὶ μονολεκτικῶς σχηματίζεται, ὅταν τὸ ληκτικὸν τῆς ῥίζης φωνῆεν δύνηται νὰ μεταβληθῇ εἰς τὰ τῆς ὑποτακτικῆς ἐγκλιτικὰ (η, ω), καὶ νὰ συναιρεθῇ μετὰ τοῦ τῆς εὐκτικῆς ἐγκλιτικοῦ οι, ὑπογράφον τὸ ι· οἷον,

μέμν	ωμαι,	-ῃ,	-ηται.
	ώμεθα,	-ησθε,	-ωνται.
	ώμεθον,	-ησθον,	-ησθον.
μεμν	ῄμην,	-ῇο,	-ῇτο.
	ῄμεθα,	-ῇσθε,	-ῇντο.
	ῄμεθον,	-ῇσθον,	-ῄσθην.
		καὶ	
μεμν	ῴμην,	-ῷο,	-ῷτο· ὡς συναιρούμενον ἀπὸ τοῦ
	αοίμην-ῴμην	κτλ.	

Ἐκ τούτων ὅμως τῶν σχηματισμῶν ὀλιγάριθμοι ἀπαντῶνται ἐν χρήσει, καὶ αὐτοὶ μόνον ὅταν ὁ παρακείμενος ἔχῃ σημασίαν ἐνεστῶτος.

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ.		ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.		ΕΥΚ	
ἐνεστ.	λείπ	ομαι, ῃ, εται. όμεθα, εσθε, ονται. όμεθον, εσθον, εσθον.	λείπ	ωμαι, ῃ, ηται. ώμεθα, ησθε, ωνται. ώμεθον, ησθον, ησθον.	λειπ	οίμην, οίμεθα, οίμεθον,
παρατ.	ἔλειπ	όμην, ου, ετο. όμεθα, εσθε, οντο. όμεθον, εσθον, έσθην.				
μέλλ.ά.	λειφθήσ	ομαι, ῃ, εται. κτλ. ὡς ὁ ἐνεστώς.			λειφθησ	οίμην, κτλ. ὡς
μέλλ.β'.	λιπήσ	ομαι, ῃ, εται. κτλ. ὡς ὁ ἐνεστώς.			λιπησ	οίμην, κτλ. ὡς
ἀόρ.ά.	ἐλείφ	θην, θης, θη. θημεν, θητε, θησαν. θημεν, θητον, θήτην.	λειφ	θῶ, θῇς, θῇ. θῶμεν, θῆτε, θῶσι. θῶμεν, θῆτον, θῆτον.	λειφ	θείην, θείημεν, θείημεν,
ἀόρ.β'.	ἐλίπ	ην, ης, η. κτλ. ὡς ὁ ά.	λιπ	ῶ, ῇς, ῇ. κτλ. ὡς ὁ ά.	λιπ	είην, κτλ.
παρ.	λέλει	μμαι, ψαι, πται. μμεθα, φθε, φαται. μμεθον, φθον, φθην.	λελει	μμένος ὦ, ᾖς, ᾖ. μμένοι ὦμεν, ἦτε, ὦσι. μμένω ὦμεν, ἦτον, ἦτον.	λελει	μμένος μμένοι μμένω
ὑπερ.	ἐλελεί	μμην, ψο, πτο. μμεθα, φθε, φατο. μμεθον, φθον, φθον.				
μ.μ.ά.	λείψ	ομαι, ῃ, εται. κτλ. ὡς ὁ ἐνεστώς.			λειψ	οίμην, κτλ. ὡς
μετ'ολ.μ.	λελείψ	ομαι, ῃ, εται. κτλ. ὡς ὁ ἐνεστώς.			λελειψ	οίμην, κτλ. ὡς
μ.μ.β'.	λιπ	οῦμαι, ῇ, εῖται. ούμεθα, εῖσθε, οῦνται. ούμεθον, εῖσθον, εῖσθον.			λιπ	οίμην, οίμεθα, οίμεθον,
μ.ά.ά.	ἐλειψ	άμην, ω, ατο. άμεθα, ασθε, αντο. άμεθον, ασθον, άσθην.	λείψ	ωμαι, ῃ, ηται. κτλ. ὡς ὁ ἐνεστώς.	λειψ	αίμην, αίμεθα, αίμεθον,
μ.ά.β'.	ἐλιπ	όμην, ου, ετο. κτλ. ὡς ὁ παρατατ.	λίπ	ωμαι, ῃ, ηται. κτλ. ὡς ὁ ἐνεστώς.	λιπ	οίμην, κτλ. ὡς

ΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤ.	ΑΠΑΡΕΜΦ.	ΜΕΤΟΧΗ.
οιο, οιτο. οισθε, οιντο. οισθον, οίσθην.	λείπ ου, έσθω. εσθε, έσθωσαν. εσθον, έσθων.	λείπ εσθαι.	λειπ όμενος ομένη όμενον.
οιο, οιτο. ὁ ἐνεστ.		λειφθήσ εσθαι.	λειφθήσ όμενος ομένη, όμενον.
οιο, οιτο. ὁ ἐνεστ.		λιπήσ εσθαι.	λιπήσ όμενος. κτλ.
θείης, θείη. θείητε, θείησαν. θείητον, θειήτην.	λείφ θητι, θήτω. θητε, θήτωσαν. θητον, θήτων.	λειφ θῆναι.	λειφ θείς, θεῖσα, θέν.
είης, είη.	λίπ ηθι, ήτω.	λιπ ῆναι.	λιπ είς, εῖσα, έν.
εἴην, εἴης, εἴη. εἴημεν, εἴητε, εἴησαν. εἴημεν, εἴητον, εἰήτην.	λέλει ψο, φθω. φθε, φθωσαν. φθον, φθων.	λελεῖ φθαι.	λελει μμένος, μμένη, μμένον.
οιο, οιτο. ὁ ἐνεστ.		λείψ εσθαι.	λειψ όμενος. κτλ.
οιο, οιτο. ὁ ἐνεστ.		λελείψ εσθαι.	λελειψ όμενος. κτλ.
οῖο, οῖτο. οῖσθε, οῖντο. οῖσθον, οίσθην.		λιπ εῖσθαι.	λιπ ούμενος, ουμένη, ούμενον.
αιο, αιτο. αισθε, αιντο. αισθον, αίσθην.	λεῖψ αι, άσθω. ασθε, άσθωσαν. ασθον, άσθων.	λείψ ασθαι.	λειψ άμενος, αμένη, άμενον.
οιο, οιτο. ὁ ἐνεστ.	λιπ οῦ, έσθω, κτλ. ὡς ὁ ἐνεστ.	λιπ έσθαι.	λιπ όμενος. κτλ.

§. νς'. Συνηρημένα ῥήματα.

372. Συναιροῦνται τὰ ῥήματα, ὅταν μετὰ τὸ χαρακτηριστικὸν φωνῆεν τῆς ῥίζης ἀκολουθῇ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν διακεκριμένον ἢ καὶ συγκεχωνευμένον μετὰ τῆς προσωπικῆς καταλήξεως.

373. Συναιροῦνται δὲ συνήθως ἐκ μὲν τῶν καθαρολήκτων ὅσα ἔχουσι χαρακτῆρα α, ε, ο· τῶν δὲ λοιπῶν ῥημάτων μόνον οἱ ἐνεργητικοὶ καὶ μέσοι μέλλοντες δεύτεροι.

374. Τῶν καθαρολήκτων συναιρεῖται ὁ ἐνεστὼς καὶ παρατατικὸς μόνον· διότι αὐτοὶ μόνοι εὐθὺς μετὰ τὴν ῥίζαν ἔχουσιν ἐγκλιτικὸν φωνῆεν, οἱ δὲ λοιποὶ σύμφωνον.

375. Οἱ χαρακτῆρες α, ε, ο τῶν εἰς αω, εω, οω, ῥημάτων συμπίπτουσιν ἐν μὲν τῇ ὁριστικῇ ἐγκλίσει μετὰ τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων ο, ε (τὰ ὁποῖα, προσλαβόντα τὰς προσωπικὰς καταλήξεις, ἔγειναν ἐπὶ μὲν τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς ω, ει, ου· ἐπὶ δὲ τῆς παθητικῆς ῃ). Ἐν δὲ τῇ ὑποτακτικῇ μετὰ τῶν ω, ῃ, η· ἐν δὲ τῇ εὐκτικῇ μετὰ τοῦ οι· ἐν τῇ προστακτικῇ μετὰ τῶν ε, ο, ου· ἐν δὲ τῇ ἀπαρεμφάτῳ μετὰ τῶν ε, ει· καὶ ἐν τῇ μετοχῇ μετὰ τῶν ω, ου, ο. Πάντα λοιπὸν τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα, μετὰ τῶν ὁποίων συμπίπτουσιν οἱ χαρακτῆρες α, ε, ο, εἶνε ταῦτα· ω, ει, ο, ε, ου, ω, ῃ, η, ε, ει, ου, ω, ου, ο, ῃ, ου.

376. Τῆς ει καὶ ῃ τὸ ι δὲν προξενεῖ σύγχυσιν ἐν τῇ συναιρέσει, ἀλλὰ μόνον ὑπὸ τὸ ἐκ συναιρέσεως προκύπτον α, η, ω ὑπογράφεται.

377. Λοιπὸν, ἐὰν μὲν ἀφαιρέσωσιν τὸ ει καὶ ῃ καὶ τὰ ἐπανερχόμενα φωνήεντα, θέσωμεν δὲ τὰ λοιπὰ κατὰ τὴν ἀνήκουσαν τάξιν, τότε ἔχομεν τὰ ἑξῆς ε, ο, η, ω, οι, ου, μετὰ τῶν ὁποίων συμπίπτοντες οἱ χαρακτῆρες α, ε, ο, συναιροῦνται, καὶ οὕτω συγκροτοῦνται αἱ τρεῖς συζυγίαι τῶν ῥημάτων, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται συνηρημένα μέν, διότι συναιροῦνται, περισπώμενα δέ, διότι δέχονται περισπωμένην ἐπὶ τοῦ ἐκ συναιρέσεως προκύπτοντος φωνήεντος, ἐὰν δὲν ἐμποδίζῃ ἡ θέσις του.

378. Τὰ συναιρετέα φωνήεντα εἶνε ταῦτα ἐν συνόψει·

τῆς ά. συζυγίας αε, αο, αη, αω, αοι, αου.

τῆς β'. συζυγίας εε, εο, εη, εω, εοι, εου.

τῆς γ'. συζυγίας οε, οο, οη, οω, οοι, οου.

379. Τὸ α μετὰ τῆς τελείας φωνῆς Ε (ε, η) συναιρεῖται εἰς α, καὶ

μετὰ τῆς Ο (ο, ω, οι, ου) συναιρεῖται εἰς ω· οἷον, τίμ αε-α, τιμ άῃς-ᾷς, τιμ άομαι-ῶμαι, τιμ άω-ῶ, τιμ άοι-ῷ, τιμ άουσι-ῶσι.

380. Τὸ ε μετὰ τοῦ ε συναιρεῖται εἰς ει, μετὰ δὲ τοῦ ο συναιρεῖται εἰς ου· ὅταν δὲ συμπέσῃ πρὸ τῶν μακρῶν φωνηέντων καὶ τῶν διφθόγγων τότε ἀποβάλλεται ἢ καταπίνεται· οἷον, φιλ έετε-εῖτε, φιλ έομεν-οῦμεν, φιλ έηται-ῆται, φιλ έω-ῶ, φιλ έοιντο-οῖντο, φιλ έουσι-οῦσι.

381. Τὸ ο μετὰ τῶν βραχέων ε καὶ ο συναιρεῖται εἰς ου, μετὰ δὲ τῶν μακρῶν η καὶ ω εἰς ω, καὶ πρὸ τῶν διφθόγγων οι καὶ ου ἀποβάλλεται ἢ καταπίνεται· οἷον, χρυσ όεσθε-οῦσθε, χρυσ όομεν-οῦμεν, χρυσ όητε-χρυσ ῶτε, χρυσ όω-ῶ, χρυσ όοιμεν-οῖμεν, χρυσ όουσι-οῦσι.

ΣΗΜ. ά. Ἡ εὐκτικὴ παρὰ τὰς συνήθεις προσωπικὰς καταλήξεις ἔχει ϗ τὰς Ἀττικὰς ταύτας ἑνικ. ην, ης, η· πληθ. ημεν, ητε, ησαν· δυϊκ· ημεν, ητον, ητην. Αὗται δὲ εἶνε αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τῶν παραγομένων χρόνων, ἔχουσαι πρὸ ἑαυτῶν τὸ η· οἷον, τιμ άοιμι-ῷμι καὶ ῴην, κτλ. Οἱ Ἀττικοὶ δὲ οὗτοι σχηματισμοὶ εἶνε εὔχρηστοι μόνον ἐν τῷ ἑνικῷ ἀριθμῷ. Ἐν δὲ τῇ πρώτῃ συζυγίᾳ εἶνε ϗ τὰ πληθυντικὰ εὔχρηστα κατὰ τὸν Ἀττικὸν τοῦτον σχηματισμόν. Τὸ πληθ. γ'. ὅμως ἔχει εὔχρηστον τὸν κοινὸν σχηματισμὸν τιμῷεν, φιλοῖεν, χρυσοῖεν, ϗ ὄχι τὸν Ἀττικὸν τιμῴησαν, φιλοίησαν, χρυσοίησαν.

ΣΗΜ. β'. Τὸ αε συναιροῦσιν εἰς η τὰ ῥήματα ζάω, πεινάω, διψάω, καὶ χράομαι. Ἔτι δὲ παρὰ τοῖς ἀκριβεστέροις Ἀττικοῖς, καὶ τὸ κνάω, σμάω, ψάω· οἷον, ζάειν-ζῆν, πεινάειν-πεινῆν, διψάειν-διψῆν, χράεσθαι-χρῆσθαι. Τὸ δὲ χράεσθαι-χρᾶσθαι σημαίνει λαμβάνειν χρησμόν.

ΣΗΜ. γ'. Τὰ μονοσύλλαβον ῥίζαν ἔχοντα καὶ λήγοντα εἰς εω συναιροῦσι τὸν χαρακτῆρα, μόνον ὅταν ἀκολουθῇ ε ἢ ει· οἷον, πλέω, πλέεις-πλεῖς, πλέει-πλεῖ. — Τὸ δέω ὅμως, τὸ ὁποῖον σημαίνει, δένω, δεσμεύω, συναιρεῖ τὸ ε καὶ μετὰ τοῦ ο καὶ ου καὶ ω· οἷον, ὁ ἀναδ έων-ῶν, ἀναδ έο μαι-ἀναδ οῦ μαι, ἀναδ έου σι-ἀναδ οῦ σι. Τοῦ ἀπροσώπου δεῖ ἡ μετοχὴ δέον συναιρεῖ τὸ εο εἰς ει ἐν τῇ φράσει ταύτῃ «μικροῦ δεῖν» (ὀλίγον ἔλειψε).

ΣΗΜ. δ'. Ἐκ τῶν εἰς οω τὸ ῥιγόω καὶ ἱδρόω ἀντὶ τοῦ ου καὶ οι συναιρούμενα, ἔχουσιν ω καὶ ῳ· οἷον, ῥιγῶν καὶ ῥιγῴη ἀντὶ ῥιγοῦν ϗ ῥιγοίη.

ΣΗΜ. έ. Κατὰ τὰ περισπώμενα σχηματίζονται ϗ οἱ λεγόμενοι Ἀττικοὶ καὶ δεύτεροι μέλλοντες, ἔτι δὲ καὶ οἱ μέλλοντες τῶν ὑγρολήκτων ῥημάτων. Ἤγουν οἱ Ἀττικοὶ μέλλοντες τῶν μὲν εἰς αω κατὰ τὴν πρώτην συζυγίαν, τῶν δὲ εἰς εω κατὰ τὴν β'. καὶ τῶν εἰς οω κατὰ τὴν γ'. (322), οἱ δὲ τῶν εἰς ιζω=ιδω Ἀττικοὶ μέλλοντες (316), καὶ οἱ τῶν ὑγρολήκτων ά. μέλλοντες (326) κατὰ τὴν β'. τῶν περισπωμένων.

382. §. νζ΄. *Παράδειγμα τῶν συνῃρημένων*

		ΟΡΙΣΤΙΚΗ.			ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.			ΕΥΚΤΙ	
		άω	-ῶ,		άω	-ῶ,		άοιμι	-
ἐνεστ.	τιμ	άεις	-ᾷς,	τιμ	άῃς	-ᾷς,	τιμ	άοις	-
		άει	-ᾷ.		άῃ	-ᾷ.		άοι	-
		άομεν	-ῶμεν,		άωμεν	-ῶμεν,		άοιμεν	-
	τιμ	άετε	-ᾶτε,	τιμ	άητε	-ᾶτε,	τιμ	άοιτε	-
		άουσι	-ῶσι.		άωσι	-ῶσι.		άοιεν	-
		άομεν	-ῶμεν,		άωμεν	-ῶμεν,		άοιμεν	-
	τιμ	άετον	-ᾶτον,	τιμ	άητον	-ᾶτον,	τιμ	άοιτον	-
		άετον,	-ᾶτον.		άητον	-ᾶτον.		αοίτην	-

παρατ. ἑνικ. ἐτίμ αον-ων, αες-ας, αε-α.
πληθ. ἐτιμ άομεν-ῶμεν, άετε-ᾶτε, αον-ων.
δυϊκ. ἐτιμ άομεν-ῶμεν, άετον-ᾶτον, αέτην-άτην.

μέλ.	τιμή σω, σεις, σει.		τιμή	σοιμι,
ἀόρ.	ἐτίμη σα, σας, σε.	τιμὴ σω, σῃς, σῃ.	τιμή	σαιμι,
παρακ.	τετίμη κα, κας, κε.	τετιμή κω, κῃς, κῃ.	τετιμή	κοιμι,
ὑπερσ.	ἐτετιμή κειν, κεις, κει.			

383. *Παθητικὴ φωνὴ τῆς*

		ΟΡΙΣΤΙΚΗ.			ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.			ΕΥΚΤΙ	
		άομαι	-ῶμαι,		άωμαι	-ῶμαι,		αοίμην	-
ἐνεστ.	τιμ	άῃ	-ᾷ,	τιμ	άῃ	-ᾷ,	τιμ	άοιο	-
		άεται	-ᾶται.		άηται	-ᾶται.		άοιτο	-
		αόμεθα	-ώμεθα,		αώμεθα	-ώμεθα,		αοίμεθα	-
	τιμ	άεσθε	-ᾶσθε,	τιμ	άησθε	-ᾶσθε,	τιμ	άοισθε	-
		άονται	-ῶνται.		άωνται	-ῶνται.		άοιντο	-
		αόμεθον	-ώμεθον,		αώμεθον	-ώμεθον,		αοίμεθον	-
	τιμ	άεσθον	-ᾶσθον,	τιμ	άησθον	-ᾶσθον,	τιμ	άοισθον	-
		άεσθον	-ᾶσθον.		άησθον	-ᾶσθον.		αοίσθην	-

παρατ. ἑνικ. ἐτιμ αόμην-ώμην, άου-ῶ, άετο-ᾶτο.
πληθ. ἐτιμ αόμεθα-ώμεθα, άεσθε-ᾶσθε, άοντο-ῶντο.
δυϊκ. ἐτιμ αόμεθον-ώμεθον, άεσθον-ᾶσθον, αέσθην-άσθην.

μέλ.	τιμη θήσομαι, θήσῃ, θήσεται.		τιμη	θησοίμην,
ἀόρ.	ἐτιμή θην, θης, θη.	τιμη θῶ, θῇς, θῇ.	τιμη	θείην,
παρακ.	τετίμη μαι, σαι, ται.			
ὑπερσ.	ἐτετιμή μην, σο, το.			
μέσ. μέλ.	τιμή σομαι, σῃ, σεται		τιμη	σοίμην,
μετ᾽ὀλ.	τετιμή σομαι, σῃ, σεται		τετιμη	σοίμην.
μέσ. ἀόρ.	ἐτιμη σάμην, σω, σατο	τιμή σωμαι, σῃ, σηται.	τιμη	σαίμην,

Τοῦ Παρακειμένου τὸν ὑποτακτικὸν καὶ εὐκτικὸν

ῥημάτων. Ἐνεργητικὴ φωνὴ τῆς ά. συζυγίας.

ΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤ.	ΑΠΑΡΕΜΦ.	ΜΕΤΟΧΗ.
ῷμι,	τίμ. αε -α,		
ῷς,	αέτω -άτο,		άων -ῶν,
ῷ.		τιμ. άειν -ᾷν.	τιμ. άουσα-ῶσα
ῷμεν,	άετε, -ᾶτε,		άον -ῶν.
ῷτε,	τιμ. αέτωσαν -άτωσαν		
ῷεν.	καὶ -ώντων.		
ῷμεν,			
ῷτον,	τιμ. άετον -ᾶτον,		
ῴτην.	αέτων -άτων.		

σοις, σοι.		τιμή σειν.	τιμή σων.
σαις, σαι.	τίμη σον, σάτω.	τιμῆ σαι.	τιμή σας.
κοις, κοι.	τετίμη κε, κέτω.	τετιμη κέναι.	τετιμη κώς.

ά. συζυγίας.

ΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤ.	ΑΠΑΡΕΜΦ.	ΜΕΤΟΧΗ.
ῴμην,	τιμ. άου -ῶ		τιμ. αόμενος
ῷο,	αέσθω -άσθω.		-ώμενος,
ῷτο.		τιμ. άεσθαι -ᾶσθαι.	
ῴμεθα,	άεσθε -ᾶσθε,		αομένη
ῷσθε,	τιμ. αέσθωσαν -άσθωσαν		τιμ. -ωμένη,
ῷντο.	καὶ -άσθων.		
ῴμεθον,	τιμ. άεσθον -ᾶσθον,		τιμ. αόμενον
ῷσθον,	αέσθων -άσθων.		-ώμενον.
ῴσθην.			

θήσοιο,		τιμη θήσεσθαι.	τιμη θησόμενος.
θήσοιτο.			
θείης, θείη.	τιμή θητι, θήτω.	τιμη θῆναι.	τιμη θείς.
	τετίμη σο, σθω.	τετιμῆ σθαι.	τετιμη μένος.
σοιο, σοιτο.		τιμή σεσθαι.	τιμη σόμενος
σοιο, σοιτο.		τετιμή σεσθαι.	τετιμη σόμενο
σαιο, σαιτο.	τίμη σαι, άσθω.	τιμή σασθαι.	τιμη σάμενος

σχηματισμὸν ἰδὲ 370 Σημ.

384 *Ἐνεργητικὴ φωνὴ*

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ.		ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.		ΕΥΚΤΙ
ἐνεστ.	ποι έω -ῶ,	ποι	έω -ῶ,	ποι	έοιμι -
	έεις -εῖς,		έῃς -ῇς,		έοις -
	έει -εῖ.		έῃ -ῇ.		έοι -
	ποι έομεν -οῦμεν,	ποι	έωμεν -ῶμεν,	ποι	έοιμεν -
	έετε -εῖτε,		έητε -ῆτε,		έοιτε -
	έουσι -οῦσι.		έωσι -ῶσι.		έοιεν -
	ποι έομεν -οῦμεν,	ποι	έωμεν -ῶμεν,	ποι	έοιμεν -
	έετον -εῖτον,		έητον -ῆτον,		έοιτον -
	έετον -εῖτον.		έητον -ῆτον.		εοίτην -

παρατ. ἑνικ. ἐποί εον-ουν, εες-εις, εε-ει.
πληθ. ἐποι έομεν-οῦμεν, έετε-εῖτε, εον-ουν.
δυϊκ. ἐποι έομεν-οῦμεν, έετον-εῖτον, εέτην-είτην.

μέλ.	ποιή σω, σεις, σει.		ποιή σοιμι,
ἀόρ.	ἐποίη σα, σας, σε.	ποιή σω, σῃς, σῃ.	ποιή σαιμι,
παρακ.	πεποίη κα, κας, κε.	πεποιή κω, κῃς, κῃ.	πεποιή κοιμι,
ὑπερσ.	ἐπεποιή κειν, κεις, κει.		

385 *Παθητικὴ φωνὴ*

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ.		ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.		ΕΥΚΤΙ
ἐνεστ.	ποι έομαι -οῦμαι,	ποι	έωμαι -ῶμαι,	ποι	εοίμην -
	έῃ -ῇ,		έῃ -ῇ,		έοιο -
	έεται -εῖται.		έηται -ῆται.		έοιτο -
	ποι εόμεθα -ούμεθα,	ποι	εώμεθα -ώμεθα	ποι	εοίμεθα -
	έεσθε -εῖσθε,		έησθε -ῆσθε,		έοισθε -
	έονται -οῦνται.		έωνται -ῶνται.		έοιντο -
	ποι εόμεθον -ούμεθον,	ποι	εώμεθον -ώμεθον.	ποι	εοίμεθον -
	έεσθον -εῖσθον,		έησθον -ῆσθον,		έοισθον -
	έεσθον -εῖσθον.		έησθον -ῆσθον.		εοίσθην -

παρατ. ἑνικ. ἐποι εόμην-ούμην, έου-οῦ, έετο-εῖτο.
πληθ. ἐποι εόμεθα-ούμεθα, έεσθε-εῖσθε, έοντο-οῦντο.
δυϊκ. ἐποι εόμεθον-ούμεθον, έεσθον-εῖσθον, εέσθην-είσθην.

μέλ.	ποιη θήσομαι, θήσῃ, θήσεται.		ποιη θησοίμην,
ἀόρ.	ἐποιή θην, θης, θη.	ποιη θῶ, θῇς, θῇ.	ποιη θείην,
παρακ.	πεποίη μαι, σαι, ται.		
ὑπερσ.	ἐπεποιή μην, σο, το.		
μέσ. μ.	ποιή σομαι, σῃ, σεται.		ποιη σοίμην,
μετ' ὀλ.	πεποιή σομαι, σῃ, σεται.		πεποιη σοίμην,
μέσ. ἀόρ.	ἐποιη σάμην, σω, σατο.	ποιή σωμαι, σῃ, σηται.	ποιη σαίμην,

Τοῦ παθ. παρακ. τὸν ὑποτακτ. καὶ εὐκτ.

τῆς β'. συζυγίας.

ΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤ.	ΑΠΑΡΕΜΦ.	ΜΕΤΟΧΗ.
οἶμι,			
οἶς,	ποί εε -ει,	ποι έειν -εῖν.	ποι έων -ῶν,
οἶ.	εέτω -είτω.		έουσα -οῦσα,
οἶμεν,			έον -οῦν.
οἶτε,	ποι έετε -εῖτε,		
οἶεν.	εέτωσαν -είτωσαν		
οἶμεν,	καὶ -ούντων.		
οἶτον,	ποι έετον -εῖτον,		
οίτην.	εέτων -είτων.		

σοις, σοι.		ποιή σειν.	ποιή σων.
σαις, σαι.	ποίη σον, σάτω.	ποιῆ σαι.	ποιή σας.
κοις, κοι.	πεποίη κε, κέτω.	πεποιη κέναι.	πεποιη κώς.

τῆς β'. συζυγίας.

ΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤ.	ΑΠΑΡΕΜΦ.	ΜΕΤΟΧΗ.
οίμην,	ποι έου -οῦ,	ποι έεσθαι	ποι εόμενος
οῖο,	εέσθω -είσθω.	-εῖσθαι.	-ούμενος,
οῖτο.			ποι εομένη
οίμεθα,	ποι έεσθε -εῖσθε,		-ουμένη,
οῖσθε,	εέσθωσαν		ποι εόμενον
οῖντο.	-είσθωσαν		-ούμενον.
οίμεθον,	καὶ -είσθων.		
οῖσθον,	ποι έεσθον -εῖσθον,		
οίσθην.	εέσθων -είσθων.		

θήσοιο, θήσοιτο.		ποιη θήσεσθαι.	ποιη θησόμενος.
θείης θείη.	ποιή θητι, θήτω.	ποιη θῆναι.	ποιη θείς.
	πεποίη σο, σθω.	πεποιῆ σθαι.	πεποιη μένος.
σοιο, σοιτο.		ποιή σεσθαι.	ποιη σόμενος.
σοιο, σοιτο.		πεποιή σεσθαι.	πεποιη σόμενος.
σαιο, σαιτο.	ποίη σαι, σάσθω.	ποιή σασθαι.	ποιη σάμενος.

σχηματισμὸν ἰδὲ 370 Σημ.

386 *Ἐνεργητικὴ φωνή*

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ.			ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.			ΕΥΚ	
ἐνεστ.	δηλ	όω	-ῶ,	δηλ	όω	-ῶ,	δηλ	όοιμι -
		όεις	-οῖς,		όῃς	-οῖς,		όοις -
		όει	-οῖ.		όῃ	-οῖ.		όοι -
	δηλ	όομεν	-οῦμεν,	δηλ	όωμεν	-ῶμεν,	δηλ	όοιμεν -
		όετε	-οῦτε,		όητε	-ῶτε,		όοιτε -
		όουσι	-οῦσι.		όωσι	-ῶσι.		όοιεν -
	δηλ	όομεν	-οῦμεν,	δηλ	όωμεν	-ῶμεν,	δηλ	όοιμεν -
		όετον	-οῦτον,		όητον	-ῶτον,		όοιτον -
		όετον	-οῦτον.		όητον	-ῶτον.		οίτην -

παρατ. ἑνικ. ἐδήλ οον-ουν, οες-ους, οε-ου.
πληθ. ἐδηλ όομεν-οῦμεν, όετε-οῦτε, οον-ουν.
δυϊκ. ἐδηλ όομεν-οῦμεν, όετον-οῦτον, οέτην-ούτην.

μέλ.	δηλώ	σω, σεις, σει.			δηλώ σοιμι,
ἀόρ.	ἐδήλω	σα, σας, σε.	δηλώ	σω, σῃς, σῃ.	δηλώ σαιμι,
παρακ.	δεδήλω	κα, κας, κε.	δεδηλώ	κω, κῃς, κῃ.	δεδηλώκοιμι,
ὑπερσ.	ἐδεδηλώ	κειν, κεις, κει.			

387 *Παθητικὴ φωνή*

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ.			ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.			ΕΥΚ
ἐνεστ.	δηλ	όομαι	-οῦμαι,	δηλ	όωμαι	-ῶμαι,	δηλ οοίμην -
		όῃ	-οῖ,		όῃ	-οῖ,	όοιο -
		όεται	-οῦται.		όηται	-ῶται.	όοιτο -
	δηλ	οόμεθα	-ούμεθα,	δηλ	οώμεθα	-ώμεθα,	δηλ οοίμεθα -
		όεσθε	-οῦσθε,		όησθε	-ῶσθε,	όοισθε -
		όονται	-οῦνται.		όωνται	-ῶνται.	όοιντο -
	δηλ	οόμεθον	-ούμεθον,	δηλ	οώμεθον	-ώμεθον,	δηλοοίμεθον -
		όεσθον	-οῦσθον,		όησθον	-ῶσθον,	όοισθον -
		όεσθον	-οῦσθον.		όησθον	-ῶσθον.	οοίσθην -

παρατ. ἑνικ. ἐδηλ οόμην-ούμην, όου-οῦ, όετο οῦτο.
πληθ. ἐδηλ οόμεθα-ούμεθα, όεσθε-οῦσθε, όοντο-οῦντο.
δυϊκ. ἐδηλ οόμεθον-ούμεθον, όεσθον-οῦσθον, οέσθην-ούσθην.

μέλ.	δηλω θήσομαι, θήσῃ, θήσεται.		δηλω θησοίμην,
ἀόρ.	ἐδηλώ θην, θης, θη.	δηλω θῶ, θῇς, θῇ.	δηλω θείην,
παρ.	δεδήλω μαι, σαι, ται.		
ὑπερ.	ἐδεδηλώ μην, σο, το.		
μέσ. μέλ.	δηλώ σομαι, σῃ, σεται.		δηλω σοίμην,
μετ' ὀλ. μ.	δεδηλώ σομαι, σῃ, σεται		δεδηλω σοίμην
μέσ. ἀόρ.	ἐδηλω σάμην, σω, σατο.	δηλώ σωμαι, σῃ, σηται.	δηλω σαίμην,

Τοῦ παθ. παρακειμένου τὸν ὑποτακτικὸν καὶ εὐ-

τῆς γ'. συζυγίας.

ΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤ.	ΜΕΤΟΧΗ.
οἶμι,			δηλ όων -ῶν,
οῖς,	δήλ οε -ου,	δηλ όειν·οῦν.	όουσα-οῦσα,
οῖ.	οέτω -ούτω.		όον -οῦν.
οἶμεν,			
οῖτε,	δηλ όετε -οῦτε,		
οῖεν.	οέτωσαν -ούτωσαν		
οἶμεν,	καὶ -ούντων.		
οῖτον,	δηλ όετον -οῦτον.		
οίτην.	οέτων -ούτων.		

σοις, σοι.		δηλώ σειν.	δηλώ σων.
σαις, σαι.	δήλω σον σάτω.	δηλῶ σαι.	δηλώ σας.
κοις, κοι.	δεδήλω κε, κέτω.	δεδηλω κέναι.	δεδηλω κώς.

τῆς τρίτης συζυγίας.

ΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ.	ΑΠΑΡΕΜΦ.	ΜΕΤΟΧΗ.
οίμην,		δηλ όεσθαι	δηλ οόμενος
οῖο,	δηλ όου -οῦ,	-οῦσθαι.	-ούμενος,
οῖτο.	οέσθω -ούσθω.		δηλ οομένη
οίμεθα,			-ουμένη,
οῖσθε,	δηλ όεσθε -οῦσθε,		δηλ οόμενον
οῖντο.	δηλ οέσθωσαν-ούσθωσαν		-ούμενον.
οίμεθον,	καὶ -ούσθων.		
οῖσθον,	δηλ όεσθον -οῦσθον,		
οίσθην.	οέσθων -ούσθων.		

θήσοιο, θή-σοιτο.		δηλω θήσε-σθαι.	δηλω θησόμενος.
θείης, θείη.	δηλώ θητι, θήτω.	δηλω θῆναι.	δηλω θείς.
	δεδήλω σο, σθω.	δεδηλῶ σθαι.	δεδηλω μένος.
σοιο, σοιτο.		δηλώ σεσθαι	δηλω σόμενος.
σοιο, σοιτο.		δεδηλώ σεσθαι.	δεδηλω σόμενος.
σαιο, σαιτο.	δήλω σαι, σάσθω.	δηλώ σασθαι.	δηλω σάμενος.

κτικὸν σχηματισμὸν ἰδὲ 370 Σημ.

§. νή. Περὶ τῶν εἰς μι ῥημάτων.

388. Παρὰ τὰ βαρύτονα καὶ τὰ συνῃρημένα ῥήματα εἶνε καὶ τὰ εἰς μι, τὰ ὁποῖα συνάπτουσι τὰς προσωπικὰς καταλήξεις εἰς τὰς ῥίζας, μὴ μεσολαβοῦντος ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος.

389. Τῶν τοιούτων ἡ ῥίζα εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μονοσύλλαβος, καταλήγουσα εἰς α, ε, ο, ἢ εἰς σύμφωνον ὑγρὸν ἢ ἄφωνον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπισυνάπτεται ἡ συλλαβὴ νυ. Καὶ εἰς φωνηεντόληκτον δὲ ῥίζαν συνάπτεται ἡ συλλαβὴ αὕτη, πλὴν τότε διπλασιάζεται τὸ ν, καὶ τὸ χαρακτηριστικὸν ο ἐκτείνεται εἰς ω· οἷον, κορέω-κορέννυμι, χό ω-χώννυμι, χρό ω-χρώννυμι. Διὸ τέσσαρες εἶνε τῶν εἰς μι αἱ συζυγίαι κατὰ τοὺς τέσσαρας χαρακτῆρας τῶν ἐξ ὧν παράγονται ῥιζῶν.

390. Τὰ εἰς μι ἔχουσι μόνον ἐνεστῶτα καὶ παρατατικὸν τῆς ἐνεργ. καὶ παθ. καὶ μέσης φωνῆς, καὶ β'. ἀόρ. τῆς ἐνεργ. καὶ μέσης· τοὺς δὲ ἄλλους χρόνους σχηματίζουσιν ἐκ τῆς ἁπλουστέρας ῥίζης κατὰ τὰ βαρύτονα καὶ τὰ συνῃρημένα.

391. Πολλὰ τῶν εἰς μι αὐξάνουσι τὴν ῥίζαν, προτάσσοντα αὐτῆς ι μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου. Ἐὰν ὅμως ἡ ῥίζα ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνήεντος ἢ στ ἢ πτ, προτάσσεται μόνον ι δασύ· οἷον, δό ω-δίδωμι, ἕω-ἵημι, στάω-ἵστημι, πτάω-ἵπταμαι. Τὸ πλάω δὲ καὶ πράω παρενθέτουσι μεταξὺ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ καὶ τῆς ῥίζης μ, τὸ ὁποῖον ἀποβάλλεται, ὁσάκις πρὸ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ εὑρίσκεται μ· οἷον, πίμπλημι-ἐμπίπλημι-ἐνεπίμπλην, πίμπρημι-ἐμπίπρημι-ἐνεπίμπρην.

392. Τὰ χαρακτηριστικὰ φωνήεντα, μετὰ τὴν πρόσληψιν τῶν προσωπ. καταλήξεων, ἐκτείνονται ἐν τοῖς ἑνικοῖς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς. Προσωπικὰς δὲ καταλήξεις τὰ εἰς μι ἔχουσι τὰς αὐτὰς τῶν ἄλλων δύο θεμάτων, ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν ἐξαιρέσεων. Ἐν δὲ τῇ ὑποτακτικῇ ἔχουσι τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα η καὶ ω, καὶ ἐν τῇ εὐκτικῇ τὸ ι μετὰ τοῦ χαρακτηριστικοῦ φωνήεντος συνῃρημένον εἰς δίφθογγον.

§. νθ'. Ἐνεργητικὴ φωνὴ τῶν εἰς μι.

Σχηματισμὸς τῆς ὁριστικῆς ἐγκλίσεως.

393. Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἐνεστῶτος εἶνε αὗται.

	1.	2.	3.				
ἑν.	μι,	ς,	σι.	οἷον,	δίδωμι,	δίδως,	δίδωσι.
πλ.	μεν,	τε	ντσι.		δίδομεν,	δίδοτε,	(διδόντσι) διδοῦσι.
δυϊκ.	μεν,	τον,	τον.		δίδομεν,	δίδοτον,	δίδοτον.

394. Τοιουτοτρόπως σχηματίζονται καὶ τὸ φάω-φημί, θέω-τίθημι, στάω-ἵστημι, ἕω-ἵημι, δείκω-δεικνύω-δείκνυμι, ζεύγω-ζευγνύω-ζεύγνυμι, σκεδάω-σκεδαννύω-σκεδάννυμι, κτλ. Τούτων τὸ πληθ. γ'. πρόσ. εἶνε φαντσί, τιθέντσι, ἱστάντσι, ἱέντσι, δεικνύντσι, ζευγνύντσι, σκεδανύντσι. Ταῦτα δὲ κατὰ τοὺς περὶ εὐφωνίας κανόνας (88) γίνονται φασί, τιθεῖσι, ἱστᾶσι, ἱεῖσι, δεικνῦσι, ζευγνῦσι, σκεδαννῦσι, τὰ ὁποῖα σπανίως ἀπαντῶνται παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, οἵτινες μεταχειρίζονται ἐξαιρέτως τὰ γινόμενα κατὰ τροπὴν τοῦ ν εἰς ᾱ καὶ ἀποβολὴν τοῦ τ· διδόᾱσι, τιθέᾱσι, δεικνύᾱσι, καὶ ἀντὶ τοῦ ἱέᾱσι λέγουσιν ἱᾶσι.

395. Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ καὶ β'. ἀορίστου εἶνε αὗται.

					παρατατ.		
ἑνικ.	ν,	ς,	—.	οἷον,	ἐδίδ ων,	ως,	ω.
πληθ.	μεν,	τε,	σαν.		ἐδίδ ομεν,	οτε,	οσαν.
δυϊκ.	μεν,	τον,	την.		ἐδίδ ομεν,	οτον,	ότην.
					Ἀόρ. β'.		
ἑνικ.	ν,	ς,	—.	οἷον,	ἔδ ων,	ως,	ω.
πληθ.	μεν,	τε,	σαν.		ἔδ ομεν,	οτε,	οσαν.
δυϊκ.	μεν,	τε,	την.		ἔδ ομεν,	οτόν,	ότην,

ΣΗΜ. ά. Ὁ β. ἀόρ. διαφέρει τοῦ παρατατικοῦ μόνον κατὰ τοῦτο, ὅτι δὲν ἐπιδέχεται τὸν ἀναδιπλασιασμόν, οὐδὲ τὸ προτασσόμενον ι· Διὸ τότε μόνον εἶνε τοῦ αὐτοῦ ῥήματος εὔχρηστοι ἀμφότεροι οἱ χρόνοι οὗτοι, ὅταν δύνηται νὰ ὑπάρξῃ ἡ διαφορὰ αὕτη· οἷον, παρατατ. ἐτίθην, ἵστην, ἐδίδων, ἵην. ἑνικ. ἀόρ. β'. ἔστην, ἔθην, ἔδων, ἧν Τὸ δὲ ἔφην εἶνε μόνον παρατατ. διότι τὸ φημὶ δὲν ἀναδιπλασιάζεται· ὁμοίως καὶ ἐδείκνυν καὶ ἐζεύγνυν καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἀλλὰ πολλὰ τῶν εἰς υμι δὲν ἔχουσιν εὔχρηστον εἰμὴ τὸν παρατατικόν, ὅμως ἐπὶ σημασίας ἀορίστου.

ΣΗΜ. β'. Τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἐνεργ. β'. ἀορ. ἔθην ἔχει καὶ ὁ παθ. ά. καὶ β'. ἀόρ. τῶν ἄλλων δύο θεμάτων (353)· διαφέρουσι δὲ μόνον κατὰ τοῦτο, ὅτι τὸ η τῆς προσωπικῆς καταλήξεως φυλάττουσιν ἔν τε τῇ ὁριστικῇ καὶ τῇ προστακτικῇ καὶ τῷ ἀπαρεμφάτῳ· ὁ δὲ παθ. β'. ἀόρ. καὶ τὸ θ τῆς προσ. καταλήξεως δὲν ἔχει (306).

§. ξ'. Σχηματισμὸς τῶν λοιπῶν ἐγκλίσεων.

396. Αἱ ἄλλαι ἐγκλίσεις παρατατικὸν δὲν ἔχουσιν, ἀλλὰ μόνον ἐνεστῶτα καὶ β'. ἀόριστον, οἵτινες διαφέρουσιν ἀλλήλων μόνον κατὰ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν (395. Σημ. ά.).

397. Ἡ ὑποτακτικὴ ἔχει τὰ ἴδιά της ἐγκλιτικὰ φωνήεντα (392), συναιροῦσα τὸ μὲν χαρακτηριστικὸν ε καὶ α μετὰ τοῦ καταληκτικοῦ η εἰς η, τὸ δὲ ο μετὰ τοῦ ῃ εἰς ῳ καὶ ὄχι εἰς οι· οἷον, ἱστ άω-ῶ, άῃς-ῇς· στάω-ῶ, στάῃς-ῇς· διδ όω-ῶ, διδ όῃς-ῷς· δ όω-ῶ, δ όῃς ῷς.

Παράδειγμα.

ἑν.	διδ ῶ,	διδ ῷς,	διδ ῷ.	ἱς ῶ,	ἱς ῇς,	ἱς ῇ.
πλ.	διδ ῶμεν,	διδ ῶτε,	διδ ῶσι.	ἱς ῶμεν,	ἱς ῆτε,	ἱς ῶσι.
δ.	διδ ῶμεν,	διδ ῶτον,	διδ ῶτον.	ἱς ῶμεν,	ἱς ῆτον,	ἱς ῆτον.

ΣΗΜ. Τὰ εἰς υμι δανείζονται τὴν ὑποτακτικὴν καὶ εὐκτικὴν ἐνεργ. καὶ παθητ. ἀπὸ τῶν βαρυτόνων εἰς υω· οἷον, δεικνύ ω, ῃς, ῃ· δεικνύ οιμι, οις, οι.

398. Ἡ εὐκτικὴ ἔχει τὰς προσωπικὰς καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ καὶ πρὸ αὐτῶν η· οἷον, ἑν. ην, ης, η. πλ. ημεν, ητε, ησαν. δυϊκ. ημεν, ητον, ητην. Ταύτας ἐπισυνάπτει εἰς τὴν χρονικὴν ῥίζαν, καὶ μεταξὺ παρενθέτει τὸ ι, τὸ ὁποῖον καὶ συναιρεῖται εἰς δίφθογγον μετὰ τοῦ ληκτικοῦ φωνήεντος ἐκείνης· οἷον, ἱς α-ι-ην=ἱσταίην, τιθε-ι-ην=τιθείην, διδο-ι-ην=διδοίην.

Παράδειγμα.

Ἐνεστ.

ἑνικ.	διδ οίην,	διδ οίης,	διδ οίη.
πλη.	διδ οίημεν,	διδ οίητε,	διδ οίησαν.
δυϊκ.	διδ οίημεν,	διδ οίηττον,	διδ οιήτην.

Ἀόρ. β'.

ἑνικ.	θ είην,	θ είης,	θ είη.
πληθ.	θ είημεν,	θ είητε,	θ είησαν.
δυϊκ.	θ είημεν,	θ είητον,	θ ειήτην.

ΣΗΜ. ά. Ἐν τοῖς δυϊκ. καὶ πληθ. τὸ προτασσόμενον τῶν προσωπικῶν καταλήξεων η πολλάκις συγκόπτεται· τότε δὲ καὶ τὸ πληθυντ. γ'. καταλήγει εἰς εν· οἷον, δυϊκ. τιθεῖμεν, τιθεῖτον, τιθείτην· πληθ. τιθεῖμεν, τιθεῖτε, τιθεῖεν. Τὴν τοιαύτην δὲ συγκοπὴν πάσχει καὶ ὁ ὁμοιοσχημάτιστος παθ. ά. καὶ β'. ἀόρ. (395. Σημ. β'.) οἷον, πληθ. λειφθ εῖμεν, λειφθ εῖτε, λειφθ εἶεν· δυϊκ. λειφθ εῖμεν, λειφθ εῖτον, λειφθ είτην.

ΣΗΜ. β'. Τὸ οι τῆς εὐκτ. τῆς γ'. συζυγίας οἱ μεταγενέστεροι τρέπουσιν εἰς ω, λέγοντες διδώην καὶ δώην. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη χρῆσις εἶνε ἀδόκιμος.

399. Ἡ προστακτικὴ ἔχει τὰς συνήθεις προσωπικὰς καταλήξεις, καὶ τὸ χαρακτηριστικὸν φωνῆεν βραχύ· ἀλλὰ τὴν θι κατάληξιν τοῦ β'. ἑνικ. προσώπου ἔχει μόνον ὁ β'. ἀόρ. τοῦ ἵστημι· οἷον, στῆθι· τὰ δὲ λοιπὰ καταλήγουσιν οὕτω.

Ἐνεστ.	ἵστη,	τίθει,	δίδου,	δείκνυ.
Ἀόρ. β'.		θές,	δός.	

ΣΗΜ. Τὴν θι κατάληξιν τοῦ β'. προσ. τῆς προστακτικῆς ἔχουσι καί τινες ἄλλοι β'. ἀόριστοι, τῶν ὁποίων ὁ ἐνεστὼς εἶνε βαρύτονος ἢ περισπώμενος· οἷον, βαίνω-ἔβην-βῆθι· γιγνώσκω-ἔγνων-γνῶθι· ἔτι δὲ καί τινες ἐνεργητ. παρακείμενοι· οἷον, ἕσταθι-δέδραθι-δέδιθι.—Ἀντὶ τοῦ βῆθι ἢ στῆθι ἀπαντᾶται βᾶ, στᾶ, ἀλλ' ἐν συνθέσει μόνον· οἷον παράστα-κατάβα.

Παράδειγμα.

ἑν.	ἵς η,	ἱς άτω.	σῆθι,	σήτω.	τίθ ει,	τιθ έτω.
πλ.	ἵς ατε,	ἱς άτωσαν, καὶ ἱςάντων.	σῆτε,	σήτωσαν.	τίθ ετε,	τιθ έτωσαν, καὶ τιθέντων.
δυϊκ.	ἵς ατον,	ἱς άτων.	σῆτον,	σήτων.	τίθ ετον,	τιθ έτων.

400. Ἡ ἀπαρέμφατος καταλήγει εἰς ναι, καὶ πρὸ αὐτοῦ ἔχει τὸ χαρακτηριστικὸν φωνῆεν βραχὺ ἐν τῷ ἐνεστῶτι· ἐν τῷ β'. ἀορίστῳ ὅμως ἐκτείνει τὸ α εἰς η, τὸ ε εἰς ει, τὸ ο εἰς ου, τὸ ῠ εἰς ῡ· οἷον, ἱστάναι, τιθέναι, διδόναι, δεικνύναι· ἀόρ. β'. στῆναι, θεῖναι, δοῦναι, φῦναι.

ΣΗΜ. Τρεῖς β'. ἀόρ. ἐκτείνουσι τὸ ο εἰς ω καὶ ὄχι εἰς ου· ἔγνων γνῶναι, ἐβίων-βιῶναι, ἑάλων-ἁλῶναι.

401. Ἡ μετοχὴ κατάληξιν τῆς ὀνομαστικῆς ἔχει ντς, ντσα, ντ, ἥτις πάσχει τὰς ἐν τῷ 88 ἐδαφίῳ δηλωθείσας μεταβολάς· οἷον,

	(ἱσταντς)	(ἱσταντσα)	(ἱσταντ)
ὀνομ.	ἱστάς,	ἱστᾶσα,	ἱστάν.
γεν.	ἱστάντος,	ἱστάσης,	ἱστάντος.
	(τιθεντς)	(τιθεντσα)	(τιθεντ)
ὀνομ.	τιθείς,	τιθεῖσα,	τιθέν.
γεν.	τιθέντος,	τιθείσης,	τιθέντος.
	(διδοντς)	(διδοντσα)	(διδοντ)
ὀνομ.	διδούς,	διδοῦσα,	διδόν.
γεν.	διδόντος,	διδούσης,	διδόντος.
	(δεικνυντς)	(δεικνυντσα)	(δεικνυντ)
ὀνομ.	δεικνύς,	δεικνῦσα,	δεικνύν.
γεν.	δεικνύντος,	δεικνύσης,	δεικνύντος.

ΣΗΜ. Οἱ χρόνοι, ὅσοι δὲν ὑπάγονται εἰς τὸ θέμα τῶν εἰς μι, ἐν μὲν τῇ ἐνεργητικῇ καὶ μέσῃ φωνῇ ἐκτείνουσι τὸ ἴδιον ἑαυτῶν χαρακτηριστικὸν φωνῆεν, ἐν τῇ παθητικῇ ὅμως φυλάττουσι βραχύ· οἷον, δίδωμι, μέλ. (ἀπὸ τοῦ δόω) δώσω, ἀόρ. ἔδωκα, παρακ. δέδωκα, μέσ. μέλ. δώσομαι, παθ. μέλ. δοθήσομαι, ἀόρ. ἐδόθην, παρακ. δέδομαι, πλὴν τοῦ τέθειμαι, ἐτεθείμην, καὶ εἷμαι, εἵμην.

§. ξσ'. Σχηματισμὸς τῆς παθητικῆς καὶ μέσης φωνῆς τῶν εἰς μι.

402. Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τῆς παθητικῆς καὶ μέσης φωνῆς τῶν εἰς μι εἶνε αὐταὶ ἐκεῖναι τῶν ἄλλων θεμάτων, καὶ εἰς τὴν ῥίζαν ἐπισυνάπτονται, δίχως νὰ ἐκταθῇ τὸ χαρακτηριστικὸν φωνῆεν· οἷον, τίθε μαι,-σαι,-ται· στάω, ἵστα μαι,-σαι,-ται· δόω, δίδο μαι,-σαι,-ται.

403. Ἡ ὑποτακτικὴ ἔχει πρὸ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τὰ ἴδιά της ἐγκλιτικὰ φωνήεντα (392), καὶ ἐπ' αὐτῶν τονίζεται, ὡς συναιρουμένων μετὰ τοῦ βραχέος χαρακτηριστικοῦ φωνήεντος· οἷον, ἱστ ῶμαι,-ῇ,-ῆται· τιθ ῶμαι,-ῇ,-ῆται· διδ ῶμαι,-ῷ,-ῶται.

404. Ἡ εὐκτικὴ ἔχει πρὸ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων πάντοτε ι, συνηρημένον μετὰ τοῦ χαρακτηριστικοῦ φωνήεντος εἰς δίφθογγον, καὶ δι' αὐτὸ ἐπ' αὐτοῦ καὶ τονίζεται· οἷον, ἱς-α ι-μην=ἱς αίμην, ἱς-α-ιο=ἱς αῖο.

ΣΗΜ. Τὰ εἰς υμι δανείζονται ἐν τῇ παθητ. καὶ μέσῃ φωνῇ τοὺς εὐκτικοὺς καὶ ὑποτακτικοὺς σχηματισμοὺς ἀπὸ τῶν βαρυτόνων (397 Σημ.).

405. Ἡ προςακτική, ἡ ἀπαρέμφατος καὶ ἡ μετοχὴ ἔχουσι τὸ χαρακτηριστικὸν βραχὺ πρὸ τῶν καταλήξεων· οἷον, τίθ εσο-έσθω, τίθ εσθαι, τιθ έμενος· ἵς ασο-άσθω, ἵς ασθαι, ἱς άμενος.

ΣΗΜ. Τῆς τοῦ ἑνικοῦ β'. προσώπου καταλήξεως σαι τὸ σ ποτὲ δὲν ἐκθλίβεται, τῆς σο ὅμως πολλάκις, καὶ τότε συμβαίνει συναίρεσις (361)· οἷον Παρατατ. ἱστάμην, ἵστ ασο-ω. Προστ. ἵστα σο καὶ ἵστ ω. Εὐκτ. ἱστ αίμην, ἱστ αῖο. Παρατ. ἐτίθεσο-ου. Εὐκτ. τιθ είμην, τιθ εῖο.

§. ξβ'. Ἰδιαίτεραι παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν εἰς μι.

406. Τὰ εἰς υμι σχηματίζουσι πάντα σχεδὸν τὰ πρόσωπα καὶ πάντας τοὺς ἀριθμοὺς καὶ βαρυτόνως.

407. Τῶν εἰς μι ῥημάτων τὸ β'. καὶ γ'. πρόσ. τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὁριστικῆς, καὶ τὰ τρία ἑνικὰ πρόσωπα τοῦ παρατ. καὶ τὰ δεύτερα ἑνικὰ τοῦ ἐνεστ. τῆς προστακτικῆς πολλάκις σχηματίζονται καὶ περισπωμένως· οἷον, ἵστ ημι, ἱστ ᾶς,-ᾷ· τίθ ημι, τιθ εῖς,-εῖ· δίδ ωμι, διδ οῖς,-οῖ· παρατ. ἵστ ων, ας, α· ἐτίθ ουν, εις, ει· ἐδίδ ουν, ους, ου· προστ. ἵστ η, τίθ ει, δίδ ου.

408. Καὶ ἡ ὑποτ. καὶ εὐκτ. τῆς παθ. καὶ μέσ. φωνῆς τῆς β'. καὶ γ'. συζυγίας ἔχει σχηματισμούς τινας ἐκ τῶν εἰς ω βαρυτόνων· οἷον, τίθωμαι, τιθοίμην· δίδωμαι, διδοίμην. Ἡ α'. συζυγία δὲν ἔχει μὲν τοιοῦτον σχηματισμόν, ἀλλὰ τονίζεται ὡς βαρύτονος· οἷον, δύν ωμαι, δύν ῃ, δύν ηται· δυν αίμην, δύν αιο, δύν αιτο· ὀν αίμην, ὄν αιο, ὄν αιτο.

409. Πολλὰ ῥήματα σχηματίζουσι μόνον β'. ἀόρ. κατὰ τὰ εἰς μι· οἷον, βαίνω, ἔβην ἀπὸ τοῦ βάω· γιγνώσκω, ἔγνων ἀπὸ τοῦ γνόω· δύω, ἔδυν. Οἱ τοιοῦτοι β'. ἀόρ. φυλάττουσι τὴν ἔκτασιν τοῦ χαρακτῆρος ἐν πᾶσι τοῖς ἀριθμοῖς, καὶ ἐν τῇ προστ. καὶ ἐν τῇ ἀπαρεμφάτῳ· οἷον, ἔγνων, ἔγνως, ἔγνω· ἔγνωμεν, ἔγνωτε, ἔγνωσαν· ἔγνωμεν, ἔγνωτον, ἐγνώτην· γνῶθι, γνώτω· γνῶναι.

410. Πολλοὶ β'. ἀόρ. ἔχουσι μέσην σημασίαν· οἷον, ἔστην (ἐςάθην), ἔδυν (ἐβούτησα).

411. Ὁ ἐνεργ. καὶ μέσος ἀόρις. ά. τοῦ τίθημι, ἵημι, δίδωμι ἔχουσι χαρακτῆρα κ καὶ ὄχι σ, καὶ δὲν εἶνε εὔχρηστοι ἐκτὸς τῆς ὁριστικῆς· οἷον, ἔθηκα, ἐθηκάμην· ἧκα, ἡκάμην· ἔδωκα, ἐδωκάμην.

412. Ὁ ἕστηκα, παρακείμενος τοῦ ἵστημι, δασύνει τὴν συλλαβικὴν αὔξησιν ε, καὶ ἔχει σημασίαν μέσην. Ὡς ἐνεργητικὸς δὲ παρακ. τοῦ ἵστημι εὑρίσκεται ἐν τῷ παρακμάζοντι ἑλληνισμῷ τὸ ἕστακα.

413. Τὰ δυϊκ. καὶ πληθ. τοῦ ἕστηκα καὶ ἑστήκειν συγκόπτονται ἀπὸ τοῦ Ἰωνικοῦ καθαροκαταλήκτου καὶ βραχυπαραλήκτου σχηματισμοῦ ἕστ αα, ἑστ άειν, καὶ οὕτω γίνονται ὁμοιοσχημάτιστα μετὰ τοῦ συστοίχου των ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ.

Παρακ.	πληθ.	ἕς αμεν,	ἕς ατε,	ἑς ᾶσι.
	δυϊκ.	ἕς αμεν,	ἕς ατον,	ἕς ατον.
Ὑποτ.	ἑνικ.	ἑς ῶ,	ἑς ῇς,	ἑς ῇ, κτλ.
Εὐκτ.	ἑνικ.	ἑς αίην,	ἑς αίης,	ἑς αίη, κτλ.
Προστ.	ἑνικ.	ἕς αθι,	ἑς άτω, κτλ.	
Ἀπαρέμφ.	ἑνικ.	ἑς άναι.		
Μετοχ.	ἀρσ.	ἑς αὼς=ώς, γεν.-ῶτος.		
	θηλ.	ἑς ῶσα-ώσης.		
	οὐδ.	ἑς αὸς=ώς, γεν.-ῶτος.		
Ὑπερσ.	πληθ.	ἕς αμεν,	ἕς ατε,	ἕς ασαν.
	δυϊκ.	ἕς αμεν,	ἕς ατον,	ἑς άτην.

ΣΗΜ. Τὴν τοιαύτην συγκοπὴν πάσχουσι καὶ ἄλλοι τινὲς εἰς ηκα καὶ κατὰ συστολὴν εἰς ά α παρακείμενοι, οἵτινες τότε κλίνονται, καθὼς ὁ ἕστηκα. Τοιοῦτος εἶνε μάλιστα ὁ τέθνηκα· οἷον, Ὁριστ. τέθν αμεν,-ατε,-ᾶσιν, τέθν αμεν,-ατον,-ατον. Εὐκτ. τεθν αίην,-αίης,-αίη. Προστ. τέθν αθι,-άτω. Ἀπαρέμφ. τεθνάναι. Μετοχὴ τεθνεώς,-εῶσα,-εώς.

414. Ὁ ἐνεργ. καὶ παθητ. παρακ. τοῦ τίθημι καὶ ἵημι, ἐκτείνει τὸ χαρακτηριστικὸν ε εἰς ει· οἷον, τέθεικα, τέθειμαι· εἷκα, εἷμαι.

ΕΝΕΡΓΗ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ.		ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστ.	ἵστ ημι,-ης,-ησι. αμεν,-ατε,-ᾶσι. αμεν,-ατον,-ατον.	ἱστ ῶ,-ῇς,-ῇ. ῶμεν,-ῆτε,-ῶσι. ῶμεν,-ῆτον,-ῆτον.
Παρατ.	ἵστ ην,-ης,-η. αμεν,-ατε,-ασαν. αμεν,-ατον,-άτην.	
Ἀόρ. β'.	ἔστ ην,-ης,-η. ημεν,-ητε,-ησαν. ημεν,-ητον,-ήτην.	στ ῶ,-ῇς,-ῇ. ῶμεν,-ῆτε,-ῶσι. ῶμεν,-ῆτον,-ῆτον.
Μέλ. ά.	στή σω,-εις,-ει.	λείπει.
Ἀόρ. ά.	ἔστη σα,-σας,-σε.	στή σω,-σῃς,-σῃ.
Παρακ.	ἕστη κα,-κας,-κε.	περὶ τοῦ πληθ. καὶ δυϊκοῦ καὶ τῶν ἄλ
Ὑπερσ.	ἑ(ἱ)στή κειν,-κεις,-κει.	

ΠΑΘΗΙ

Ἐνεστ.	ἵστ αμαι,-σαι,-ται. άμεθα,-ασθε,-ανται. άμεθον,-ασθον,-ασθον.	ἱστ ῶμαι,-ῇ,-ῆται. ώμεθα,-ῆσθε,-ῶνται. ώμεθον,ῆσθον,-ῆσθον.
Παρατ.	ἱστ άμην,-ασο,-ατο. άμεθα,-ασθε,-αντο. άμεθον,-ασθον,-άσθην.	

Παθ. μέλ. στα θήσομαι,-σῃ,-σεται κτλ.
Παθ. ἀόρ. ἐστά θην,-θης,-θη κτλ.
Παρακ. ἕστα μαι,-σαι,-ται κτλ.
Ὑπερσ. ἑστά μην,-σο,-το κτλ.
Μέσ. μέλ. στή σομαι,-σῃ,-σεται κτλ.
Μέσ. ἀόρ. ά. ἐστη σάμην,-σω,-σατο κτλ.

συζυγίας τῶν εἰς μι.

ΤΙΚΑ.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΗ.
ἱς αἱην,-αἱης,-αἱη. αἱημεν,-αἱητε,-αἱησαν καὶ αἶμεν,-αἶτε,-αἶεν. αἱημεν,-αἱητον,-αιήτην καὶ αἶμεν,-αἶτον,-αἱτην.	ἵς (αθι) η,-άτω. ἵς ατε,-άτωσαν καὶ άντων. ατον,-άτων.	ἱς ἀναι.	ἱς ἀς-άντος, ἆσα-άσης, ἀν-άντος.
ς αἱην,-αἱης,-αἱη. αἱημεν,-αἱητε,-αἱησαν καὶ αἶμεν,-αἶτε,-αἶεν. αἱημεν,-αἱητον,-αιήτην καὶ αἶμεν,-αἶτον,-αἱτην.	ς ἦθι,-ἡτω. ἦτε,-ήτωσαν καὶ άντων. ἦτον,-ήτων.	ς ἦναι.	ς άς-άντος, ς ἆσα-άσης, ς άν-άντος.
ςή σοιμι,-σοις,-σοι.	λείπει.	ςή σειν.	ςήσων,-σουσα,-σον.
ςή σαιμι,-σαις,-σαι.	ςῆ σον,-σάτω.	ςῆ σαι.	ςή σας,-σασα,-σαν.

λων ἐγκλίσεων καὶ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακ. καὶ ὑπερσ. ἰδὲ τὸ 413 ἐδάφ.

ΤΙΚΑ.

ἱς αἱμην,-αῖο,-αῖτο. αἱμεθα,-αῖσθε,-αῖντο. αἱμεθον,-αῖσθον,-αἱσθην.	ἵς ασο (καὶ ω),-άσθω. ασθε,-άσθωσαν καὶ άσθων. ασθον,-άσθων.	ἵς ασθαι.	ἱς άμενος, αμένη, άμενον.

416. §. ξδ'. *Παράδειγμα τῆς Β'*

ΕΝΕΡΓΗ

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστ.	τίθ ημι,-ης,-ησι.	τιθ ῶ,-ῇς,-ῇ.
	εμεν,-ετε,-εῖσι καὶ-έασι.	ῶμεν,-ῆτε,-ῶσι.
	εμεν,-ετον,-ετον.	ῶμεν,-ῆτον,-ῆτον.
Παρατ.	ἐτίθ ην,-ης,-η.	
	εμεν,-ετε,-εσαν.	
	εμεν,-ετον,-έτην.	
Ἀόρ. β'.	ἔθ ην,-ης,-η.	θ ῶ,-ῇς,-ῇ.
	εμεν,-ετε,-εσαν.	ῶμεν,-ῆτε,-ῶσι.
	εμεν,-ετον,-έτην.	ῶμεν,-ῆτον,-ῆτον.

Μέλ. ά. θή σω.
Ἀόρ. ά. ἔθη κα.
Παρακ. τέθει κα.
Ὑπερσ. ἐτεθεί κειν.

ΠΑΘΗ

Ἐνεστ.	τίθ εμαι,-εσαι,-ται.	τιθ ῶμαι,-ῇ,-ῆται.
	έμεθα,-εσθε,-ενται.	ώμεθα,-ῆσθε,-ῶνται.
	έμεθον,-εσθον,-εσθον.	ώμεθον,-ῆσθον,-ῆσθον.
Παρατ.	ἐτιθ έμην,-εσο,-ετο.	
	έμεθα,-εσθε,-εντο.	
	έμεθον,-εσθον,-έσθην.	
Ἀόρ. β'.	ἐθ έμην,-(εσο) ου,-ετο.	θ ῶμαι,-ῇ,-ῆται.
	έμεθα,-εσθε,-εντο.	ώμεθα,-ῆσθε,-ῶνται.
	έμεθον,-εσθον,-έσθην.	ώμεθον,-ῆσθον,-ῆσθον.

Παθ. μέλ. τε θήσομαι.
Ἀόρ. ά. ἐτέ θην.
Παρακ. τέθει μαι.
Ὑπερσ. ἐτεθεί μην.
Μέσ. μέλ. θή σομαι.
Μέσ. ἀόρ. ά. ἐθη κάμην.

συζυγίας τῶν εἰς μι.

ΤΙΚΑ.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΗ.
τιθ είην,-είης,-είη. είημεν,-είητε,-είησαν. είημεν,-είητον,-ειήτην καὶ συγκοπῇ εἶμεν,-εἶτε,-εἶεν. εἶμεν,-εἶτον,-είτην.	τίθ(ετι)ει,-έτω. έτε-έτωσαν καὶ έντων. ετον,έτων.	τιθ έναι.	τιθ είς,-εῖσα,-έν.
θ είην,-είης,-είη. κτλ. ὡς ὁ ένεστώς.	θ (έτι) ές,-έτω. κτλ. ὡς ὁ ένες.	θ εἶναι.	θ είς,-εῖσα,-έν.

ΤΙΚΑ.

τιθ είμην,-εῖο,-εῖτο. είμεθα,-εῖσθε,-εῖντο. είμεθον,-εῖσθον,-είσθην.	τίθ εσο,-έσθω. έσθε,-έσθωσαν καὶ -έσθων. εσθον,-έσθων.	τίθ εσθαι.	τιθ έμενος, εμένη, έμενον.
θ είμην,-εῖο,-εῖτο. είμεθα,-εῖσθε,-εῖντο. είμεθον,-εῖσθον,-είσθην.	θ (έσο)οῦ,-έσθω έσθε,-έσθωσαν καὶ-έσθων. έσθον,-έσθων.	θ έσθαι.	θ έμενος, εμένη, έμενον.

417. §. ξέ. *Παράδειγμα τῆς Γ'.*

ΕΝΕΡΓΗ

	ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστ.	δίδ ωμι,-ως,-ωσι. ομεν,-οτε,-οῦσι καὶ-όασι. ομεν,-οτον,-οτον.	διδ ῶ,-ῷς,-ῷ. ῶμεν,-ῶτε,-ῶσι. ῶμεν,-ῶτον,-ῶτον.
Παρατ.	ἐδίδ ων,-ως,-ω. ομεν,-οτε,-οσαν. ομεν,-οτον,-ότην.	
Ἀόρ. β'.	ἔδ ων,-ως,-ω. ομεν,-οτε,-οσαν. ομεν,-οτον,-ότην.	δ ῶ,-ῷς,-ῷ. ῶμεν,-ῶτε,-ῶσι. ῶμεν,-ῶτον,-ῶτον.

Μέλ. δώ σω.
Ἀόρ. ά. ἔδω κα.
Παρακ. δέδω κα.
Ὑπερσ. ἐδεδώ κειν.

ΠΑΘΗΤΙΚΑ

Ἐνεστ.	δίδ ομαι,-οσαι,-οται. όμεθα,-οσθε,-ονται. όμεθον,-οσθον,-οσθον.	διδ ῶμαι,-ῷ,-ῶται. ώμεθα,-ῶσθε,-ῶνται. ώμεθον,-ῶσθον,-ῶσθον.
Παρατ.	ἐδιδ όμην,-οσο(ου),-οτο. όμεθα,-οσθε,-οντο. όμεθον,-οσθον,-όσθην.	
Μέσ. ἀόρ. β'.	ἐδ όμην,-(οσο)ου,-οτο. όμεθα,-οσθε,-οντο. όμεθον,-οσθον,-όσθην.	δ ῶμαι,-ῷ,-ῶται. ώμεθα,-ῶσθε,-ῶνται. ώμεθον,-ῶσθον,-ῶσθον.

Παθ. μέλ. δο θήσομαι.
Παθ. ἀόρ. ά. ἐδό θην.
Παρακ. δέδο μαι.
Ὑπερσ. ἐδεδό μην.

συζυγίας τῶν εἰς μι.

ΤΙΚΑ.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΗ.
διδ οίην,-οίης,-οίη. οίημεν,-οίητε,-οίησαν. οίημεν,-οίητον,-οιήτην καὶ οῖμεν,-οῖτε,-οῖεν. οῖμεν,-οῖτον,-οίτην.	δίδ (οθι)ου,-ότω. οτε,-ότωσαν καὶ όντων. οτον,-ότων.	διδ όναι.	διδ ούς,οῦσα,όν.
δ οίην,-οίης,-οίη. οίημεν,-οίητε,-οίησαν. οίημεν,-οίητον,-οιήτην καὶ οῖμεν,-οῖτε,-οῖεν. οῖμεν,-οῖτον,-οίτην.	δ (όθι)ός,-ότω. ότε,-ότωσαν καὶ όντων. ότον,-ότων.	δ οῦναι.	δ ούς, οῦσα, όν.

ΚΑΙ ΜΕΣΑ.

διδ οίμην,-οῖο,-οῖτο. οίμεθα,-οῖσθε,-οῖντο. οίμεθον,-οῖσθον,-οίσθην.	δίδοσο (ου),-όσθω οσθε,-όσθωσαν καὶ-όσθων. οσθον,-όσθων.	δίδ οσθαι.	διδ όμενος, ομένη, όμενον.
δ οίμην,-οῖο,-οῖτο. οίμεθα,-οῖσθε,-οῖντο. οίμεθον,-οῖσθον,-οίσθην.	δ (όσο)οῦ,-όσθω. όσθε,-όσθωσαν καὶ -όσθων. όσθον,-όσθων.	δ όσθαι.	δ όμενος, ομένη, όμενον.

418. §'. ξς'. *Παράδειγμα τῆς Δ'.*

ΕΝΕΡΓΗ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστ. δείκν ῡμι,-ῡς,-ῡσι. ῠμεν,-ῠτε,-ῡσι καὶ -ύᾱσι. ῠμεν,-ῠτον,-ῠτον.	δεικνύ ω,-ῃς,-ῃ. κτλ. κατὰ τὰ βαρύτονα.
Παρατ. ἐδείκν ῡν,-ῡς,-ῡ. ῠμεν,-ῠτε,-ῠσαν. ῠμεν,-ῠτον,-ύτην.	

Μέλ. δεί ξω,-εις,-ει.
Ἀόρ. ἔδει ξα,-ας,-ε.
Παρακ. δέδει χα,-ας,-ε.
Ὑπερσ. ἐδεδεί χειν,-εις,-ει. κτλ. κατὰ τὰ βαρύτονα.

ΠΑΘΗΤΙΚΑ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ.	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ.
Ἐνεστ. δείκν υμαι,-υσαι,-υται. ύμεθα,-υσθε,-υνται. ύμεθον,-υσθον,-υσθον.	δεικνύ ωμαι, ῃ,-ηται. ώμεθα,-ησθε,-ωνται. ώμεθον,-ησθον,-ησθον.
Παρατ. ἐδεικν ύμην,-υσο,-υτο. ύμεθα,-υσθε,-υντο. ύμεθον,-υσθον,-ύσθην.	

Παθ. μέλ. δειχθ ήσομαι,-ήσῃ,-ήσεται.
Παθ. ἀόρ. ἐδείχθ ην,-ης,-η.
Παρακ. δέδει γμαι,-ξαι,-κται.
Ὑπερσ. ἐδεδεί γμην,-ξο,-κτο.
Μέσ. μέλ. δείξ ομαι,-ξῃ,-ξεται.
Μέσ. ἀόρ. ἐδειξ άμην,-ω,-ατο. κτλ. κατὰ τὰ βαρύτονα.

συζυγίας τῶν εἰς μι.

ΤΙΚΑ.

ΕΥΚΤΙΚΗ.	ΠΡΟΣΤΑΚΤ.	ΑΠΑΡ.	ΜΕΤΟΧΗ.
δεικνύ οιμι,-οις,-οι. κτλ. ώς τὰ βαρύτονα.	δείκν(ῠθι)ῡ,-ύτω. υτε,-ύτωσαν. καὶ-ύντων. υτον,-ύτων.	δεικν ύναι	δεικν ύς, ῦσα, ύν.

ΚΑΙ ΜΕΣΑ.

δεικνυ οίμην,-οιο,-οιτο. οίμεθα,-οισθε,-οιντο. οίμεθον,-οισθον,-οίσθην.	δείκν υσο,-ύσθω. υσθε,-ύσθωσαν καὶ-ύσθων. υσθον,-ύσθων.	δείκνυσθαι	δεικν ύμενος, υμένη, ύμενον.

§. ξζ΄. Ἐλλιπῆ τινα ῥήματα εἰς μι.

419. Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἀνωμάλων εἰς μι ῥημάτων εἶνε καί τινα πολύχρηστα, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν ἀνωμαλωτάτους σχηματισμούς. Τοιαῦτα δὲ εἶνε.

Α΄. εἰμὶ (εἶμαι). Β΄. εἶμι (πορεύομαι). Γ΄. ἵημι (πέμπω, ῥίπτω). Δ΄. φημὶ (λέγω). Ε΄. κεῖμαι (κοίτομαι.).

420. Α΄. Τὸ εἰμὶ ἐν πάσαις μὲν ταῖς γλώσσαις εἶνε ἀρχαιότατον, πολυχρηστότατον καὶ δι' αὐτὸ ἀνωμαλώτατον· ἀλλ' ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἔμεινεν ἐλλιπέστατον, καὶ διότι δὲν μετεχειρίζοντο αὐτὸ οἱ Ἕλληνες πρὸς σχηματισμὸν πολλῶν χρόνων τῶν ἰδίων ῥημάτων, καθὼς ἄλλα ἔθνη, καὶ διότι ἀντ' αὐτοῦ ἐδύναντο νὰ μεταχειρίζωνται πολλάκις ἄλλα ῥήματα, καθὼς τὸ γίγνομαι, μέλλω, τυγχάνω.

Παράδειγμα.

Ἐνεστώς.

Ὁριστ.	ἑνικ.	εἰμί,	(εἶς) εἶ,	ἐστί.
	πληθ.	ἐσμέν,	ἐστέ,	εἰσί.
	δυϊκ.	ἐσμέν,	ἐστόν,	ἐστόν.
Ὑποτακτ.	ἑνικ.	ὦ,	ᾖς.	ᾖ.
	πληθ.	ὦμεν,	ἦτε,	ὦσι.
	δυϊκ.	ὦμεν,	ἦτον,	ἦτον.
Εὐκτικ.	ἑνικ.	εἴην,	εἴης,	εἴη.
	πληθ.	εἴημεν,	εἴητε,	εἴησαν ἢ εἶεν.
	δυϊκ.	εἴημεν,	εἴητον,	εἰήτην.
Προστ.	ἑνικ.	ἴσθι ἢ	ἔσο,	ἔστω ἢ ἤτω.
			ἔστον,	ἔστων.
			ἔστε,	ἔστωσαν. Ἀπαρέμ. εἶναι.
			Μετοχή.	ὤν, οὖσα, ὄν.

Παρατ. ἦν, ἦς, ἦ ἢ ἦν· πληθ. ἦμεν. ἦτε ἢ ἦστε, ἦσαν· δυϊκ. ἦμεν, ἦτον ἢ ἦστον, ἤτην ἢ ἤστην.

Μέλ. ἔσομαι, ἔσῃ, ἔσεται ἢ ἔσται κτλ. Εὐκτ. ἐσοίμην, ἔσοιο, ἔσοιτο κτλ. Ἀπαρέμφ. ἔσεσθαι. Μετοχ. ἐσόμενος.

ΣΗΜ. ά. Τὸ εἶ γίνεται ἀπὸ τοῦ ἀῤῥήτου ἔμαι (361 σημ.), τοῦ ὁποίου σχηματισμοὶ εὔχρηστοι εἶνε 1) τοῦ ἐνεστῶτος τὸ ἐστόν, ἐστόν, ἐστὲ καὶ πάντες οἱ τῆς προς. πλὴν τοῦ ἴσθι καὶ ἤτω. 2) τοῦ παρατατικοῦ τὸ ὀλίγον εὔχρηστον ἤμην, καὶ τὸ δυϊκ. β. καὶ γ΄. καὶ τὸ πληθ. β΄. πρόσωπον. 3) ὁ μέλλων ὅλος.

ΣΗΜ. β΄. Τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τοῦ ἐνεστ. καὶ παρατατ. ἔμαι, ἤμην, μόνη ἀνωμαλία ἀπαντᾶται τὸ τ ἀντὶ τοῦ θ.

ΣΗΜ. γ′. Τὸ ἴσθι εἶνε ἀπὸ τοῦ ἀῤῥήτου ἔθι μετὰ τοῦ ἐπιτατικοῦ σ, καθὼς τὸ ἴσχω ἀπὸ τοῦ ἔχω.

ΣΗΜ. δ′. Τὸ ἑνικ. β′. πρόσ. τοῦ παρατ. ἦς ἀπαντᾶται παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς καὶ ἦσθα κατὰ πρόσληψιν τοῦ θα, ἥτις γίνεται καὶ ἐν τῷ ἔφησθα, ᾔεισθα, (οἶδασθα καὶ κατὰ συγκοπὴν) οἶσθα, ᾔδεισθα.

ΣΗΜ. ε′. Τοὺς ἄλλους χρόνους τὸ ὑπαρκτικὸν δανείζεται ἀπὸ τοῦ γίνομαι· π. χ. Παρακ. γέγονα, Ὑπερσ. ἐγεγόνειν, Ἀόρ. ἐγενόμην.

ΣΗΜ. ϛ′. Τὸ εἰμὶ ἐγκλίνεται (51) μόνον, ὅταν συνδέῃ κατηγορούμενον μετὰ ὑποκειμένου· οἷον, οἱ ἀγαθοὶ ἀεὶ ἀγαθοί εἰσιν. Ὅταν ὅμως σημαίνῃ ὕπαρξιν, τότε ὀρθοτονεῖται· οἷον, ἀεὶ εἰμί.—Τὸ ἐστὶ παροξύνεται, ὅταν σημαίνῃ ὕπαρξιν, ἢ ἦνε συνώνυμον τοῦ ἔξεστιν, ἢ ἦνε προτάσεως ἀρκτικόν, ἢ ἔχῃ πρὸ ἑαυτοῦ τὸ οὐ, μή, εἰ, ἀλλά, ὡς, καί.—Τὸ εἰμί, συνθετόμενον, ἀναβιβάζει τὸν τόνον ἐπὶ τῆς προθέσεως· φυλάττει δὲ τὸν τόνον, ὅπου τὸν ἔχει καὶ τὸ ἁπλοῦν, 1) ὁ παρατατικός· οἷον, παρῆν. 2) τὰ ὑποτακτικά, καὶ τὸ γ′. πληθ. πρόσωπον τῆς εὐκτικῆς· οἷον. παρῶ, παρεῖεν. 3) τὸ ἑνικ. γ′. πρόσ. τοῦ μέλλοντος· οἷον, παρέσται. 4) τὸ ἀπαρέμφ. καὶ ἡ μετοχή· οἷον, παρεῖναι, παρὼν—παροῦσα—παρόν.

421. Β′. Τὸ εἶμι (πορεύομαι) γίνεται ἀπὸ τοῦ ἴω, καὶ ἐν τοῖς ἑνικ. τοῦ ἐνεστ. ἐκτείνει τὸ ι εἰς ει, ἀλλοῦ δὲ τὸ συστέλλει πάλιν, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ εἰς μι ῥήματα.

	Ὁριστική.			
Ἐνεστ.	ἑνικ.	εἶμι,	(εἶς) εἶ,	εἶσι.
	πληθ.	ἴμεν,	ἴτε,	ἴασι.
	δυϊκ.	ἴμεν,	ἴτον,	ἴτον.
Ὑποτ.		ἴω,	ἴῃς,	ἴῃ, κτλ.
Εὐκτ.		ἴοιμι,	ἴοις,	ἴοι, κτλ.
			καὶ	
		ἰοίην,	ἰοίης,	ἰοίη, κτλ.
Προστ.			ἴθι,	ἴτω.
			ἴτε,	ἴτωσαν καὶ ἰόντων.
			ἴτον,	ἴτων.
Ἀπαρ.			ἰέναι.	Μετοχ. ἰών.
Παρατ.	ἑνικ.		ᾔειν	ἢ ᾔα ἢ ᾖα.
			ᾔεις	ἢ ᾔεισθα.
			ᾔει	ἢ ᾔειν.
	Πληθ.		ᾔειμεν	ἢ ᾖμεν.
			ᾔειτε	ἢ ᾖτε.
			ᾔεισαν	ἢ ᾖσαν.
	δυϊκ.		ᾔειμεν	ἢ ᾖμεν.
			ᾔειτον	ἢ ᾖτον.
			ᾐείτην	ἢ ᾔτην.

ΣΗΜ Τούτου ὁ μέσ. ἐνεστ. ἵεμαι καὶ παρατατ. ἱέμην (ἐπείγομαι, σπεύδω) ἔχει τὸ ε κατ' ἐπένθεσιν, καθὼς καὶ τὸ ἀπαρέμφ. ἱέναι. — Ἡ μετοχὴ ἰὼν τονίζεται ὡς 6'. ἀόρ. καθὼς τὸ κιὼν καὶ ἐών, μετοχαὶ τοῦ κίω καὶ εἰμί.—Τὸ ἤϊα λέγουσι παρακείμενον, καὶ τὸ ᾔειν ὑπερσυντελικόν· ὅμως ἀμφότεροι εἶνε παρατατικοῦ ἀνώμαλοι σχηματισμοί. — Περὶ τοῦ ᾔεισθα ἰδὲ τὴν δ'. σημ. τοῦ 420 ἐδαφίου.

422. Γ'. Τὸ ἵημι (πέμπω, ῥίπτω) κλίνεται καθὼς τὸ τίθημι, καὶ σπανιώτατα μὲν ἀπαντᾶται ἁπλοῦν, συχνότατα δὲ σύνθετον· οἷον, ἀφίημι, ἐφίημι, μεθίημι ξυνίημι, προΐημι κτλ. Τούτου ἐκθέτομεν τοὺς σχηματισμούς, ὅσοι διαφέρουσιν ὁπωσοῦν τῶν τοῦ τίθημι.

Ἐνεργητικὴ φωνή.

Ἐνεστ. Ὁριστ. ἵημι, ἵης κτλ. πλ. γ'. ἱᾶσι ἢ ἱεῖσι.
Ὑποτ. ἱῶ. Εὐκτ. ἱείην. Προστ. ἵεθι καὶ συνηθέστερον ἵει.
Ἀπαρ. ἱέναι. Μετοχ. ἱείς.
Παρατ. ἵην ἢ ἵουν (συνθ. ἀφίουν ἢ ἠφίουν) ἢ ἵειν (συνθ. προΐειν, ἀφίειν) πληθ. γ'. ἀ(ἠ)φίεσαν.
Παρακ. εἷκα Ὑπερσ. εἵκειν. Μέλ. ἥσω. Ἀόρ. α'. ἧκα.
Ἀόρ. β'. (ἑνικ. ἄχρηστα).
πληθ. ἕμεν, ἕτε, ἕσαν.
δυϊκ. ἕμεν, ἕτον, ἕτην.
καὶ συνήθως μετ' αὐξήσεως·
εἷμεν, εἷτον, εἵτην.
εἷμεν, εἷτε, εἷσαν.
Ὑποτ. ᾧ, ᾗς, ᾗ, κτλ.
Εὐκτ. εἵειν, εἵης, εἵη, κτλ.
Προστ. ἕς, ἕτω, Ἀπαρ. εἶναι. Μετοχ. εἷς, εἷσα ἕν.

Παθητικὴ φωνή.

Ἐνεστ. ἵεμαι. Παρατ. ἱέμην. Παρακ. εἷμαι, (τούτου πληθ. γ'. πρόσ. τῆς ὑποτακτικῆς εἶναι τὸ ἀφέωνται, πάντη ἄγνωστος σχηματισμὸς παρὰ τοῖς δοκίμοις). Ὑπερ. εἵμην.
Μέλ. ἑθήσομαι, Ἀόρ. ἕθην (καὶ συνήθως μετ' αὐξήσ.) εἵθην.

Μέση φωνή.

Μέλ. ἥσομαι. Ἀόρ. α'. ἡκάμην.
Ἀόρ. ἕμην (καὶ μετ' αὐξήσ.) εἵμην. Ὑποτ. ὧμαι. Εὐκτ. εἵμην.
Προσ. οὗ, Ἀπαρέμ. ἕσθαι, Μετοχ. ἕμενος.

423. Τοῦ ἵημι ὁ παθ. παρακείμενος ἔχει καὶ τὸν σχηματισμὸν ἧμαι, ὅστις σημαίνει ἔστειλα ἢ ἔβαλα ἐμαυτὸν κάτω, ἤγουν κάθημαι.

Παράδειγμα.

Παρακ. ἧμαι, ἧσαι, ἧσται, κτλ. πληθ. γ'. ἧνται.
Ὑπερσ. ἥμην, ἧσο, ἧστο. κτλ. πληθ. γ'. ἧντο.
ἧσο, ἥσθω, κτλ. Ἀπαρέμ. ἧσθαι. Μετ. ἥμενος.

424. Ὁ σχηματισμὸς οὗτος εὐχρηστότερος εἶναι σύνθετος, καὶ τότε οὐδὲ τὸ γ'. πρόσωπον προσλαμβάνει τὸ σ' τὸ τοῦ Ὑπερσυντ. ὅμως τὸ προσλαμβάνει, ἐὰν προφέρηται ἀναυξήτως· οἷον,

κάθημαι, κάθησαι, κάθηται.
ἐκαθήμην, ἐκάθησο, ἐκάθητο.
καὶ
καθήμην, καθῆσο, καθῆστο (καὶ καθῆτο).

Ὑποτακ. κάθωμαι, καὶ ὀρθότερον καθῶμαι. Εὐκτ. καθήμην καὶ ὀρθότερον καθοίμην. Προς. κάθησο, καθήσθω. Ἀπαρέμφ. καθῆσθαι. Μετοχ. καθήμενος. — Μεταγενέστεροι συγγραφεῖς μεταχειρίζονται τὸν σχηματισμὸν κάθῃ καὶ προστ. κάθου. — Οἱ λοιποὶ χρόνοι ἀναπληροῦνται ἀπὸ τοῦ καθέζομαι.

425. Δ'. Τὸ φημὶ γίνεται ἀπὸ τῆς ῥίζης φα (φάω), κλίνεται κατὰ τὸ ἵστημι καὶ ἔχει εὐχρήστους τοὺς ἑξῆς σχηματισμούς.

Ἐνεστ.

Ὁριστ.	ἑνικ.	φημί,	φής,	φησί.	
	πληθ.	φαμέν,	φατέ,	φασί.	
	δυϊκ.	φαμέν,	φατόν,	φατόν.	
Ὑποτ.		φῶ,	φῇς,	φῇ.	κτλ.
Εὐκτ.		φαίην,	φαίης,	φαίη,	κτλ.
Προστ.			φάθι,	φάτω,	κτλ.
Ἀπαρέμφ.		φάναι.			
Μετοχ.		φάς,	φᾶσα,	φάν.	

Παρατ. καὶ ἀόρ. β'.

	ἑνικ.	ἔφην,	ἔφης ἢ	ἔφησθα, ἔφη.
	πληθ.	ἔφαμεν,	ἔφατε.	ἔφασαν.
	δυϊκ.	ἔφαμεν,	ἔφατον,	ἐφάτην.
Μέλ.		φήσω.	Ἀόρ.	ἔφησα.

Μέσον.

Ἐνεστ.	Ἀπαρ.	φάσθαι	Μετοχ.	φάμενος.
Παρατ.		Ἐφάμην,	ἔφασο,	ἔφατο.

Παθητ.

Παρακ. Προστ. πεφάσθω. Μετ. πεφασμένος.

ΣΗΜ. Περὶ τοῦ ἔφησθα ἰδὲ 420 Σημ. δ'.—Εὑρίσκονται σχηματισμοὶ τούτου δίχως τοῦ ἀρχτικοῦ φ. 1) ἠμὶ (λέγω ἐγώ), τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται παρενθετικῶς, ἐπαναλαμβάνοντες ζωηρῶς λόγον. 2) ἦν καὶ ἦ, διαλογικῶς μόνον εἰς ταύτας τὰς φράσεις «ἦν δ' ἐγώ, ἦ δ' ὅς.» — Τὸ φῄς (τὸ ὁποῖον ἀπαντᾶται καὶ φής, κακῶς ὅμως) δὲν ἐγκλίνεται (51), οὐδ' ἐν τῇ συνθέσει ἀναβιβάζει τὸν τόνον του· οἷον, ἀντίφημι ἀντιφῄς, σύμφημι-συμφῄς.

426. Ε'. Τὸ κεῖμαι γίνεται ἀπὸ τοῦ ἀῤῥήτου κείομαι κατὰ συγκοπὴν τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος, κλίνεται κατὰ τὸ τίθεμαι, καὶ ἔχει εὐχρήστους τοὺς ἑξῆς σχηματισμούς· ἐν δὲ τῇ ὑποτακτικῇ καὶ εὐκτικῇ ἐγκλίσει ἔχει μόνον τὸ ἑνικὸν καὶ πληθ. γ'. πρόσωπον.

Ὁρισ.	Κεῖμαι,	κεῖσαι,	κεῖται.	κτλ
Ὑποτ.			κέηται.	
			κέωνται.	
Εὐκτ.			κέοιτο.	
			κέοιντο.	
Προστ.		κεῖσο,	κείσθω,	κτλ.
Ἀπαρέμ.		κεῖσθαι.		
Μετοχ.	κείμενος,	κειμένη,	κείμενον.	
Παρατ.	ἐκείμην,	ἔκεισο,	ἔκειτο,	κτλ.
Μέλ.	κείσομαι,	κείσῃ,	κείσεται,	κτλ.
Σύνθ.	κατάκειμαι	κατάκεισο,	ἀλλ' Ἀπαρ. κατακεῖσθαι.	

§. ξη'. Περὶ τῆς τῶν ῥημάτων ἀνωμαλίας.

427. Τὸ ῥῆμα γίνεται ἀνώμαλον, ὅταν ἡ ῥίζα του μετασχηματίζηται, προσλαμβάνουσα νέα γράμματα, ἢ μεταβάλλουσα τὰ ἀρχῆθεν οἰκεῖά της.

428. Τὰ προσλαμβανόμενα δὲ γράμματα εἶνε φωνήεντα ἢ σύμφωνα, καὶ ἢ ἓν ἢ καὶ περισσότερα. Ταῦτα δὲ ἐκτείνουσι τὴν ῥίζαν ἢ κατὰ χρόνον ἢ κατὰ τὸ ποσὸν τῶν συλλαβῶν.

ΣΗΜ. Ὁ τοιουτότροπος μετασχηματισμὸς τῶν ῥημάτων κατ' ἀρχὰς μετέβαλλε καὶ τὴν σημασίαν αὐτῶν, καθὼς τοῦτο φαίνεται καὶ ἐξ ἄλλων γλωσσῶν, μάλιστα δὲ ἀνατολικῶν, καὶ ἐξ ὀλίγων τινῶν παραδειγμάτων αὐτῆς τῆς Ἑλληνικῆς, καθὼς πολεμέω (κάμνω ἢ ἔχω πόλεμον), πολεμίζω (καταπολεμῶ), πολεμόω (κάμνω τινὰ πολέμιον)· πλουτῶ (εἶμαι ἢ γίνομαι πλούσιος), πλουτίζω (κάμνω τινὰ πλούσιον)· χρυσῶ (χρυσώνω), χρυσίζω (φαίνομαι ὡς χρυσός). Ἀλλ' οἱ περισσότεροι τῶν τοιούτων μεταπλασμῶν δὲν ἔχουσι πλέον τὴν διάφορον ἐκείνην σημασίαν, ἀλλὰ συνεχωνεύθησαν πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἔγειναν διάφοροι τύποι πρὸς δήλωσιν τῆς αὐτῆς ἰδέας· οἷον, ἐρύκω καὶ ἐρυκάνω, φεύγω καὶ φυγγάνω, φλέγω καὶ φλεγέθω, δάρθω καὶ δαρθέω καὶ δαρθάνω, καὶ ἄλλα πάμπολλα.

§. ξθ'. Περὶ τοῦ α καὶ τῶν εἰς αὐτὸ προσθετομένων γραμμάτων.

429. Τὸ α ἐκτείνεται εἰς αι· οἷον, κλάω-κλαίω, κάω-καίω, νάω-ἀποναίω (ἀποικίζω).

430. Εἰς τὸ αι τοῦτο προσθέτεται καὶ ν, ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς· δρα-δραίνω, γρα-γραίνω, βα-βαίνω, φά-φαίνω· μέλ. δράσω, γράσω, φήσω, βήσομαι.

431. Ν. δίχως ι προσλαμβάνει τὸ φθα-φθάνω κτλ.

432. Ἐνίοτε ὁλόκληρος ἡ συλλαβὴ αιν ἐπισυνάπτεται εἰς τὴν ῥίζαν· οἷον, ἄζω καὶ ἀζαίνω, ἄλφω καὶ ἀλφαίνω, (ἐχθρὸς) ἐχθ-ἐχθαίνω, τέρσω καὶ τερσαίνω, (κέρδος) κερδ-κερδαίνω.

433. Ἀπὸ τοιουτοσχήμων τύπων σχηματίζονταί τινες χρόνοι π.χ. μέλ. 6'. κερδανῶ, ἀόρ. ά. ἐτέρσηνα.

434. Ἐνίοτε ἡ συλλαβὴ αν δίχως ι ἐπισυνάπτεται εἰς τὴν ῥίζαν. οἷον, αἰσθ-αἰσθάνομαι, ἁμαρτ-ἁμαρτάνω, αὐξ-αὐξάνω, βλάς-βλαστάνω, δαρθ-δαρθάνω, ἐρυκ-ἐρυκάνω, ἀπεχθ-ἀπεχθάνομαι, ἱκ-ἱκάνω, κιχ-κιχάνω. Αἱ ἀρχαῖαι ῥίζαι ἀναφαίνονται ἐν τοῖς β'. ἀορίστοις· ᾐσθόμην, ἥμαρτον, ηὖξον, ἔβλαςον, ἀπηχθόμην, ἔδαρθον, ἶκον, ἔκιχον.

435. Τὸ ὀλσθ ἔχει ἀμφοτέρους τοὺς τύπους· οἷον, ὀλισθάνω καὶ ὀλισθαίνω, ἀόρ. β'. ὤλισθον.

436. Εἰς πολλὰς βραχείας ἀφωνολήκτους ῥίζας προσθέτεται τὸ α καὶ δύο ν, ἐξ ὧν τὸ μὲν προτάσσεται τοῦ χαρακτηριστικοῦ ἀφώνου, τὸ δὲ ἐπιτάσσεται τοῦ α· π.χ.

βραχεῖα ῥίζα	πυθ	ἀδ	λιπ	τυχ
ἐπιτεταμένη	πυνθάν	ἁνδάν	λινπάν	τυνχάν
	πυνθάνομαι.	ἁνδάνω.	λιμπάνω.	τυγχάνω.
μακρὰ ῥίζα	πεύθω.	ἥδω.	λείπω.	τεύχω.

ΣΗΜ. ά. Τὸ ν ἐπισυνάπτεται ὄχι μόνον εἰς τὸ α, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ε, ι, υ· οἷον, κτα-(ἔ-κτα-μαι), κταν-ἔκτανον, κτε-(κτέ-ω), κτεν-κτείνω· τα (καί τε) τέ-τα-μαι, τενείνω, τίω-τίνω, μέλ. τίσω· πι-πίνω, ἀόρ. 6'. ἔπιον· πλύ-πλύω, μέλ. (πλύσω) πλυνῶ,

ΣΗΜ. 6'. Τὸ υ ἐναλλάσσεται εἰς τὸ ου· οἷον, λῦμα-λούω, κωλύω καὶ κολούω. σπυδ-σπεύδω-σπουδή.

437. Τὸ α ἐνίοτε προσλαμβάνει υ· οἷον, λα-λαύω-ἀπολαύω. Τοῦτο δὲ εἶνε ἀρχαῖον αἰολικὸν δίγαμμα F. οἷον, ἀπολάFω.

438. Τὸ υ τοῦτο ἐνίοτε δὲν φαίνεται πλέον ἐν τῷ ἐνεστῶτι, ἀλλ' ἐν τοῖς ἄλλοις χρονικοῖς σχηματισμοῖς, ὡς ἐν τῷ μέλλοντι καὶ ἀορί-

στῳ ά. οἷον, κάω (ὑστερώτερα καίω), καύσω ἔκαυσα· κλάω, κλαίω, κλαύσω ἔκλαυσα· χράω, χραύσω.

439. Τὸ προσθετὸν τοῦτο υ προσλαμβάνει καὶ ν ἐν τῷ ἐλάω-ἐλαύνω, μέλ. ἐλάσω, ἀόρ. ἤλασα.

440. Τὸ προσθετὸν α προσλαμβάνει καὶ θ ἐν τούτοις· ἀμύνω-ἀμυνάθω, διώκω-διωκάθω· εἴκω-εἰκάθω, κίω-κιάθω.

441. Τὸ α προσθέτεται καὶ εἰς ῥίζας ἀφωνολήκτους καὶ ὑγρολήκτους· ἀλλὰ τούτων τὸ ε τότε τρέπεται εἰς ω· οἷον, μύκω-μυκάω, βρέμω-βρωμάω, τρέχω-τρωχάω, στρέφω-στρωφάω.—Τὸ ε μένει ἄτρεπτον ἐν τῷ πετ-πέτα-πέταμαι κτλ.

§. ό. Περὶ τοῦ Ε καὶ τῶν εἰς αὐτὸ προσθετομένων γραμμάτων.

442. Τὸ ε ἐκτείνεται εἰς ει ἐν τῷ κε-κεῖμαι, μέλ. κείσομαι Ὑποτ. κέωμαι· τέθεικα καὶ τέθειμαι, εἷκα καὶ εἷμαι ἀπὸ τῆς ῥίζης θε καὶ ἕ (τίθημι, ἵημι). Ἡ τοιαύτη δὲ ἔκτασις εἶνε συχνοτάτη παρὰ τοῖς ποιηταῖς· οἷον, πνέω-πνείω, φιλέῃς-φιλείῃς, θέῃς-θείῃς. κτλ.

443. Τὸ ε προσλαμβάνει υ, τὸ ὁποῖον ἀρχῆθεν ἦτον δίγαμμα· οἷον, κηδε (κῆδος-κήδεος)-κηδεύω, χατέω-χατεύω, στιβέω-στιβεύω, ζηλέω-ζηλεύω, ζητέω-ζητεύω, μισέω-μισεύω.

444. Τὸ υ τοῦτο προσθέτεται ὄχι μόνον εἰς τὸν ἐνεστῶτα, ἀλλ' εἰς τὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον ἐν τοῖς ἑξῆς· πλέω-πλεύσομαι-ἔπλευσα, ῥέω ῥεύσομαι-ἔῤῥευσα, θέω-θεύσομαι, χέω-χεύσω, πνέω-πνεύσω-ἔπνευσα.

445. Μένει δὲ καὶ μόνον αὐτὸ μετὰ τὴν συστολὴν τῆς ῥιζικῆς συλλαβῆς· οἷον, κέχυμαι, ἐχύθην· οὕτω δὲ κλέω (φημίζω) ἐκλύθην, κλυτὸς (περίφημος, ἐξακουστός). κτλ.

446. Τὸ ε προσθέτεται εἰς ἀφωνόληκτον καὶ ὑγρόληκτον ῥίζαν ῥημάτων· ἀλλὰ τούτων τότε τὸ ῥιζικὸν ε τρέπεται εἰς ο· οἷον, φέρω-φορέω, τρέμω-τρομέω. Τὰ δὲ τοιουτόσχημα ῥήματα εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁμαλά· οἷον, μέλ. φορήσω ἀόρ. ἐφόρησα.

447. Τὸ ε, ὡς καὶ τὸ α (440), προσθετόμενον εἰς τὴν ῥίζαν, ἔχει ἐπιφερόμενον θ· οἷον, φλέγω-φλεγέθω, ἀγείρω-ἀγειρέθω.

448. Τὸ ε προσλαμβάνει πολλάκις πολλῶν ῥημάτων ἡ ῥίζα πρὸς εὐχερέστερον σχηματισμὸν τῶν ἰδίων χρόνων· οἷον, εὑρ-εὑρε-εὑρήσω, θέλ-ω-θέλε-θελήσω, τύπτ-ω-τυπτε-τυπτήσω, μάχ-ομαι-μαχε-μαχήσομαι, ὀφέλ-ω-ὀφελε-ὀφελήσω, ὄζ-ω-ὀζε-ὀζήσω, οἴχ-ομαι-οἰχε-οἰχήσομαι, τεύχ-ω-τυχε-τετύχηκα, γράφ-ω-γραφε-γεγραφηκώς, χαίρ-ω-χαιρε-χαι-

ρήσω, ἀναίν-ομαι-ἀναινέ-ἀνήνηνται. Ἡ τοιαύτη δὲ πρόσληψις γίνεται μάλιστα ἐν τοῖς ὑγρολήκτοις ῥήμασιν οἷον, μέν-ω-μενε-μεμένηκα, νέμω-νεμε-νενέμηκα, βρέμ-ω-βρεμε-βεβρέμηκα, κτλ.

449· Τὸ ε πολλάκις τρέπεται εἰς ἄλλα φωνήεντα· ἤγουν εἰς α οἷον, βελ (βέλος), βαλ (ἔβαλον), κτεν καὶ κταν (ἔκτεινα καὶ ἔκτανον), κεντέ-ω καὶ κεντά-ω, ἐμπολέ-ω καὶ ἐμπολά-ω, πατέ-ω καὶ ἀπατά-ω.

ΣΗΜ. Ἡ τοιαύτη τροπὴ εἶνε συνηθεστάτη ἐν τῇ Αἰολοδωρικῇ γλώσσῃ· οἷον, ἀδικέω-ἀδικάω, χρεωστέω-χρεωστάω-(χρωστάω), ἀῤῥωστῶ-ἀῤῥωστάω. καὶ κατὰ πρόσληψιν τοῦ ν, ἐγκαλέω-ἐγκαλνάω, χαλέω-χαλνάω.

450. Τὸ ε τρέπεται εἰς ο· οἷον, ῥιγέω καὶ ῥιγόω, ἀσθενέω καὶ ἀσθενόω, πολεμέω καὶ πολεμόω.

ΣΗΜ. Σημειωτέον ἐνταῦθα τὴν ἔκθλιψιν ῥιζικῶν τινων φωνηέντων· οἷον, ἤλυθον-ἦλθον, πέπταμαι-ἐπτάμην, κεράω-κέκραμαι, κτλ.

§. οά. Πρόσληψις συμφώνων εἰς τὴν ῥίζαν τῶν ῥημάτων. Προαναμνήσεις.

451. Τὸ ε πολλάκις τρέπεται εἰς ι, ὅταν προσλαμβάνηται σύμφωνον· οἷον, ἕδος ἕσδω-ἵζω, ἔχω,ἴσχ-ω, στερέω-στερίσκω, τέκ τίκτω.

452. Πολλάκις εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ῥίζης προσλαμβάνεται ι μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου αὐτῆς, καὶ ἐκτείνεται τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν· οἷον, τρο-τιτρω-τιτρώσκω, γνο-γιγνώ-γιγνώσκω.

453. Πολλάκις ἐπαναλαμβάνεται ἡ ῥιζικὴ συλλαβὴ μετὰ ἢ δίχως ἐκτάσεως· οἷον, μαρ-μαιρ-μαρμαίρω, μα-μαι-μαιμάω.

454. Πολλάκις ἡ ἐπανάληψις τῆς ῥιζικῆς συλλαβῆς ὁμοιάζει τὸν τοῦ παρακειμένου ἀναδιπλασιασμόν, ἀλλὰ τότε, ἐὰν ἦνε δύο ε, τὸ πρῶτον τρέπεται εἰς ι, καὶ τὸ δεύτερον ἐκθλίβεται· γεν-γεγεν-γίγνομαι, πετ-πεπετ-πίπτω, με-μεμεν-μίμνω· τὸ ι τοῦτο εἱμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς προτασσόμενον εἰς τὴν ῥίζαν μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ αὐτῆς συμφώνου, καθὼς ἐν τῷ δίδωμι, τίθημι, διδάσκω. Τὸν τοῦ παρακειμένου ἀναδιπλασιασμὸν ὁμοιάζει μᾶλλον τὸ τραιν-τετραίνω.

455. Ἐὰν τὸ ληκτικὸν σύμφωνον τῆς ῥίζης δὲν συνδυάζηται μετὰ τῶν προσλαμβανομένων, ἀποβάλλεται· οἷον, διδάχ-διδάχσκ-διδάσκω, πραγ-πραγσσ-πράσσω.

§. οβ΄. Προσλαμβανόμενα σύμφωνα.

456. Τὸ σ πολλάκις προσλαμβάνεται πρὸ τοῦ ληκτικοῦ συμφώνου τῆς ῥίζης· οἷον, φράδ-φράζω, κλυδ (ὁ κλύδων)-κλύζω, σχιδ (πολυσχιδής)-σχίζω, ἕδ (ἕδος)-ἵζω.

457. Πρόσληψις τοῦ σ πρὸ τοῦ ληκτικοῦ δ εἶνε ἐν μυρίοις ῥήμασι καταλήγουσιν εἰς ιζω· οἷον, ἁγνίζω, ἁγίζω ἀγωνίζω, ἀθροίζω, αἱματίζω, κτλ. μέλ. ἁγνίσω, αἱματίσω, κτλ.

458. Τὸ σ ἀπαντᾶται καὶ ἐν ἄλλων ἀφωνολήκτων σχηματισμοῖς τισιν· οἷον, μιγ-μίσγω, ἐχ-ἐσχ, ἐπ-ἐσπ.

459. Τὸ ζ προσλαμβάνει μετὰ τὸ χαρακτηριστικόν της φωνῆεν ἡ φωνηεντόληκτος ῥίζα ῥημάτων τινῶν· οἷον, σπάω-ἀσπάζομαι, βιάω-βιάζω, στερέω-στερίζω, ἀνθέω-ἀνθίζω, ἁρμόω-ἁρμόζω, βρι-βρίζω, κνυ-κνύζω, μέλ. κνύσω, βρίσω, κτλ.

460. Τὸ ζ προσθέτεται καὶ εἰς τὰς ῥίζας τὰς ἐχούσας ληκτικὸν γ ἢ χ, τὰ ὁποῖα τότε ἀποβάλλονται· οἷον, ἀκαγ (ἀκαγὴ)-ἀκάζω, κράγ-(κραυγὴ)-κράζω, ἁρπαγ (ἁρπαγὴ)-ἁρπάζω, στεναχ (στοναχὴ)-στενάζω, κραγ (κέκραγα)-κράζω, μέλ. κράξω, ἁρπάξω, κτλ.

461. Τὸ τ προσλαμβάνουσιν αἱ χειλεοπρόφερτον ληκτικὸν ἔχουσαι ῥίζαι.

1)	π.	κλέπ	(κλέπτης=κλοπὴ)	κλέπτω.
		κάπ	(κάπη=φάτνη)	κάπτω (χάπτω).
		τύπ	(τύπος)	τύπτω.
2)	β.	καλύβ	(καλύβη)	καλύπτω.
		βλάβ	(βλάβη)	βλάπτω.
		κρύβ	(κρυβὴ)	κρύπτω.
3)	φ	ἀφ	(ἀφὴ)	ἅπτω.
		θάφ	(τάφος)	θάπτω.
		ῥαφ	(ῥαφὴ)	ῥάπτω.

462. Οἱ τῶν τοιούτων ῥημάτων χρόνοι σχηματίζονται κατὰ τὸ ἀρχέτυπον θέμα· οἷον, μέλ. κλέψω, καλύψω, ἅψω, ἀόρ. β'. ἔβλαβον, ἔταφον, κτλ.

463. Τὸ διπλοῦν τ ἢ σ προσλαμβάνουσιν ἐξαιρέτως αἱ οὐρανισκοπρόφερτον ληκτικὸν ἔχουσαι ῥίζαι, τὸ ὁποῖον τότε ἀποβάλλεται. οἷον,

1)	κ.	ἑλικ	(ἕλιξ-ἕλικος)	ἑλίσσω καὶ ἑλίττω.
		κηρυκ	(κήρυξ-κήρυκος)	κηρύσσω καὶ κηρύττω.
		φρικ	(φρίκη)	φρίσσω καὶ φρίττω.
2)	γ.	πραγ	(πρᾶγος)	πράσσω καὶ πράττω.
		ἀλλαγ	(ἀλλαγὴ)	ἀλλάσσω καὶ ἀλλάττω.
		πληγ	(πληγὴ)	πλήσσω καὶ πλήττω.
3)	χ.	μειλιχ	(μείλιχος)	μειλίσσω καὶ μειλίττω.

ταραχ (ταραχή) ταράσσω καὶ ταράττω
ὀρυχ (διώρυξ-χος) ὀρύσσω καὶ ὀρύττω.

464. Καὶ τῶν τοιούτων ῥημάτων οἱ χρόνοι σχηματίζονται κατὰ τὸ πρωτόθετον θέμα· οἷον, ἑλίξω, ἔφριξα, ἐπράχθην, πέφρικα, ἠλλάγην.

465. Καὶ εἰς τὰς ῥίζας προσέτι, ὅσαι χαρακτηριστικὸν ἔχουσιν ὀδοντοπρόφερτον, προσθέτεται τὸ διπλοῦν σ ἀντ' ἐκείνου· οἷον, λιτ (λιτή) λίσσομαι, κόρυθ (κόρυς-υθος)κορύ σσω, ἐρετ (ἐρετμὸς)-ἐρέσσω.— εἴς τινας δέ, ἐχούσας ἄλλο ἄφωνον ληκτικόν, προσθέτεται μόνον τὸ σ· οἷον, ἀλέκ-ἀλέξω, αὔγ-αὔξω, ἕπ-ἕψω.

466. Ἔτι δὲ καὶ εἰς καθαρολήκτους ῥίζας προσθέτεται διπλοῦν σ. οἷον, νέομαι-νίσσομαι, λε-λεύσσω, ἀφύ-ἀφύσσω. Καὶ μόνον τ εἰς τὸ κ ἐν τῷ τεκ-τίκτω.

467. Τὸ σκ ἐπισυνάπτεται εἰς πολλὰς ῥίζας, καὶ μάλιστα καθαρολήκτους· οἷον, γηράω-γηράσκω, ἵλα-ἱλάσκομαι, ἀλύω-ἀλύσκω, διδαχ-διδάσκω, στερέω-στερίσκω, εὑ-εὗρε-εὑρίσκω.

468. Ὅταν προσλαμβάνηται τὸ σκ, τότε τρέπεται τὸ ληκτικὸν τῆς ῥίζης ο εἰς ω, καὶ τὸ α εἰς η· οἷον, βλο-βλώσκω, γνο-γιγνώσκω, θναθνήσκω· ἔτι δὲ καὶ τὸ κ δασύνεται εἰς τὸ παθ-(πάθσκ)-πάσχω

469. Τὸ ν προσθέτεται ὄχι μόνον εἰς φωνηεντολήκτους ῥίζας, καθὼς ἀνωτέρω ἔγεινεν λόγος (430, 434), ἀλλὰ καὶ εἰς ὑγρολήκτους· οἷον τέμ-τέμνω, κάμ-κάμνω. καὶ εἰς ἀφωνολήκτους· οἷον, δάκ-δάκνω, λαβ-λανβ-λάμβω Ἰωνικ. ἀντὶ τοῦ λαμβάνω. Ἔτι δὲ καὶ μετὰ τοῦ ε συνδέεται ἐν τῷ ἱκ-ἱκνέομαι, μελ. ἵξομαι.

ΣΗΜ. Ἡ Αἰολοδωρικὴ εἰς τὰ ὑγρόληκτα πάντα προσθέτει ν, ἀντὶ νὰ ἐκτείνῃ τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν· οἷον, στέλλω-στέλνω, σπείρω-σπέρνω καὶ σπέρρω, φέρω-φέρνω (ἐξ οὗ φερνή=προίξ), ψάλλω-ψάλνω, κτλ.

470. Ὁ διπλασιασμὸς τοῦ λ· οἷον, βάλ-βάλλω, ἀγγελ-ἀγγέλλω· ἔτι ἡ ἔκτασις τῶν φωνηέντων· οἷον, λαβ-ληβ, δακ-δηκ, καὶ ἡ τούτων εἰς διφθόγγους μεταβολὴ (427, 429, 421, 412), εἶνε ὑστερωτέρα ἐκτροπὴ ἀπὸ τῶν ἀρχικῶν καὶ πρωτοθέτων ῥιζῶν.

471. Τὸ ν μετὰ τοῦ υ ἐπισυνάπτεται εἰς τὰς ῥίζας τῶν ῥημάτων, μονὸν μὲν εἰς τὰς συμφωνολήκτους, διπλοῦν δὲ εἰς τὰς φωνηεντολήκτους. Οἱ δὲ τοιουτότροποι τύποι ὑπάγονται εἰς τὴν δ'. τῶν εἰς μι. οἷον, ἄγ-ἄγνυμι, οἴ-οἴγνυμι, ὀρέγ-ω-ὀρέγνυμι, δείκ-δείκνυμι, ὄμ-ὄμνυμι, ἄρ-ω-ἄρνυμι, πταίρω (πταρ)-πτάρνυμι, σκεδάω-σκεδάννυμι, κτε-κτίν-

νυμι, σβε-σβέννυμι, ζο-ζώννυμι (ὅπου τὸ ο τρέπεται εἰς ω κατὰ τὸ 468).—Τὸ ὄλλυμι ἀπὸ τὸ ὀλ προσλαμβάνει λυ ἀντὶ νυ.

§. ογ'. Μετάθεσις τῶν ῥιζικῶν γραμμάτων καὶ σύμμιξις τῶν θεμάτων.

472. Δευτέρα πηγὴ τῆς τῶν ῥημάτων ἀνωμαλίας εἶνε ἡ ἐν ταῖς ῥίζαις μετάθεσις τῶν γραμμάτων· οἷον, βαλ (ἔβαλον), βλα (βέβληκα)· ῥεδ (ῥέζω), ἐρδ (ἔρδω)· θαν (ἔθανον), θνα (τέθνηκα)· δερθ (δέρθω), δραθ (ἔδραθον)· περθ (πέρθω), παρθ (ἔπαρθον)· δερκ (δέρκω), δρα (ἔδρακον).

473. Ὡς δευτερεύουσα πηγὴ τῆς ἀνωμαλίας εἰμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ καὶ ἡ ἔλλειψις ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος· οἷον, δύναμαι, κεῖμαι, οἶμαι, ᾤμην κτλ.

474. Καὶ ὁ σχηματισμὸς δὲ ἀορίστου β'. δίχως ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος ἀνωμαλία εἶνε· οἷον, βιόω-ἐβίων, γιγνώσκω-ἔγνων, φύω-ἔφυν, βαίνω-ἔβην.

§. οδ'. Ἐλλιπῆ ῥήματα.

475. Παντάπασι διάφορα τῶν ἀνωμάλων εἶνε τὰ ἐλλιπῆ ῥήματα, καὶ μόνον κατὰ τύχην συγκατετάχθησαν μετ' ἐκείνων. Οἱ τῶν τοιούτων σχηματισμοὶ δὲν ἔχουσί τι ἐναντίον τῶν τῆς γλώσσης κανόνων, ἀλλ' ὁ ἐνεστὼς αὐτῶν μόνον ἀπηρχαιώθη, καὶ ἑπομένως ὑπάγονται εἰς ἄλλον ταὐτοσήμαντον εὔχρηστον ἐνεστῶτα· π. χ. ἔρχομαι ἔχει μέλλοντα ἐλεύσομαι ἐκ τοῦ ἀπηρχαιωμένου ἐλεύθω· αἱρέω ἀόριστον β'. εἷλον ἐκ τοῦ ἕλω κτλ. Καὶ ἐν τούτοις λοιπὸν τοῖς ῥήμασι συμβαίνει αὐτὴ ἐκείνη ἡ ἔλλειψις, ἥτις παρετηρήθη ἐν τοῖς παραθετικοῖς ἐπιθέτοις καὶ ταῖς προσωπικαῖς ἀντωνυμίαις.

ΣΗΜ. Σημειωτέον δὲ, ὅτι δὲν ἀκολουθεῖ νὰ ἔχῃ πάντοτε ἕκαστος τύπος τὴν ἀνήκουσαν σημασίαν, ἀλλὰ πολλάκις ἐνεργητικὸς ἔχει παθητικὴν σημασίαν, καὶ ἀνάπαλιν, καθὼς θὰ σημειωθῇ ἐν τῷ ἑπομένῳ τῶν ἀνωμάλων καὶ ἐλλιπῶν ῥημάτων συλλάβῳ.

476. Ὅταν ῥῆμά τι ἦνε ἀνώμαλον μόνον κατὰ ἕνα ἐκ τῶν σημειωθέντων τρόπων, τότε μένει εἰς τὴν κρίσιν ἑνὸς ἑκάστου νὰ τὸ ἀναλύσῃ, καὶ νὰ τὸ σχηματίσῃ κατὰ τὰς ἐκτεθείσας παρατηρήσεις.

477. Ὅσα ὅμως πάσχουσι περισσοτέρας ἀνωμαλίας, τὰς ὁποίας δὲν εἶνε τόσον εὔκολον νὰ ἐξιχνιάσῃ τις ἀφ' ἑαυτοῦ, τούτων ἐκθέτεται ἐνταῦθα σύλλαβος, ἐν ᾧ συμπεριλαμβάνονται καὶ τὰ ἐλλιπῆ. Οἱ δὲ ἐν τοῖς σχηματισμοῖς παρασημειούμενοι ἀραβικοὶ ἀριθμοὶ παραπέμπουσιν εἰς τὰ ἐδάφια τῶν §. ξή.—οδ'. ὅπου ἐμπεριέχονται οἱ εἰς τοῦτο ἀναγκαῖοι κανόνες.

§. οέ. Σύλλαβος τῶν ἀνωμάλων καὶ ἐλλιπῶν ῥημάτων.

478. Ἄγνυμι (συντρίβω). ἀγ-ἄγνυ (471).

Ἐνεστ. ἄγνυμι, μέλ. ἄξω, ἀόρ. ἔαξα, (καὶ παρ Ὁμ. ἦξα), παρακ β'. μὲ παθ. σημ. ἔαγα, ἀόρ. παθ. ἐάγην.

479. Ἄγω (φέρω). ἄγ-ἄγε (446), ἀγαγ (453).

Ἐνεστ. Ἄγω, παρακ. (ἦχα) καὶ δωρικ' ἀγήοχα (ἀγε-ἧγεκα-ἀγήγεκα), ἀόρ. β'. ἤγαγον, μέσ. ἠγαγόμην.

480. Αἱρέω (λαμβάνω). αἱρ. ἑλ. (475).

Ἐνεστ. Αἱρέω, παρακ. ᾕρηκα, ἀόρ. παθ. ᾑρέθην, μέλ. ἑλῶ, ἀόρ. β'. εἷλον, εἱλόμην.

481. Αἰσθάνομαι. αἰσθ-αἴσθαν (434), αἰσθε (448).

Ἐνεστ. Αἰσθάνομαι, μέλ. αἰσθήσομαι, παρακ. ᾔσθημαι, ἀόρ. β'. ᾐσθόμην.

482. Ἀλέξω (ἀπομακρύνω). ἀλεκ-ἀλεξ (465), ἀλεξε (448).

Ἐνεστ. Ἀλέξω, μέλ. ἀλεξήσω, ἀόρ. ἀλέξασθαι.

483. Ἁλίσκομαι (πιάνομαι). ἀλ-ἀλε (448), ἀλο (450), ἀλίσκ (451. 467).

Ἐνεστ. Ἁλίσκομαι, μέλ. ἁλώσομαι, παρακ. ἑάλωκα, ἀόρ. β'. ἑάλων ἢ ἥλων· Ὑποτ. ἁλῶ. Εὐκτ. ἁλοίην. Ἀπαρέμ. ἁλῶναι. Μετοχ. ἁλούς.—Πάντες τούτου οἱ χρονικοὶ σχηματισμοὶ ἔχουσι παθ. σημασίαν.

484. Ἁμαρτάνω, ἁμαρτ-ἁμαρταν (434), ἁμαρτε (448).

Ἐνεστ. Ἁμαρτάνω, μέλ. ἁμαρτήσομαι, παρακ. ἡμάρτηκα, ἀόρ ἥμαρτον.

485. Αὐξάνω. ἀεγ-ἀεξ (465)-ἀεγ κατὰ συναίρεσιν ᾱγ, ἀγ-αὐγ (437). αὐγ-αὐξ (465), αὐξ-αὐξε (448), αὔξαν (434).

Ἐνεστ. Αὔξω, αὐξάνω, μέλ. αὐξήσω, αὐξήσομαι, παρακ. ηὔξημαι, ἀόρ. ηὐξήθην. (Ὅμ. ἀέξω, ἄεξε, ἀέξατο).

486. Βαίνω (πηγαίνω). βα-βαιν (432).

Ἐνεστ. Βαίνω, μέλ. βήσομαι, παρακ. βέβηκα, ἀόρς. ἔβην.—Οἱ χρονικοὶ οὗτοι σχηματισμοὶ ἔχουσιν ἀμετάβατον σημασίαν· μεταβατικὴν δὲ παρ' Ὁμ. ἔχει ὁ μέλ. βήσω καὶ ὁ ἀόρ. ἔβησα.—Ἀπὸ τῆς βα γίνεται ἡ βιβάζ (454. 459), τῆς ὁποίας πάντες οἱ χρονικοὶ σχηματισμοὶ εἶνε μεταβατικοί.

487. Βάλλω (ῥίπτω). βελ-βαλ (449), βλε-βλα (472), βελ-βολε (446), βαλ-βαλλ (470), βάλλε (448)

Ἐνεστ. Βάλλω, μέλ. βαλῶ, βαλλήσω, ἀόρ. ἔβαλον, παρακ. βέβληκα, (παθ. παρακ. παρ' Ὁμ. βεβόλημαι, μέσ. ἀόρ. β'. Εὐκτ. βλείμην, βλεῖο, κτλ.).

488. Βιβρώσκω (τρώγω). βρο-βιβρο (454), βιβρώσκ (467. 468).

Ἐνεστ. Βιβρώσκω, μέλ. βρώσω, ἀόρ. β'. ἔβρων.

489. Βλαστάνω. βλαστ-βλαστε (448)-βλασταν (434).

Ἐνεστ. Βλαστάνω, μέλ. βλαστήσω ἀόρ. β'. ἔβλαστον.

490. Γίγνομαι. γε-γα (449), γε-γεν (436, Σημ. α'.), γε-γίγν (454), γεν-γενε (448).

Ἐνεστ. Γίγνομαι (γίνομαι παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις), παρακ. γέγονα, γεγένημαι (καὶ παρὰ ποιηταῖς γέγακα), μέλ. γενήσομαι, γενηθήσομαι, ἀόρ. ἐγενόμην, ἐγενήθην.

491. Γιγνώσκω (εἰξεύρω), γνο-γιγνο (454)-γιγνώσκ (467. 468).

Ἐνεστ. Γιγνώσκω (γινώσκω παρὰ τοῖς νεωτέροις), παρακ. ἔγνωκα, ἔγνωσμαι, μέλ. γνώσομαι, ἀόρ. ἔγνων, ἔγνως-ἔγνωσαν. Ὑποτ. γνῶ, γνῷς, κτλ. Εὐκτ. γνοίην. Προστ. γνῶθι. Ἀπαρέμφ. γνῶναι, Μετοχ. γνούς.

492. Δάκνω (δαγκάνω), δακ-δηκ (470), δακ-δακν (469).

Ἐνεστ. Δάκνω, παρακ. δέδηχα, μέλ. δήξω ἀόρ. ἔδακον.

493. Δαμάω (δαμάζω), δαμ-δαμν (469), δαμ-δαμα καὶ δαμν-δαμνα (441), δαμ-δμα (472).

Ἐνεστ. Δαμάω, δαμνάω, δάμνημι, παρακ. δέδμηκα, δέδμημαι, ἀόρ. ἐδμήθην, ἐδάμην.

494. Δαρθάνω, (κοιμῶμαι), δαρθ-δραθ (472) δαρθε (448), δαρθαν (434).

Ἐνεστ. Δαρθάνω, παρακ. δεδάρθηκα, μέλ. δαρθήσομαι, ἀόρ. β'. ἔδαρθον καὶ ποιητ. ἔδραθον, ἀόρ. παθ. ἐδάρθην, δαρθείς.

495. Δέμω (κτίζω). δεμ-δειμ (442), δεμ-δμε (472).

Ἐνεστ. Δέμω, δείμω, παρακ. δέδμηκα, ἀόρ. ἔδαμα, ἐδειμάμην.

496. διδάσκω, δάχ-διδάχ (452), διδαχσκ-διδάσκ (467, 455), διδασκε (448).

Ἐνεστ. Διδάσκω, παρακ. δεδίδαχα, μέλ. διδάξω, διδάξομαι, ἀόρ. ἐδίδαξα (παρ' Ἡσιόδῳ ἐδιδάσκησε).

497. Διδράσκω (φεύγω), δρα-διδρα (452)-διδράσκ (467).

Ἐνεστ. Διδράσκω, παρακ. δέδρακα, μέλ. δράσομαι, ἀόρ. ἔδρᾱν. Προστ. δρᾶθι, Ἀπαρέμφ. δρᾶναι, Μετοχ. δράς.

498. Ἐγείρω (σηκώνω, ἐξυπνῶ), ἐγερ-ἐγειρ (442), ἐγερ-ἐγρ (450. Σημ.) ἐγερ-ἐγρε (472).

Ἐνεστ. ἐγείρω, παρακ. ἐγρήγορα, ἐγήγερκα, ἀόρ. ἠγρόμην.

499. Ἔδω (τρώγω), ἐδ-ἐδε (448), ἐσθι (475).

Ἔδω (ἐσθίω), παρακ. (ἐδήδεκα), ἐδήδοκα, ἐδήδεσμαι, ἀόρ. ἐδέσθην.

500. Ἔπω (ἐνασχολοῦμαι), ἕπομαι (ἀκολουθῶ), ἐπ-ἐσπ (458).

Ἐνεστ. ἕπω, ἕπομαι, ἀόρ. ἕσπον (συνθέτως δὲ λέγεται διεῖπον), Ἀπαρ. σπεῖν, Μετοχ. σπών.—Ὁ ἀόρ. εἶνε παρὰ ποιηταῖς εὔχρηστος, καὶ τὸ ε θεωρεῖται ὡς αὔξησις· διὸ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐγκλίσεσιν ἀποβάλλεται. Μέσ. ἐσπόμην, Προς. σποῦ, Ἀπαρ. σπέσθαι, Μετχ. σπόμενος.

501. Ἔρχομαι, ἐρχ καὶ ἐλευθ (475), ἐλευθ-ἐλυθ-ἐλθ (445. 450. Σημ.) ἐλυθ-ἐλουθ (436. Σημ. β΄.).

Ἐνες. ἔρχομαι, παρακ. ἐλήλυθα, (παρ' Ὁμ. δὲ καὶ ἐλήλουθα,) μέλ. ἐλεύσομαι, ἀόρ. ἤλυθον καὶ ἦλθον.

502. Εὑρίσκω. εὑρ-εὑρε (448)-εὑρισκ (467. 451).

Ἐνεστ. εὑρίσκω, παρακ. εὕρηκα, εὕρημαι, μέλ. εὑρήσω, ἀόρ. εὗρον, εὑρόμην, εὑράμην (παρὰ τοῖς ὑστερωτέροις), εὑρέθην.

503. Ἔχω. ἐχ-ἐσχ (456)-ἰσχ (451), ἐσχ-ἐσχε (448), ἐσχ-σχε (472).

Ἐνεστ. ἔχω, ἴσχω, παρατ. εἶχον, παρακ. ἔσχηκα, μέλ. ἕξω καὶ σχήσω, ἀόρ. ἔσχον, Ὑποτ. σχῶ, Εὐκτ. σχοίην, Προστ. (σχέθι) σχὲς (καὶ εἰς τὴν σύνθεσιν σχε· οἷον, πάρασχε, κάτασχε), μέσ. ἀόρ. ἐσχόμην, παθ. ἀόρ. ἐσχέθην.

504. Ἕψω (ψήνω, βράζω), ἑπ-ἑψ (465), ἑψ-ἑψε (448).

Ἐνεστ. ἕψω, μέλ. ἑψήσω, καὶ ἐπίθ. ἑφθός, ἑψητός, ἑψητέος.

505. Θνήσκω (ἀποθνήσκω), θαν-θνα (472)-θνησκ (467. 468).

Ἐνεστ. θνήσκω, παρακ. τέθνηκα τούτου τοὺς ἄλλους σχηματισμοὺς ζήτει (413. Σημ.), μέλ. θανοῦμαι, ἀόρ, ἔθανον, μετ' ὀλίγον μέλ. τεθνήξομαι.

506. Ἵζω. (καθίζω). ἑδ-ἑζ (456), ἱζ (451), ἱζε (448), ἱζ-ἱζαν (434).

Ἐνεστ. ἕζω (κάθημαι), ἵζω (καθίζω), ἱζάνω (κάθημαι καὶ καθίζω), μέλ. ἱζήσω. συνθέτως δὲ μετὰ τῆς κατά, καθίζω, μέλ. καθιῶ, ἀόρ. ἐκάθισα. ἐκαθισάμην.

507. Ἱκάνω (ἔρχομαι) ἱκ-ἱκαν (434), ἱκν-ἱκνε (469. 448).

Ἐνες. ἱκάνω, ἱκνέομαι, παρακ. ἷγμαι, μέλ. ἵξομαι, ἀόρ. ἷξα, ἱκόμην.

508. Καίω, κα-και (429)-καυ (437).

Ἐνεστ. κάω, καίω, παρακ. κέκαυμαι, μέλ. καύσω, καύσομαι, ἀόρ. ἔκηα, ἐκάην, ἐκαύθην.

509. Καλέω (καλῶ, κράζω). καλ-καλε (448), καλ-κλα (572).

Ἐνεστ. καλέω, παρακ. κέκληκα, μέλ. καλέσω, ἀττ. καλῶ, καλοῦμαι, ἀόρ. ἐκάλεσα. ἐκλήθην.

510. Κάμνω (κουράζω). καμ-κμα (472), καμν (469).

Ἐνεστ. κάμνω, παρακ. κέκμηκα, μέλ. καμοῦμαι, ἀόριστος ἔκαμον.

511. Κεράω (σμίγω). κερ-κερα (441) κερν-κιρν (469. 451). κερα-κεραννυ (471), κερα κρα (450. Σημ.)

Ἐνεστ. κεράω, κεράννυμι καὶ κιρνάω, παρακ. κέκρακα, κέκραμαι, κεκέρασμαι, μέλ. κεράσω, ἀόρ. ἐκέρασα, ἐκεράσθην, ἐκερασάμην, ἐκράθην, καὶ παρ' Ὁμ. ἐκερόμην. Ὑποτ. κέρωνται.

512. Κρεμάννυμι (κρεμῶ). κρεμ-κρεμα (441) κρεμάννυ (471).

Ἐνεστ. κρεμάννυμι, κρεμάννυμαι (μέσως καὶ παθητικῶς), κρέμαμαι (κρέμομαι). μέλ. κρεμάσω, κρεμῶ, κρεμασθήσομαι (παθ. καὶ μέσ.) κρεμήσομαι (θὰ κρέμωμαι), ἀόρ. ἐκρεμάσθην, μέσ. ἀόρ. β'. ὑποτ. κρέμωμαι.

513. Κυνέω (φιλῶ). κυ-κυν (436. Σημ. α΄.)-κυνε (448).

Ἐνεστ. κυνέω. μέλ. κύσω, κυνήσομαι. ἀόρ. ἔκυσα.

514. Λαγχάνω (μοῦ πίπτει ὁ λαχνός). λεχ-λαχ (449), λαχ-ληχ (470), λεχ-λεγχ (469), λαχ-λαγχαν (436).

Ἐνεστ. λαγχάνω, παρακ. εἴληχα, εἴληγμαι, λέλογχα. μέλ. λήξομαι, ἀόρ. ἔλαχον.

515. Λαμβάνω. λαβ-ληβ (470), λαβ-λαβε (448), λαμβ (469), λαβ-λαμβαν (436).

Ἐνεστ. λαμβάνω, παρακ. λέληφα, εἴληφα, μέλ. λήψομαι. ἀόρ. ἔλαβον. (Ἰωνικοὶ τύποι ὑπὸ τῆς λαμβ ῥίζης εἶνε λέλαμμαι, λάμψομαι, ἐλάμφθην, καὶ λελάβηκα ἀπὸ τῆς λαβε. —Ἀπὸ τῆς λαβε σώζεται ἐν τῇ αἰολοδωρικῇ ἡ μετοχὴ λαβημένος).

516. Λανθάνω (εἶμαι ἄγνωστος). λαθ-ληθ (470) λανθαν (436).

Ἐνεστ. λανθάνω, λήθω, μέσ. λανθάνομαι (λησμονῶ), παρακ. λέληθα, λέλησμαι, ἀόρ. ἔλαθον, ἐλαθόμην).

517. Λούω, λο-λοε (448) καὶ συνῃρημένως λου.

Ἐνεστ. λοέω-λούω. Ἀπαρέμ. λούεσθαι-λοῦσθαι, μετοχ. λουόμενος-λούμενος κτλ. μέλ. λοέσω λούσω, ἀόρ. ἐλόεσα-ἔλουσα.

518. Μανθάνω, μαθ-μηθ(470), μαθ-μάθε (448), μαθ-μανθαν (436).

Ἐνεστ. Μανθάνω, παρακ. μεμάθηκα, μέλ. μαθήσομαι, ἀόρ. ἔμαθον.

519. Μείρομαι (λαμβάνω μερίδιον). μερ-μαρ (449), -μορ (450), μερ-μειρ (442).

Ἐνεστ. μείρομαι. παρακ. (ποιητ. ἔμμορα) εἵμαρμαι, εἵμαρται (εἶνε ὑπὸ τῆς μοίρας διωρισμένον), (ἀόρ. ἔμμορον παρ' Ὁμήρῳ).

520. Μίγνυμι (σμίγω). μιγ-μισγ (458) μίγνυ (471).

Ἐνεστ. μίγνυμι, μίσγω, παρακ. μέμιγμαι μέλ. μίξω, ἀόρ. ἔμιξα, ἐμίγην, ἐμίχθην.

521. Μιμνήσκω (ἐνθυμίζω), μνα-μνησκ (467,468), -μιμνησκ (454).

Ἐνεστ. μιμνήσκω, μιμνήσκομαι, μνῶμαι. παρακ. μέμνημαι (ἐνθυμοῦμαι)· μέλ. μνήσω, μνησθήσομαι, μεμνήσομαι.

522. Ὄζω (μυρίζω). ὀδ-ὀζ (456)-ὀζε (448).

Ἐνεστ. ὄζω παρακ. ὄδωδα, μέλ. ὀζέσω, ὀζήσω.

523. Οἶδα (εἰξεύρω), εἴδ-εἰδε (448).

Παρακ. ἀντὶ ἐνεστ. ἐνικ. οἶδα, οἶσθα (420 σημ. δ') οἶδε· πληθ, ἴσμεν, ἴστε, ἴσασιν. δυϊκ. ἴσμεν, ἴστον, ἴστον. Ὑποτ. εἰδῶ, εἰδῇς, κτλ. Εὐτκ. εἰδείην, εἰδείης, κτλ. Προστ. ἐνικ. ἴσθι, ἴστω. πληθ. ἴστε, ἴστωσαν καὶ ἴστων. δυϊκ. ἴστον. ἴστων. Ἀπαρ. εἰδέναι, Μετοχ. εἰδώς, εἰδυῖα, εἰδός. Ὑπερσ. ἀντὶ παρατ. ᾔδειν καὶ ἀττ. ᾔδη, ᾔδεις καὶ ᾔδεισθα καὶ ἀττ. ᾔδησθα, ᾔδει καὶ ἀττ. ᾔδειν καὶ ᾔδη· πληθ. ᾔδειμεν καὶ ᾖσμεν, ᾔδειτε καὶ ᾖστε, ᾔδεσαν καὶ ᾖσαν· δυϊκ. ᾔδειμεν καὶ ᾖσμεν, ᾔδειτον καὶ ᾖστον, ᾐδείτην καὶ ᾔστην. Μέλ. εἴσομαι καὶ εἰδήσω.

524. Οἴομαι (νομίζω) ὅτ καὶ συναιρέσει οἰ, οιε (448).

Ἐνεστ. οἴω, οἴομαι, οἶμαι (473), παρατ. ᾠόμην ᾤμην, μέλ. οἰήσομαι, ἀόρ. ᾠήθην.

525. Οἴχομαι (πηγαίνω, ἀναχωρῶ), οἰχ-οἰχε (448)-οἰχο (450).

Ἐνεστ. οἴχομαι. παρακ. ᾤχημαι, καὶ οἴχωκα, μέλ. οἰχήσομαι.

526. Ὀλισθαίνω (γλιστρῶ). ὀλισθ-ὀλισθε (448)-ὀλισθαν καὶ ὀλισθαιν (434. 432).

Ἐνεστ. Ὀλισθαίνω, ὀλισθάνω. παρακ. ὠλίσθηκα, μέλ. ὀλισθήσω, ἀόρ. ὠλίσθησα, ὤλισθον.

527. Ὄλλυμι (ἀφανίζω, χάνω). ὀλ-ὀλε (448). ὀλλυ (471).

Ἐνεστ. ὄλλυμι, παρακ. ὀλώλεκα, ὄλωλα (εἶμαι χαμένος). μέλ. ὀλέσω, ὀλῶ, ὀλοῦμαι, ἀόρ. ὤλεσα, ὠλόμην, ὠλέσθην.

528. Ὄμνυμι (ὀμνύω) ὀμ-ὀμε (448). ὀμε-ὀμο (450), ὀμ-ὀμνυ (471).

Ἐνεστ. ὄμνυμι παρακ. ὀμώμοκα, ὀμώμοσμαι, μέλ. ὀμόσω, ὀμοῦμαι, ἀόρ. ὤμοσα.

529. Ὀνίνημι (ὠφελῶ). ὀν-ὀνα (441). καὶ (κατὰ παρένθεσιν τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ νι) ὄνινα.

Ἐνεστ. ὀνίνημι, ὄνημαι. παρατ. ὠνήμην, μέλ. ὀνήσω, ἀόρ. ὤνησα, μέσ. ἀόρ. ά. ὠνάμην. Εὐκτ. ὀναίμην, Ἀπαρ. ὄνασθαι.

530. Ὁράω (βλέπω). ὁρα καὶ (ὄψ-ὀπὸς) ὀπ. (475).

Ἐνεστ. ὁράω, παρατ. ὥρων, ἑώρων, παρακ. ἑώρακα, ἑώραμαι, ὄπωπα ὦμμαι, μέλ. ὄψομαι ἀόρ. ὤφθην.

531. Ὀσφραίνομαι (μυρίζω) ὀσφρ ὀσφρε (448), ὀσφρα (449), ὀσφρ-ὀσφραιν (432).

Ἐνεστ. ὀσφραίνομαι, ὀσφράομαι, μέλ. ὀσφρήσομαι, ἀόρ. ὠσφράμην, ὠσφρόμην, ὠσφρησάμην.

532. Ὀφείλω (ἔχω χρέος). ὀφελ-ὀφείλ (442), ὀφειλε (448).

Ἐνεστ. ὀφείλω μέλ. ὀφειλήσω, ἀόρ. ὤφειλον. Εἰς τοῦτο ἀνήκει τὸ

533. Ὄφλω (χρεωστῶ)· ὀφελ-ὀφλ (450, Σημ). ὀφλε (448) ὀφλισκ. (467. 451)-ὀφλισκαν, (434).

Ἐνεστ. ὀφλισκάνω, μέλ. ὀφλήσω.

534. Παίζω παιγ, παιδ (475), παιδ-παιζ (456).

Ἐνεστ. παίζω, παρακ. πέπαισμαι, μέλ. παίξομαι, ἀόρ. ἔπαισα.

535. Πάσχω. πεθ-παθ (449)-πενθ (469), παθ-πηθ (470); παθ-παθσκ-πασχ (467. 455. 468).

Ἐνεστ. Πάσχω. παρακ. πέπονθα (καὶ παρ' Ὁμ. πέποσμαι ἀπὸ τοῦ πέπονθ μαι· πληθ. β'. πέποσθε ἀπὸ τοῦ πέπονθ σθε, καὶ πέπηθα). μέλ. πείσομαι (πένθσομαι), πήσομαι, ἀόρ. ἔπησα καὶ συνηθέστατα ἔπαθον.

536. Πέτομαι (πετῶ)· πετ πετα (441)-πτα (450, Σημ.), πετ-ἱπτ (472).

Ἐνεστ. πέτομαι, πέταμαι, πετάομαι, ἵπταμαι· μέλ. πτήσομαι, ἀόρ. ἔπτην, εὐκτ. πταίην, ἀπαρέμφ. πτῆναι, μετοχή, πτάς· ἐπτάμην, πτάσθαι, πτάμενος· ἐπτόμην, πτέσθαι, πτόμενος (κατὰ τὸν ἑσπόμην, σπέσθαι. (500).

537. Πέρθω (πορθῶ)· περθ-παρθ (449), πραθ. (472), περθ-πορθε, (446).

Ἐνεστ. πορθέω, μέλ. πορθήσω, πέρσω (Ὁμ.) ἀόρ. ἐπόρθησα ἔπερσα, ἔπραθον (Ὅμ.).

538. Πήγνυμι (πήγω, ἐμπήγω). παγ-πηγ (470), πηγνυ (471).

Ἐνεστ. πήγνυμι, παρακ. πέπηγα (ἀμεταβ.) μέλ. πήξω, ἀόρ β'. παθ. ἐπάγην.

539. Πίνω. πι-πιν (436, Σημ. ά.), πο (475).

Ἐνεστ. πίνω, παρακ. πέπωκα, πέπομαι. μέλ. πίομαι. ἀόρ. ἔπιον, ἐπόθην.

540. Πιπράσκω (πωλῶ). πρα-πιπρα (454)-πιπράσκ. (467).

Ἐνεστ. πιπράσκω, παρακ. πέπρακα, ἀόρ. ἐπράθην.

541. Πίπτω. πετ, πεσ (475), πετ-πεπετ-πιπτ (453. 454), πετ-πτε-πτο (472. 450).

Ἐνεστ. πίπτω παρακ. πέπτωκα, μέλ. πεσοῦμαι, ἀόρ. ἔπεσον.

542. Πλήσσω (κτυπῶ). πλαγ-πληγ (470)-πλησσ (463).

Ἐνεστ. πλήσσω παρακ. πέπληγα, ἀόρ. ἐπλήγην καὶ ἐπλάγην (ἐξυπάσθην).

543. Πυνθάνομαι (μανθάνω, ἀκούω, ἐρωτῶ)· πυθ-πευθ (470), πυνθαν (436).

Ἐνεστ. Πυνθάνομαι, πεύθομαι (Ὁμ.) παρακ. πέπυσμαι, μέλ. πεύσομαι, ἀόρ. ἐπυθόμην.

544. Ῥέζω (κάμνω παρὰ ποιηταῖς). ῥεδ καὶ ῥεγ (475), ἐρδ καὶ ἐργ (472), ῥεδ-ῥεζ (456).

Ἐνεστ. ῥέζω, ἔρδω· παρακ. ἔοργα, ἔργμαι· μέλ. ῥέξω, ἔρξω, ἀόρ. ἔρξα, (ἔρξον), ἔρεξα, ἐρέχθην,

545. Ῥέω (τρέχω, ἐπὶ ὑγρῶν) ῥε-ῥευ (443)-ῥυ (445) ῥυε (448).

Ἐνεστ. Ῥέω, παρακ. ἐῤῥύηκα, μέλ. ῥεύσομαι, ῥυήσομαι, ἀόρ. ἔῤῥευσα, ἐῤῥύην.

546. Ῥήγνυμι (σχίζω). ῥαγ-ῥηγ (470), ῥηγνυ (471), ῥαγ-ῥωγ (475).

Ἐνεστ. Ῥήγνυμι. παρακ. ἔῤῥωγα (εἶμαι σχισμένος), μέλ. ῥήξω, ἀόρ. ἔῤῥηξα, ἐῤῥάγην

547. Σβέννυμι (σβείνω), σβε-σβεννυ (471).

Ἐνεστ. σβέννυμι, παρακ. ἔσβηκα, ἔσβεσμαι, μέλ. σβέσω, ἀόρ. ἔσβην-ἔσβησαν-σβῆναι. παθ. ἀόρ. ἐσβέσθην.

548. Σμάω (σφουγγίζω). σμα-σμη (470)-σμηχ (475).

Ἐνεστ. σμάω, σμάεις σμῆς. μέλ. σμήσω, ἀόρ. ἐσμήχθην.

549. Στορέννυμι (στρώνω), στορ-στορε (448), στορ-στρο (472), στορ-στορνυ, στορε-στορεννυ, στρο-στρωννυ (471).

Ἐνεστ. στόρνυμι, στορέννυμι, στρώννυμι, παρακ. ἔστρωμαι, μέλ. στορέσω, στρώσω. ἀόρ. ἐστόρεσα, ἔστρωσα, ἐστορέσθην.

550. Τέμνω (κόπτω). τέμ-ταμ (449) τεμν τάμν (469). τεμ-τμε (472).

Ἐνεστ. τέμνω. παρατ. τετμηκα, τέτμημαι, μέλ. τεμῶ, ταμῶ, ἀόρ. ἔτεμον, ἔταμον, ἐτμήθην.

551. Τίκτω (γεννῶ). τεκ τεκτ-τίκτ (466. 451).

Ἐνεστ. τίκτω, παρακ. τέτοκα, μέλ. τέξω, τέξομαι, τεκοῦμαι, ἀόρ. ἔτεκον, ἐτεκόμην.

552. Τιτράω (τρυπῶ). τρα-τιτρα (454), τρα-τραν (431), τραιν -τετραίν (429 454).

Ἐνεστ. τιτράω, τετραίνω, παρακ. τέτρηκα, τέτρημαι, μέλ. τρήσω, ἀόρ. ἐτέτρηνα.

553. Τρέχω. θρεχ, δρεμ (475), δρεμ-δραμ (449), δραμε (448).

Ἐνεστ. τρέχω, παρακ. δεδράμηκα, δέδρομα, μέλ. θρέξομαι, δραμοῦμαι· ἀόρ. ἔθρεξα, ἔδραμον.

554. Τρώγω. τρωγ. (τραγ. 475).

Ἐνεστ. τρώγω, μέλ. τρώξομαι, ἀόρ. ἔτραγον.

555. Τυγχάνω (τυχαίνω). τυχ τυχε (448), τυχ-τυγχαν (439), τυχ-τευχ (470).

Ἐνεστ. τυγχάνω, παρακ. τετύχηκα, μέλ. τεύξομαι, ἀόρ. ἔτυχον.

556. Τύπτω (κτυπῶ, δέρνω). τύπ-τύπτ (461). τυπτε (448).

Ἐνεστ. τύπτω, μέλ. τυπτήσω, τυπτήσομαι. ἀόρ. ἔτυψα, ἐτύπην.

557. Φαίνω, (κάμνω νὰ φαίνηται). φα-φαν (431) φαιν (429).

Ἐνεστ. φαίνω, παρακ. πέφηνα, πέφασμαι. μέλ. φανήσομαι, ἀόρ. ἔφανον.

558. Φέρω. φερ, οἰ, ἐνεκ (475), ἐνεκ-ἐνεγκ (469).

Ἐνεστ. φέρω. παρακ. ἐνήνοχα, ἐνήνεγμαι, μέλ. οἴσω, ἐνεχθήσομαι, οἰσθήσομαι, ἀόρ. ἤνεγκα, (ὡς ὁ τῶν ὑγρολήκτων σχηματισθείς,) ἤνεγκον, ἠνέχθην.

559. Φθάνω (προφθάνω)-φθα-φθαν (431).

Ἐνεστ. φθάνω, παρακ. ἔφθακα, μέλ. φθάσω, φθήσομαι, ἀόρ. ἔφθασα, ἔφθην, Εὐκτ. φθαίην, Ἀπαρ. φθῆναι, μετοχ. φθάς.

560. Χαίρω. χαρ-χαιρ (429) χαρε, χαιρε (448).

Ἐνεστ. χαίρω, παρακ. κεχάρηκα, κεχάρημαι, κέχαρμαι, μέλ. χαιρήσω, ἀόρ. ἐχάρην.

561. Χέω (χύνω), χε, χευ, χυ (444. 445).

Ἐνεστ. χέω παρακ. κέχυκα, κέχυμαι. μέλ. χεύσω, ἀόρ. ἔχευα ἢ ἔχεα, ἐχύθην.

§. οδ'. Περὶ τῶν Μορίων.

562. Ὅσαι ἄλλαι παρὰ τὰ πτωτικὰ καὶ ῥήματα (130) λέξεις ὑπάρχουσιν ἐν τῇ γλώσσῃ, χρησιμεύουσαι εἰς συντομίαν, ἀκρίβειαν καὶ

συνάφειαν τοῦ λόγου, ὀνομάζονται μόρια, καὶ δὲν ἀπαντῶνται εἰμὴ κατὰ ἕνα μόνον σχηματισμόν, οὐδὲ μεταβολὴν οὐδεμίαν ἐπιδέχονται, καθὼς ἐκεῖνα. Διὸ λέγονται ἄκλιτα μέρη τοῦ λόγου (129), καὶ εἶνε πρόθεσις (121), ἐπίρρημα (122), σύνδεσμος (123), ἐπιφώνημα (124).

563. Ἡ χρῆσις καὶ σημασία τούτων δύναται νὰ ἑρμηνευθῇ ἀκριβῶς ἐν τῷ συντακτικῷ· ἐνταῦθα δὲ μόνον οἱ κυριώτατοι σχηματισμοὶ αὐτῶν ἀπαριθμοῦνται, καὶ μικραί τινες παρατηρήσεις περὶ τῆς παραγωγῆς αὐτῶν γίνονται.

§. οέ. Περὶ προθέσεων.

564. Προθέσεις οἱ Ἕλληνες γραμματικοὶ ἔχουσι μόνον τὰς δεκαοκτὼ ταύτας, διαιροῦντες αὐτὰς εἰς μονοσολλάβους καὶ δισυλλάβους· οἷον, ἐν, εἰς καὶ ἐς, ἐκ καὶ ἐξ, σὺν καὶ ξύν, πρός, πρό, ἀνά, κατά, διά, μετά, παρά, ἀντί, ἐπί, περί, ἀμφί, ἀπό, ὑπό, ὑπέρ· Διότι αὗται μόνον εὐκολώτατα καὶ συνθέτονται μετὰ ῥημάτων καὶ ὀνομάτων, καὶ πρὸ τῶν πλαγίων πτώσεων τάσσονται πρὸς δήλωσιν τῆς σχέσεως, τὴν ὁποίαν ἔχει τι πρὸς ἄλλο.

565. Οἱ νεώτεροι Ἑλληνισταὶ συγκαταλέγουσι μετὰ τῶν προθέσεων καὶ τὰ μόρια ταῦτα.

1) Ἄτερ, ἄνευ, ἕνεκα, ἄχρι, μέχρι, πλήν, χωρίς, τῆλε, ἕως, ὡς, νή, μά. Ταῦτα συντάσσονται μετὰ γενικῆς, τὸ δὲ ὡς, νή, μά, μετὰ αἰτιατικῆς. Δὲν συνθέτονται ὅμως μετ' ἄλλων λέξεων, ἐξαιρουμένου τοῦ ἐξαιρετικοῦ πλήν, τὸ ὁποῖον συνθέτεται μετὰ τοῦ μέλος, καὶ οὕτω παράγει τὸ πλημμελής, πλημμέλεια, πλημμελῶ.

2) Ὅσα παράγονται ἀπὸ προθέσεων, σημαίνουσι τόπον ἢ χρόνον, καὶ οἱ Ἕλληνες γραμματικοὶ συγκαταλέγουσι μετὰ τῶν ἐπιρρημάτων· οἷον, ἐν-ἔνδον-ἔνδοθεν-ἐντός, ἐξ-ἔξω-ἔξωθεν-ἐκτός, ἐς-ἔσω-ἔσωθεν, εἰς-εἴσω, πρός-πρόσω-πρόσθεν, πρό-πόῤῥω-πόῤῥωθεν, ἀνά-ἄνω-ἄνωθεν, κατά-κάτω-κάτωθεν, μετά-μεταξύ, παρά-πάρεξ-παρεκτός, ἀντί-ἄντικρύ, ἐπί-ὀπίσω-ὄπισθεν, περί-πέριξ, ἀμφί-ἀμφίς, ἀπό-ἄποθεν, ὑπό-ὕπαιθα, ὑπέρ-ὕπερθεν.

3) Τὰ λεγόμενα ἀχώριστα μόρια, τὰ ὁποῖα δὲν εὑρίσκονται ποτὲ κατὰ σύνταξιν, ἀλλὰ πάντοτε κατὰ σύνθεσιν μετὰ ῥημάτων ἢ ἐπιθέτων, καὶ διαθέτουσιν αὐτά· οἷον, ἄδικος-ἀδικῶ, δυς-δυστυχής, δυστυχῶ, νη-νήνεμος-νηνεμῶ, ἀρι-ἀρίδηλος, ἐρι-ἐρίγδουπος, βου-βούλιμος-βουλιμιάω, δα-δαφοινός, ζα-ζάπλουτος.

§. ος'. Περὶ ἐπιῤῥήματος.

566. Αἱ σχέσεις ἢ περιστάσεις, τὰς ὁποίας σημαίνουσι τὰ ἐπιῤῥήματα, προσθετόμενα εἰς ῥήματα ἢ ἐπίθετα, ὀνομάζονται τρόποι, καὶ εἶνε·

ά.) Καιρός· οἷον, σήμερον, αὔριον, ἐχθὲς ἢ χθές, νῦν, τότε, πρωΐ, ὀψέ, πάλαι, ἄρτι, ἀεί, πρίν, τέως, εἶτα, νεωστί, κτλ.

β'.) Τόπος· οἷον, χαμαί, ἐκεῖ, δεῦρο, ἐνταῦθα, πανταχοῦ, πανταχόθεν, πανταχόσε, πανταχοῖ, κτλ.

γ'.) Ποιότης, τρόπος, ἔθος· οἷον, καλῶς, κυνηδόν, πανδημεί, ἑλληνιστί, ὀδάξ, ἑξῆς, ἡσυχῇ, κρύβδην, κτλ.

δ'.) Ποσότης· οἷον, ἅπαξ, δίς, πολλάκις, ἅλις, κτλ.

έ.) Ἐρώτησις· οἷον, ἦ, ἆρα, μῶν, κτλ.

ς'.) Βεβαίωσις· οἷον, ναί, δή, ῥά, τοί, γέ.

ζ'.) Ἄρνησις, ἀπαγόρευσις· οἷον, οὐ, οὐκ, οὐχί, οὐδαμῶς, μή, μηδαμῶς.

ή.) Δισταγμός, εἰκασμός· οἷον, ἴσως, τάχα, τυχόν, ποῦ, δῆθεν, κτλ.

θ'.) Σύγκρισις· οἷον, μᾶλλον, ἧττον, κτλ.

θ'.) Ἐπίτασις. οἷον, λίαν, ἄγαν, πάνυ, μάλιστα, ἥκιστα, σφόδρα.

ά.) Ἄθροισις· οἷον, συλλήβδην, ἅμα, ἀθρόως.

§. οζ'. Παρατηρήσεις εἰς τὰ ἐπιῤῥήματα.

567. Τῶν ἐπιῤῥημάτων πολλὰ ἔχουσι ῥίζαν ἰδίαν, καὶ ὀνομάζονται πρωτότυπα· οἷον, οὐ, μή, ἔτι, ποτέ, ἄγχι, πάλιν.

568. Πολλὰ παράγονται ἐκ τῆς γεν. πληθ. τῶν ἐπιθέτων κατὰ τροπὴν τοῦ καταληκτικοῦ ν εἰς ς· οἷον, σοφὸς σοφῶν σοφῶς, χαρίεις χαριέντων χαριέντως, ἡδὺς ἡδέων ἡδέως. Τὰ τοιαῦτα πάντα ποιότητος σημαντικὰ ἐπιῤῥήματα ὀνομάζονται καὶ μεσότητος, ὡς παραγόμενα ἐκ τῆς γεν. πληθ., ἥτις διὰ τὴν κατάληξίν της λέγεται μέση.

569. Ὡς ποιότητος ἐπίῤῥημα λαμβάνεται καὶ ἡ αἰτιατικὴ τῶν οὐδετέρων ἐπιθέτων, τῶν μὲν θετικῶν ἡ ἑνικὴ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρὰ ποιηταῖς, παρὰ δὲ πεζογράφοις ἡ ἑνικὴ τῶν συγκριτικῶν καὶ ἡ πλθ. τῶν ὑπερθετικῶν.

570. Καὶ ἡ γεν. καὶ δοτ. καὶ αἰτ. οὐσιαστικῶν, ἔτι δὲ καὶ ἐπιθέτων κατ' ἔλλειψιν οὐσιαστικοῦ, λαμβάνεται ὡς ἐπίῤῥημα πολλάκις, τὸ ὁποῖον διὰ τὸν σχηματισμόν του ὀνομάζεται γενικοφανές, δοτικοφανές, αἰτιατικοφανές· οἷον, οὐδαμοῦ, πανταχοῦ, ἰδίᾳ, κομιδῇ, ἀκμήν, ἀρχήν, μακράν, κτλ.

571. Τὰ ἐπιῤῥήματα, ὅσα εἶνε ἐπιδεκτικὰ τοῦ περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον, καθὼς τὰ ἐπίθετα, ἔχουσι κατάληξιν θετικήν, συγκριτικὴν καὶ ὑπερθετικήν· οἷον,

θετ.	συγκριτ.	ὑπερθ.
ἐγγὺς	—ἐγγυτέρω	—ἐγγυτάτω.
	ἔγγιον	—ἔγγιστα.
ἄνω	—ἀνωτέρω	—ἀνωτάτω.
ἄγχι	—ἆσσον	—ἄγχιστα.
ταχὺ	—θᾶττον	—τάχιστα.
μάλα	—μᾶλλον	—μάλιστα.
μικρὸν (ἠκὺς)	—ἧσσον	—ἥκιστα.

572. Καὶ πτώσεις δέ τινων πτωτικῶν, μετὰ προθέσεων ὑφ' ἓν γραφόμεναι, λαμβάνονται ἐπιῤῥηματικῶς· οἷον, παραχρῆμα=παρὰ χρῆμα, καθὰ=καθ' ἃ, καθάπερ=καθ' ἅπερ, διὸ=δι' ὃ, προὔργου=πρὸ ἔργου, ἐξαίφνης=ἐξ αἴφνης, ἐκποδὼν=ἐκ ποδῶν, ἐμποδὼν=ἐν ποδῶν.

573. Καὶ ῥηματικοί τινες σχηματισμοὶ μετέπεσαν εἰς ἐπιῤῥηματικὴν χρῆσιν. Τοιοῦτοι δὲ εἶνε τὰ λεγόμενα ἐπιῤῥήματα.

1) παρακελευσματικά· οἷον, ἄγε, φέρε, ἴθι, δεῦτε.

2) δεικτικά· οἷον, ἰδού, ἴδε, ἠνίδε, ἠνί.

3) συγκαταθετικόν· οἷον, εἶεν.

4) εὐκτικόν· οἷον, ὤφελον.

574. Αἱ συλλαβαὶ θεν, σε, δε, θι, σι, προσαρτώμεναι εἰς τὴν ῥίζαν ἢ τὴν κατάληξιν ἀντωνυμιῶν, ὀνομάτων καὶ τοπικῶν ἐπιῤῥημάτων, σχηματίζουσιν ἐπιῤῥήματα τοπικά. Σημαίνουσι δέ.

1) τὰ μὲν εἰς θεν κίνησιν ἀπὸ τόπον· οἷον, αὐτόθεν, ἄλλοθεν, πανταχόθεν, ἐντεῦθεν, οὐρανόθεν.

2) τὰ δὲ εἰς δε ἢ σε κίνησιν εἰς τόπον· οἷον, αὐτόσε, ἄλλοσε, ἐκεῖσε, οὐρανόνδε, οἴκαδε, Ἀθήναζε=Ἀθήνας δε, Θήβαζε=Θήβας δε.

3) τὰ δὲ εἰς θι ἢ σι στάσιν ἐν τόπῳ· οἷον, ἄλλοθι, αὐτόθι, ἀγρόθι, Ἀθήνησι, πλαταιᾶσι, ὀλυμπίᾶσι, θύρασι.

ΣΗΜ. Τὰ εἰς σι παραλήγουσιν εἰς α, ἐὰν προηγῆται φωνῆεν ἢ ρ· καὶ εἰς η, ἐὰν σύμφωνον.—Τὸ η τοῦτο ὑπογράφουσί τινες, νομίζοντες, ὅτι εἶνε δοτικὴ πληθυντικὴ Ἰωνική. Τὰ εἰς ᾶσιν ὅμως ἐξελέγχουσι τὴν ἀπάτην αὐτῶν.

§. οή. Περὶ συνδέσμου.

575. Οἱ σύνδεσμοι εἶνε πολυειδεῖς κατὰ τὴν χρῆσιν καὶ τὴν σημασίαν, ἀλλ' ἐνταῦθα μόνον οἱ κυριώτεροι ἀναφέρονται· ἤγουν,

1) συμπλεκτικοί· οἷον, μέν, δέ, τέ, καί.

2) διαζευκτικοί· οἷον, ἤτοι, ἤ.

3) ὑποθετικοί· οἷον, εἰ, ἄν, ἐάν, ἤν.

4) αἰτιολογικοί· οἷον, ἵνα, ὅπως, ὄφρα, γάρ, ὡς, ὅτι, ἐπεί, ἐπειδή.

5) συλλογιστικοί· οἷον, ἄρα, οὖν, τοίνυν, τοιγαροῦν, ἀλλαμήν.

6) ἐναντιωματικοί· οἷον, ἀλλά, καίτοι, καίπερ, ὅμως, καὶ μήν, εἰ καί.

7) ἀπορηματικοί. οἷον, ἆρα, εἶτα, μῶν, μή.

8) ἐλαττωτικοί· οἷον γοῦν, γέ.

9) δυνητικός· οἷον ἄν.

10) παραπληρωματικοί, καταχρηστικῶς οὕτω λεγόμενοι· οἷον, δή, πέρ, τοί, μήν.

§. οθ΄. Περὶ ἐπιφωνήματος.

576. Τὰ ἐπιφωνήματα εἶνε·

1) κλητικόν· οἷον, ὦ.

2) Σχετλιαστικά· οἷον, ἰού, ἰαῦ, οὐαί, αἶ, οἶ, οἴμοι, ἰώ, ἰάβαλε, ἰατταταί, ἰατταταιάξ.

3) θαυμαστικά· οἷον, ὤ, βαβαί, παπαί, φεῦ.

4) ἐκπληκτικόν. οἷον, ἆ.

5) Θειαστικά· οἷον, εὐοῖ, εὐάν, εὖγε.

6) γελαστικά. οἷον, ἅ, ἀά.

§. π΄. Περὶ παραγωγῆς λέξεων.

577. Ἡ ἀπ' ἀρχῆς τεθεῖσα λέξις πρὸς δήλωσιν ἰδέας τινὸς λέγεται πρωτότυπος, θεματική, ῥιζική. Ἡ δὲ σχηματισθεῖσα ἐξ ἄλλης ὀνομάζεται παράγωγος. Ἡ δὲ ἀνίχνευσις τῆς ἀρχῆς τῶν λέξεων λέγεται ἐτυμολογία.

578. Αἱ πρωτότυποι λέξεις εἶνε μονοσύλλαβοι, ἔχουσι φωνῆεν βραχύ, καὶ τὸ μετ' αὐτὸ σύμφωνον, ἐὰν ἦνε, ἁπλοῦν· οἷον, δε, δο, λιπ, φα, στα, κτλ.

579. Πολλῶν πολυσυλλάβων ῥιζῶν καὶ τόρα δύνανται νὰ γνωρισθῶσιν αἱ πρωτότυποι καὶ ἁπλαῖ ῥίζαι· ἐπειδὴ τὸ ἁλίσκω, φορέω, στηρίζω, παράγεται ἀπὸ τὸ ἀλ, φερ, στερ. Πολλῶν ὅμως ἡ πρωτότυπος σώζεται ἐν ἄλλῃ τινὶ γλώσσῃ συγγενεῖ τῆς Ἑλληνικῆς· οἷον, τὸ ἀγγέλλω ἔχει ῥίζαν τὸ γελ, ἡ ὁποία σώζεται ἐν τῷ τῆς

γερμανικῆς gellen, τὸ ὁποῖον σημαίνει βομβεῖν, ἠχεῖν· καὶ τὸ διδάσκω ἔχει σύστοιχον τὸ διδαχή, τοῦ ὁποίου ἡ ῥίζα δαχ, δοχ (κατὰ τὸ βάλλω βολή), δοκ εἶνε ἐν τῷ τῆς ῥωμαϊκῆς doceo.

580. Ἀπὸ ῥιζῶν θεματικῶν, ἢ ἐπιτεταμένων ἤδη κατὰ πρόσληψιν καταληκτικῶν φωνηέντων, σχηματίζονται οὐσιαστικά, ἐξ ὧν παράγονται ῥήματα, καὶ ἐκ τούτων πάλιν οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα. Ἤγουν ἀπὸ τοῦ ἀγ, ῥίζης τοῦ ἄγω, σχηματίζεται τὸ ἀγός, καὶ ἀπὸ τῆς ἐπιτεταμένης ἄγω σχηματίζεται τὸ ἀγωγός, καὶ ἀγωγή, καὶ ἀπὸ ταύτης τὸ ἀγώγιμος. Ἔτι ἀπὸ τῆς αγ, ἐπιτεταμένης διὰ τοῦ ἀθροιστικοῦ α, γίνεται ἡ ααγε καὶ κατὰ συναίρεσιν ἡγε, ῥίζα τοῦ ἡγέομαι. Ἐκ τούτου παράγεται τὸ ἡγεμών, ἡγεμονικός, ἡγεμονία, ἡγεμονεύω, ἡγεμονεία.

581. Ὅσα σχηματίζονται ἀπὸ θεματικῶν ῥιζῶν, δίχως νὰ διέλθωσι πρότερον δι' ἄλλων προεσχηματισμένων λέξεων, λέγονται πρωτότυπα (577), καὶ ταῦτα εἶνε ὀλιγάριθμα. Τοιαῦτα δὲ εἶνε μάλιστα πολλὰ ὀνόματα μελῶν τοῦ σώματος, ἤγουν ποῦς, ἀπὸ τοῦ ποδ, χείρ ἀπὸ τῆς χερ, ρίς, κὰρ (κεφαλή) καὶ ἐπιτεταμένως κέρας. Τὸ οὖς ὅμως ἀπὸ τῆς ουατ, καὶ ὀφθαλμός, κατ' ἐπένθεσιν τῆς θαλ, ὑπεμφαίνουσι τὴν ἐκ ῥημάτων παραγωγήν των. Πρωτότυποι ὡσαύτως εἶνε καὶ ἄλλαι πολλαὶ λέξεις, αἵτινες σημαίνουσιν ἁπλῆν τινα καὶ ἄμεσον αἴσθησιν καὶ ἀντίληψιν· ἤγουν, κρύος, θέρος. Ἔτι δὲ καὶ πολλὰ ὀνόματα ζώων, καρπῶν, ποτῶν καὶ τῶν τοιούτων· ἤγουν, ὄϊς, κρῖ καὶ ἔπειτα κριθή, γάλα, μέλι.

582. Πάντα τὰ ἄλλα ὀνόματα, ὅσα σημαίνουσι πρᾶξιν ἢ κατάστασιν, ἢ τὸν πράττοντα ἢ τὸν ἔχοντα αὐτήν, παρήχθησαν ἀπὸ ῥημάτων· οἷον, βοῦς ἀπὸ τοῦ βόω=βόσκω, πρόβατον ἀπὸ τοῦ προβαίνω, τέγος ἀπὸ τοῦ ἀρρήτου τέγω=στέγω—στεγάζω, λόγος ἀπὸ τοῦ λέγω, πόνος ἀπὸ τοῦ πένω. Ἐκ τούτων πορίζεται ἡ ἀναλογία, καθ' ἣν καὶ τὸ σοφός, φθόνος παράγονται ἀπὸ τῶν θεμάτων σάω-σάφω, φθέω-φθένω.

583. Ἐκ τῶν ῥημάτων ἄλλα μὲν γίνονται ἀμέσως ἀπὸ τῆς ῥίζης· οἷον, λέγ-λέγω, βόα-βοάω· ἄλλα δὲ λαμβάνουσι τὰς προεκτεθείσας μεταβολὰς καὶ ἐπεκτάσεις (429—474)· ἤγουν, μαθ-μανθάνω, τροτιτρώσκω, κτλ.

584. Ἐκ τῶν ῥημάτων, ἐὰν εἰς τὴν ῥίζαν αὐτῶν προσαφθῇ ἡ κατάληξις ευς, της, τηρ, τωρ, γίνονται οὐσιαστικὰ σημαίνοντα τὸν ἐργα-

ζόμενον ἢ μετερχόμενον τὴν ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινομένην ἰδέαν· οἷον, γράφ ω-γραφ εύς, δικάζ ω (δικαδ)-δικασ τής, μανθάν ω (μαθε)-μαθη τής, ἐλαύν ω (ἐλά)-ἐλα τήρ, σώζ ω (σαο-σω)-σω τήρ, ῥέω (λέγω)-ῥή τωρ.

ΣΗΜ. Πρὸ τῶν καταλήξεων τ η ς, τ η ρ καὶ τ ω ρ γίνονται τοῦ φωνήεντος τῆς ῥίζης καὶ τοῦ χαρακτῆρος αἱ τροπαί, ὅσαι καὶ ἐν τῷ παθητ. παρακ., πρὸς τοῦ ὁποίου τὸ ἐνικ. γ'. πρόσ. ἔχουσιν ἀναλογίαν.

585. Τὰ τοιαῦτα διγενῆ προσηγορικὰ σχηματίζουσι καὶ θηλυκόν, τρεπομένου τοῦ μὲν ε υ ς εἰς ε ι α, ι ς ἢ ι σ σ α, τοῦ δὲ τ η ς εἰς τ ι ς-τ ρ ι ς-τ ρ ι α, τοῦ δὲ τ η ρ εἰς τ ε ι ρ α· οἷον, ἱερ εύς-ἱέρ εια, βασιλ εύς-βασίλ ισσα καὶ βασιλ ίς, ποιη τής-ποιή τρια, προφή της-προφῆ τις, αὐλη τής-αὐλη τρίς, σω τήρ-σώ τειρα.

586. Ἐκ ῥημάτων γίνονται οὐσιαστικὰ πράγματος σημαντικά, ἐὰν εἰς τὴν ῥίζαν ἐκείνων προσαφθῇ ἡ κατάληξις η, ος, μη, τος, μος· οἷον, φεύγ ω (φυγ)-φυγ ή, διατρίβ ω-διατριβ ή, ἐλέγχ ω-ἔλεγχ ος, τύπτ ω (τυπ)-τύπ ος, γιγνώσκ ω (γνο)-γνώ μη, δύ ω-δυσ μαί, πλεονάζ ω (πλεοναδ)-πλεονασ μός, δέ ω-δεσ μός, λύζ ω (λυγ)-λυγ μός, ὀδύρ ομαι-ὀδυρ μός, πίνω (πο)-πό τος.

ΣΗΜ. Τὰ τοιαῦτα ἀναλογοῦσι πρὸς τὸ ἐνικ. ά. καὶ γ'. πρόσ. τοῦ παθ. παρακειμένου, καὶ διὰ τοῦτο πρὸ τῆς καταλήξεως αὐτῶν τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν καὶ ὁ χαρακτὴρ ἐπιδέχονται τὰς μεταβολάς, ὅσας καὶ ἐκεῖνα.

587. Ἐνίοτε τοῦ ῥήματος ἡ ῥίζα, προσλαμβάνουσα τὴν κατάληξιν υ ι α, γίνεται οὐσιαστικὸν πράγματος σημαντικόν· οἷον, ἅρπ ω-ἅρπ υια, ἄγ ω-ἀγ υιά, αἴθ ω-αἴθ υια, ὀρέγ ω(ὀργ)-ὀργ υιά.

588. Ἐν τούτοις τὸ ῥιζικὸν ε τρέπεται εἰς ο, τὸ ὁποῖον ἐμφαίνει τὴν πρὸς τὸν β'. παρακ. συγγένειαν αὐτῶν· οἷον, λέγ ω-λέλογ α-λόγ ος, τέμν ω-τέτομ α-τομή, ῥέ ω-ῥό ος, φθείρ ω (φθερ)-φθορ ά.

589. Τὰ εἰς σ ι ς καὶ σ ι α εἶνε πολυάριθμα, ἀναλογοῦσι πρὸς τὸ ἐν. β'. πρόσ. τοῦ παθ. παρακειμένου, σημαίνουσι τὴν ἐνέργειαν ἢ τὴν πρᾶξιν, καὶ παράγονται ἐκ τῶν τριῶν εἰδῶν (292) τῶν ῥημάτων.

ά.) Ἐκ τῶν καθαρολήκτων τριχῶς. 1) τὰ ἐκ μονοσυλλάβων φυλάττουσι τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν βραχύ· οἷον, θέ ω-θέ σις, στά ω-στά σις, φά ω-φά σις, δό ω-δό σις. 2) τὰ ἐκ μονοσυλλάβων μέν, συνθέτων δὲ ἐκ προθέσεων, καταλήγουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς σ ι ς καὶ εἰς σ ι α· οἷον, συνθέ ω-σύνθε σις καὶ συνθε σία, ἐπιστά ω-ἐπίστα σις καὶ ἐπιστα σία, ἐπιβά ω-ἐπίβα σις καὶ ἐπιβα σία. 3) Τὰ ἐκ πολυσυλλάβων ἔχουσι τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν μακρόν, ἐὰν δὲν τὸ συστέλλῃ ὁ παθ. μέλ. ά., καὶ βραχύ,

ἐὰν τὸ συστέλλῃ· οἷον, ποιέ ω-ποιη θήσομαι-ποίη σις, ῥέ ω-ῥη θήσομαι-ῥῆ σις, εὑρέ ω-εὑρε θήσομαι-εὕρε σις, αἱρέ ω-αἱρε θήσομαι-αἵρε σις.

ΣΗΜ. Τὰ ἐκ τῶν εἰς ευω σχηματίζονται εἰς εια κατ' ἀποβολὴν τοῦ υ καὶ συναίρεσιν τοῦ καταληκτικοῦ ι μετὰ τοῦ ῥιζικοῦ ε· οἷον, βασιλ εύω-βασιλε-ί-α-βασιλ εία, κολακ εύω-κολακε-ί-α-κολακ εία.

β'.) Ἐκ τῶν ἀφωνολήκτων· οἷον, λέγ ω-λέξις, μίγ ω-μίξις, ὅπ ω-ὄψις, εἰκάζ ω-εἰκα σία, ἐργάζ ομαι-ἐργα σία, γυμνάζ ω-γύμνα σις καὶ γυμνα σία.

γ'.) Ἐκ τῶν ὑγρολήκτων ὀλίγα μόνον παράγονται, καὶ τὰ εἰς σια ἀποβάλλουσι τὸ ν· οἷον, ἅλλ ομαι-ἅλ σις, αἴρ ω(ἀρ) ἄρ σις, θερμαίν ω-θέρμαν σις-θερμα σία, ξηραίν ω-ξήραν σις-ξηρα σία.

590. Τὰ εἰς μα οὐδέτερα παράγονται, καθὼς τὰ εἰς σις, ἐκ τῶν τριῶν εἰδῶν τῶν ῥημάτων, ἀναλογοῦσι πρὸς τὸ ά. πρόσ. τοῦ παθ. παρακ., καὶ σημαίνουσι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας, τὴν ὁποίαν ἐκφράζουσι τὰ εἰς σις· οἷον, μιμέ ομαι-μίμη μα, γεννά ομαι-γέννη μα, δό ομαι-δό μα, πράσσ ομαι (πράγ)-πρᾶγ μα, βλέπ ομαι-βλέμ μα.

§. πά. Οὐσιαστικὰ ἐξ ἐπιθέτων παραγόμενα.

591. Τὰ οὐσιαστικά, τὰ σημαίνοντα ποιότητα ἢ ἰδιότητα ἀφῃρημένως, παράγονται ἐξ ἐπιθέτων, καὶ λήγουσι

1) εἰς ια, ἐὰν παροξύνωνται· οἷον, σοφός-σοφ ία, κακ ός-κακ ία, ἀμαθ ής-ἀμαθ ία, πέν ης-πεν ία.

2) εἰς ε ι α, ἐὰν παράγωνται ἀπὸ τῶν εἰς ης καὶ προπαροξύνωνται· οἷον, ἀληθ ής-ἀλήθ εια, εὐγεν ής-εὐγέν εια.

3) εἰς οια, ἐὰν παράγωνται ἀπὸ τῶν εἰς ους· οἷον εὔν ους-εὔν οια, εὔπλ ους-εὔπλ οια.

4) εἰς της γεν. τητος· οἷον, ἴσο ς-ἰσό της γεν. ἰσό τητος, κακό ς-κακ ότης-κακ ότητος. Τινὰ τούτων ὀξύνονται· οἷον, ταχύ ς-ταχυ τής-ταχυ τῆτος, δήϊο ς-δηϊο τής-δηϊο τῆτος.

5) εἰς σ ύν η, καὶ τὸν φθόγγον Ο ἔχουσι 1) βραχὺν μέν, ἐὰν προηγῆται αὐτοῦ συλλαβὴ μακρὰ κατὰ φύσιν ἢ κατὰ θέσιν· οἷον ἄφρω ν-ἀφροσύνη, δίκαιο ς-δικαιο σύνη. 2) μακρὸν δέ, ἐὰν προηγῆται αὐτοῦ συλλαβὴ βραχεῖα· οἷον, ἅγιο ς-ἁγιω σύνη.

592. Ἐκ τῶν εἰς τος συνθέτων ῥηματικῶν παράγονται ἀφῃρημένα οὐσιαστικὰ εἰς ια, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ τ τρέπεται εἰς σ· οἷον, ἄκρατ ος-ἀκρατ ία καὶ ἀκρασ ία, ἀκίνητ ος-ἀκινησ ία, ἄθρυπτ ος-ἀθρυψ ία, δύσπεπτ ος-δυσπεψ ία, ἀνεπίμικτ ος-ἀνεπιμιξ ία. Τὸ τ τῶν εἰς

τος καὶ τοῦ ἀναισχυντ ος μένει ἄτρεπτον· οἷον, ἄγευστ ος-ἀγευστ ία, ἀναίσχυντ ος-ἀναισχυντ ία.

ΣΗΜ. Πολλάκις ἀφηρημένα οὐσιαστικὰ παράγονται παραλλήλως ἐξ ἐπιθέτων καὶ ἐκ ῥηματικῶν· οἷον, δύσοργ ος-δυσοργ ία καὶ δυσόργητ ος-δυσοργησ ία, ἀνάριστ ος, ἀναριστ ία καὶ ἀναρίστητ ος-ἀναριστησ ία. Πολλάκις δὲ καὶ ἐξ ἀῤῥήτων ἢ ἀχρήστων παράγονται σχηματισμῶν· οἷον, εὔδοκ ος (ἄῤῥ.)-εὐδοκ ία καὶ εὐδόκητ ος-εὐδοκησ ία, ἀμελ ής-ἀμέλ εια, καὶ ἀμέλητ ος (ἄῤῥ.)-ἀμελησ ία.

§. πϐ. Ῥήματ. ἐξ οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων.

593. Τὰ ἐξ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων παραγόμενα ῥήματα σημαίνουσιν, ὅτι τὸ ὑποκείμενον εἶνε, ἔχει ἢ κάμνει τὸ ὑπὸ τοῦ ὀνόματος σημαινόμενον, ἤγουν,

1) Τὰ σημαίνοντα, ὅτι τὸ ὑποκείμενον εἶνε, ἢ ἔχει τὸ ὑπὸ τοῦ ὀνόματος σημαινόμενον, λήγουσιν ἰδίως εἰς αω, εω, ευω· οἷον, κόμ η-κομ άω, λίπ ος-λιπ άω, πομπ ός-πομπ εύω, παρθέν ος-παρθεν εύω, κοίραν ος-κοιραν εύω, φον εύς-φον εύω θάλαττ α-θαλαττ εύω (εἶμαι ἐν θαλάσσῃ), δοῦλ ος-δουλ εύω.

2) τὰ σημαίνοντα, ὅτι τὸ ὑποκείμενον κάμνει τὸ ὑπὸ τοῦ ὀνόματος σημαινόμενον, λήγουσιν ἰδίως εἰς ιζω, οω· οἷον, αἷμ α-αἱματ ίζω, ἁγν ός-ἁγν ίζω, πτερ όν-πτερ όω. χρυσ ός-χρυσ όω, δοῦλ ος-δουλ όω.

594. Τὰ εἰς ωσσω ἢ ωττω ἐπαμφοτερίζουσιν, οἷον, νέ ος-νε ώσσω, ὑγρ ός-ὑγρ ώσσω (κάμνω νέον, ὑγρόν), τυφλ ός-τυφλ ώττω (εἶμαι τυφλός), λιμ ός-λιμ ώττω, ὕπν ος-ὑπν ώττω (ἔχω λιμόν, ὕπνον).

§. πγ'. παραγωγὴ ἐπιθέτων

595. Τὰ περισσότερα τῶν παραγώγων ἐπιθέτων λήγουσιν εἰς ος, πρὸ τοῦ ὁποίου ἔχουσι διάφορα γράμματα. Ὅθεν προκύπτουσιν αἱ ἑξῆς ἐπιθετικαὶ καταλήξεις.

1) ιος. Αὕτη προσαρτᾶται εἰς ῥίζαν ὀνόματος ἢ ἄλλου ἐπιθέτου, καὶ σημαίνει τὸ ἀνῆκον ἢ ἁρμόζον εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλούμενον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα· οἷον οὐραν ός-οὐράν ιος, ἑσπέρ α-ἑσπέρ ιος, ἐλεύθερ ος-ἐλευθέρ ιος, ἐνιαυτ ός-ἐνιαύσ ιος, (ἑκὼν γεν.) ἑκόντ ος-ἑκούσ ιος, (πατὴρ γεν.) πατρ ός-πάτρ ιος.

Τὸ ι τῆς κτητικῆς ταύτης καταλήξεως πολλάκις συναιρεῖται μετὰ τοῦ ληκτικοῦ φωνήεντος τῆς ῥίζης ἢ καὶ τῆς καταλήξεως τοῦ ἐξ οὗ παράγονται τὰ τοιαῦτα ἐπίθετα, καὶ οὕτω προκύπτουσιν αἱ ἰδιαίτεραι καταλήξεις αιος, οιος, ῳος, ειος· οἷον, ἀγορ ά-ἀγορ ά-ι-ος-ἀγορ αῖος, Ἀθῆναι-Ἀθην ά-ι-ος-Ἀθην αῖος, Ῥώμ α(δωρ.)Ῥωμ ά-ι-ος Ῥωμ αῖος, αἰδώς

γεν. αἰδό ος-αἰδ ό-ι-ος-αἰδ οῖος, σπονδ ή-σπανδ ή-ι-ος-σπονδ εῖος, ἄλλο ς-ἀλλ ό-ι-ος-ἀλλ οῖος, (πατὴρ γεν.) πατρό ς-πατρ ό-ι-ος-πατρ ῷος, ἡ ώς-γεν. ἡό ος-ἡό-ι-ος ἡ ῷος.

ΣΗΜ. Ἡ κατάληξις φος γίνεται κατ' ἔκτασιν ἀπὸ τῆς οιος· ἤγουν, πατρ οῖος-πατρ ῷος, ἡ οῖος-ἡ ῷος.—Ἡ ειος προσαρτᾶται καὶ εἰς λήγοντα εἰς ος ὀνόματα, σημαίνοντα ὡρισμένον εἶδος ζώου, ἢ εἰς κύρια ὀνόματα ἀνθρώπων· ἤγουν, ἄνθρωπ ος-ἀνθρώπ ειος, λύκ ος-λύκ ειος, γυναικ ός-γυναικ εῖος, Ὅμηρ ος-Ὁμήρ ειος, Πυθαγόρ ας-Πυθαγόρ ειος, Εὐριπίδ ης-Εὐριπίδ ειος.

2) εος. Αὕτη σημαίνει μάλιστα τὴν ὕλην ἐξ ἧς ἔγεινέ τι· οἷον, χρυσ ός-χρύσ εος, χαλκ ός-χάλκ εος, Τὰ τοιαῦτα συναιροῦνται (165).

3) ικος. Καὶ αὕτη προσαρτᾶται εἰς τὴν ῥίζαν τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων, καὶ σημαίνει τὸ ἀνῆκον ἢ τὸ ἐπιτήδειον εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης σημαινόμενον· οἷον, κύκλ ος-κυκλ ικός, βασιλ εύς-βασιλ ικός, Ὅμηρ ος-Ὁμηρ ικός, γράφ ω-γραφ ικός, ἄρχ ω-ἀρχ ικός.

ΣΗΜ. Τὰ τοιαῦτα κτητικὰ καταλήγουσιν εἰς υκος μέν, ἐὰν τὸ ἐξ οὗ παράγονται λήγῃ εἰς υς, εἰς ιακος δέ, ἐὰν ἐκεῖνο πρὸ τῆς πτωτικῆς καταλήξεώς του ἔχῃ ι· οἷον, θῆλ υς θηλ υκός, Ἴλ ιον-Ἰλ ιακός, κύρ ιος-κυρ ιακός, σπονδ εῖος-σπονδ ειακός. Πολλάκις ἡ ιακος προτιμᾶται τῆς ικος ὡς εὐφωνοτέρα, ἀλλὰ τότε κυρίως γίνεται διπλῆ παραγωγή· οἷον, Κόρινθ ος-Κορίνθ ιος-Κορινθ ιακός, Ὄλυμπ ος-Ὀλύμπ ιος-Ὀλυμπ ιακός.—Ἐὰν τὸ πρωτότυπον καταλήγῃ εἰς αιος, τὸ κτητικὸν κατηλήγει εἰς αϊκος· οἷον, τροχ αῖος-τροχ αϊκός, Ῥωμ αῖος-Ῥωμ αϊκός, ἀρχ αῖος-ἀρχ αϊκός.

4) ινος. Αὕτη, προπαροξυτονουμένη μέν, σημαίνει τὴν ὕλην ἐξ ἧς ἔγεινέ τι· ὀξυτονουμένη δέ, τὸν καιρόν, καθ' ὃν ἔγεινέ τι· οἷον, ξύλ ον-ξύλ ινος, λίθ ος-λίθ ινος, χθές-χθεσ ινός, ἡμέρ α-ἡμερ ινός.—Ἔτι δὲ σημαίνει καὶ τὸν ἔχοντα δαψίλειαν τοῦ ὑπὸ τῆς ῥίζης σημαινομένου· οἷον, πεδ ίον-πεδ ινός, δέ ος-(δε-ινός)-δεινός, ὄρος (γεν.) ὄρε ος-(ὀρε-ινός) ὀρεινός.

5) ηλως, ωλος. Αὗται σημαίνουσι τὸν ἔχοντα κλίσιν ἢ ἕξιν εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλούμενον· οἷον, ἀπατ άω-ἀπατ ηλός, ἁμαρτ άνω-ἁμαρτ ωλός.

6) ιμος. Αὕτη προσαρτᾶται εἰς ῥηματικά, καὶ σημαίνει τὸν ἐπιτήδειον νὰ ἐνεργήσῃ ἢ νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλούμενον· οἷον, χράομαι-χρῆσ ις-χρήσ ιμος, τρέφω-τροφ ή-τρόφ ιμος, θάνω-θάνατ ος-θανάσ ιμος, πόω-ποτ όν-πότ ιμος, πόσ ις-πόσ ιμος.

7) ιμαιος. Αὕτη προσαρτᾶται ὡσαύτως εἰς ῥηματικά, καὶ σημαίνει τὸν ἀνήκοντα εἰς τὴν ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλουμένην πρᾶξιν· οἷον, κλέπτω-κλοπ ή-κλοπ ιμαῖος, κλέπτω-κλέψ ω-κλεψ ιμαῖος, ὑποβάλλω-ὑποβολ ή-ὑποβολ ιμαῖος, θνήσκω-θνητ ός-θνησ ιμαῖος.

8) ερος, ηρος, ρος. Αὗται σημαίνουσι τὸν εἰς ἑαυτὸν ἢ εἰς ἄλλον

ἐργαζόμενον τὴν διάθεσιν τὴν σημαινομένην ὑπὸ τῆς ῥίζης, εἰς τὴν ὁποίαν προσαρτῶνται· οἷον, νόσ ος-νοσ ερός, πόν ος-πον ηρός, οἶκτ ος-οἰκτ ρός, βδελύ σσω-βδελυ ρός.

9) αλεος. Αὕτη σημαίνει τὸν γέμοντα ἐκ τοῦ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλουμένου· οἷον, ψώρ α-ψωρ αλέος, ῥώμ η-ῥωμ αλέος, θάῤῥ ος-θαῤῥ αλέος.

10) τος. τεος. Αἱ καταλήξεις αὗται προσαρτῶνται εἰς ῥίζας ῥημάτων, τῶν ὁποίων ὁ μὲν χαρακτὴρ τρέπεται κατὰ τοὺς γενικοὺς κανόνας (63.64), τὸ δὲ ῥιζικὸν φωνῆεν ἐπιδέχεται ὅσας μεταβολὰς πάσχει καὶ πρὸ τῆς καταλήξεως τοῦ παθ. ἀορ. ά. Σημαίνει δὲ ἡ μὲν τος τὸν παθόντα, ἡ δὲ τεος τὸν χρεωστοῦντα νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλούμενον· οἷον, λέγ ω λεκ τός-λεκ τέος, στέλλ ω(ἐστάλ θην) σταλ τός-σταλ τέος, ποιέ ω(ἐποιή θην)-ποιητ ός-ποιη τέος, εὑρέ ω (εὑρέ θην)-εὑρε τός-εὑρε τέος.

596. Παρὰ τὰς ἐπιθετικὰς καταλήξεις ταύτας εἶνε καὶ αἱ ἑξῆς·

1) εις γεν. εντος. Αὕτη ἔχει προηγούμενον ι, η, ο, καὶ σημαίνει τὸν ἔχοντα πλησμονὴν τοῦ δηλουμένου ὑπὸ τῆς ῥίζης· οἷον, χάρι ς-χαρίεις, ὕλη ὑλή εις, (πῦρ)-πυρό ς-πυρό εις. Περὶ τῆς συναιρέσεως τῶν εἰς όεις καὶ ήεις ἰδὲ 185. έ, ς'.

2) ωδης. Αὕτη γίνεται κατὰ συναίρεσιν καὶ τόνου ἀναβιβασμὸν ἐκ τῆς οειδής, ἥτις εἶνε κατάληξις ἐπιθέτων συνθέτων ἐκ τοῦ εἶδος, καὶ σημαινόντων τὸν ἔχοντα τὸ εἶδος τοῦ ὑπὸ τῆς ῥίζης σημαινομένου. Διὸ καὶ τὰ ωδης εἶνε ταὐτοσήμαντα ἐκείνων· οἷον, (σφὴξ γεν.)-σφηκ ός-σφηκ οειδής-σφηκ ώδης, (γύναιξ γεν.) γυναικ ός γυναικ οειδής-γυναικ ώδης.—Πολλάκις ὅμως ἡ ωδης σημαίνει τὸν ἔχοντα πλησμονὴν τοῦ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλουμένου. οἷον, (αἷμα γεν.) αἵματ ος-αἱματ ώδης, ψάμμ ος-ψαμμ ώδης.

2) μων. Αὕτη προσαρτᾶται εἰς ῥίζας ῥήματος, ἀναλογεῖ πρὸς τὰ εἰς μα, καὶ σημαίνει τὸν πράττοντα ἢ ἐνεργοῦντα τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλούμενον· οἷον, νοέ ω-νόη μα-νοή μων, πράσσ ω-πρᾶγ μα-πολυπράγ μων, ἐπιλανθάν ομαι-ἐπιλέλησ μαι-ἐπιλήσ μων.

§. πδ'. Παραγωγὴ ἐπιῤῥημάτων.

597. Παρὰ τὰς ἀνωτέρω (568—571) σημειωθείσας παραγώγων ἐπιῤῥημάτων καταλήξεις εἶνε καὶ αὗται δην, αδην, νδα, δον, ι ἢ ει, ξ.

598. Ἡ κατάληξις δην προσκολλᾶται εἰς ῥίζαν ῥήματος, καὶ τότε

τὸ χαρακτηριστικόν, ἐὰν ἦνε σύμφωνον, συμπνευματίζεται μετὰ τοῦ δ (63), ἐὰν δὲ φωνῆεν, πάσχει τὴν καὶ ἐν τῷ παθ. πγρακ. ἢ ἀόρ. ά. μεταβολήν· οἷον, γράφ ω-γράβ δην, κρύπτω-(κρύβ ω)-κρύβ δην, πλέκ ω-πλέγ δην, ῥέ ω (εἴῤῥη μαι)-ῥή δην, στά ω-ἔστα μαι-στά δην, ἀνέω-(ἀνίεμαι, ἠνέ θην)-ἀνέ δην.

599. Ἡ κατάληξις αδην σημαίνει τρόπον, καὶ προσκολλᾶται εἰς ῥίζαν ὀνόματος, οἷον, λόγ ος-λογ άδην, σπορ ά-σπορ άδην.

600. Ἡ κατάληξις ινδην ὡσαύτως εἰς ὀνομαστικὴν ῥίζαν προσκολλᾶται, καὶ σημαίνει τρόπον· οἷον, πλοῦτ ος-πλουτ ίνδην, ἄριστ ος-ἀριστ ίνδην.

601. Ἡ κατάληξις ινδα προσκολλᾶται εἰς ὀνομάτων, ῥημάτων καὶ ῥηματικῶν ἐπιθέτων ῥίζαν, καὶ σημαίνει παιγνιδίου εἶδος· οἷον, ὄστρακ ον-ὀστρακ ίνδα, φαίν ω-φαιν ίνδα, διελκυστ ός-διελκυνστ ίνδα.

602. Ἡ κατάληξις δον ἢ ηδον προσκολλᾶται εἰς ῥίζαν ὀνομάτων, καὶ σημαίνει ὁμοιότητα ἢ τρόπον· οἷον, σπεῖρ α-σπειρ ηδόν, ἀγέλ η-ἀγελ ηδόν, (κύων γεν.) κυν ός-κυν ηδόν, (τετράπους γεν.) τετράποδ ος-τετραποδ ηδόν, (βότρυς γεν.) βότρυ ος-βοτρυ δόν—.Ἐνίοτε ἡ κατάληξις δον προσκολλᾶται εἰς ῥήματος ῥίζαν, καὶ τότε συμφωνεῖ μετὰ τῆς δην· οἷον, ἀναφαίνω (φαν ῶ)-ἀναφαν δόν, διΐσταμαι-(διαστά ω)-διαστα δόν.

603. Ἡ κατάληξις ι ἢ ει προσαρτᾶται εἰς ῥημάτων ἢ ὀνομάτων ῥίζαν· 1) Καὶ τὰ μὲν ῥηματικά, ὅσα μὲν καταλήγουσιν εἰς τι ἢ τει, συμφωνοῦσι μετὰ τῶν εἰς τος ῥηματικῶν ἐπιθέτων· οἷον, ὀνομάζω-ὀνομαστ ός-ὀνομαστ ί, ἐγρήγορα-(ἀόρ. ἐγρηγόρω-ἐγρηγορτ ός) ἐγρηγορτ ί, γελάω-ἀγέλαστ ος-ἀγελαστ ί, μαχέ ομαι-ἀμάχητ ος-ἀμαχητ εί, κηρύσσ ω-ἀκήρυκτ ος-ἀκηρυκτ εὶ καὶ—τί. Ὅσα δὲ καταλήγουσιν εἰς ιςι, παράγονται ἀπὸ τῶν εἰς ιζω ῥημάτων, καὶ σημαίνουσι μίμησιν τρόπου ἢ ἤθους τοῦ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλουμένου ἀνθρώπου, ἔθνους ἢ ζώου· οἷον, φίλιππ ος-φιλιππ ίζω-φιλιππ ιστί, Ἕλλην-ἑλλην ίζω-ἑλλην ιστί, (βοῦς γεν.) βο ός-βο ΐζω-βο ϊστί.—2) Τὰ δὲ παρώνυμα προσαρτῶσι τὴν τοιαύτην κατάληξιν εἰς τὴν ῥίζαν, τὴν ὁποίαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον καὶ συνθέτουσιν· οἷον, (ἑκὼν γεν.) ἑκόντ ος-ἑκοντ ί, (ἄτη) ἄναντ ος-ἀναντ εί, πάνδημ ος-πανδημ εί, (αὐτὸς καὶ νύξ-νυχὸς) αὐτονυχ ί, ἄμαχ ος-ἀμαχ εί.

ΣΗΜ. Πότε τὰ τοιαῦτα ἐπιῤῥήματα γράφονται διὰ τοῦ ι, καὶ πότε διὰ τοῦ ει, τοῦτο προσδιορίζει ἡ χρῆσις.

604. Ἡ κατάληξις ιξ καὶ αξ εἶνε ὀλίγων τινῶν, παραγομένων ἐκ

τοῦ ἐνεργ. μέλ. ά., καὶ σημαίνει τρόπον· οἷον ἀναμ ίξω-ἀναμ ίξ, παραλλ άξω-παραλλ άξ, ὀκλ άζω-ὀκλ άξ, ὀδ άξω-ὀδ άξ.

§. πέ. Οὐσιαστικὰ ἐξ οὐσιαστικῶν παραγόμενα.

605. Οὐσιαστικὰ ἐξ οὐσιαστικῶν παραγόμενα εἶνε τὰ ὑποκοριστικά, μεγεθυντικά, ἐθνικά, πατρωνυμικά, περιεκτικά, τεμενικὰ ἤγουν σημαίνοντα τόπον καθιερωμένον εἰς θεὸν ἢ ἥρωα, καὶ ὅσα σημαίνουσιν ἄνθρωπον ἀνήκοντα εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλούμενον, ἔτι δὲ γονεωνυμικά.

606. Τὰ ὑποκοριστικὰ σημαίνουσιν ἐλάττωσιν ἢ μίκρυνσιν τοῦ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλουμένου, καὶ καταλήγουσι·

1) Τὰ μὲν ἀρσενικὰ εἰς ισκος· οἷον, ἄνθρωπ ος-ἀνθρωπ ίσκος.

2) Τὰ δὲ θηλυκὰ εἰς υλλίς, ίς, ίσκη, ίχνη· οἷον, ἄκανθ α-ἀκανθ υλλίς, θεράπαιν α θεραπαιν ίς, (παῖς γεν.) παιδ ός-παιδ ίσκη, πόλ ις-πολ ίχνη.

3). Τὰ δὲ οὐδέτερα εἰς ιον, διον, ιδιον, αριον, ασιον, αφιον, υδριον, υλλιον, υφιον, ιχνιον· οἷον, παῖς παιδ ός-παιδ ίον, ἰχθύς-ἰχθύ ος-ἰχθύ διον, νῆσ ος-νησ ίδιον, ἵππ ος-ἱππ άριον, κόρ η κορ άσιον, ξύλ ον-ξυλ άφιον, νῆσ ος-νησ ύδριον, εἶδ ος-είδ ύλλιον, ζῶ ον-ζωΰφιον, πόλ ις-πολ ίχνιον.

ΣΗΜ. ά. Κυρίως τῶν οὐδετέρων ὑποκοριστικῶν μία εἶνε ἡ κατάληξις ιον, ἐξ ἧς κατ' ἐπένθεσιν μιᾶς συλλαβῆς γίνονται αἱ λοιπαί.

Τῆς ιδιον τὸ ι συναιρεῖται πολλάκις μετὰ τοῦ ληκτικοῦ τῆς ῥίζης φωνήεντος· οἷον, γῄδιον, λαγῴδιον, προσκεφαλᾴδιον, ἐλᾴδιον (τὰ ὁποῖα καὶ δίχως τοῦ ὑπογεγραμμένου ι ἀπαντῶνται), (ὗς) ὕδιον, ἱματίδιον. — Τὰ ἀπὸ τῶν εἰς ις γεν. εως παραγόμενα ὑποκοριστικὰ καταλήγουσιν εἰς ειδιον ἢ ιδιον, ὡς συναιρουμένου τοῦ ι μετὰ τοῦ ε ἢ ι τῆς γενικῆς· οἷον, ῥῆσ ις-ῥήσε ως-ῥησ είδιον, λέξι ς-λέξι ος (Ἰων.) λεξ ίδιον. — Ἡ κατάληξις ασιον εἶνε μοναδική, καὶ τῆς κοινῆς γλώσσης· οἷον, κοράσιον. — Τὸ γύναιον γίνεται κατὰ συναίρεσιν ἀπὸ τοῦ γυνὴ (δωρ. γυνά).

ΣΗΜ. β΄. Πολλὰ τῶν εἰς ιον ἀπέβαλον ἤδη τὴν ὑποκοριστικήν των δύναμιν· καθὼς π. χ. τὸ βιβλίον καὶ θηρίον ἰσοδυναμοῦσι πρὸς τὸ βίβλος, θήρ.

607. Τὰ μεγενθυντικὰ ἢ αὐξητικὰ εἶνε μόνον ἀρσενικά, σημαίνουσι σκωπτικῶς τὸν ἔχοντα εἰς ἀνώτατον βαθμὸν τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλούμενον, καὶ καταλήγουσιν εἰς ων, ιας· οἷον, (γαστὴρ γεν.) γαστρ ός-γάστρ ων, χεῖλ ος-χείλ ων, κεφαλ ή-κέφαλ ων, (οἴημα γεν.) οἰήματ ος-οἰηματ ίας, μέτωπ ον-μετωπ ίας, κωφ ός-κωφ ίας.

608. Τὰ ἐθνικὰ σημαίνουσι τὸ πόθεν εἶνέ τις, εἶνε ἀρσενικὰ καὶ θηλυκά, καὶ ἔχουσι διαφόρους καταλήξεις.

1.) Τὰ ἀρσενικὰ καταλήγουσιν εἰς

α'.) ιος, καὶ ἐκ πρωτοκλίτων παραγόμενα εἰς αῖος· οἷον, Κόρινθ ος -Κορίνθ ιος, (Τροιζήν. γεν.) Τροιζῆν ος-Τροιζήν ιος, Λάρισσ α-Λαρισσ αῖος. —Τινὰ τούτων τρέπουσι καὶ τὸ ληκτικὸν τῆς ῥίζης τ εἰς σ. οἷον, Μίλητ ος-Μιλήσ ιος. — Ὅσα παράγονται ἀπὸ τῶν εἰς ους γεν. οῦντος, καταλήγουσιν ὄχι μόνον εἰς ούντιος, ἀλλὰ καὶ εἰς ούσιος, ἔτι δὲ καὶ εἰς ασιος, ἐὰν ληκτικὸν τῆς ῥίζης ἦνε φωνῆεν ἢ ρ· οἷον. (Ὀποῦς, γεν.) Ὀπ οῦντος-Ὀπ ούντιος, (Ἀμαθοῦς γεν.) Ἀμαθ οῦντος-Ἀμαθ ούσιος, (Φλιοῦ ς γεν.) Φλι οῦντος-Φλι άσιος, (Ἀναργυροῦς γεν.) Ἀναργυρ οῦντος-Ἀναργυρ άσιος.

β'.) ῆνος, ᾱνος, ῖνος, ἐὰν σημαίνωσι καταγόμενον ἐκ πόλεων καὶ χωρῶν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος· οἷον, Κύζικ ος-Κυζικ ηνός, Σάρδι ς (Ἰωνικῶς ἀντὶ τοῦ Σάρδεις)-Σαρδι ανός, Ἀσί α-Ἀσι ανός, Τάραντ α-Ταραντ ῖνος.

γ'.) ιτης, ητης, ᾱτης, ιώτης· οἷον, Ἄβδηρ α-Ἀβδηρ ίτης, Αἴγιν α-Αἰγιν ήτης, Σπάρτ η-Σπαρτ ιάτης, Σικελί α-Σικελι ώτης.

ΣΗΜ. Τὰ εἰς α τ η ς ἐθνικά, ἐὰν δὲν ἔχωσι τὸ ἐξ οὗ παράγονται, βραχυκαταληκτοῦσιν· οἷον, Σαρμάτης.

δ'.) ευς· οἷον, Μέγαρ α-Μεγαρ εύς, Πλαται αί-Πλαται εύς, Φώκαι α Φωκαι εὺς καὶ Φωκα εύς, Φωκ ίς-Φωκ εύς.

2) Τὰ θηλυκὰ 1) τρέπουσι τοῦ ἀρσ. τὸ ος εἰς α ἢ η, καὶ τὸ ης εἰς ις· οἷον, Κορίνθ ιος-Κορινθ ία, Ἀσιαν ός-Ἀσιαν ή, Σπαρτ ιάτης-Σπαρτ ιᾶτις. 2) προσκολλῶσι τὴν κατάληξιν ις ἢ ας εἰς αὐτὴν τὴν ῥίζαν ἀντὶ τῆς ἀρσενικῆς· οἷον, Μέγαρ α-Μεγαρ ίς, Φώκαι α-Φωκα ΐς, Δῆλ ος-Δήλι-ος-Δηλι άς.

ΣΗΜ. Πάντα ταῦτα σημαίνουσιν ὀνομασίαν χώρας ἢ γυναικὸς κατὰ τὸ ἐξυπακουόμενον γ ῆ, χ ώ ρ α, γ υ ν ή.

609. Τὰ πατρωνυμικὰ παράγονται ἐκ κυρίων ὀνομάτων πατρὸς ἢ προγόνου ἢ μητρός, καὶ σημαίνουσι υἱόν, θυγατέρα, ἀπόγονον. Διὸ εἶνε καὶ ταῦτα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκά.

1) Τὰ ἀρσενικὰ ἔχουσι καταλήξεις τέσσαρας.

α'.) αδης, ἥτις προσαρτᾶται εἰς τὴν ῥίζαν τῶν εἰς ας ἢ ης πρωτοκλίτων· οἷον. Αἰνεί ας-Αἰνει άδης, Ἱππότ ης-Ἱπποτ άδης.

β'.) ιδης, ἥτις προσαρτᾶται εἰς τὴν ῥίζαν τῶν μὴ καθαροκαταληκτούντων δευτεροκλίτων καὶ εἰς τὴν τῶν τριτοκλίτων· οἷον, Κρόν ος-Κρον ίδης, (Κέκροψ γεν.) Κέκροπ ος-Κεκροπ ίδης.

γ') ιαδης, ἥτις προσαρτᾶται εἰς τὴν μακρόληκτον ῥίζαν τῶν τριτοκλίτων, καὶ εἰς τὴν τῶν εἰς ιος δευτεροκλίτων· οἷον, (Φέρης γεν.) Φέ-

ρητ ος-Φερητ ιάδης, (Τελαμὼν γεν.) Τελαμῶν ος-Τελαμων ιάδης, (Ἄβας γεν.) Ἄβαντ ος-Ἀβαντ ιάδης, Μενοίτ ιος-Μενοιτ ιάδης.

δ'.) ιων γεν. ιωνος (σπανίως ιονος), ἥτις εἶνε χρήσιμος παρὰ ποιηταῖς μάλιστα, καὶ ἰδία τῶν εἰς ιδης σχηματιζομένων· οἷον, Κρόν ος -Κρον ίδης-Κρον ίων.

ΣΗΜ. Τὰ ἀπὸ τῶν εἰς ευς ἢ κλῆς ληγόντων παραγόμενα σχηματίζονται εἰς είδης καὶ κατὰ συναίρεσιν ειδης· οἷον, Πηλ εύς-Πηλ έως-Πηλ είδης-Πηλ είδης, Ἡρακλ ῆς-Ἡρακλ έους-Ἡρακλ είδης-Ἡρακλ είδης.—Τὴν αὐτὴν συναίρεσιν πάσχουσι καὶ ὅσα πρὸ τῆς ιων ἔχουσιν ε· οἷον, Πηλ εύς-Πηλ έως-Πηλ είων-Πηλ είων. Τὰ ἀπὸ τῶν εἰς αος, οος παραγόμενα σχηματίζονται εἰς ιδης, καὶ συναιροῦσι τὸ ι μετὰ τοῦ ο εἰς οι· οἷον, Δανα ός-Δανα ίδης, Πάνθο ος-Πανθο ίδης, (Λητὼ γεν.) Λητό ος Λητο ίδης-Λητ οίδης.

2) Τὰ θηλυκὰ ἔχουσι καταλήξεις ας, ις, ηΐς, ινη, ωνη.

α'.) Τὰ εἰς ας καὶ ις γίνονται κατ' ἀποβολὴν τῆς δη ἀπὸ τῶν εἰς ιαδης, ιδης· οἷον, Δημητρ ιάδης-Δημητρ ιάς, Ἀτλαντ ίδης-Ἀτλαντ ίς.—Τοῦ Λητοΐδης τὸ θηλ. ἀπαντᾶται Λητωϊὰς καὶ Λητωΐς.

β') Τὰ εἰς ηΐς γίνονται ἀπὸ τῶν εἰς ειδης παραγομένων ἀπὸ τῶν εἰς ευς· οἷον, (Βρισεὺς γεν.) Βρισ έως-Βρισ είδης-Βρισ ηΐς, (Θησεὺς γεν.) Θησ έως-Θησ είδης-Θησ ηΐς.—Οἱ Ἀττικοὶ ἐν ταῖς πλαγίαις πτώσεσι τὸ ηϊ συναιροῦσιν εἰς ῃ· οἷον, Θησ ῄδων, Νηρ ῄδων.

γ'.) Τὰ εἰς ωνη καὶ ινη εἶνε σπανιώτερα καὶ παρὰ ποιηταῖς μάλιστα εὔχρηστα. Γίνονται δὲ τὰ μὲν εἰς ωνη ἀπὸ κυρίων καταληγόντων εἰς ιος, υων, τὰ δὲ εἰς ινη ἀπὸ μὴ καθαροκαταληκτούντων· οἷον, Ἀκρίσι ος-Ἀκρισι ώνη, Ἀμφιτρύ ων-Ἀμφιτρυ ώνη, Ἄδραστ ος-Ἀδραστ ίνη, Ὠκεαν ός-Ὠκεαν ίνη.

610. Περιεκτικὰ λέγονται ὅσα σημαίνουσι τόπον περιέχοντα πολλὰ τῶν πραγμάτων ἢ προσώπων τῶν ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλουμένων, καὶ καταλήγουσιν εἰς ων γεν. ωνος, ἢ εἰς ωνιά· οἷον, (ἀνὴρ γεν.) ἀνδρ ός-ἀνδρ ών, (γυνὴ γεν.) γυναικ ός-γυναικ ών, δάφν η-δαφν ών, ῥόδ ον-ῥοδ ωνιά.

ΣΗΜ. Τὸ ἀνδρὼν καὶ γυναικὼν λέγεται καὶ ἀνδρωνῖτις, γυναικωνῖτις.

611. Τὰ σημαίνοντα τόπον καθιερωμένον εἰς θεὸν ἢ ἥρωα, καὶ διὰ τοῦτο δυνάμενα ἴσως νὰ ὀνομασθῶσι τεμενικά, καταλήγουσιν εἰς ιον. Ἡ κατάληξις αὕτη προσαρτᾶται εἰς τὴν δηλοῦσαν τὸν θεὸν ἢ ἥρωα ῥίζαν, καὶ ταύτης τὸ μὲν τ καὶ δ πρὸ τοῦ ι τρέπεται εἰς σ, τὸ δὲ α, ε, ω συναιρεῖται μετὰ τοῦ ι εἰς δίφθογγον· οἷον, Ἀφροδίτ η-Ἀφροδίσιον, (Ἄρτεμις γεν.) Ἀρτέμιδ ος-Ἀρτεμίσ ιον. Ἥρα-Ἥρ αιον. (Ἡρακλῆς γεν.)

Ἡρακλ έους Ἡράκλ ειον, (Θησεὺς γεν.) Θησ έως-Θησ εῖον, Λητ ώ-Λητ ῷον, ἥρ ως-ἡρ ῷον. Κατὰ ταῦτα ἔγεινε καὶ τὸ μοῦσ α-μουσ εῖον.

612. Τὰ σημαίνοντα τὸν ἀνήκοντα εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ῥίζης δηλούμενον, ἢ τὸν φοροῦντα αὐτό, προσαρτῶσιν εἰς τὴν ῥίζαν τὴν ἀρσ. κατάληξιν της καὶ τὴν θηλ. τις· οἷον, πόλι ς-πολί της-πολῖ τις, ἵππο ς-ἱππό της, γενειά ς-γενειά της καὶ γενειή της, φυλή-φυλή της, στρατι ά-στρατι ώτης.

613 Τὰ σημαίνοντα ζώων τέκνα, καὶ διὰ τοῦτο ἴσως δυνάμενα νὰ ὀνομασθῶσι γονεωνυμικά, προσαρτῶσι τὴν ιδευς εἰς τὴν ῥίζαν τοῦ δηλοῦντος τὸν γονέα ὀνόματος· οἷον, λύκ ος-λυκ ιδεύς· (ἀηδὼν γεν.) ἀηδόν ος-ἀηδον ιδεύς, (λέων γεν.) λέοντ ος-λεοντ ιδεύς.

§. πς'. Περὶ συνθέσεως λέξεων.

614. Οἱ Ἕλληνες, θέλοντες νὰ φανερώσωσι συνημμένως δύο τινὰς ἰδέας, ἐξ ὧν ἡ μία προσδιορίζει τὴν ἄλλην, συνθέτουσι τὴν σημαντικὴν τῆς προσδιοριστέας ἰδέας λέξιν μετὰ τῆς σημαινούσης τὴν προσδιοριστικὴν ἰδέαν.

615. Ὅταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν ἐπιδέχηται μεταβολήν τινα, τότε κυρίως εἶνε σύνθεσις· οἷον, ναῦς μάχομαι=ναύμαχος. Ὅταν ὅμως δὲν πάσχῃ μεταβολὴν οὐδεμίαν, τότε τοῦτο λέγεται παράθεσις· οἷον, μή τις=μήτις, ἤ τοι=ἤτοι. Ὅταν δὲ ἀπὸ συνθέτων παράγηται ἄλλη λέξις, τότε ἡ τοιαύτη λέγεται παρασύνθετος· οἷον, ἵππος-τρέφω-ἱπποτρόφος-ἱπποτροφία-ἱπποτροφῶ, φιλῶ-ἵππος-φίλιππος-φιλιππίζω-φιλιππιστής-φιλιππισμός.

616. Ὅταν συνθέτου λέξεως τὸ ἕτερον τῶν συνθετικῶν μερῶν ἦνε ῥῆμα, τότε τοῦ ῥήματος ἡ ἰδέα εἶνε ἡ πρωτεύουσα καὶ ἡ προσδιοριζομένη, εἴτε προτάσσεται, εἴτε ἐπιτάσσεται· οἷον, θυμὸς δάκνω-θυμοδακὴς καὶ δακέθυμος.

§. πζ'. Τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος.

617. Ὅταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος ἦνε ὄνομα, τότε ἡ πτωτικὴ κατάληξις τῆς γενικῆς αὐτοῦ ἔχει ο, ἢ τρέπεται εἰς ο, τὸ ὁποῖον καὶ ἐκθλίβεται, ἐὰν τὸ μετ' αὐτὸ συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνήεντος· οἷον, (λόγος) λόγου-ποιῶ=λογοποιός, (παῖς) παιδός-τρίβω=παιδοτρίβης) (δίκη) δίκης-γράφω=δικογράφος, (νομός) νομοῦ-ἄρχω=νομάρχης, (παῖς, παιδός-ἀγωγός=παιδαγωγός, (κακή) κακῆς-ἕξις=καχεξία.

618. Ὅταν τοῦ ὀνόματος τοῦ πρώτου συνθετικοῦ μέρους ἡ ὀνομαστικὴ

καταλήγῃ εἰς αυς, ις, ους, υς, υ, καὶ ν, τότε ἀντὶ τῆς γενικ. (617) λαμβάνεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ ἡ ὀνομαστικὴ κατ'ἀποβολὴν τοῦ ς· οἷον, ναῦς-μάχομαι=ναύμαχος· (ἀλλὰ καὶ νηοβάτης), πόλις-πέρθω=πολίπορθος, βοῦς-φέρβω=βουφορβός· (ἀλλὰ καὶ βοοκλόπος), εὐθὺς-δίκη=εὐθύδικος, δόρυ-πήγνυμι=δορυπαγής· (ἀλλὰ καὶ δοροδόκη), μέλαν-χολή=μελαγχολία, πᾶν-καλός=πάγκαλος· (ἀλλὰ καὶ παντοπόρος), πᾶν-φάγω=παμφάγος.

619. Τὸ ο τοῦ πρώτου συνθετικοῦ μέρους πολλάκις μένει καὶ πρὸ φωνήεντος· οἷον, (μὴν) μηνός-εἶδος=μηνοειδής, (ἀγαθὸν) ἀγαθοῦ ἔργον =ἀγαθοεργός.—Ἀλλ'ὅμως τὰ ἀπὸ τοῦ ἔργον σύνθετα συναιροῦσι τὸ ε μετὰ τοῦ προηγουμένου ο εἰς ου· οἷον, (δήμιος) δημίου ἔργον=δημιουργός, (κακὸς) κακοῦ-ἔργον=κακοῦργος, λεῖτος-ἔργον=λειτουργός.

620. Πολλάκις τὸ πρῶτον συνθετικὸν λήγει εἰς ω, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἐξ Ἀττικῆς ἢ συνῃρημένης κλίσεως· οἷον, νεωκόρος, ὀρεωκόμος, κρεωφάγος ἀπὸ τοῦ νεώς, ὀρεύς, κρέας γεν. κρέατος καὶ κρέως. Τὸ γέα ἐν τῇ συνθέσει γίνεται γέω· οἷον, γεωγράφος, γεωπόνος.

621. Τινὰ ἐκ τῶν εἰς μα γεν. ματος συνθετόμενα ἢ τρέπουσι τῆς ὀνομαστικῆς τὸ α εἰς ο, ἢ πρὸ φωνήεντος ἀποβάλλουσιν αὐτό· οἷον, αἱμοσταγής, στομαλγία.

622. Εἰς σύνθεσίν τινων καὶ μάλιστα ποιητικῶν λαμβάνεται ἡ ἑνικ. ἢ πληθ. δοτική· οἷον, πυρίπνοος, νυκτιπόρος, γαστρίμαργος, ὀρεινόμος, ναυσίπορος, ἐγχεσίμωρος.—Τῶν εἰς ος γεν. εος τὸ ι τῆς δοτ. πληθ. συγκόπτεται πλειστάκις ἐν τῇ συνθέσει· οἷον, τελεσφόρος, σακέσπαλος (τέλος, σάκος).

623. Ἄλλαι τινὲς ἰδιοτροπίαι τῶν συνθέτων ἀφίνονται εἰς τὴν παρατήρησιν τοῦ σπουδαστοῦ· οἷον, μεσαιπόλιος (μέσος-πολιός), ὁδοιπόρος (ὁδός-πόρος), ἀργίπους (ἀργός-πούς), ἐλαφηβόλος (ἔλαφος-βάλλω), λαμπαδηφόρος (λαμπάς-φέρω), θεόσδοτος (θεός-δοτός), λαοσσόος (λαός-σώζω), στομακάκη, στομαλίμνη (στόμα-κάκη, στόμα-λίμνη), ὑπερήφανος-ὑπερηφερής (ὑπερφαίνω-φέρω).

524. Ὅταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν ἦνε ἀριθμητικὸν ἐπίθετον, καὶ τὸ δεύτερον οὐσιαστικόν, τότε ἀντὶ τοῦ εἷς, δύο, τρεῖς, καὶ τέσσαρες λαμβάνονται ἐν τῇ συνθέσει τὸ μονο-(μόνος) δι-(δίς), τρι-(τρίς) καὶ τετρα-(τετράκις)· οἷον, μονόκερως, δίκερως, δισύλλαβος, διετής, διώβολον, τρίπους, τετράγωνος. Τὰ ἐπίλοιπα δὲ ἀριθμητικὰ ἢ συνθέτονται δίχως ἄλλης μεταβολῆς παρὰ τὴν ἀπαιτουμένην διὰ τὴν εὐφωνίαν, ἢ σχημα-

τίζονται εἰς α καὶ ο· οἷον, πενταναΐα, ἑκατόμπυλος, ἔκπηχυς, πεντάμετρος, ἑξάγωνον, εἰκοσάεδρον, πεντηκοντόγυος, ἑκατονταμναῖος, χιλιοτάλαντος. — Ἐν ταῖς τοιαύταις συνθέσεσι τὸ α πρὸ φωνήεντος ἢ μένει, ἢ ἐκθλίβεται, ἢ τρεπόμενον εἰς ο συναιρεῖται· οἷον, ἑπταέτης καὶ ἑπτέτης, τριακονταέτης καὶ τριακοντούτης (ἀπὸ τριακονταέτης).

ΣΗΜ. Τὸ δὶς καὶ τρὶς φυλάττει τὸ σ ἐν τῇ συνθέσει, ὅταν ἔχῃ σημασίαν ἐπιρρηματικήν, καὶ ὄχι ἐπιθετικήν, ἤγουν σημαίνει δύο φοράς, τρεῖς φοράς· οἷον, δισθανής, δισμύριοι, δίσεφθος, τρισάθλιος.

625. Ὅταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν ἦνε ῥῆμα, τότε λαμβάνεται ἡ ῥίζα τοῦ ἐνεστῶτος, καὶ τρέπεται τὸ ω εἰς ε· ἢ τοῦ μέλλοντος, καὶ τρέπεται τὸ ω εἰς ι· οἷον, ἄρχω-κακόν=ἀρχέκακος, φέρω-πόνον=φερέπονος, λύσω-πόνος=λυσίπονος, τέρψω-χορός=τερψίχορος.—Καὶ τῶν τοιούτων δὲ ἐκθλίβεται τὸ φωνῆεν πρὸ φωνήεντος· οἷον, φέρω-ἀσπίς=φέρασπις, ῥίψω-ἀσπίς=ῥίψασπις· πλὴν τοῦ φέρω οἶκον=φερέοικος.

ΣΗΜ. Σπανίως τοῦ ἐνεστ. τὸ ω τρέπεται εἰς ι ἢ ο· οἷον, ἀρχιθέωρος, φαινομηρίς. Τὸ λείπω ὅμως πάντοτε σχεδὸν τρέπει τὸ ω εἰς ο· οἷον, λειποτάξιον, λιπόνεως, λιπόσαρκος.—Ἀξιοσημείωτα εἶνε τὸ ταμεσίχρως (τέμνω, ἔταμον), λιπεσήνωρ (λείπω), φερέσβιος.

626. Ὅταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν ἦνε μόριον, ἤγουν πρόθεσις ἢ ἐπίρρημα, τότε δὲν ἐπιδέχεται ἄλλας μεταβολὰς παρὰ τὰς ἀπαιτουμένας ὑπὸ τῶν γενικῶν κανόνων τῆς γλώσσης διὰ τὴν εὐφωνίαν· οἷον, ἄγχι-ἁλὸς (ἅλς)=ἀγχίαλος, πάλαι-γένος=παλαιγενής, ἀνά-ἔρχομαι=ἀνέρχομαι, συν-βαίνει=συμβαίνει, ἐν-χωρεῖ=ἐγχωρεῖ, πρὸ-ἔχω=προέχω καὶ προὔχω, πρό-ὀπτὸς=πρόοπτος καὶ προὖπτος.

ΣΗΜ. Τῆς πρὸ καὶ περὶ καὶ ἀμφὶ δὲν ἐκθλίβεται τὸ ληκτικὸν φωνῆεν πρὸ φωνήεντος, καὶ τῆς ἐπὶ ἐν τῷ ἐπίορκος καὶ ἐπιεικής.

627. Πρῶτα συνθετικὰ μέρη εἶνε προσέτι καὶ τὰ ἀχώριστα μόρια ταῦτα·

α΄.) δυς, τὸ ὁποῖον σημαίνει δυσκολίαν ἢ κακότητα· οἷον, δύσβατος, δυσμενής.

β΄.) α, τὸ ὁποῖον γίνεται κατ' ἀποκοπὴν ἀπὸ τοῦ στερητικοῦ ἄνευ, ἀπὸ τοῦ ἐπιτακτικοῦ ἄγαν, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀθροιστικοῦ ἅμα, καὶ ἑπομένως εἶνε·

1) στερητικόν, καὶ πρὸ φωνήεντος ἔχει τὸ εὐφωνικὸν ν. οἷον, ἄπαις, ἄβατος, ἀνάξιος, ἀνόμοιος, ἀνεπίληπτος, ἀνήλιος, ἀνύποπτος.

2) ἐπιτατικόν· οἷον, ἀτενής, ἀσκελὴς (κατάξηρος), ἄξυλος (πολύξυλος).

3) ἀθροιστικόν· οἷον, ἀγάστωρ (ὁμογάστριος), ἄκοιτις (ὁμόκοιτος), ἀτάλαντος (ἰσοβαρής).

ΣΗΜ. ά. Πολλάκις καὶ πρὸ φωνήεντος τὸ στερητικὸν α δὲν προσλαμβάνει τὸ εὐφωνικὸν ν· οἷον, ἀήττητος, ἄεργος, ἄοπλος (89).

ΣΗΜ. 6'. Ἐν τῷ ἁπλοῦς, ἅπαξ καὶ ἅπας τὸ α εἶνε κατ' ἀποκοπὴν ἀπὸ τῶν Ταραντίνων τοῦ ἅς=εἷς. Ἐν δὲ τῷ ἀάσχετος, ἀβληχρός, ἄβιος καὶ ἐν ἄλλοις τισὶν εἶνε πλεοναστικὸν ἢ ἀμφιβόλου σημασίας.

γ'.) νη, στερητικόν, σπανιώτερον τοῦ α· οἷον, νήποινος, νηνεμία, νηπενθής.—Τοῦτο συναιρεῖται μετὰ τῆς ἑπομένης φωνῆς Ο εἰς ω· οἷον νή-ὀδύνη=νώδυνος, νή-ὀδούς=νωδός, νή-ὄθω=νωθὴς καὶ νωθρός

δ'.) ἀρι, ἐρι, ζα ἐπιτατικά, καὶ γίνεται τὸ μὲν ἄρι κατ'ἀποκοπὴν ἀπὸ τοῦ ἄριστος, τὸ δὲ ἐρι ἀπὸ τοῦ ἀρι κατὰ τροπὴν τοῦ α εἰς ε (καθὼς ἔρσην ἀπὸ τοῦ ἄρσην) τὸ δὲ ζα ἀπὸ τῆς διὰ (καθὼς καὶ τὴν σήμερον πολλοὶ τῶν Αἰγαιοπελαγιτῶν προφέρουσιν αὐτήν, λέγοντες ζιάκον τὸν διάκον)· οἷον, ἀριπρεπής, ἐρίγδουπος, ζάπλουτος.

ΣΗΜ. Τὸ ἐπιτατικὸν ζα εὑρίσκεται καὶ ἐν τῷ κατ' ἐπίτασιν αὐξητικῷ ζαχείλας τῆς αἰολοδωρικῆς, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸν παχύχειλον.

§. πή. Τὸ ἔσχατον συνθετικὸν μέρος.

628. Ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἐσχάτου συνθετικοῦ μέρους τῆς λέξεως κάμνει τὴν ὅλην λέξιν νὰ ἦνε ἢ ῥῆμα, ἢ ὄνομα, ἢ ἐπίῤῥημα.

629· Τὰ ῥήματα, συνθετόμενα μετὰ τῶν δεκαοκτὼ κυρίων προθέσεων, φυλάττουσι τὴν ἰδίαν ἑαυτῶν κατάληξιν καὶ κλίσιν. Διὸ ἡ τοιαύτη σύνθεσις εἶνε παράθεσις. Τὸ ἐπίῤῥημα δὲ ἢ ἄλλο μέρος λόγου, προτασσόμενον τοῦ ῥήματος δίχως τινὸς μεταβολῆς αὐτοῦ, γράφεται ἐν διαστάσει· οἷον, εὖ πράττειν, κακῶς ποιεῖν.

ΣΗΜ. Μόνον ἐν τῇ ποιήσει συνειθίζουσι τοὺς προτασσομένους τοῦ ῥήματος καὶ μάλιστα τῆς μετοχῆς προσδιορισμούς, καὶ αὐτὴν τὴν συντακτικὴν πτῶσιν, νὰ γράφωσιν ὑφ' ἕν· οἷον, αὐέρυσαν ἀντὶ τοῦ αὖ ἔρυσαν, παλιμπλαχθέντας ἀντὶ τοῦ πάλιν πλαγχθέντας, δακρυχέων ἀντὶ τοῦ δάκρυ χέων, πασιμέλουσα ἀντὶ πᾶσι μέλουσα.

630. Τὰ κυρίως σύνθετα ῥήματα μεταβάλλουσι τὴν κατάληξίν των εἰς εω, ἥτις προϋποθέτει ὡς πρωτότυπον αὐτῶν ὄνομα σύνθετον· οἷον, ἔργον-λαμβάνω-ἐργολάβος-ἐργολαβέω, εὖ ἐργάζομαι (ἔργω ἀῤῥ.)-εὐεργέτης-εὐεργετέω, δυς-ἀρέσκω-δυσάρεστος-δυσαρεστέω, ἀ (στερητ.) φείδομαι-ἀφειδὴς-ἀφειδέω. Τοιουτοτρόπως κατὰ σύνθεσιν παραγωγὴ ἢ παρασύνθεσις γίνεται καὶ ἐκ τῶν κυρίων προθέσεων· οἷον, ἀντί-βάλλω-ἀντιβολή-ἀντιβολέω, ὑπέρ-μάχομαι-ὑπέρμαχος-ὑπερμαχέω.

ΣΗΜ. Πολλάκις ἐν τῇ τοιαύτῃ συνθέσει τὸ ῥῆμα, ἔσχατον συνθετικὸν μέρος ὄν, φαίνεται ἀμετάβλητον· ἀλλὰ τοῦτο προέρχεται ἐκ τυχηρᾶς ὁμοιότητος τῆς παραγωγικῆς καταλήξεως πρὸς τὴν τοῦ ῥιζικοῦ ῥήματος· οἷον, μέλος-ποιέω-μελοποιός-

μελοποιέω· μῦρον-πωλέω-μυροπώλης-μυροπωλέω, ἀ. (στερητ.)-φρονέω-ἄφρων γεν. ἄφρονος-ἀφρονέω.

631. Τὰ ὀνόματα ἐπιδέχονται τὴν κυρίαν σύνθεσιν, καὶ τὸ ἔσχατον συνθετικὸν εἶνε πολλάκις αὐτὸ τὸ ἁπλοῦν ἀμετάβλητον οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον, προσδιοριζόμενον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ προτασσομένης προθέσεως· οἷον, σύν-ὁδὸς-σύνοδος, ὁμοῦ-δοῦλος-ὁμόδουλος, πρό-ξένος-πρόξενος, ὑπέρ-φίλος-ὑπέρφιλος.—Τὰ εἰς υς ἐπίθετα, συνθετόμενα, μεταποιοῦνται εἰς ης· οἷον, ἡδὺς-ἀηδής, βαρὺς-οἰνοβαρής.

632. Τὸ οὐσιαστικόν, ὅταν ἦνε ἔσχατον συνθετικόν, δὲν σημαίνει πάντοτε τὴν κυρίαν ἰδέαν προσδιοριζομένην ὑπὸ τοῦ προτασσομένου, ἀλλὰ μεταπίπτει εἰς ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸν ἔχοντα σχέσιν τινὰ πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ δηλουμένην ἰδέαν· οἷον, ἄποικος ὄχι ὁ ἄπο οἶκος, ἀλλ' ὁ ἀπὸ οἴκου· ἔνθεος ὄχι ὁ ἔνδον θεός, ἀλλ' ὁ ἐν ἑαυτῷ ἔχων θεόν· μακρόχειρ ὄχι η μακρὰ χείρ, ἀλλ' ὁ ἔχων μακρὰν τὴν χεῖρα· δεισιδαίμων ὄχι ὁ δείσας δαίμων, ἀλλ' ὁ δεδιττόμενος δαίμονας· ἄπαις ὄχι ὁ οὐ παῖς, ἀλλ' ὁ οὐκ ἔχων παῖδας· ἐπιχαιρέκακος ὄχι ὁ ἐπιχαίρων κακός, ἀλλ' ὁ ἐπιχαίρων κακοῖς.

633. Ὅταν τὸ ἔσχατον συνθετικὸν οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον ἔχῃ κατάληξιν ἐπιθετικήν, ἢ ἁρμοδίαν εἰς ἔκφρασιν γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ, τότε τὸ σύνθετον φυλάττει τὴν τοῦ ἐσχάτου συνθετικοῦ ἀμεταποίητον· οἷον, δεισιδαίμων, μακρόχειρ, ἄπας· ἀλλέως λαμβάνει τὴν συγγενεστέραν κλιτικὴν κατάληξιν· ἤγουν, ς, ος, ως, γεν. ω· ης, γεν. ους· ις γεν. δος· ων, ωρ· οἷον, δάκρυ-πολύδακρυς, δεῖπνον-τρεχέδειπνος, τιμή-ἄτιμος, χρῆμα γεν. χρήματος-φιλοχρήματος, ἦθος-κακοήθης, ἀλκή-ἄναλκις, φρήν-σώφρων, μήτηρ-ἀμήτωρ, γέα-εὔγεως.

634. Ὅταν τὸ ἔσχατον συνθετικὸν ἦνε ῥῆμα, τότε τὸ προτασσόμενον ὄνομα εἶνε τὸ ἀντικείμενον ἢ τὸ συμπλήρωμα τοῦ ῥήματος, αὐτὸ δὲ τὸ ῥῆμα λαμβάνει ὀνοματικὴν κατάληξιν.

1) ος, δευτερόκλιτον προσηγορικήν· οἷον, ἔργον-λαμβάνω-ἐργολάβος ἵππον-τρέφω-ἱπποτρόφος.

2) ης, ας, πρωτόκλιτον προσηγορικήν· οἷον, ὄρνις-θηρεύω-ὀρνιθοθήρας, μῦρον-πωλῶ-μυροπώλης, νόμον-τίθημι-νομοθέτης.

3) ης τριτόκλιτον ἐπιθετικήν· οἷον, εὖ-μανθάνω-εὐμαθής.

635. Ἀπὸ τῶν πρώτων τούτων συνθέτων παράγονται ἄλλαι παρασύνθετοι λέξεις· οἷον, ἄτιμος-ἀτιμία, δυστυχής-δυστυχία, δεισιδαίμων-δεισιδαιμονία, ἱπποτρόφος-ἱπποτροφῶ, εὐπαθὴς-εὐπαθῶ.

636. Ἐκ τῶν μεταβολῶν, ὅσας τὸ ἔσχατον συνθετικὸν πάσχει, σημειώσεως ἄξιον εἶνε μάλιστα τοῦτο, ὅτι αἱ ἀπὸ βραχέος α, ε, ο ἀρχίζουσαι λέξεις μεταβάλλουσιν αὐτὸ εἰς η, ω. Τοῦτο δὲ κάμνουσιν ὄχι τὰ μετὰ προθέσεων συνθετόμενα ῥήματα, ἀλλὰ μόνον τὰ ἐκ τούτων παρασύνθετα ἐπίθετα ἢ ῥήματα· ἤγουν, ὑπακούω-ὑπήκοος, στρατός-ἄγω-στρατηγός-στρατηγῶ, κατα-ἀγορεύω-κατήγορος-κατηγορῶ, εὖ-ἄνεμος-εὐήνεμος, δύς-ἐλατὸς-δυσήλατος, ἀ-ὀμόω-ἀνώμοτος.

ΣΗΜ. Τὰ ἀπὸ τοῦ ὄνομα συνθετόμενα τρέπουσι τὸ μὲν πρῶτον ο εἰς ω, τὸ δὲ ἄλλο εἰς υ· οἷον, ἀ-ὄνομα-ἀνώνυμος. — Τὸ ὀ β ο λ ό ς, ὀ δ ύ ν η, ὄ λ λ ω, ὄ λ ε θ ρ ο ς, ὁ μ α λ ό ς, ὁ μ ό ω, ὄ ν υ ξ, ὄ ρ ο ς, ὄ ρ ο φ ο ς, ὀ ρ ύ σ σ ω, ὄ φ ε λ ο ς τρέπουσι τὸ ο εἰς ω, ὅταν γίνωνται ἔσχατον συνθετικόν· οἷον, διώβολον, ἀνώδυνος, ἐξώλης, ἀνώλεθρος, ἀνώμαλος, ἀντωμοσία, πολυώνυξ, ὑπώρεια, διώροφος, διώρυξ, βιωφελής.

§. πθ΄. Τονισμὸς τῶν συνθέτων ὀνομάτων.

637. Τὰ εἰς ή, ά, ής, ήρ, εύς, καὶ τὰ εἰς έος ῥηματικά, ὅσα ὀξύνονται ἁπλᾶ, ὀξύνονται καὶ συνθετόμενα· οἷον, τομή-ἐπιτομή, φορά-συμφορά, δικαστής-συνδικαστής, γραφεύς-συγγραφεύς, τιμητέος-ἐπιτιμητέος. Ὁμοίως καὶ τὰ εἰς μ ο ς ῥηματικά· οἷον, συρμός-διασυρμός, πλὴν τοῦ δεσμός-σύνδεσμος.

638. Τὰ εἰς ο ς σύνθετα ἐπίθετα, ὅταν ἔχωσι τὸ ἔσχατον συνθετικὸν ὄνομα, ἀκολουθοῦσι τὸν γενικὸν κανόνα (50, ά)· οἷον, ἔνοπλος, παγχάλεπος, πολύδωρος.

639. Τὰ εἰς ο ς σύνθετα ἐπίθετα, ὅσα τὸ ἔσχατον συνθετικὸν ἔχουσι ῥηματικόν, ὀξύνονται, ἐὰν μακροκαταληκτῶσιν· οἷον, λοχαγός, ὁδηγός, παιδαγωγός, σιτοποιός. Ὡσαύτως καὶ ὅσα καταλήγουσι εἰς β ο σ κ ό ς, φ ο ρ β ό ς, π η γ ό ς, α ο ι δ ό ς-ῳ δ ό ς, (ἀπὸ τοῦ βόσκω, φέρβω, πήγνυμι, ἀείδω)· οἷον, χοιροβοσκός, ἱπποφορβός, ναυπηγός, ἐπαοιδός, ὑμνῳδός.

ΣΗΜ. Τὰ ἀπὸ τοῦ ἔργω σύνθετα ὀξύνονται μέν, ἐὰν σημαίνωσιν ἁπλῶς τὸν ἐργαζόμενον ἢ πράττοντα τὸ ὑπὸ τοῦ πρώτου συνθετικοῦ σημαινόμενον· προπαροξύνονται δέ, ἢ συναιρούμενα περισπῶνται, ἐὰν σημαίνωσι τὸν ἠθικὴν διάθεσιν ἔχοντα εἰς ἐκεῖνο· οἷον, ἀμπελουργός, λιθουργός, γεωργός, (ὁ ἐργαζόμενος ἄμπελον, λίθους, γῆν), κακοῦργος, περίεργος, (ὁ κλίνων εἰς ἔργα κακά, πολλά).

640. Τὰ βραχυπαραληκτοῦντα τῶν τοιούτων συνθέτων ἐπιθέτων, εἰ μὲν εἶναι ἐνεργητικά, παροξύνονται, εἰ δὲ παθητικὰ ἢ ἀμετάβατα, προπαροξύνονται· οἷον, πατροκτόνος, θεοτόκος, θεολόγος (ὁ φονεύσας πατέρα, ἡ γεννήσασα θεόν, ὁ περὶ θεοῦ λέγων)· πατρόκτονος, θηρότροφος (ὁ φονευθεὶς ὑπὸ πατρός, ὁ ὑπὸ θηρῶν τραφείς).

ΣΗΜ. Τοῦ κανόνος τούτου ἐξαιροῦνται τὰ σύνθετα ἐκ προθέσεων, ἐκ τοῦ στερητικοῦ ἢ ἐπιτατικοῦ α, ἐκ τοῦ δυς, εὖ, ἀεί, ἄγαν, ἀρι, ἄρτι, ἐρι, ἡμι, ζα, πᾶν, πολύ. Τὸν κανόνα τοῦτον ἀκολουθοῦσι καὶ πολλὰ ἄλλα, τὰ ὁποῖα εἶνε μὲν ἐνεργητικά, ὅμως δὲν ἔχουσιν εὔχρηστον τὸ παθητικὸν σημαινόμενον ἑαυτῶν. Ἐπειδὴ δὲ ταῦτα εἶνε πολυπληθῆ, διὰ τοῦτο ὁ ὀρθὸς τονισμὸς αὐτῶν ἀφίνεται εἰς τὴν προσοχὴν ἑκάστου.

641. Τὰ εἰς ως σύνθετα ἐπίθετα, εἰ μὲν τὸ ἔσχατον συνθετικὸν αὐτῶν εἶνε ὀνοματικὸν καὶ βραχυπαράληκτον, προπαροξύνονται· οἷον, λεπτόγεως, ἀξιόχρεως, μονόκερως, φιλόγελως (τὸ ἀγήρως παροξύνεται)· εἰ δὲ ῥηματικόν, καταλῆγον εἰς βρώς,-γνώς,-χρώς, ὀξύνονται.

642. Τὰ εἰς ης πρωτόκλιτα, ἐὰν τὸ ἔσχατον συνθετικὸν αὐτῶν ἦνε ἀμετάβλητον οὐσιαστικόν, φυλάττουσι τὸν τόνον τοῦ ἁπλοῦ· οἷον, ἀνωνιστής-πρωταγωνιστής· (ἀλλὰ ὀνειροκρίτης).

643. Τὰ εἰς ης τριτόκλιτα ἐπίθετα, τῶν ὁποίων τὸ ἔσχατον συνθετικὸν εἶνε ῥηματικόν, παροξύνονται μέν, ἐὰν μακροπαραληκτῶσι, καὶ προπαροξύνονται, ὅπου ἐγχωρῇ· οἷον, αὐτάρκης-αὔταρκες, αὐθάδης-αὔθαδες, ὀξύνονται δέ, ἐὰν βραχυπαραληκτῶσιν, οἷον, ἰοβαφής, ἐπιφανής, δοξομανής.

ΣΗΜ. Ἐξαιρέσεις τοῦ κανόνος τούτου εἶνε αὗται· 1) Ὅσα εἶνε σύνθετα ἐκ τῶν μορίων τῶν ἐν τῇ σημειώσει τοῦ 640 ἐδαφίου, πάντα ὀξύνονται· οἷον, εὐπειθής, ἡμιπληγής. 2) Τὰ καταλήγοντα εἰς-ήρης,-ώλης,-ώρης, τονίζονται πάντοτε ἐπὶ τῆς παραληγούσης· οἷον, ποδήρης-ποδῆρες, ἐξώλης-ἐξῶλες, νεώρης-νεῶρες.

644. Τὰ εἰς ης τριτόκλιτα, τῶν ὁποίων τὸ ἔσχατον συνθετικὸν εἶνε ὀνοματικόν, ὀξύνονται. Τοιαῦτα δὲ εἶνε τὰ καταλήγοντα εἰς αλγής,-αχθής,-ειδής,-πληθής· οἷον, ἀναλγής, ἐπαχθής, πολυειδής, πολυπληθής.

ΣΗΜ. Ἐξαιρέσεις. 1) Τὰ καταλήγοντα εἰς-ήθης,-μεγέθης,-μήκης τονίζονται ὅσον ἐνδέχεται ἀνωτέρω τῆς ληγούσης· οἷον, συνήθης-σύνηθες, ὑπερμεγέθης-ὑπερμέγεθες, εὐμήκης-εὔμηκες. 2) Τὰ εἰς ωδης τονίζονται πάντοτε ἐπὶ τῆς παραληγούσης· οἷον, γεώδης-γεῶδες. 3) Τὰ εἰς ετης, ἐκ τοῦ ἔτος σύνθετα, παροξύνονται πάντοτε ἐν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ γλώσσῃ· ἐν τῇ ὑστερωτέρᾳ ὅμως διφοροῦνται, ποτὲ μὲν ὀξυτονούμενα, ποτὲ δὲ παροξυτονούμενα.

645. Τὰ εἰς βλής,-δμής,-θνής,-κμής,-πλής καταλήγοντα σύνθετα ἐπίθετα, ἔχοντα εἰς ῆτος τὴν γενικήν, ὀξύνονται· οἷον, προβλής-προβλῆτος, ἀδμής-ἀδμῆτος, ἡμιθνής-ἡμιθνῆτος κτλ.

646. Τὰ τριτόκλιτα σύνθετα ἐπίθετα, τῶν ὁποίων ἡ κατάληξις δὲ συμπεριλαμβάνεται ἐν τοῖς προεκτεθεῖσι κανόσιν, εἶνε τὰ περισσότ[ερα] μονοκατάληκτα, καὶ τὸ ἔσχατον συνθετικὸν ἔχουσι μονοσύλλαβον.

τα, ἐὰν τὸ ἔσχατον συνθετικὸν ἦνε ῥηματικόν, ὀξύνονται· καὶ τοιαῦτα εἶνε πάντα τὰ καταλήγοντα εἰς πλήξ, ῥώξ,-τρώξ,-σφάξ. Ἐὰν δὲ τὸ ἔσχατον συνθετικὸν ἔχωσιν ὀνοματικόν, τονίζονται ἐν τῇ παραληγούσῃ, καὶ ὅταν βραχυπαραληκτῶσιν· οἷον, μακρόχειρ, παράφρων-παράφρον.— Τὰ ἔχοντα ἔσχατον συνθετικὸν τὸ μέγᾰς προπαροξύνονται, τὰ δὲ τὸ μέλᾱς καὶ τάλᾱς παροξύνονται.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ

LIBRARY

